

**ХАРКІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА**

ДАВНЬОГРЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

А – Ω

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗИНА

ДАВНЬОГРЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

для студентів гуманітарних факультетів
вищих навчальних закладів

Харків 2015

УДК 811.14'02+811.161.2(038)

ББК 81.2 Гре-4

Д 13

Рецензенти:

Є. С. Чекарева – канд. філол. наук, доцент, завідувач кафедри історії зарубіжної літератури і класичної філології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

О. В. Литовська – канд. філол. наук, старший викладач кафедри латинської мови та медичної термінології Харківського національного медичного університету.

*Затверджено рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 4 від 31 березня 2015 р.).*

Д 13 Давньогрецько-український словник : для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів / Укладачі О. В. Сучалкін, О. Ю. Ярکو. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 124 с.

Навчальний давньогрецько-український словник містить найуживанішу лексику (близько 6000 слів і словосполучень) і призначений для студентів гуманітарних факультетів, які починають вивчати давньогрецьку мову.

УДК 811.14'02+811.161.2(038)

ББК 81.2 Гре-4

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2015

© О. В. Сучалкін, 2015

© О. Ю. Ярکو, 2015

ЗМІСТ

Вступ.....	5
Умовні скорочення.....	6
Давньогрецько-український словник.....	7
Додаток. Давньогрецькі крилаті вислови.....	116
Словники давньогрецької мови.....	122

Вступ

Давньогрецько-український навчальний словник призначений для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів, які починають вивчати давньогрецьку мову. Словник містить найуживанішу лексику (близько 6 000 слів і словосполучень), в обсязі, достатньому для читання навчальних текстів початкового рівня, а також лексику деяких оригінальних творів (зокрема – фрагментів Геракліта, Платона, Арістотеля, Епікура, Нового Завіту та ін.).

Необхідність у давньогрецько-українському словнику обумовлена браком подібних видань у вітчизняній лексикографії. Укладачі мали на меті надати студентам практичний посібник, який дозволив би не «занурюватися» в великі словники у спробі відшукати те значення грецького слова, яке потрібно для конкретного речення, а допоміг би засвоїти найбільш уживані значення грецької лексеми. Для отримання більш повної і глибокої інформації рекомендуємо звертатися до класичних словників Й. Х. Дворецького або Г. Дж. Ліддела і Р. Скотта.

Словникова стаття побудована максимально просто і доступно. Грецькі імена, прислівники і службові частини мови подаються за традиційним словниковим записом; для дієслів подано основні форми (у тому випадку, якщо вони відступають від головних граматичних правил), а також коротка інформація щодо керування.

Додаток містить найбільш поширені грецькі крилаті вислови, прислів'я і афоризми.

У роботі над словником враховано досвід викладання грецької мови викладачами кафедри історії зарубіжної літератури і класичної філології Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна на відділеннях класичної філології і філософії.

Укладачі висловлюють щире подяку всім своїм колегам за підтримку і рецензентам за цінні і своєчасні зауваження.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

abs. — absolutus	безособ. — безособово
Acc., acc. — accusativus	бот. — ботанічний термін
act. — activum	вищ. ст. — вищий ступінь порівняння
adj. — adjectivum — прикметник	гебр. — гебраїзм
adj. verb. — adjectivum verbale — віддієслівний прикметник	див. — дивись
adv. — adverbium — прислівник	дор. — дорійська форма
aor. — aoristus	досл. — дослівний переклад
compar. — comparativus	енкл. — енклітика
conjct. — conjunctivus	еол. — еолійська форма
Gen., gen. — genetivus	еп. — епічна форма
Dat., dat. — dativus	іон. — іонійська форма
f. — femininum — жіночий рід	контрагов. — контрагована форма
fut. — futurum	лат. — латинське слово
impers. — impersonale — безособово	не вжив. — не вживається
impf. — imperfectum	невідм. — невідмінюване слово
indecl. — indeclinabile — невідмінюване (слово)	неперех. — неперехідне дієслово (форма)
indic. — indicativus	ос. — особа
inf. — infinitivus	перен. — переносне значення
m. — masculinum — чоловічий рід	староатт. — староаттична форма
med. — medium	стягн. — стягнена (контрагована) форма
n. — neutrum — середній рід	сучасн. — сучасний
Nom., nom. — nominativus	тж. — також
NT — Novum Testamentum — Новий Завіт	т. зв. — так званий
opt. — optativus	
part. — participium	
pass. — passivum	
perf., pf. — perfectum	
pl. — pluralis	
sc. — scilicet — мається на увазі	
sing. — singularis	
superlat. — superlativus	

ГРЕЦЬКИЙ АЛФАВІТ

Αα

Ιι

Ρρ

Ββ

Κκ

Σσς

Γγ

Λλ

Ττ

Δδ

Μμ

Υυ

Εε

Νν

Φφ

Ζζ

Ξξ

Χχ

Ηη

Οο

Ψψ

Θθ

Ππ

Ωω

Αα

α' один, одиниця

,α одна тисяча

ἄβατος 2 непрохідний, неприступний

ἄβέβαιος 2 німецький, невірний

ἄβρός 3 нижній

Ἄβυδος ἢ Αβίδος (місто у Троаді)

ἄβυσσος 2 бездонний, глибокий; ἡ ἄβυσσος безодня

ἀγαθός 3 добрий; τὰ ἀγαθὰ добро, майно; τὸ ἀγαθόν благо, добро

ἀγαλλιάω (=ἀγάλλομαι) славити, радіти

ἀγάλλω (fut. ἀγαλῶ; inf. aor. ἀγήλαι) прикрашати, прославляти

ἀγαλμα, τος τό прикраса; зображення, картина; статуя

ἀγαμαι (impf. ἠγάμην, fut. ἀγάσ(σ)ομαι, aor. ἠγάσθην, ἠγασ(σ)άμην) захоплюватися

Ἀγαμέμνων, ονος ὁ Агамемнон (мікенський цар)

Ἀγαμήδης, εος ὁ Агамед

ἄγαν занадто, надзвичайно

ἀγανακτέω обурюватися, гніватися

ἀγανάκτησις, εως ἡ обурення, роздратування

ἀγανός 3 ласкавий

ἀγαπάω любити

ἀγάπη ἢ любов

ἀγάπησις, εως ἡ любов, потяг

ἀγαπητόν adv. досить, охоче

ἀγαπητός 3 улюблений, дорогий

ἀγγαρεύω примушувати

ἀγγελία ἢ вість, звістка; оголошення

ἄγγελος ὁ вісник, посол; ангел (NT)

ἀγγέλλω (fut. ἀγγελῶ, aor. ἠγγειλα, aor. pass. ἠγγέλθην, ἠγγέλην, pf. ἠγγελκα, pf. pass. ἠγγελμαι) повідомляти, сповіщати

ἄγε, pl. ἄγετε [imper. до ἄγω, для посилення іншого imper.] ну; давай; скоріше

ἀγείρω (aor. ἠγείρω, aor. pass. ἠγέρθην) збирати

ἀγέλη ἢ стадо; натовп; група

ἀγένειος 2 безрідний

Ἀγήνωρ, ορος ὁ Агенор (батько Кадма і Європи, цар Сидона)

ἀγήνωρ, ορος мужній; неприборканий

Ἀγησίλαος ὁ Агесілай (спартанський цар)

ἀγιάζω (=ἀγίζω) освячувати, присвячувати

ἄγιος 3 святий, священний

Ἄγис, ιδος ὁ Агис (спартанський цар)

ἀγκυλομήτης 2 хитромудрий

ἄγκυρα ἢ якір

ἀ-γνοέω не знати, не розуміти; сумніватися

ἀ-γνωμοσύνη ἢ незнання

ἀ-γνωσία ἢ незнання; невідомість

ἀγορά ἢ площа, ринок; форум; народні збори

ἀγοράζω ходити на ринок, купувати

ἀγορα-νομέω бути агораномом; (в Римі) бути еділом

ἀγορα-νόμος ὁ ринковий доглядач; (в Римі) еділ

ἀγοράομαι виступати з промовою; говорити

ἀγορεύω говорити, виступати

ἀγορητής ὁ оратор

ἄγρα ἢ полювання; здобич

ἀγρ-αυλέω жити (перебувати) у полі, знаходитись просто неба

ἄγρ-αυλος 2 польовий, сільський; який ночує просто неба

ἄ-γραφος 2 неписаний, незаписаний; ἄγραφα δόγματα неписане вчення, таємне знання

ἀγρεύω полювати

ἄγριος 3 дикий

ἀγρός ὁ поле
 ἀγρ-υπνέω не спати, страждати на
 безсоння
 ἀγυιὰ ἢ вулиця, дорога
 ἀγύρτης, ου ὁ жебрак, шарлатан,
 дури́світ
 ἄγχω душити
 ἄγω (*impf.* ἤγον, *fut.* ἄξω, *fut. pass.*
 ἀχθήσομαι, ἄξομαι, *aor.* ἤγαγον,
aor. pass. ἤχθην, *pf.* ἤχα, *pf. pass.*
 ἤγμαι, *ppf.* ἀγηόχει) вести, приво-
 зити, приносити; гнати; проклада-
 ти; робити, займатися
 ἀγωγή ἢ ведення; керівництво, ке-
 рування; виховання, навчання
 ἀγών, ὤνος ὁ змагання, боротьба;
 судовий процес; війна
 ἀγωνία ἢ боротьба, змагання
 ἀγωνίζομαι змагатися, боротися;
 битися; сперечатися, судитись
 ἀγώνισμα, τος τό змагання; бій
 ἀ-δεής 2 безстрашний
 ἄ-δεια ἢ безпека; безкарність
 ἀδελφή ἢ сестра
 ἀδελφός ὁ брат
 ἄ-δηλος 2 неясний, невизначений,
 невідомий
 ἀ-δι-αίρετος 2 нероздільний,
 неподільний
 ἀ-διά-πτωτος 2 безпомилковий,
 безумовний
 ἀδιάφορα τά нерозрізнене; байдуже
 ἀ-δικέω чинити несправедливість;
 коїти злочин; образати, кривдити
 ἀ-δικία ἢ несправедливість; образа
 ἄ-δικος 2 несправедливий, непра-
 вий, беззаконний
 ἄ-δολος 2 нехитрий, правдивий,
 щирий
 Ἄδραστος ὁ Адраст (цар Аргоса і
 Сікіона)
 Ἀδριανός ὁ Адріан (римський імпе-
 ратор)
 Ἀδρίας, ου ὁ Адріатичне море

ἀ-δυναμία і ἀ-δυνασία ἢ неміч,
 безсилля, слабкість
 ἀ-δυνατέω слабшати; не могли;
impers. бути неможливим
 ἀ-δύνατος 2 неспроможний, слаб-
 кий, нездатний; неможливий
 ἄδω (*impf.* ἤδον, *fut.* ἄσομαι, *aor.* ἤσα,
aor. pass. ἤσθην) співати
 Ἄδωνις, ιδος ὁ Адоніс (син кіпрсь-
 кого царя, улюбленець Афродіти)
 ἀεὶ завжди, увесь час, постійно
 ἀείδω = ἄδω
 ἀείζωος, *стягн.* ἀείζως 2 вічно жи-
 вучий, вічний
 ἀ-εικής 2 непристойний, ганебний
 ἀέ-ναος, *іон.* ἀείναος, *стягн.* ἀείνωс
 2 вічнотекучий, невичерпний,
 вічний
 ἀετός ὁ орел
 ἀ-ζήμιος 2 безкарний, невинний,
 непошкоджений, нешкідливий
 ἀ-ηδία ἢ неприємність, відраза
 ἀηδών, ὄνος ὁ соловей
 ἀ-ήθης 2 незвичний
 ἀήρ, ἀέρος ὁ повітря; туман
 ἀ-θανασία ἢ безсмертя
 ἀ-θάνατος 2, 3 безсмертний
 ἄ-θεος 2 безбожний, нечестивий;
 що відкидає (загальноновизнаних)
 богів
 ἀ-θετέω скасовувати; розривати
 Ἀθηνᾶ, ἄς ἢ Афіна
 Ἀθήνα-ζε *adv.* в Афіни
 Ἀθῆναι, ὤν αἱ Афіни
 Ἀθηναῖος 3 афінський; ὁ Ἀθηναῖος
 афінянин
 Ἀθήνη-σι(v) *adv.* в Афінах
 ἀθλητής ὁ атлет, борець
 ἄθλιος 3 нещасний
 ἄθλον τό нагорода
 ἄθλος ὁ боротьба, змагання; праця,
 подвиг
 ἄ-θραυστος 2 неушкоджений, не-
 роздрібнюваний
 ἀθρόω дивитися, помічати

ἄθροίζω збирати
ἄθροισμα, ατος τό збори; сукупність, ціле
ἄθροος 3 зібраний
ἄ-θυμέω впадати у відчай, падати духом
ἄ-θυμος 2 несміливий; легкодухий
αἰαῖ ай, на жаль, ах
Αἰακός ὁ Еак (*διδ* Αχιλλῶνα)
Αἴας, αντος ὁ Аякс (*герой Троянської війни*)
Αἰγαῖος ὁ (*sc.* πόντος) Егейське море
Αἰγεύς, εως ὁ Егей (*міфічний цар Афін, батько Тесея*)
αἰγιαλός ὁ морський берег
Αἴγινα ἡ Егіна (*острів в Егейському морі*)
Αἰγινήτης, ου ὁ егінець
αἰγίπους, ποδος козлоногий
Αἰγισθος ὁ Егіст (*коханець Клітемнестри, убивця Агамемнона*)
Αἰγύπτιος ὁ єгиптянин
Αἴγυπτος, ου ἡ Єгипет
αἰδέομαι (*fut.* αἰδέσομαι, *aor.* ἠδεσάμην, *ἠδέσθην*, *pf.* ἠδεσμαι) соромитися
Ἄιδης, ου ὁ Аїд, Гадес (*бог підземного царства*)
ἄϊδιος 2 постійний, вічний
αἰδώς, οὔς ἡ сором; шанобливість
αἰεῖ = αἰεῖ
Αἰήτης, ου ὁ Еет (*цар Колхиди*)
αἰθήρ, έρος ὁ ефір, повітря (верхні шари)
Αἰθιοπία ἡ Ефіопія
Αἰθίοψ, οπος ὁ ефіоп
αἰθρία ἡ чисте небо, ясна погода
αἶμα, τος τό кров
αἱματόεις, εσσα, εν кривавий, закривавлений
Αἴμων, ονος ὁ Гемон
αἰνέω (*impf.* ἤνεον, ἤνουν; *fut.* αἰνήσω, αἰνέσω; *aor.* ἤνεσα) хвалити, схвалювати

Αἰνιᾶνες οἱ еніани (*плем'я у Фессалії*)
αἰνιγμα, τος τό загадка, іносказання
αἶνος ὁ похвала, похвальна промова
αἶξ, αἰγός ἡ, ὁ коза, козел
Αἰολεύς, εως ὁ еолієць
Αἰολικός 3 еолійський
αἰρετός 3 взятий; збагненний; обраний
αἰρέω (*fut.* αἰρήσω, *fut. pass.* αἰρεθήσομαι, *aor.* εἶλον, *inf. aor.* ἐλεῖν, *aor. med.* ἤρησάμην, εἰλάμην, εἰλόμην, *aor. pass.* ἤρέθην, *pf.* ἤρηκα, *pf. pass.* ἤρημαι) *тж. med.* брати; захоплювати; вибирати
αἶρω (*fut. pass.* ἀρθήσομαι, *aor.* ἤρα, ἤειρα, ἄειρα, *aor. pass.* ἤρθην, *pf.* ἤρακα, *pf. pass.* ἤρμαι) піднімати; усувати; збільшувати
αἰσθάνομαι (*fut.* αἰσθήσομαι, *aor.* ἤσθόμην, *pf.* ἤσθημαι) сприймати, помічати, відчувати
αἰσθησις, εως ἡ сприйняття, відчуття
αἰσθητήριον τό орган чуття; почуття
αἰσχρός 3 ганебний, потворний
Αἰσχυλος ὁ Есхіл
αἰσχύνη ἡ сором, ганьба
αἰσχύνω (*fut.* αἰσχυνῶ, *aor.* ἤσχυνῶ, *aor. pass.* ἤσχύνθην) ганьбити; *med.-pass.* соромитися (*з Dat. або Acc.*)
Αἰσώπειος 2 езопівський
Αἰσωπος ὁ Езоп (*байкар VI ст. до н. е.*)
αἰτέω просити, вимагати
αἴτημα, ατος τό прохання, вимога
αἰτία ἡ причина; вина
αἰτιάομαι звинувачувати (кого – *Acc.*, в чому – *Gen.*)
αἴτιον τό причина
αἴτιος 3, 2 винний (в чому – *Gen.*); який є причиною
Αἴτην ἡ Етна (*гора в Сицилії*)
αἰφνίδιος 2 раптовий, несподіваний

αἰχμ-άλωτος 2 полонений; *ὁ αἰχμάλωτος* полонений, бранець
αἰχμή ἢ вістря спису; спис
αἰών, ὦνος ὅ, ἡ час, вік, епоха; вічність
αἰώνιος 2 вічний
ἀ-κάθαρος 2 нечистий, аморальний
ἄ-καιρος 2 несвоєчасний, недоречний
ἀ-κάματος 2 невтомний
ἀ-κατα-σκεύαστος 2 (=ἀκατάσκευος) непідготовлений, неупорядкований
ἀ-κέραιος 2 незмішаний, чистий
ἄκεσμα, τος τό ліки
ἄκην спокійно, мовчки
ἀκινάκης, ου ὅ акінак (*короткий перський меч*)
ἀ-κίνδυνος 2 безпечний
ἀ-κίνητος 2, 3 нерухомий
ἀ-κλεής 2 безславний; забутий
ἄ-κληρος 2 позбавлений частки у спадщині, знедолений, бідний
ἀκμάζω процвітати; досягати зрілості
ἀκμαῖος 3 квітучий; що перебуває в розквіті сил
ἀκμή ἢ вістря; вищий ступінь, розквіт
ἀ-κμής, ἦτος нестомлений, свіжий
ἀκοή ἢ слух; вухо
ἀ-κολασία ἢ розгнuzданість, розбещеність, свавілля
ἀ-κόλαστος 2 безкарний, свавільний
ἀκολουθέω іти слідом, супроводжувати (з *Dat.*)
ἀκολουθία ἢ супровід, проходження
ἀκόλουθος 2 супроводжуючий, супутній, відповідний
ἀκοντίζω метати дротики
ἀκόντιον τό дротик
ἄ-κοσμος 2 безладний, потворний

ἀκούω (*fut. ἀκούσομαι, fut. pass. ἀκουσθήσομαι, aor. ἤκουσα, aor. pass. ἤκουσθην, pf. ἀκήκοα, pf. pass. ἤκουσμαι, ppp. ἤκηκόειν, ἤκηκόη*) слухати, чути; дізнаватися (від кого — *Gen.*, про що — *Acc.*)
ἄκρα ἢ вершина; фортеця
Ἀκράγας, αντος ὅ Акрагант (Агригент) (*місто в Сицилії*)
ἄ-κρατος 2 незмішаний, чистий
ἀκριβής 2 точний, сумлінний
ἀ-κρισία ἢ відсутність судження, нерозбірливість, безладдя, плутанина
ἀ-κριτό-μυθος 2 який каже дурниці, який плете нісенітниці
ἄ-κριτος 2 безладний, плутаний; непідсудний
ἀκρόαμα, ατος τό сприймане на слух, приємне для слуху
ἀκροάομαι слухати(ся)
ἀκρόασις, εως ἢ слухняність, слухання
ἄκρον τό вершина
ἀκρό-πολις, εως ἢ акрополь; фортеця
ἄκρος 3 високий, вищий, крайній
ἀκτή ἢ берег (морський)
ἀ-κτήμων, ονος незаможний, бідний
ἄκων, ἄκουσα, ἄκων недобровільний, неохочий; мимовільний, ненавмисний
ἀλαζονεία ἢ хвалькуватість
ἀλαζονεύομαι хвалитися
ἀλαλαγμός ὅ (бойовий) крик
ἀλαλάζω (*fut. ἀλαλάξομαι*) кричати; дзенькати (NT)
ἄλας, ατος τό = ἄλς ὅ
ἄλγεινός 3 болісний; сумний, важкий
ἀλγέω відчувати біль, страждати
ἀλγηδών, όνος ἢ біль, страждання
ἄλγημα, ατος τό біль, страждання

ἄλγος, εὸς τό біль, скорбота, страждання
ἀλείφω (*pf. pass. ἀλήλιμμαι, ἤλειμμαι*) змащувати тіло олією; мазати
ἄλεκτρούων, ὄνος ὁ півень
Ἀλεξάνδρεια ἢ Александрія (місто в Єгипті)
Ἀλέξανδρος ὁ Александр
ἀλέξημα, τος τό захист, допомога
ἀλέξω (*fut. ἀλεξήσω, aor. ἠλέξησα*) відбивати; охороняти, захищати
ἀλήθεια ἢ істина, правда
ἀληθές τό істина, правда
ἀληθεύω говорити правду
ἀληθής 2 щирий, правдивий
ἀληθινός 3 щирий, справжній, дійсний
ἀλής 2 зібраний докупі
ἀλιάς, ἄδος ἢ рибальський човен
ἀλίγκιος 2 подібний
ἀλιεύς, ἐως ὁ рибалка
ἀλίζω солити; збирати
Ἀλιζῶνες, ὠν οἱ алазони (алізони) (народ у Скіфії)
Ἀλικαρνασσεύς, ἐως ὁ галікарнасець
Ἀλικαρνασ(σ)ός, ὁ Галікарнас (поліс на південному заході Малої Азії)
Ἀλιρρόθιος ὁ Галліротій (син Посейдона, вбитий Аресом)
ἀλίσκομαι (*pass. δο αἰρέω; fut. ἀλώσομαι, aor. ἦλων, ἐάλων, inf. aor. ἀλῶναι, ἀλωθῆναι, pf. ἦλωκα, ἐάλωκα, ppf. ἐαλώκειν*) бути пійманим, узятим у полон
Ἀλκαῖος ὁ Алкей (поет VII ст. до н. е з міста Мітілена на Лесбосі)
ἀλκή ἢ сила; допомога; бія
Ἄλκηστις, ἰδος ἢ Алкеста (Алкестіда) (дочка Пелія, дружина Адмета)
Ἀλκιβιάδης, ου ὁ Алківіад
ἄλκιμος 2, 3 відважний, хоробрий
ἄλλά але, а, однак

ἁλλάττω (*fut. pass. ἁλλαχθήσομαι, ἁλλαγήσομαι, aor. ἦλλαξα, aor. pass. ἦλλάχθην, ἦλλάγην, pf. pass. ἦλλαγμαί*) міняти, змінювати
ἁλλήλων один одного
ἄλλοθεν з іншого місця, з іншого боку
ἄλλοθι в іншому місці, деінде
ἁλλοιόω змінювати
ἁλλοίωσις, ἐως ἢ зміна
ἄλλος, η, ο інший
ἄλλοτε іншим часом, іноді
ἄλλοτι = ἄλλο τι щось інше
ἁλλότριος 3 чужий
ἁλλό-φυλος 2 чужоземний
ἁλμυρός 3 солоний; гіркий
ἄ-λογος 2 невимовний, безсловесний; нерозумний
Ἄλπεις, ἐων αἱ Альпи
ἄλς, ἄλός ἢ море, солоня вода; ὁ сіль
ἄлσος, εὸς τό гай (священний)
ἄ-λυπος 2 вільний від страждань, безжурний
ἁλώπηξ, ἐκος ἢ лисиця
ἄλωσις, ἐως ἢ захоплення, завоювання, полонення
ἅμα разом (з *Dat.*), у той же час
Ἄμαζών, ὄνος ἢ амазонка
ἄ-μαθής 2 неосвічений, неук
ἄ-μαθία ἢ неосвіченість; незнання
ἅμαξα ἢ візок
ἁμαξιτός 2 проїзний
ἁμαρτάνω (*fut. ἁμαρτήσομαι, ἁμαρτήσω, aor. ἠμάρτησα, ἦμαρτον*) помилятися, грішити; завинити; не влучати, збиватися (з *Gen.*)
ἁμάρτημα, τος τό помилка, хибна думка або погляд, злочин; гріх
ἁμαρτία ἢ = ἁμάρτημα
ἄ-μάρτυρος 2 непідтверджуваний, недоведений
ἁμαρτωλός ὁ грішник
ἄ-μαχεῖ без бою

ἀμαχητί(ν) = ἀμαχεῖ
ἀμβλύς, εἶα, ὕ нездатний, нечутливий, тупий
ἀμβλυώττω (σσω) погано бачити
ἀμείβω міняти, змінювати
ἄμεινον *adv.* краще
ἀμείνων 2 *compar.* до ἀγαθός кращий
ἀμέλγω доїти
ἀ-μέλεια ἢ безтурботність; байдужість (до чого – *Gen.*)
ἀ-μελέω не піклуватися, не звертати уваги, зневажати (з *Gen.*)
ἀ-μετά-βολος 2 незмінний
ἀ-μετρο-επής 2 марнословний, не в міру балакучий
ἄ-μετρος 2 непомірний
ἀ-μήχανος 2 безпомічний, безсилий, безпорадний; непереборний, нездоланий
ἀμήν *adv.* *gebr.* воістину
ἀ-μνήμων 2 непам'ятливий, безпам'ятний
ἄ-μουσος 2 непричетний до мистецтв; бездарний
ἄ-μοχθος 2 бездіяльний, безтурботний, ледачий
ἄμπελος, ου ἢ виноградна лоза
Ἀμῦμώνη ἢ Амимона
ἄμυνα ἢ захист
ἀμύνω (fut. ἀμύνῶ, aor. ἤμῦνα) відбивати, захищати, обороняти, *med.* відплачувати
ἀ-μυστί не закриваючи рота, залпом
ἀμφί(ς) по обидва боки, навкруги
ἀμφί (Dat., Gen., Acc.) біля, у, при-близно
ἀμφι-βάλλω накидати, ловити
ἀμφί-βολος 2 двозначний
ἀμφι-έννυμι (fut. ἀμφιέσω, aor. ἤμφιέσα, pf. pass. ἤμφιέσμαι) одягати
ἀμφι-καλύπτω покривати
ἀμφι-λαφής 2 великий, густий

ἀμφί-λοφος 2 який навколо шиї
ἀμφί-πολος ὁ, ἡ слуга, служниця
ἀμφισ-βήτησις, εως ἢ суперечка, розбіжність
ἀμφί-στομος 2 який має вихід з обох боків
ἀμφοτέρως 2 і той і інший, обидва
ἄμφω обидва
ἄν (частка з indic., conjct., opt., inf. i part.) може бути, мабуть, чи що, б
ἄν = ἐάν
ἀνά нагору, нагорі
ἀνά (Gen., Dat., Acc.) поверх, на; на-гору, нагорі
ἀνα-βαθμός ὁ сходинка
ἀνα-βαίνω сходити, підніматися, відправлятися; виступати, підхоплюватися
ἀνά-βασις, εως ἢ підйом, сходження; похід
ἀνα-βλέπω дивитися вгору, поглядати
ἀνα-βοάω скрикувати
ἀνα-βρυχάομαι здійсмати жалібний крик, волати
ἀνα-γιγνώσκω (aor. ἀνέγνω, ἀνέγνωσα) дізнаватися, читати
ἀναγκάζω примушувати, змушувати
ἀναγκαῖος 3 необхідний, змушений, неминучий
ἀνάγκη ἢ необхідність; доля, рок
ἀνά-γνωσις, εως ἢ впізнавання, читання
ἀν-αγορεύω проголошувати, повідомляти
ἀνα-γράφω надписувати, записувати
ἀν-άγω піднімати, вести угору; приводити (*у т.ч. логічно*); іти
ἀνα-δενδράς, ἄδος ἢ виноградна лоза, що в'ється по дереву
ἀνα-δίδωμι передавати, видавати; виробляти

ἀνα-δύω (*fut.* ἀναδύσομαι, *aor.* ἀνεδυσάμην, *aor.* ἀνέδυν) впливати, виринати
ἀνα-ζάω оживати
ἀνα-ζεύγνυμι відправляти(ся), вертати(ся), повертати(ся)
ἀνά-θεσις, εως ἢ приношення (в дар), присвята
ἀνά-θημα, τος τό приношення богам, присвята
ἀν-αἰδεια ἢ безсоромність, нахабність
ἀν-αιμωτί *adv.* без кровопролиття
ἀν-αίνομαι (*aor.* ἠνηνάμην) відмовлятися
ἀν-αίρεσις, εως ἢ знищення; збирання
ἀν-αιρέω (*aor.* ἀνεἶλον, *pf.* ἀνήρηκα) піднімати; лякати, убивати; порушувати; припиняти
ἀν-αίρω піднімати
ἀν-αισθητέω бути байдужим, нечудим
ἀν-αισιμόω витрачати
ἀν-αισχυντία ἢ безсоромність
ἀνα-καθαίρω очищати
ἀνα-καίω запалювати, спалювати
ἀνα-καλέω кликати, призивати; називати
ἀνά-κειμαι лежати; бути пожегтвуваним
ἀνα-κλίνω притуляти; *pass.* лягати
ἀνα-κομίζω повертати
ἀνα-κουφίζω піднімати
ἀνα-κράζω (*aor.* ἀνέκρᾶγον, ἀνέκρᾶξα) кричати, скрикувати
Ἀνακρεοντικός 3 анакреонтичний
Ἀνακρέων, οντος ὁ Анакреонт (поет-лірик VI–V ст. до н. е.)
ἀνα-λαμβάνω брати із собою
ἀν-αλίσκω (*impf.* ἀνήλισκον, ἀνήλουν, *fut.* ἀνᾶλώσω, *aor.* ἀνήλωσα, *pf.* ἀνήλωκα) витрачати, знищувати

ἀν-αλκис, ιδος безсилий, неспроможний
ἀν-αλλοίωτος 2 незмінний
ἀνα-λογία ἢ відповідність, домірність; аналогія
ἀνά-λογος 2 відповідний; аналогічний
ἀνάλωμα, τος τό витрата
ἀν-αμάρτητος 2 невинний, непогрішний
ἀνα-μείγνυμι змішувати
ἀνα-μένω чекати; вичікувати
ἀνα-μετρέω *тж. med.* вимірювати
ἀνα-μίγνυμι змішувати
ἀνα-μιμνήσκω (*тж. -νή-*; *fut.* ἀναμνήσω) нагадувати; згадувати
ἀνά-μνησις, εως ἢ спогад, пригадування
ἀν-άντης 2 висхідний, крутий
ἄναξ, ακτος ὁ володар
Ἄναξαγόρας, ου ὁ Анаксагор
Ἀνάξαρχος ὁ Анаксарх
Ἄναξιμένης, ου ὁ Анаксімен
ἀνά-παυλα ἢ відпочинок
ἀνά-παυσις, εως ἢ перерва, відпочинок
ἀνα-παύω припиняти; *med.* відпочивати
ἀνα-πέμπω відсилати, відпускати
ἀνα-πεπταμένος 3 [*part. pf. pass. do* ἀναπετάννυμι] відкритий; звернений
ἀνα-πετάννυμι розгортати, розкривати
ἀνα-πέτομαι (*fut.* ἀναπτήσομαι, *aor.* ἀνεπτόμην) підхоплюватися, злітати
ἀνα-πηδάω підхоплюватися, вскакувати
ἀνά-πλεως, ων i ἀνά-πλεος 2 (*f* ἀναπλέα, *pl. тж.* ἀνάπλεω) повний, наповнений; обтяжений
ἀν-άπτω запалювати; прив'язувати
ἀν-άριθμος 2 незліченний
ἀν-αρπάζω виривати, хапати

ἀνα-ῥρήγνυμι розривати, *med.*
 прориватися
ἀν-αρτάω привішувати, вішати
ἀν-αρχία ἢ безвладдя, безладдя,
 свавілля
ἀνα-σείω потрясати
ἀνα-σκοπέω розглядати, досліджу-
 вати
ἀνα-σπάω витягати
ἀνα-σταυρόω вішати, розпинати
ἀνα-στενάζω оплакувати, волати;
 стогнати
ἀνα-στρέφω повертати, вивертати;
med. перебувати
ἀνα-σχίζω розсікати, розрізати
ἀνά-τασις, εως ἢ протяг
ἀνα-τείνω простягати, піднімати
ἀνα-τέλλω сходити, підійматися
ἀνα-τίθημι накладати; присвячува-
 ти
ἀνα-τλήναι [*inf. aor.*] (*fut.*
 ἀνατλήσομαι, *aor.* ἀνέτλην) терпіти
ἀνατολή ἢ схід; початок, витік
ἀνα-τρέπω перевертати догори
 дном; нищити
ἀνα-τρέχω (*fut.* ἀναδραμοῦμαι,
 ἀναδράμομαι) бігти нагору; відсту-
 пати
ἀνα-φαίνω (*fut.* ἀναφανῶ, *aor.*
 ἀνέφηνα) виявляти, показувати
ἀνα-φέρω (*fut.* ἀνοίσω, *aor.*
 ἀνήνεγκα) виносити (нагору), зво-
 дити, піднімати, покладати
ἀνα-φεύγω тікати
ἀνα-φύω зрощувати, робити, *med.*
 виростати
Ἀνάχαρσις, εως ὁ Анахарсіс (*скиф*)
ἀνα-χέω вливати
ἀνα-χωρέω відступати, віддалятися
ἀνά-ψυξις, εως ἢ висихання; охо-
 лодження
ἀνα-ψύχω висушувати; охолод-
 жувати
ἀνδρα-ποδισμός ὁ продаж у раб-
 ство

ἀνδρά-ποδον τό раб
ἀνδρεία ἢ мужність, хоробрість
ἀνδρεῖος 3 мужній, хоробрий
ἀνδριάς, ἀντος ὁ статуя
ἀνδρός *gen. sing. do* ἀνήρ
ἀνδρικός 3 мужній
Ἀνδρομάχη ἢ Андромаха (*дружина*
Гектора)
Ἀνδροφάγοι οἱ андрофаги, "людо-
 жери" (*скифське плем'я*)
ἀνдр-ώδης 2 мужній
ἀνδρωνίτις, ἶδος ἢ чоловіча поло-
 вина в домі
ἀν-εγείρω будити
ἀνειμένως недбайливо, безтурбот-
 но
ἀν-εἶμι (εἶμι) сходити, виступати
ἀν-εκτός 2, 3 терпимий
ἀν-έλκω тягти нагору, піднімати,
 витягати
ἀνεμόεις, εσσα, εν швидкий як
 вітер
ἄνεμος ὁ вітер, подув
ἀν-επαχθής 2 необтяжливий; не-
 шкідливий
ἀν-επ-έκ-τατος 2 нерозтяжний,
 рівноскладовий
ἀν-επί-μικτος 2 незмішаний; нето-
 вариський, недоступний, за-
 мкнутий
ἀν-έρχομαι (*fut.* ἀνελεύσομαι, *aor.*
 ἀνήλθον, ἀνήλυθον) підніматися,
 відправлятися
ἀν-ερωτάω розпитувати
ἄνευ (Gen.) без, крім
ἀν-ευρίσκω знаходити, виявляти
ἀν-ευ-φημέω здіймати крик
ἀν-έχω (*fut.* ἀνέξω, ἀνασχίσω, *aor.*
 ἀνέσχον, *pf.* ἀνέσχηκα) піднімати;
med. витримувати
ἀν-ήλιος 2 безсонячний
ἀν-ήμερος 2 неприручений, дикий
ἀν-ήνυτος 2 нескінченний, дарем-
 ний
ἀνήρ, ἀνδρός ὁ чоловік, людина

ἀνθ-ίστημι протиставляти; *med.*
 протистояти, чинити опір
ἄνθος, εὖς τό квітка
ἄνθραξ, ἀκος ὁ вугілля
ἀνθρώπειος 3 = ἀνθρώπιος
ἀνθρώπιος 3 людський
ἀνθρωπίσκος ὁ (=ἀνθρώπιον τό)
 чоловічок
ἀνθρωπο-ειδής 2 людиноподібний
ἄνθρωπος ὁ, ἡ людина
ἀν-ία ἡ мука, горе, скорбота
ἀν-ιάομαι засмучуватися
ἀν-ίατος 2 невиліковний
ἀν-ίημι пускати нагору; відпускати;
неперех. переставати
ἀν-ίητος = ἀνίατος
ἀν-ίστημι піднімати, воскрешати
ἀν-ίσχω = ἀνέχω
Ἀννίβας, οὐ ἰ ἀ ὁ Ганнібал (карфа-
 генський полководець III-II ст. до н.е.)
ἀν-οδος ἡ дорога нагору, підйом
ἀ-νόητος 2 безглуздий, дурний
ἀν-οίγνυμι (*impf.* ἀνέωγον, ἡνοιγον,
aor. ἀνέωξα, ἡνοιξα, *aor. pass.*
 ἀνεώχθην, ἡνοιγήν, *pf.* ἀνέωχα,
 ἀνέωγα, *pf. pass.* ἀνέωγμαι,
 ἡνέωγμαι) відкривати
ἀ-νομία ἡ беззаконня, відсутність
 законів, несправедливість
ἀν-όμοιος 2 несхожий
ἄ-νομος 2 беззаконний
ἀν-ορθόω відбудовувати, відновлю-
 вати
ἀν-ορύττω викопувати
ἀν-όσιος 2, 3 безбожний, нечести-
 вий
ἀντ-αίρω повставати, чинити опір
 (з *Dat.*)
ἀντ-ασπάζομαι (взаємно) вітати,
 любити
ἀντ-επ-άγω йти в (контр)атаку
ἀντ-έπ-εμι = ἀντ-επ-έρχομαι йти
 назустріч, контратакувати
ἀντ-επι-δείκνυμι показувати (зі сво-
 го боку)

ἀντ-έχω протистояти
ἀντί (*Gen.*) замість; внаслідок
ἀντι-βολέω (*impf.* ἠντιβόλουν, *aor.*
 ἀντεβόλησα, ἠντεβόλησα) зустрі-
 чатися; просити
Ἀντιγόνη ἡ Антігона (дочка фівансь-
 кого правителя Едіпа)
Ἀντίγονος ὁ Антігон (македонський
 цар)
ἀντι-δίδωμι давати замість
ἀντί-δικος ὁ супротивник (у судо-
 вому процесі)
ἀντί-θεσις, εὖς ἡ протиставлення
ἀντι-λέγω (*fut.* ἀντιλέξω, ἀντερῶ,
aor. ἀντέλεξα, ἀντεῖπον, *pf.*
 ἀντείρηκα) заперечувати
ἀντί-ληψις, εὖς ἡ сприйняття
Ἀντίλοχος ὁ Антілох (син гомерівсь-
 кого героя Нестора)
ἀντίον adv. проти, всупереч
ἀντίος 3 протилежний
Ἀντιόχεια ἡ Антіохія (місто в Сирії)
ἀντί-παλος ὁ супротивник
ἀντι-παρα-σκευάζομαι готувати зі
 свого боку
ἀντι-παρα-τάττομαι шикуватися
 навпроти, готуватися до бою
ἀντι-παρ-εξ-άγω вести проти, вести
 назустріч
Ἀντίπατρος ὁ Антіпатр (полководець
 Філіппа II Македонського)
ἀντι-πέρας adv. напроти
ἀντί-πρωρ(ρ)ος 2 звернений об-
 личчям уперед, спрямований
 навпроти
Ἀντισθένης, εὖς ὁ Антісфен
ἀντι-στασιώτης, οὐ ὁ супротивник,
 повстанець
ἀντι-στοιχέω стояти друг проти
 друга (з *Dat.*)
ἀντι-στρατεύω йти походом проти
 (з *Dat.*)
ἀντι-τάττω протиставляти; *med.*
 чинити опір
ἀντι-φθέγγομαι відгукуватися

Ἀντιφῶν, ὦντος ὁ Антіфонт
ἀντι-φρονέω відповідати; відгукуватися
ἀντ-όμνυμι (*aor.* ἀντώμοσα) давати клятву зі свого боку
ἀντ-οφείλω бути взаємно зобов'язаним
ἄντρον τό печера
ἀντ-ωνέομαι купувати замість; перебивати ціну
Ἀντώνιος ὁ Антоній (*римський політичний діяч*)
ἀντ-ωνυμία ἡ займенник
ἀν-υδρία ἡ безводдя; посуха
ἄν-υδρος 2 безводний
ἀν-υπό-δητος 2 невзутий, босий
Ἄνυτος ὁ Аніт (*обвинувач Сократа*)
ἀνύω (*impf.* ἤνυον, ἤνυτον, *fut.* ἀνύσω, *aor.* ἤνυσα, *aor. pass.* ἤνυσθην, *pf.* ἤνυκα *pf. pass.* ἤνυσμαι) завершувати, досягати; знищувати
ἄνω *adv.* нагору, нагорі
ἄνω-θε(ν) *adv.* зверху, з гори, з висоти; нагорі
ἀν-ωμαλία ἡ нерівність, непослідовність, неправильність
ἀξία ἡ вартість, ціна; достоїнство, цінність
ἀξіό-λογος 2 гідний згадування, значущий
ἀξіό-πιστος 2 вартий довіри, достовірний
ἄξιος 3 гідний, ціною в (з *Gen.*), заслужений; коштовний; дешевий
ἀξіо-σπούδατος 2 вартий старання, зусиль, праці
ἀξіόω вважати (гідним), оцінювати, просити
ἀξіώμα, τος τό гідність, честь; ціна; аксіома
ἀξіώσις ἡ значення, сенс
ἄξυν- *староатт.* = **ἀσυν-**
ἄξων, ονος ὁ вісь, стрижень

αοίδιμος 2 оспіваний, прославлений
αοιδός ὁ и **ἡ** співець
ἀ-οίκητος 2 ненаселений
ἀ-όρατος 2 невидимий, небачений
ἀ-όρητος, 2 незлобливий, незворушний
ἀп-αγγελία ἡ повідомлення, розповідь
ἀп-αγγέλλω повідомляти, оголошувати, розповідати
ἀп-αγορεύω відмовлятися; забороняти; утомлюватися
ἀп-άγω відводити
ἀ-παθής 2 який не страждає, який не зазнає впливу; незворушний; нечутливий, байдужий
ἀ-παιδευσία ἡ невихованість; неосвіченість
ἀ-παίδευτος 2 невихований, неосвічений
ἀп-αιτέω вимагати (назад)
ἀп-αλείφω витирати, стирати, викреслювати
ἀп-αλλαγή ἡ звільнення; розлучення
ἀп-αλλάττω звільняти, віддаляти(ся), припиняти, іти
ἀπαλός 3 ніжний, м'який
ἀп-αμύνομαι оборонятися
ἀп-άνευ-θε(ν) удалині, окремо
ἀп-άνθρωπος 2 відлюдний, нелюдський, жорстокий
ἀп-αν-ίστημι піднімати з місця, відводити, знімати облогу
ἀπανταχῆ (-οῦ) adv. усюди; на всі боки
ἀп-αντάω йти назустріч; зустрічати(ся)
ἀп-αντικρύ adv. напроти
ἄπαξ один раз, одного разу
ἀ-παρά-σκευος 2 неприготований, непередготовлений, неготовий
ἀп-αρνέομαι заперечувати, відхиляти, відмовляти(ся)

ἀπ-αρτίζω зрівнювати; завершувати
ἀπ-αρχή ή **ή** початок
ἅπας, ασα, αν (*gen.* ἅπαντος, ἀπάσης, ἅπαντος) весь (у цілому)
ἀπατάω обманювати
ἀπάτη ή **ή** обман, хитрість
ἀπ-αυράω (*part. aor. act.* ἀπούρας) виривати, віднімати
ἀπ-έθανον *aor. do* ἀπο-θνήσκω
ἀ-πειθέω не коритися, не слухати; не виконувати
ἀπ-εικάζω уподібнювати, зіставляти, порівнювати; відтворювати
ἀπ-εἰκάσμα, ατος τό подоба, образ, портрет
ἀπ-ειλέω загрожувати (чим — *Acc.*)
ἀπ-ειλή ή **ή** погроза, загроза
ἄπ-ειμι (εἶμι) бути відсутнім
ἄπ-ειμι (εἶμι) іти, віддалятися, відходити
ἀπ-είργω відокремлювати, забороняти
ἀ-πειρία ή **I** недосвідченість
ἀ-πειρία ή **II** нескінченність
ἄ-πειρον τό безмежне, нескінченне
ἄ-πειρος 2 I недосвідчений, незнайомий
ἄ-πειρος 2 II безмежний, нескінченний
ἀπ-ελαύνω відганяти, іти
Ἀπελλῆς, οῦ ὁ Апелл(ес) (*грецьк.* живописець)
ἀπ-εργάζομαι виробляти, формувати; улаштувати; закінчувати
ἀπ-εργαστικός 3 твірний, який створює (*з Gen.*)
ἀπ-έργω (*ion.*) = ἀπείργω
ἀπ-ερύκω утримувати
ἀπ-έρχομαι іти, віддалятися, відходити
ἀπ-εστάλην *aor. pass. do* ἀπο-στέλλω
ἀπ-εχθάνομαι ставати ненависним

ἀπ-έχω (*fut.* ἀφήξω, ἀποσχίσω, *aor.* ἀπέσχω) утримувати, відокремлювати; бути далеко, на відстані; *med.* утримуватися; відмовлятися
ἀπ-ηλιώτης, ου ὁ (*sc.* ἄνεμος) східний вітер
ἀπηνής 2 жорстокий
ἀπ-ηχής 2 нестройний, нескладний, неблагозвучний, негармонійний
ἀ-πιστέω не вірити, не коритися
ἀ-πιστία ή **ή** невіра, невір'я; невірність
ἄ-πιστος 2 невірний, ненадійний, сумнівний
Ἀπίων, ωνος ὁ Апіон (*грецький гра-матик*)
ἀ-πληστία ή **ή** ненаситність
ἀπλόος 3, стягн. ἀπλοῦς, ἦ, οῦν простий, невігадливий, нехитрий
ἀπλῶς просто; взагалі
ἀπό (*Gen.*) від, з (чого)
ἀπο-βαίνω (*fut.* ἀποβήσομαι) іти, віддалятися; відбуватися, виникати
ἀπο-βάλλω відкидати, кидати, втрачати
ἀπο-βλέπω дивитися, брати до уваги
ἀπο-γεννάω породжувати, створювати
ἀπο-γιγνώσκω виправдувати
ἀπο-γραφή ή **ή** список, перепис
ἀπο-γράφω переписувати; обвинувачувати
ἀπο-δακρύω оплакувати
ἀπο-δείκνυμι показувати; доводити; призначати
ἀπο-δέχομαι приймати, погоджуватися
ἀπο-δημέω віддалятися, іти; бути у від'їзді або їхати
ἀπο-δημία ή **ή** відсутність; подорож (за кордон)
ἀπο-διδράσκω (*fut.* ἀποδράσομαι, *aor.* ἀπέδρα) тікати

ἀπο-δίδωμι віддавати, відплачувати; *med.* продавати
ἀπό-δοσις, εως ἤ сплата; пояснення, визначення
ἀπο-δύνω скидати, знімати
ἀπ-οδύρομαι гірко скаржитися, плакати, оплакувати
ἀπο-ζάω жити абияк, перебиватися
ἀπο-θνήσκω (*fut.* ἀποθανοῦμαι, *aor.* ἀπέθανον) вмирати, гинути
ἀπ-οικία ἤ відселення, колонія
ἄ-ποινα, ων τά викуп
ἀπο-καθ-ίστημι відновлювати, повертати в колишній стан
ἀπο-κάλυψις, εως ἤ одкровення (NT)
ἀπο-κατά-στασις, εως ἤ відновлення, повернення
ἀπο-κεφαλίζω обезглавлювати
ἀπο-κλαίω (ἀποκλάω) оплакувати
ἀπο-κληρόω вибирати (за жеребом), призначати
ἀπο-κλίνω (*aor. pass.* ἀπεκλίθην, ἀπεκλίνθην) відхиляти(ся)
ἀπο-κομίζω відвозити, відносити
ἀπο-κοπή ἤ відсікання; скасування
ἀπο-κόπτω відрубувати, відсікати
ἀπο-κρεμάννυμι вішати
ἀπο-κρίνομαι відповідати, відділятися
ἀπό-κρισις, εως ἤ відповідь
ἀπο-κρούω відбивати, відламувати
ἀπο-κρύπτω покривати, приховувати
ἀπο-κτείν(ν)υμι = ἀποκτείνω
ἀπο-κτείνω (*fut.* ἀποκτενῶ, *pf.* ἀπέκτονα) вбивати
ἀπο-κτίννυμι = ἀποκτείνω
ἀπο-λαμβάνω (*fut.* ἀπολήψομαι, *aor.* ἀπέλαβον, *pf.* ἀπέιληφα) отримувати, одержувати (від чого); одержувати замість чого (*Gen.*) що (*Acc.*)
ἀπό-λαυσις, εως ἤ використання; задоволення, насолода

ἀπο-λαύω куштувати, насолоджуватися; одержувати задоволення, користь (*Gen.*)
ἀπο-λέγω вибирати
ἀπο-λείπω залишати позаду
ἄ-πολις, ιδος позбавлений батьківщини
Ἀπολλόδωρος ὁ Аполлодор
ἀπ-όλλυμι (*pf.* ἀπολώλεκα, ἀπόλωλα) губити, *med.* гинути
Ἀπόλλων, ωνος ὁ Аполлон
Ἀπολλωνίδης, ου ὁ Аполлонід
ἀπο-λογέομαι захищатися, виправдовуватися
ἀπο-λογία ἤ захист; захисна промова
ἀπό-λυσις, εως ἤ звільнення, рятування
ἀπο-λύω відв'язувати, звільняти; розлучатися
ἀπο-μαντεύομαι провіщати, пророкувати
ἀπο-μνημόνευμα, ατος τό пам'ятний знак, слово; *pl.* спогади
ἀπο-μνημονεύω згадувати
ἀπο-μόργγυμι витирати
ἀπο-νέμω приділяти, назначати, надавати
ἀπο-νίζω змивати
ἄ-πονος 2 неважкий, легкий
ἀπο-νόσφι(ν) adv. окремо
ἀπ-οξύνω загострювати
ἀπο-πάλλω кидати
ἀπό-πειρα ἤ спроба, проба
ἀπο-πειράω пробувати, випробувати; розглядати
ἀπο-πέμπω відсилати, відправляти; відпускати
ἀπο-πλέω (*fut.* ἀποπλεύσομαι, ἀποπλευσοῦμαι) відпливати
ἀπό-πλοος, стягн. ἀπόπλους ὁ відплиття
ἄ-πορέω потребувати, не мати достатньо (чого – *Gen.*); не могли зро-

зуміти, не знати, що робити; бути в скрутному становищі, бідувати
ἀποροία ή непрохідність; утруднення, нерозуміння
ἀπορ(ρ)ίπτω відкидати
ἄπορος 2 безвихідний, важкий
ἀπορρέω (*fut.* ἀπορροήσομαι, *aor.* ἀπερρύην) витікати, виходити
ἀπορρήθηναι *inf.* *aor. pass. do.* ἀπαγορεύω
ἀπόρρητος 2 заборонений, недозволений, таємний
ἀπορρίπτέω (**ἀπορρίπτω**) відкидати, кидати, скидати
ἀπόρροια ή витікання; струмись
ἀπορρώξ, **ῶγος** ή обрив, скала; рукав (ріки)
ἀποσβέννυμι (*aor. med.* ἀπέσβην, *pf. med.* ἀπέσβηκα) гасити
ἀποσειώ струшувати, відкидати
ἀπόσπασμα, **ατος τό** відірваний шматок
ἀποσπένδω робити узливання
ἀποστάσιον τό (*sc.* βιβλίον) розлучна грамота
ἀποστέλλω (*aor. pass.* ἀπεστάλην) відсилати, відправляти
ἀποστερέω позбавляти
ἀπόστολος ό посланник, посол; апостол (NT)
ἀποστρέφω відвертати, обертати; повертатися
ἀποσύρω стягувати; зривати
ἀποσφακελίζω хворіти на гангрену
ἀποσώζω рятувати; *med.* рятуватися, благополучно перебувати
ἀποτάττω розставляти, відокремлювати
ἀποτειχίζω відокремлювати стіною, відрізати
ἀποτειχισμός ό оточення стіною
ἀποτελέω робити, створювати; виконувати; закінчувати
ἀποτέμνω відрізати; відрубувати

ἀποτεφρόω розплавляти, спопелювати
ἀποτίθημι відкладати, скидати; *med.* складати (ἀρχήν)
ἀποτίλλω вискубувати
ἀποτίνω платити; відплачувати
ἄποτμος 2 нещасний
ἀπότομος 2 зрізаний; суворий
ἄποτος 2 непридатний для пиття, непитний
ἀποτρέπω повертати, відвертати, уникати
ἀποτρύω розморювати, виснажувати
ἀποτυγχάνω (*fut.* ἀποτεύξομαι) не досягати, помилятися
Ἀπουλία ή Апулія
ἀποφαίνω повідомляти, показувати, представляти; викривати
ἀποφέρω (*fut.* ἀποίσω, *aor.* ἀπήνεγκα, ἀπήνεγκον) нести, відносити, повертати
ἀποφεύγω тікати
ἀπόφθεγμα, **τος τό** вислів, влучне слово
ἀπόχρη (*безособ.*) досить, достатньо
ἀποχωρέω відступати
ἀποψηφίζομαι виправдувати
Ἄππιος ό Аппій (*римське ім'я*)
ἀπράγμων 2 бездіяльний, безтурботний; дозвільний
ἀπρεπής 2 непристойний
ἀπροσδόκητος 2 несподіваний, непередбачений; (έξ)
ἀπροσδοκῆτου несподівано
ἀπροσφωνητί *adv.* не говорячи ні слова
ἄπτερος 2 безкрилий
ἀπ(τ)όλεμος 2 невойовничий
ἄπτός 3 відчутний
ἄπτω I прикріплювати, приладжувати; *med.* (до)торкатися, досягати
ἄπτω II запалювати
ἀπ-ωθέω відштовхувати, відбивати

ἄρα питальна частка чи, чи не
ἄρα отже, таким чином
Ἀράβιος 3 аравійський
ἄραομαι молити(ся), призивати
ἀραρίσκω (*aor.* ἤρσα, ἤραρον, *pf.* ἄραρα, *ppf.* ἀρήρειν) класти впри-
 тул, приладжувати
Ἄραψ, βος 0 аравієць, араб
Ἄρβηλα, ων τά Арбели (місто в Ас-
 сирії)
ἀργαλέος 3 важкий, тяжкий
Ἀργεῖοι οἱ аргів'яни
Ἀργινοῦσαι αἱ Аргінуси (острова)
Ἀργιππαῖοι οἱ аргіппеї (скіфське
 плем'я)
Ἀργο-ναύτης, ου 0 аргонавт
Ἀργοναυτικός 3 пов'язаний з похо-
 дом аргонавтів
ἀργός 3 I білий, блискучий
ἀργός 3 II [стягн. до ἀεργός] леда-
 чий
ἀργύρεος 3, *стягн.* ἀργυροῦς, ἄ,
 οὔν срібний
ἀργύριον τό срібна монета; *pl.*
 гроші
ἀργυρος 0 срібло
Ἀργώ, οὔς ἡ Арго, "Швидкий" (ко-
 рабель аргонавтів)
ἄρδην *adv.* високо; зовсім
ἄρδω зрошувати, поливати
Ἀρεοπαγίτης, ου 0 член Ареопагу
ἀρέσκω (*fut.* ἀρέσω, *aor.* ἤρεσα, *pf.*
 ἀρήρεκα) подобатися
ἀρετή ἡ доблесть; доброчесність,
 чеснота
ἀρήν 0, ἡ (*pl.* ἄρνες) баран, вівця,
 ягня
Ἄρης 2, 3 присвячений Аресу;
 бойовий
Ἄρης, εως 0 Арес (бог війни)
Ἀρήτη ἡ Арета (цариця феаків)
Ἀριάδνη ἡ Ариадна (дочка Міноса)
ἀριθμέω рахувати
ἀριθμητικός 3 числовий, лічильний
ἀριθμός 0 число

Ἀριμασποί οἱ арімаспи (легендарне
 плем'я однооких людей)
Ἀριόβιστος 0 Аріовіст (германський
 вождь)
ἀριστάω снідати
Ἀριστεάς Προκοννήσιος 0 Арістей
 з Проконнеса (напівміфічний поет)
Ἀριστείδης, ου 0 Арістід (політич-
 ний діяч Греції)
ἀριστερός 3 лівий; *ἀριστερά* (χείρ) ἡ
 ліва рука
ἀριστεύω бути кращим, першим;
 відрізнятись
Ἀρίστιππος 0 Арістіпп
ἄριστος (найвищ. ступ. до ἀγαθός)
 (най)кращий, чудовий, відмінний
Ἀριστοτέλης, εως 0 Арістотель
Ἀριστοφάνης, εως 0 Арістофан
Ἀρίων, ονος 0 Аріон (легендарний
 співець)
Ἀρκαδία ἡ Аркадія (область у Пело-
 поннесі)
Ἄρκας, ἄδος 0 житель Аркадії
ἀρκέω утримувати, протистояти,
 бути достатнім
ἄρκτος 0, ἡ ведмідь; північ; *ἄρκτοι*
αἱ Велика й Мала Ведмедиці,
 північ
ἀρκτῶρος 3 північний
ἄρμα, τος τό колісниця
ἀρμ-άμαξα, ης ἡ візок
Ἀρμενία ἡ Вірменія
ἀρμόζω = ἀρμόττω
ἀρμονία, ἰον. ἀρμονίη ἡ скріплен-
 ня, зв'язок; злагожденість,
 домірність; згода, гармонія
ἀρμοστής, οὔ 0 гармост, намісник
ἀρμόττω налагоджувати, приганя-
 ти, упорядковувати; підходити,
 відповідати
ἀρνέομαι заперечувати, відмов-
 лятися
ἄροτήρ, ἦρος 0 орач
ἄροτος 0 оранка; жнива, врожай
ἄροτρον τό плуг

ἄρουρα ἡ рілля, "арура" (*міра земельної площі – близько 0,2 га*)
ἄρουραῖος 3 польовий, сільський
ἄρούω орати
ἄρπαγή ἡ викрадення, грабіж
ἄρπάζω захоплювати, викрадати, грабувати
ἄρπαλέος 3 привабливий; жадібний
ἄρπαξ, γος *adj.* хижий, жадібний; **ὄρπαξ** розбійник
ἄρρениκός (ἄρσениκός) 3 чоловічий
ἄρρην (ἄρσην), ενος ὁ чоловічий; **ὄρρην** чоловік
ἄ-ρρώστια ἡ слабкість, хвороба
Ἄρσινὴ ἡ Арсіноя
Ἄρσινοίτης ὁ житель Арсиної
ἄρσις, εως ἡ підняття, підйом
Ἄρταγέρσης, ου ὁ Артагерс
Ἄρταξέρξης, ου ὁ Артаксеркс
Ἄρταπάτης, ου ὁ Артапат
Ἄρτεμις, ιδος ἡ Артеміда
Ἄρτεμισία ἡ Артемісія (*галікарнаська цариця*)
ἄρτι *adv.* саме тепер, недавно
ἄρτιος 3 відповідний; готовий
ἄρτος ὁ хліб
ἄρύω (ἄρύσσω) черпати
ἄρχαῖος 3 первісний, давній, стародавній; **τὸ ἀρχαῖον** здавна
Ἀρχέλαος ὁ Архелай
ἀρχή ἡ початок, першопричина, першооснова; влада, панування; область, сатрапія
Ἀρχίλοχος ὁ Архілох (*грецький поет*)
Ἀρχιμέδης, εος ὁ Архімед
ἀρχι-τέκτων, ονος ὁ архітектор; керівник
ἄρχω правити, управляти (*Gen.*); починати
ἀρχων, οντος ὁ правитель, архонт; начальник
ἄρωμα, τος τό запашна трава

ἄ-σβεστος 2, 3 незгасний, безперервний
ἄ-σέβεια ἡ безбожництво, нечестя
ἄ-σεβέω бути безбожним
ἄ-σεβής 2 безбожний, нечестивий
ἄ-σελγία (ἄ-σελγεία) ἡ нахабність, неприборканість
ἄ-σθένεια ἡ безсилля, слабкість
ἄ-σθενέω бути безсилим, хворіти
ἄ-σθενής 2 безсилий, немічний, слабкий; **τὸ ἀσθενές** слабкість
Ἀσία ἡ Азія
ἄσκέω вправлятися, тренуватися, привчати, намагатися
ἄσκησις, εως ἡ вправа, заняття; спосіб життя
Ἀσκληπιός ὁ Асклепій (*бог лікування*)
ἄσμα, τος τό спів, пісня
ἄσμενος 3 радісний, приємний
ἄσπάζομαι вітати, привітати
ἄσπασμός ὁ вітання
Ἀσπένδιος ὁ житель Аспенда
Ἄσπενδος ἡ Аспенд (*місто у Памфілії*)
ἀσπίς, ιδος ἡ (ἄспίδιον τό) щит
ἄσσα *ιον.* = ἄττα
Ἀσσυρία ἡ Ассирія
Ἀσσύριος ὁ ассирієць
ἄ-στακτί *adv.* потоком, рясно
ἄ-στασίαστος 2 не схильний до повстань, мирний
ἀστειός 3 міський, культурний, чемний, чуйний
ἀστήρ, ἐρος ὁ (*dat. pl.* ἀστράσι або ἄστρασι) зірка
ἀστικός 3 міський
ἀστός ὁ городянин, житель міста
ἀστρολόγος ὁ звіздар, астроном
ἄστρον τό зірка
ἀστρονομία ἡ астрономія
ἄστυ, εως τό місто
Ἀστυάγης, ου ὁ Астіаг (*мідійський цар*)

ἀστυ-νόμος ὁ астіном, градоначальник
ἀ-σύγ-κριτος 2 непорівнянний, незрівнянний
ἀ-συμ-μετρία ἢ несумірність
ἀ-συνετέω не розуміти
ἀ-σύνετος, *староатт.* **ἀ-ξύνετος** 2 безрозсудний, нерозумний, який не розуміє (чого – *Gen.*)
ἀ-σφάλεια ἢ безпека, захист
ἀ-σφαλής 2 непохитний, міцний, надійний, вірний, безпечний
ἀ-σχημονέω поводитися непристойно
ἀ-σχήμων 2 потворний, некрасивий
ἀ-σχολία ἢ відсутність дозвілля; перешкода
ἄ-σφωτος 2 загублений, загиблий; розпусний
ἄ-такτος 2 не побудований у бойовий порядок, неупорядкований
ἀ-ταξία, **ας** ἢ безладдя, плутанина
ἀτάρ але, однак, же
ἀ-τάρακτος 2 незворушний, спокійний
ἀ-ταραξία ἢ незворушність
ἄ-ταφος 2 непохований
ἄτε як; тому що, оскільки
ἀ-τειχιστος 2 не укріплений стінами
ἄτερ (*Gen.*) далеко від, без
ἀ-τερπής 2 неприємний
ἄ-τεχνος 2 природний, нештучний, простий
ἀτέων, **οντος** божевільний
ἀ-τιμάζω не поважати, зневажати; безчестити, ображати
ἀ-τίμαστος (**ἀτίμητος**) 2 нешановний
ἀ-τιμάω = **ἀτιμάζω**
ἄ-τιμος 2 дешевий; безчесний, ганебний
Ἄτλας, **αντος** ὁ Атлант (*титан*); Атлас (*гора в північно-західній Африці*)

ἄ-τολμος 2 несміливий
ἄ-τομος 2 неподільний
ἄ-τομος ἢ (*sc. οὐσία*) атом
ἄ-τοπος 2 недоречний, дивний, безглуздий
ἄτρακτος ὁ, ἢ веретено
ἄτραπός ἢ стежка
Ἄτρείδης, **ου** ὁ син Атрея, Атрід
Ἄτρείων, **ωνος** ὁ = **Ἄτρείδης**
ἄτρεκής 2 точний, справжній
ἄτρέμα(ς) *adv.* нерухомо
Ἄτρεύς, **έως** ὁ Атрей (*син Пелопи і Гипподамії, цар Мікен, убитий своїм племінником Егістом*)
ἄ-τρωτος 2 невразливий
ἄττα (= **ἄτινα**, *pl. n do ὅστις*) які, що
Ἄττική ἢ Аттика
Ἄττικός 3 аттичний; **Ἄττικοί οἱ** жителі Аттики
ἄ-τυχής 2 нещасний
ἄ-τυχία ἢ нещастя
αὐ частка знову, у свою чергу, з іншого боку
αὐασις, **εως** ἢ оазис
Αὐγείας ὁ Авгій (*елідський цар*)
αὐγή ἢ сяйво, блиск
Αὐγουστος ὁ Август (*римський імператор*)
αὐθ-αδία ἢ самовпевненість; зарозумілість
αὐθις, *ιον.* **αὐτις** назад; знову; з іншого боку
αὐλέω грати на флейті
αὐλή ἢ двір, стайня
αὐλητική ἢ гра на флейті
Αὐλίσ, **ίδος** ἢ Авліда (*завань у Беотії*)
αὐξάνω (*fut. pass. αὐξηθήσομαι, aor. pass. ηὐξήθην, ηὐξήνθην*) збільшувати, посилювати
αὐξησις, **εως** ἢ збільшення, зростання
αὐρα ἢ подув, вітер
αὐριον *adv.* завтра
αὐτ-ανδρος 2 разом з усіма людьми
αὐτάρ тим часом

αὐτ-άρκης 2 самостійний, незалежний
αὐτάρκεια ή автаркія, незалежність, самодостатність
αὖτε *adv.* знову
αὐτίκα *adv.* одразу, негайно
αὖτις *ion.* = αὖθις
αὐτό-θι *adv.* на тому ж місці, саме тут, тут
αὐτο-κράτωρ, ορος ό самодержець, диктатор, імператор
αὐτό-ματος 2, 3 саморушний, самодіючий, "сам собою"
αὐτό-μολος ό перебіжчик
αὐτο-νομία ή самостійність
αὐτό-νομος 2 самостійний
αὐτ-όπτης, ου ό свідок
αὐτός, ή, ό (*тж.* αὐ. = ό α.) сам, самий; (*у непрям. відмінках – замість особов. займ.: його, її, їх і т. і.*); той самий, такий самий (*з артиклем*)
αὐτο-φυής 2 природний
αὐτό-χθων 2 тубільний, місцевий
αὐτως, αὐτως *adv.* так само, таким самим чином
αὐχέω хвастатися, хвалитися
αὐχήν, ένος ό шия; ущелина, вузький прохід, перешийок
αὐχμός ό посуха
ἀφ-αιρέω (*aor.* ἀφεῖλον) віднімати
ἀ-φάνεια ή неясність, невідомість; незнатність
ἀ-φανής 2 неясний, невідомий, непомітний; зниклий
ἀ-φανίζω робити непомітним, затьмарювати; приховувати; знищувати, руйнувати
ἀ-φάνισις, εως ή зникнення; знищення
ἄφαρ *adv.* відразу, негайно
ἀφ-αρπάζω знімати; викрадати
ἀ-φειδής 2 щедрий
ἀφείθην *aor. pass. do ἀφήμι*
ἀφεκτέον *adj. verb. do ἀπέχω*

ἄφες 2 oc. sing. imper. aor. do ἀφ-ίημι
ἄ-φθαρτος 2 незнищуваний, безсмертний
ἄ-φθιτος 2, 3 безсмертний, неглинний
ἀ-φθονία ή відсутність заздрості, доброзичливість; достаток, багатство; велика кількість
ἄ-φθονος 2 незаздрісний; щедрий, багатий
ἀφ-ίημι відпускати, кидати, звільняти; прощати
ἀφ-ικνέομαι (*aor.* ἀφικόμην) приходити, прибувати, досягати
ἀ-φίλητος 2 нелюбимий
ἀφ-ίπταμαι летіти
ἀφ-ίστημι (*aor.* ἀπέστην, *pf.* ἀφέστηκα) видаляти; *med.* відступати, відкладатися
ἄφνω *adv.* несподівано, раптом
ἀφ-ομοιόω робити подібним, уподібнювати, відтворювати
ἀφ-οράω (*impf.* ἀφεώρων, *fut.* ἀπόψομαι, *aor.* ἀπείδον, *pf.* ἀφεώρακα) бачити здалеку
ἀ-φόρητος 2 нестерпний
ἀφ-ορίζω відокремлювати, відмежовувати; *тж. med.* визначати, позначати
ἀφ-ορμή ή засіб, привід, причина; віддалення
ἀ-φραίνω божеволіти
Ἀφροδισία ή Афродісія (*місто в Лаконії*)
Ἀφροδισιεύς, έως ό житель Афродісії
Ἀφροδίτη ή Афродіта
ἀ-φρόνως *adv.* нерозумно
ἀφρός, οὔ ό піна
ἀ-φροσύνη ή *тж. pl.* нерозумність, нерозсудливість
ἄ-φρων 2 бездушний; дурний, божевільний
ἀ-φυής 2 бездарний, нездатний, дурний

ἄ-φωνος 2 безмовний, німий
 Ἀχαΐα ἢ Ахайя або Ахея (римськ. провінція, що охоплювала середню Грецію ἢ Пелопоннес)
 Ἀχαιῖς, ἶδος ἢ ахейка
 Ἀχαιοί οἱ ахейці
 ἄ-χαρις, ι (Gen. ιτος) неприємний, невдячний
 ἄ-χαριστία ἢ непривабливість, брутальність, невдячність
 ἀχθηδών, ὄνος ἢ тягар, досада; скорбота
 ἄχθομαι (fut. ἀχθέσομαι, ἀχθήσομαι, aor. ἤχθέσθην) бути навантаженим; засмучуватися, мучитися
 Ἀχιλλεύς, ἕως ὁ Ахілл
 ἄχνυμαι засмучуватися, уболювати
 ἄ-χρεῖον adv. безглуздо
 ἄ-χρεῖος 2 некорисний, марний
 ἄ-χρηστος 2 некорисний, негідний
 ἄχρι(ς) (Gen.) аж до
 ἄψινθος ὁ полин (NT)
 ἄ-ψυχος 2 неживий, бездушний
 ἄ-ωρος 2 передчасний, невідповідний, неналежний

Вβ

β' два, двійка
 ,β дві тисячі
 Βαβυλών, ὠνος ἢ Вавілон
 Βαβυλώνιος ὁ вавілонянин
 βαδίζω (fut. βαδιοῦμαι) іти, крокувати
 βαθμός ὁ сходина
 βάθος, εως τό глибина, висота
 βάθρον τό постамент
 βαθύ-γαιος 2 з товстим ґрунтом, родючий
 βαθύς, εἶα, ὕ глибокий; густий
 βαίνω (fut. βήσομαι, aor. ἔβην, aor. pass. ἐβάθην, pf. βέβηκα) іти, ступати, вирушати; pf. перебувати, бути
 βακτηρία ἢ ціпок, палка

Βακχυλίδης, ου ὁ Вакхілід (грецький поет)
 βαλανεῖον τό лазня
 βάλλω (fut. βᾶλῶ, βαλλήσω, fut. pass. βληθήσομαι, βεβλήσομαι, aor. ἔβαλλον, aor. pass. ἐβλήθην, pf. βέβληκα, pf. pass. βέβλημαι) кидати, метати
 βαπτίζω занурювати, топити; хрестити (NT)
 βάπτισμα, τος τό хрещення (NT)
 βάπτω занурювати
 βάρβαρος 2 чужоземний, варварський; βάρβαρος ὁ чужоземець, варвар
 βάρβιτος ὁ барбітон (музичний інструмент)
 βαρέω обтяжувати, перевантажувати
 βάρος, εως τό важкість, вага
 βαρύνω обтяжувати
 βαρύς, εἶα, ὕ важкий
 βάς, βᾶσα, βάν part. aor. δο βαίνω
 βασανίζω випробувати, загартовувати
 βασιλεία ἢ цариця
 βασιλεία τά царський палац
 βασιλεία, ἰон. βασιληΐη ἢ царська влада, царювання; царство
 βασιλεύς, ἕως ὁ цар, басилевс, імператор
 βασιλεύω царювати (з Gen.)
 βασιληΐη div. βασιλεία
 βασιλικός 3 царський, царствений, величний
 βασιλῖς, ἶδος ἢ цариця; (sc. οἰκία) царський палац
 βάσις, εως ἢ рух, крок; підстава
 βαστάζω нести, носити; підіймати
 βάτραχος ὁ жаба
 βέβαιος 2, 3 міцний, надійний, вірний
 βεβαιόω зміцнювати, затверджувати

βεβαίωσις, εως ή твердження, підтвердження
βέβηλος 2 непосвячений
βεβηλώω опоганювати (NT)
βέλος, εος τό стріла, спис
βέλτιστος 3 superlat. do αγαθός
βελτίων 2 compar. do αγαθός
Βηθλέєм ή (γεβρ.) Віфлеєм
βῆμα, τος τό трибуна; хід, крок
βία ή сила, насильство
βιάζομαι застосовувати силу, примушувати; пручатися; *pass.* уступати силі
βίαιος 3 насильницький, жорстокий
Βίας, αντος ό Біант (один із семи мудреців)
βιβάζω підіймати
βιβλίον τό книжка; лист
βίβλος ή книга
βιβρώσκω (aor. έβρωξα, έβροξα, pf. βέβρωκα) їсти, з'їдати
βίος ό життя
βιός ό лук (зброя)
βιοτεύω жити
βιόω жити
Βίτων, ωνος ό Бітон
Βίων, ωνος ό Біон
βλάβη ή шкода, збиток
βλάξ, βλακός млявий, неповороткий, тж. тупий
βλάπτω (fut. βλάψω, fut. pass. βλαῖψομαι, aor. pass. έβλάφθην, έβλάβην, pf. βέβλαφα, pf. pass. βέβλαμμαι) шкодити (з Acc., Dat.), руйнувати
βλαστώνω (fut. βλαστήσω, aor. έβλάστησα, έβλαστον, pf. βεβλάστηκα, έβλάστηκα) рости; виникати
βλασ-φημέω хулити, ганьбити, злословити
βλάσ-φημος 2 який злословить; богохульний
βλέπω дивитися, бачити

βλώσκω (fut. μολοῦμαι, aor. έμολον, pf. μέμβλωκα) іти, приходити
βοάω кричати, кликати; голосно співати; оспівувати, прославляти
βοή ή крик, заклик
βοη-θέω бігти на крик, поспішати на допомогу, допомагати
βοηθός 2 який допомагає; **ό βοηθός** помічник
Βοιωτία ή Беотія
Βοιώτιος 3 беотійський; **Βοιώτιος ό** беотієць
Βοιωτός ό беотієць
Βορεάδης, ου ό син Борея
Βορεάς, άδος ή дочка Борея
Βορέης (Βορέας), ου ό Борея, північний вітер; північ
Βορυσθένης, εος ό Борисфен (ріка Дніпро)
Βορυσθενεΐτης, ου ό борисфеніт
βόσκημα, ατος τό худоба
βόσκω пасти
Βόσπορος ό Боспор
βοτάνη ή корм, трава
βοτήρ, ἦρος ό пастух
βότρυς, υος ό виноградна лоза, виноград
Βουδίνοι οί будини (скіфське плем'я)
βουκόλος ό пастух
βούλευμα, τος τό порада; постанова, рішення
βουλευτήριον τό рада, сенат
βουλεύω радити, *med.* вирішувати, постановляти, змовлятися
βουλή ή рішення; рада
βούλομαι (fut. βουλήσομαι, aor. έβουλήθην, pf. βεβούλημαι) хотіти, бажати
βου-λυτός ό час розпрягання волів; вечір
βοῦς, βοός ό, ή бик, корова
βου-στασία ή стійло, стаїня
βού-στασις, εως ή стійло
βου-στροφηδόν adv. подібно поворотам бика, що оре (напрямок ряд-

κίβ поперемінно справа наліво і зліва направо)

βραδέως повільно

βραδύνω баритися

βραδύς, εἶα, ὕ повільний

βραδυτής, ἦτος ἢ повільність

Βρασίδης, ου ὁ Брасід (спартанський полководець)

βραχίων, ονος ὁ рука (на всю довжину)

βραχύνω робити коротким, скорочувати

βραχύς, εἶα, ὕ короткий, недовгий, незначний

βρέμω гриміти, шуміти

βρέφος, εος τό зародок, дитина

βρέχω зрошувати, окропляти; насилати дощ

Βρόμιος ὁ Бромій («Шумний») (epítet Βακχα)

βροντή ἢ грім

βροτός 2 смертний, людський

Βροῦτος ὁ Брут

βρόχος ὁ петля

βρώμα, ατος τό їжа

βρώσιμος 2 їстівний

βρώσις, εως ἢ їжа

Βυζάντιοι οἱ візантійці

Βυζάντιον τό Візантій (місто на фракійському березі Боспору, нині Стамбул)

βυθίζω занурювати у воду, топити; *med.-pass.* тонути

βυθός ὁ глибина

βωμῖς, ίδος ἢ вівтар

βωμός ὁ вівтар

Γγ

γ' три, трійка

,γ три тисячі

γα̅ dor. = γῆ

Γαβριήλ ὁ (zebr.) Гавриїл

Γάιος ὁ Гай (римське ім'я)

γάλα, κτος τό молоко

Γαλαкто-φάγοι οἱ галактофаги (скіфське плем'я)

Γαλάτης, ου ὁ галат, галл

Γαλατία ἢ Галатія (країна в М. Азії); Галлія

γαλῆ ἢ ласка, куниця

γαλήνη ἢ затишність, штиль

Γαλιλαία ἢ Галілея (область у північній Палестині)

γαμέτης, ου ὁ чоловік

γαμέω (*fut.* γαμῶ, γαμήσω, *aor.* ἔγημα, ἐγάμησα, *pf.* γεγάμηκα) одружуватися

γάμος ὁ весілля

γάρ адже, тому що

γαστήρ, στρός ἢ шлунок; живіт

γε (*енкл.*) принаймні; тільки; саме; тому що

γέγονα *pf.* до γίγνομαι

γέεννα ἢ (zebr.) пекло (NT)

γείτων, ονος ὁ, ἢ сусід, сусідка

γελάω (*aor.* ἐγέλασα) сміятися

γελοῖος 3 смішний

γέλως, ωτος ὁ сміх; предмет глузувань; γέλωτα ὀφλισκάνειν заслуговувати осміяння

γεμίζω наповнювати, навантажувати

γέμω бути навантаженим; бути багатим, рясніти

γένειον τό підборіддя

γενέσια τά святкування дня народження; річниця, поминальний день

γένεσις, εως ἢ народження; виготовлення; становлення

γενετή ἢ народження

γενναῖος 2, 3 шляхетний, чудовий, відмінний

γενναιότης, τητος ἢ шляхетність, благородність

γεννάω народжувати

γένος, εος τό рід

γέρας *acc. do* γέρας

γεραιός 3 старий, поважний

γέρανος ὁ, ἡ журавель
 γέρας, αος (ως) τό військова нагорода, почесть, пошана, честь, почесний дарунок
 Γερμανικός 3 германський
 γερουσία ἡ герусія, рада старійшин
 γέροντόν τό щит
 Γέρορος ὁ Герр (*притока Борисфена*)
 γέρων, онτος ὁ старий
 γεύω пригощати; (*med.*) куштувати, їсти (з *Gen.*)
 γέφυρα ἡ міст
 γεφυρόω будувати міст
 γεω-μετρέω міряти землю, займатися геометрією
 γεω-μέτρης, ου ὁ землемір, геометр
 γεω-μετρία ἡ геометрія
 γε-ωργέω займатися землеробством, обробляти (землю)
 γε-ωργία ἡ землеробство
 γε-ωργός ὁ хлібороб, землероб
 γῆ ἡ земля
 γῆρας, αος (ως) τό (*Dat.sing.* γῆρει) старість
 γηράσκω (*fut.* γηράσω, *γεράσομαι*, *aor.* ἐγήρασα, *inf. aor.* γηρᾶναι, *γηρᾶσαι*, *part. aor.* γηράς, *pf.* γεγήρακα) старіти
 γηρο-τροφέω піклуватися в старості
 γίγας, αντος ὁ гігант
 γί(γ)νομαι (*fut.* γενήσομαι, *aor.* ἐγενόμην, *pf.* γέγονα, *pf. pass.* γεγένημαι) народжуватися, відбуватися, траплятися, ставати, бути
 γι(γ)νώσκω (*fut.* γνώσομαι, *fut. pass.* γνωσθήσομαι, *aor.* ἔγνων, *aor. pass.* ἐγνώσθην, *pf.* ἔγνωκα, *pf. pass.* ἔγνωσμαι) дізнаватися, пізнавати, знайомитися; думати; знати, розуміти; вирішувати
 γλαυκός 3 світло-блакитний; блискучий; зеленуватий
 Γλαύκων ὁ Главкон (*чоловіче ім'я*)

γλαυκ-ῶπις, ιδος *adj. f.* світлоока; совоока
 γλαῦξ, κός ἡ сова; "сова" (*афінська монета вартістю 4 драхми*)
 γλίχομαι прилипати, чіплятися (з *Gen.*)
 γλυκός, εἶα, ὕ солодкий
 γλῶττα (σσα) ἡ язик; мова
 γνήσιος 3 природний, рідний, істинний, законний
 γνόφος ὁ = δνόφος морок, темрява
 γνωματεύω судити, розбирати, досліджувати
 γνώμη ἡ думка, розум, свідомість, душа; вирок; приказка
 γνωρίζω робити відомим, знайомити; дізнаватися, пізнавати
 γνώριμος 2, 3 знайомий, відомий; γνώριμος ὁ учень, слухач, приятель
 γνώσις, εως ἡ пізнання, вивчення, знання
 γνωστός 3 пізнаваний, зрозумілий
 γοερός 3 сумний, скорботний
 γονεύς, εως ὁ батько
 γόνυ, νατος τό коліно
 Γοργίας, ου ὁ Горгій (*грецький оратор*)
 Γοργώ, οῦς ἡ Горго (*дружина спартанського царя Леоніда*)
 Γορδίας, ου ὁ Гордій (*цар Фригії*)
 γοῦν частка принаймні, звичайно
 γραμμα, τος τό буква; переважно *pl.* твір, книга; наука
 γραμματεὺς, εως ὁ писар, секретар; книгар, учений
 γραμματική ἡ граматики
 γραμματικός 3 письменний; словесний, мовний
 Γράνικος ὁ Гранік (*ріка в Мисії, що впадає в Пропонтиду*)
 γραῦς, γραός ἡ стара, баба
 γραφεύς, εως ὁ переписувач; письменник
 γραφή ἡ запис; малюнок, картина

γραϕική ή (sc. τέχνη) живопис
γραφικός 3 мальовничий; письмовий
γράφω писати
γρύψ, πός ó гриф
γυμνάζω вправляти, розвивати, тренувати
γυμνάσιον τό гімнасії (місце для фізичних вправ); вправа
γυμνήτης, ου ó легкоозброєний піший солдат
γυμνός 3 голий
γυμνόω оголювати
γυναικεῖος 3 жіночий
γύναιος 3 жіночий
γυνή, γυναικός ή дружина, жінка
γύψ, γυπός ó шуліка, хижак

Δδ

δ' чотири, четвірка
,δ чотири тисячі
Δαίδαλος ó Дедал (міфічний винахідник)
δαιμόνιον τό божество; дух; біс
δαιμόνιος 2, 3 божественний, дивовижний; жахливий; надприродний
δαίμων, ονος ó, ή божество, демон
δαίς, δαιτός ή бенкет
δάκνω (fut. δήξομαι, fut. pass. δηχθήσομαι, aor. 2 ἔδᾰκον, aor. pass. ἐδήχθην, pf. δέδηχα, pf. pass. δέδηγμαi) кусати
δάκρυ, υος τό = δάκρυον
δάκρυον τό слюза
δακρύω плакати
δακτύλιος ó перстень, печатка
δάκτυλος ó палець; дактиль
δαλός ó палаюче поліно; факел
δαμνάω (δαμάζω) приборкувати, скоряти, розтרוцувати; вбивати
Δαμοκλῆς, έους ó Дамокл
Δαναοί οί данайці, греки
δανείζω позичати (під заставу); med. позичити

δαπανάω витратити(ся)
δαπάνημα, ατος τό витрата; кошти, припаси
δάπτω розривати, терзати
δαρειακός ó дарік (перська золота монета)
Δαρειός ó Дарій (цар персів)
δαρῆναι inf. aor. pass. do δέρω
δασμός ó податок, данина
δασύς, εῖα, ύ густий, мохнатий
Δαυίδ ó (гебр.) Давид
δάφνη ή лавр, лавровий вінок
δάφνινος 3 лавровий
δαψιλής 2 рясний; багатий, щедрий
δέ частка але, же, однак, з іншого боку
δέδια div. δείδω
δέδοικα div. δείδω
δέησις, εως ή прохання; потреба
δει (безособ.) потрібно, треба
δείδω (fut. δείσομαι, aor. ἔδεισα, pf. δέδοικα, δέδια, ppf. ἐδεδοίκειν, ἐδεδίειν) боятися, побоюватися
δείκνυμι (δεικνύω) (fut. δείξω, fut. pass. δειχθήσομαι, aor. ἔδειξα, aor. pass. ἐδείχθην, pf. δέδειχα, pf. pass. δέδειγμαi) показувати, указувати; (ви)являти
δειλός 3 боязкий, боягузливий; нещасний
δεῖνα ó, ή, τό (невідм.) хтось
δεινός 3 страшний, майстерний, митецький, видатний, дивний
δειπνέω обідати
δειπνον τό обід, бенкет
δέκα ó, ή, τό (невідм.) десять
δεκα-ετής 2 десятирічний
δεκάς, άδος ή десяток, декада
δεκάτη ή десятина
δέκατος 3 десятий
δέλτα τό (невідм.) дельта
Δελφικός 3 дельфійський; τὸ Δελφικὸν γράμμα дельфійський напис (тобто γνῶθι σεαυτὸν пізнай самого себе)

δελφίς, ἴνος ὁ δельфін
 Δελφοί οἱ Дельфи
 δέμω (aor. ἔδειμα, pf. pass. δέδημαι)
 будувати, споруджувати
 δένδρον τό дерево
 δεξιὰ (sc. χεῖρ) ἢ права рука
 δεξιόν τό переважно pl. правий бiк;
 ἐκ τῶν δεξιῶν праворуч
 δεξιός 3 правий, сприятливий
 δεξιότης, ητος ἢ спритність, ро-
 зумність
 δέον, онτος τό потрібне, належне
 δέρμα, τος τό шкіра
 δέρω (fut. δερῶ, fut. pass. δαρήσομαι,
 aor. ἔδειρα, aor. pass. ἐδάραην, pf. pass.
 δέδαρμαι) бити, здирати шкіру
 δεσμεύω зв'язувати
 δεσμός ὁ зв'язок, вузол; οἱ δεσμοί і
 τά δεσμά узи, окови
 δεσμωτήριον τό в'язниця
 δεσμώτης, ου ὁ в'язень, бранець
 δέσποινα ἢ господиня
 δεσποτεία ἢ необмежена влада,
 деспотизм
 δεσπότης, ου ὁ володар, пан, вла-
 дика
 δεῦρο adv. сюди
 δεῦτε = δεῦρο
 δεύτερος 3 другий
 δέχομαι приймати, брати, одер-
 жувати
 δέω I (fut. δεήσω, aor. ἐδέησα, pf.
 δεδέηκα) переважно med. потребува-
 ти, просити; δεῖ потрібно
 δέω II (fut. δήσω, aor. ἔδησα, pf.
 δέδεκα, δέδηκα) зв'язувати
 δῆ частка очевидно, звичайно,
 справді; саме, же; отже
 δῆλος 3 очевидний, ясний, явний
 Δῆλος ἢ Делос (οστρίβ)
 δηλόω виявляти, пояснювати, по-
 казувати
 δημ-αγωγός ὁ демагог, народний
 вождь

Δημάδης ὁ Демад (αφίνський ora-
 тор)
 Δημάρατος ὁ Демарат (спартансь-
 кий цар)
 δημ-ηγορέω виступати перед наро-
 дом
 Δημήτηρ, τρος ἢ Деметра
 Δημήτριος ὁ Деметрій
 δημι-ουργέω займатися ремеслом;
 будувати, творити
 δημι-ουργός ὁ ремісник, майстер;
 творець
 δημο-κρατία ἢ демократія, народо-
 владдя
 δημο-κρατικός 3 демократичний
 Δημό-κριτος ὁ Демокрит
 δῆμος ὁ народ
 Δημο-σθένης, εος ὁ Демосфен
 δημοσία adv. у громадському по-
 рядку, у суспільному житті; прив-
 селюдно
 δημόσιος 3 суспільний
 δημότης, ου ὁ людина з народу;
 співгромадянин
 δημοτικός 3 демократичний, на-
 родний
 Δημῶναξ, ακτος ὁ Демонакт (уро-
 дженець Кипру, філософ-стоїк, друг
 Лукіана)
 δηνάριον τό денарій (римська срібна
 монета)
 δηῶω (δηϊῶω) вбивати, розоряти,
 спустошувати
 δήποτε adv. одного разу, колись; ко-
 ли-небудь
 δήπου adv. мабуть, звичайно,
 імовірно
 δῆτα частка справді, дійсно, зви-
 чайно
 διά (Gen., Acc.) через, внаслідок, по
 δια-βαίνω (fut. διαβήσομαι, aor.
 διέβην, pf. διαβέβηκα) переходити,
 переправлятися
 δια-βάλλω звинувачувати, зводити
 наклеп

διά-βασις, έως ή перехід, переправа
δια-βιβάζω (*fut.* διαβιβάσω, διαβιβῶ)
 переправляти
δια-βολή ή наклеп
διάβολος ó наклепник; диявол (NT)
δια-γίγνομαι жити; залишатися (на
 місці)
δια-γιγνώσκω розпізнавати
δια-γογγύζω шепотітися, нарікати
Διαγόρας, ου ó *Διαγορ* (*υρoдженняць*
o-ва Мелос, поет і філософ V ст. до
 н.е., рішучий противник релігії – ó
 ἄθεος)
δια-γράφω описувати; призначати
δι-άγω проводити (час)
δι-αγωγή ή проведення часу; розва-
 га
δι-αγωνίζομαι боротися
δια-δέχομαι приймати, успадко-
 вувати; міняти
διά-δημα, τος τό діадема, пов'язка,
 вінець
δια-δίδωμι роздавати, передавати
διά-δοχος 2 який приходить на
 зміну; **ó, ή διάδοχος** спадкоємець
διά-ζωμα, ατος τό пояс, фриз
δια-ζώννυμι оперізувати; оточувати
διά-θεσις, εως ή розташування
δια-θέω (*fut.* διαθεύσομαι) бігати
 туди-сюди; змагатися з бігу
δια-θήκη ή заповіт, завіт; угода, до-
 говір
δια-θρυλέω розголошувати
δι-αίρεσις, εως ή поділ
δι-αιρέω (*fut.* διαιρήσω, *aor.* διεἶλον,
pf. διήρηκα) розділяти; тлумачити,
 роз'ясняти; розрізняти; улагод-
 жувати
δι-αίρω (*fut.* διαῶ, *aor.* διήρα)
 підіймати; переправляти(ся)
δίαιτα ή спосіб життя; дієта
διαιτάομαι вести (певний) спосіб
 життя
δια-καρτερέω витримувати

διά-κειμαι бути в якому-небудь по-
 ложенні або стані, бути розташова-
 ним
δια-κόπτω розрубувати
διακόσιοι, αι, α двісті
δια-κρίνω розрізняти, вирішувати;
 роз'єднувати(ся); *med.* сумніватися
δια-λαμβάνω (*fut.* διαλήψομαι, *aor.*
 διέλαβον, *pf.* διείληφα) брати
 окремо, розділяти; перехоплювати
δια-λέγομαι (*fut.* διαλέξομαι,
 διαλεχθήσομαι, *aor.* διελεξάμην,
 διελέχθην, *pf.* διείλεγμαi) розмов-
 ляти (з *Dat.*)
δια-λείπω пропускати, переставати
διά-λεκτος, ου ή розмова; мова,
 діалект
δι-αλλάττω (*fut.* διαλλάξω, *fut. pass.*
 διαλλαχθήσομαι, διαλλαγήσομαι,
aor. pass. διηλλάχθην, διηλλάγην)
 перемінати, примиряти(ся)
δια-λογίζομαι міркувати, думати
διά-λογος, ου ή розмова, діалог
δια-λύω розв'язувати, припиняти;
 розкладати, *med.* розкладатися,
 розпадатися
δι-αμαρτάνω помилятися; зазнати
 невдачі
δια-μένω (*fut.* διαμενῶ) перебувати
 (у тому самому стані), залишатися
δια-μερίζω розділяти; *med.* ділити
 між собою
δι-αμιλλάομαι завзято сперечатися,
 змагатися (з *Dat.*)
δια-νέμω (*fut.* διανεμῶ, *aor.* διένειμα)
 ділити
δι-αν-ίσταμαι (*aor.* διανέστην, *pf.*
 διανέστηκα) підніматися, вируша-
 ти (назустріч)
δια-νοέομαι міркувати, обмірко-
 вувати
διά-νοια ή міркування, думка; ро-
 зум
δι-ανύω доводити до кінця, закін-
 чувати

δια-ξαίνω чесати, розчісувати
δια-περαιώω переправляти
δια-πέτομαι (*aor.* διέπτην, *aor. med.* διεπτόμην, *διεπτάμην*) перелітати, пролітати, летіти
δια-πιστεύω цілком довіряти
δια-πλέω перепливати
δια-πορθμεύω переправляти, перевозити
δια-πράττω робити, здійснювати, виконувати
δι-αρπάζω (*fut.* διαρπάσομαι) розривати; грабувати
δια-ῥόρηδην *adv.* точно, докладно
δι-αρχ-αιρεσιάζω обирати (*в органи влади*)
δια-σκεδάννυμι (*fut.* διασκεδῶ, *aor.* διεσκεδάσα) розсіювати, розкидувати
δια-σκευάζω готувати, упорядковувати, улаштовувати
δια-σκορπίζω розтрачувати
δια-σπείρω (*fut.* διασπερῶ, *aor. pass.* διεσπάρην, *pf. pass.* διέσπαρμαι) розсіювати, розтрачувати
διά-στημα, τος τό відстань, довжина, відрізок часу
δια-στολή ή поділ, роз'єднання, розріз
δια-στρέφω вивертати, викривляти; повертати; розбещувати
δια-σχηματίζω надавати остаточного вигляду, формувати
δια-σώζω зберігати, рятувати
διά-ταξις, εως ή розміщення, порядок; розпорядження
δια-ταράττω (*aor. pass.* διαταράχθην) викликати замішання; бентежити
δια-τάττω розподіляти; шикувати, розставляти в бойовому порядку
δια-τελέω (*fut.* διατελέσω, *διατελῶ*) доводити до кінця; закінчувати, робити, виконувати; проводити життя, жити

δια-τηρέω зберігати, спостерігати
δια-τίθημι розташовувати, розпоряджатися
δια-τρίβω (*aor. pass.* διετρίβην, *pf. pass.* διατέτριμμαι) проводити час, перебувати
δια-φαίνω показувати, *pass.* видітисся
δια-φερόντως по-різному; особливо
δια-φέρω (*fut.* διοίσω, *aor.* διήνεγκα, *διήνεγκον*; *aor. pass.* διηνέχθην) переносити, носити, розносити; розрізнятися; розплутувати; терпіти; *med.* сваритися, ворогувати
δια-φεύγω (*fut.* διαφεύξομαι, *aor.* διέφυγον) уникати, тікати, вислизати
δια-φθείρω (*fut.* διαφθερῶ, *aor.* διέφθειρα, *aor. pass.* διεφθάρην, *pf.* διέφθαρκα, *pf. pass.* διέφθαρμαι) губити, псувати, розбещувати; спотворювати; руйнувати, знищувати
δια-φορά ή розходження, розбрат, ворожнеча
διά-φορον τό відмінність, різниця; капітал, гроші
διά-φορος 2 який розрізняється, відмінний
δια-φυλάττω берегти, зберігати (до кінця)
δια-χέω (*aor.* διέχεα) розливати, розсипати, розсіювати; розладжувати
δια-χράομαι користуватися (*з Dat.*)
δια-χωρίζω (*fut.* διαχωρίσω, *διαχωριῶ*) окремо розташовувати, розділяти
δια-ψεύδω переважно *med.* обманювати
διδάξω fut. do διδάσκω
διδάσκαλος ό вчитель
διδάσκω (*aor.* ἐδίδαξα, *ἐδίδακῃσα*, *aor. pass.* ἐδίδαχθην, *pf.* δεδίδαχα, *pf.*

pass. δεδίδαγμαи) учити, навчати
(кого — *Acc.*, чого — *Acc.*)

δί-δυμος 2, 3 подвійний; **οί δί-δυμοι**
близнюки

δίδωμι (*impf.* έδιδων, *fut.* δώσω, *fut.*
pass. δοθήσομαι, *aor.* έδωκα, *aor. pl.*
έδομεν, *aor. pass.* έδόθην, *pf.* δέδωκα,
pf. pass. δέδομαι) давати

ди-είρω відокремлювати, розрізня-
ти

ди-εκ-πίπτω (*aor.* διεξέπεσον) про-
биватися

ди-εξ-άγω (*aor.* διεξήγαγον) прово-
дити, вести

ди-έξ-ειμι = διεξέρχομαι

ди-εξ-έρχομαι (*fut.* διεξελεύσομαι,
aor. διεξήλθον, *pf.* διεξελήλυθα)
проходити, розповідати

ди-έπω (*impf.* διεἶπον) вести, створю-
вати, упорядковувати

ди-εργάζομαι діяти, робити; вбива-
ти, знищувати

ди-έρχομαι (*fut.* διελεύσομαι, *aor.*
διήλθον) йти крізь, проходити

ди-ερωτάω розпитувати

ди-ετήσιος 2 щорічний

ди-έχω (*fut.* διέξω, *aor.* διέσχον) розд-
вигати; широко розкривати; про-
стягатися в ширину

δί-ζημαι розшукувати, шукати; до-
сліджувати; розпитувати

ди-ηγέομαι розповідати, викладати,
описувати; роз'ясняти

ди-ημερεύω проводити цілий день;
тривати впродовж дня

διθυραμβο-ποιητική ή (*sc.* τέχνη)
дифірамбічна поезія

διθύραμβος ό дифірамб

ди-ικνέομαι (*fut.* διΐξομαι, *aor.*
διΐκόμην) доходити, досягати;
розповідати

ди-ίστημι (*fut.* διαστήσω, *aor.*
διέστησα, διέστην, *pf.* διέστηκα, *ppf.*
διειστήκειν) розставляти,
розділяти, розходитися

δικάζω судити

δίκαιον τό право, справедливість

δίκαιος 2, 3 справедливий, чесний

δικαίως справедливо

δικαιοσύνη ή справедливість

δικαιόω вважати справедливим

δικαίωμα, τος τό законна вимога,
підстава

δικαστήριον τό суд

δικαστής, οὔ ό суддя

Δίκη ή Діка (*богиня справедливості*)

дікη ή право, судовий процес; ви-
рок, покарання; дікην διδόναι за-
знати кари, бути засудженим

діνη ή обертання, кружляння; ви-
хор

діό (= *διὰ ό*) чому, тому, внаслідок
чого

Дио-γένης, εος ό Діоген

ди-οικέω (*aor.* διώκησα, *pf. pass.*
διώκημαι, δεδιώκημαι) управляти,
влаштовувати

Диомήδης, εος ό Діомед (*герой Тро-*
янської війни)

ди-ομολογέω домовлятися, погод-
жуватися

Дионύσια, ων τά Діонісії (*свято на*
честь Діоніса)

Дионύσιος ό Діонісій

Διόνυσος ό Діоніс

ди-όπερ тому, тому що

ди-ορθόω розпрямляти, виправляти

ди-ορίζω розділяти, розподіляти,
відокремлювати

діос 3 божественний

Διός-κουροι οί Діоскури (*сини Зевса*
i Леди, Кастор i Полідевк)

ди-ότι чому, внаслідок чого; тому що
дио-τρεφής 2 вигодуваний Зевсом,
вихованець Зевса

ди-πλάσιος 2 подвійний

ди-πλόος 3, стягн. διπλοῦς, ή, οὔν
подвійний, двоїстий, лукавий

ді-πους, δίпουν (*Gen.* δίποδος) дво-
ногий; завдовжки два фути

δῖς *adv.* двічі
δίσκος ὁ коло, диск
δισ-χίλιοι, αι, α дві тисячі
δι-υπνίζω будити; прокидатися
δί-χρονος 2 двоморний
δίψα ή спрага, жага
διψάω (*inf. praes.* διψῆν) хотіти пити; жадати
δίψος, εος τό = δίψα
διώκω переслідувати, гнатися; прагнути; полювати
δίωξις, εως ή переслідування, погоня; потяг, прагнення
διῶρυξ, υχος ι υγος ή рів, канал
δνόφος ὁ = γνόφος
δόγμα, τος τό рішення, закон, постановова; вчення, догма
δοκέω (*fut.* δόξω, *докήσω, aor.* ἔδοξα, *ἔδοκησα, aor. pass.* ἔδόχθην, *ἔδοκήθην, pf.* δεδόκηκα, *pf. pass.* δέδογμαи, *δεδόκημαι*) думати, вирішувати; здаватися (з *Dat.*)
δοκιμάζω пробувати, випробовувати
δολερός 3 хитрий
δόλιος 3 хитрий, підступний
Δόλοπες οἱ долопи (*плем'я у Фесалиї*)
δόλος ὁ хитрість, підступність; пастка
δόμος ὁ тж. pl. будинок; палац
δόξα ή думка, судження; слава; віра; видимість
δοξάζω вважати, думати; припускати, уявляти; славити, прославляти
δοξαστικός 3 гаданий, здогадний, можливий
δορά ή шкіра
δορκάς, άδος ή газель
δόρυ, δόρατος τό спис
δορυ-φορέω бути списником, охоронцем
δός imper. aor. do δίδωμι
δόσις, εως ή дарунок, дар

δουλεία (δουλία) ή рабство; *pl.* раби
δουλεύω бути рабом; служити
δούλη ή раба, рабиня
δουλικός 3 рабський
δοῦλος ὁ раб
δουλοσύνη ή рабство
δουλώω робити рабом; поневолювати, підкорювати
δοῦναι inf. aor. act. do δίδωμι
δοῦπος ὁ шум, стукіт
Δράκων, онτος ὁ Драконт (*афінський законодавець*)
δράκων, онτος ὁ змії; дракон
δράμα, τος τό дія, справа; драма
δραπέτης, ου ὁ втікач (*переважно про рабів*)
δραχμή ή драхма (*монета*)
δράω (*aor. pass.* ἔδρασθην, *pf. pass.* δέδραμαι, *δέδρασμαι*) діяти, робити
δρεπάνη ή серп
δρεπανη-φόρος 2 серпоносний (*άρματα*)
δρόμος ὁ біг
δρῦς, δρυός ή дуб; дерево
δρυ-τόμος ὁ лісоруб
δύναμαι (*impf.* ἔδυναμην, *ήδυναμην, aor.* ἔδυνήθην, *ήδυνήθην, pf.* δεδύνημαι) могли, бути в змозі
δύναμις, εως ή сила, могутність, міць; здатність, можливість; значення; військо
δυναστεύω володарювати, панувати
δυνάστης, ου ὁ могутня людина, володар, цар
δυνατός 3 сильний, могутній, здатний; можливий
δύο два
δυσ-άνεκτος 2 нестерпний
δύс-αυλος 2 непридатний для ночівлі
δυσ-γαρμονία ή неспівзвуччя, дисгармонія

δυσ-γένεια ή низьке походження, неблагородність
δύσ-θυμος 2 пригнічений, сумний
δύσκολος 2 важкий; незадоволений, похмурий
δύσ-κριτος 2 неясний, незрозумілий
δύσ-μαχος 2 нездоланий, непереборний
δυσμή ή захід
δύσ-ομβρος 2 подібний руйнівній зливі
δυσ-πόριστος 2 здобутий тяжкої працею
δυσ-τυχέω бути нещасним, зазнати невдачі
δυσ-τύχημα, τος τό нещастя, невдача
δυσ-τυχία ή нещастя, невдача
δυσ-χείμερος 2 дуже холодний
δυσ-χεραίνω (*fut.* δυσχερανῶ) досадувати, гніватися
δυσ-χωρία ή незручна місцевість
δύω *тж. med.* занурюватися, поринати
δώδεκα дванадцять
δωδέκατος 3 дванадцятий
Δωδώνη ή Додона (*місто в Epiri з храмом і оракулом Зевса*)
δωμάτιον τό кімната, спальня
δωρέομαι дарувати
Δωριεύς, εως ό дорієць
Δωρικός 3 дорійський
δώρον τό дарунок, подарунок, добровільне приношення

Εε

ε' п'ять, п'ятірка
,ε п'ять тисяч
ἐάν = ει ἄν якби
ἔαρ, ἔαρος, стягн. ἦρ, ἦρος τό весна
ἑαυτοῦ, стягн. αὐτοῦ, іон. ἐωυτοῦ і ἐωῦτοῦ, ἦς, οὔ себе (*для 3 ос.*)

ἐάω (*imperf.* εἶων, *fut.* ἐάσω, *aor.* εἶασα, *aor. pass.* εἶάθην, *pf.* εἶακα, *pf. pass.* εἶαμαι) дозволяти, допускати; залишати, покидати
ἐβδομήκοντα сімдесят
ἕβδομος 3 сьомий
ἐβλήθην *aor. pass. do* **βάλλω**
ἐγ-γίγνομαι (*fut.* ἐγγενήσομαι, *aor.* ἐγγενόμην, *pf.* ἐγγέγα) народжуватися, відбуватися, виникати
ἐγγίζω наближати(ся)
ἔγ-γονος ό, ή онук, внучка; нащадок
ἐγ-γράφω надписувати (*з Dat.*)
ἐγγυάω (*impf.* ἠγγύων, ἐνεγύων, *aor.* ἠγγύησα, ἐνεγύησα, *pf.* ἠγγύηκα, ἐγγεγύηκα, *pf. pass.* ἠγγύημαι, ἐγγεγύημαι) давати поруку; видавати заміж
ἐγγύς *adv.* (*compar.* ἐγγυτέρω, *superlat.* ἐγγυτάτω) близько
ἐγείρω (*fut. pass.* ἐγερθήσομαι, *aor. pass.* ἐγέρθην, *pf.* ἐγήγερα, ἐγρήγορα, *pf. pass.* ἐγήγεραμαι) будити; збуджувати, піднімати; просипатися
ἐγενόμην *aor. do* **γίγνομαι**
ἐγ-καλύπτω закривати
ἐγ-κατα-λείπω (*aor.* ἐγκατέλιπον, *pf.* ἐγκαταλέλοιπα) залишати, кидати
ἐγ-κέφαλος ό мозок
ἐγ-κλείω зачиняти, замикати
ἔγ-κλημα, τος τό обвинувачення
ἐγ-κλίνω (*fut.* ἐγκλινῶ) нахилити(ся)
ἔγ-κλισις, εως ή нахилення, нахил, схильність
ἐγ-κράτεια ή влада; самовладання, сила
ἐγ-κρατής 2 сильний; який володіє собою; поміркований
ἐγ-κρύπτω ховати, приховувати (*що – Acc., в чому – Dat.*)
ἐγ-κυος 2 вагітна
ἐγ-κυρέω (*aor.* ἐνεκύρησα) зустрічатися(ся)

ἐγ-κώμιον τό енкомій, похвальне
 слово
 ἔγνων *aor. do* γιννώσκω
 ἐγ-χείρημα, τος τό спроба
 ἐγ-χειρίδιον τό кинджал
 ἐγ-χειρίζω вручати, передавати
 ἐγ-χωρέω дозволяти; ἐγχωρεῖ (безо-
 соб.) можна
 ἐγ-χώριος 2, 3 тубільний, місцевий
 ἐγώ я
 ἐγω-γε я ж, щодо мене, я сам; (*у*
відповідях) ну так, звичайно, ще б
 пак; (*із запереченням*) звичайно ні,
 анітрохи
 ἔδειξα *aor. do* δείκνυμι
 ἐδόθην *aor. pass. do* δίδωμι
 ἔδρα ἢ крісло, трон; місце, область,
 оселя
 ἔδραμον *aor. do* τρέχω
 ἔδωκα *aor. do* δίδωμι
 ἔζω (*fut. εἶσομαι, aor. εἶσα, aor. pass.*
ἦσθην) саджати; *med. сидати*
 ἐθέλω (θέλω) (*fut. θελήσω*) бажати,
 хотіти
 ἐθίζω (*fut. ἐθίσω, ἐθιῶ, aor. εἶθισα,*
aor. pass. εἶθίσθην, pf. εἶθικα, pf. pass.
εἶθισμαι) привчати(ся)
 ἔθνος, εος τό народ, плем'я, суспі-
 льство
 ἔθος, εος τό звичай, звичка
 ἔθω (*pf. εἶωθα*) мати звичку, мати
 звичай
 εἰ якщо, якби; чи (*у непрямому пи-*
танні)
 εἰδέναι *inf. do* οἶδα
 εἶδον *aor. do* ὁράω
 εἶδος, εος τό вид, зовнішність, об-
 раз; ейдос, ідея
 εἰδύλλιον τό картинка, ідилія
 εἶδωλον τό образ, подоба, зобра-
 ження; привид; ідол
 εἰδώς, εἶδυῖα, εἶδός *part. pf. do* οἶδα
 εἶην *praes. opt. do* εἶμι
 εἶθε о якщо б!

εἰκάζω (*impf. εἶκαζον, ἦκαζον, fut.*
εἰκάσω, fut. pass. εἰκασθήσομαι, aor.
εἶκασα, ἦκασα, aor. pass. εἰκάσθην,
pf. εἶκακα, pf. pass. εἶκασμαι,
ἦκασμαι) уподібнювати, зобра-
 жувати; здогадуватися; припускати
 εἰκῆ *adv.* необдумано, несвідомо,
 необережно
 εἰκός = εἰικός *див. εἰοικα*
 εἰκός, ὅτος τό імовірно, правдо-
 подібне; розумне, природне
 εἶκοσι(v) двадцять
 εἰκοστός 3 двадцятий
 εἰκότως природно, зрозуміло
 εἶκω (*aor. εἶξα*) відступати; поступа-
 тися
 εἰκών, ὄνος ἢ образ, зображення;
 статуя; відбиття, уподібнення
 εἰκώς, υῖα, ὄς (-κότος) *part. perf. do*
 εἰοικα
 εἶληφα *pf. do* λαμβάνω
 εἰλι-κρινής 2 чистий
 εἶλως, ωτος ὄ = εἰλώτης
 εἰλώτης, ου ὄ ілот (*спартанський*
державний раб)
 εἶμα, τος τό одяг
 εἶμαρμαι *pf. pass. do* μείρομαι
 εἶμί (*inf. praes. εἶναι, impf. ἦν, ἦ, fut.*
ἔσομαι) бути, існувати, перебувати,
 траплятися
 εἶμι (*inf. praes. ἰέναι, part. praes. ἰών,*
fut. εἶσομαι, aor. ἦειν, ἦα) іти, ходи-
 ти
 εἶναι *inf. praes. do* εἶμι
 εἶνεκεν (*іон.*) = ἔνεκα
 εἶ-περ якщо тільки, якщо дійсно;
 хіба тільки
 εἶπον *aor. do* λέγω
 εἶργασμαι *pf. pass. do* ἐργάζομαι
 εἶργω (*impf. εἶργον, ἔεργον, fut.*
εἶρξω, εἶρξω, ἔρξω, aor. εἶρξα, εἶρξα,
ἔρξα, εἶργᾶθον, ἐργᾶθον,
ἔεργᾶθον; aor. pass. εἶρχθην,
εἶρχθην, ἔρχθην, ἐρχθην, pf. pass.

εἶργμαι, εἶργμαι) зачиняти, стримувати; не пускати, позбавляти
εἶρημαι *pf. pass. do εἶρω*
εἰρήνη ἡ мир
εἰρηνικός 3 мирний
εἰρηνο-ποιός ὁ миротворець
εἶρω (*fut. ἐρῶ, ἐρέω, fut. pass. ῥηθήσομαι, aor. pass. ἐρρήθην, ἐρρέθην, pf. εἶρηκα, pf. pass. εἶρημαι*) говорити
εἰς (*Acc.*) в, на, до, приблизно, біля
εἷς, μία, ἓν один
εἰς-αγγελία ἡ звістка; звинувачення; оголошення
εἰς-άγω (*fut. εισάξω, aor. εισήγαγον*) вводити
εἰς-αὔθις (ἐσαὔθις) *adv.* іншим разом, потім
εἰς-βαίνω входити, вступати; занурюватися, сідати на корабель
εἰς-βάλλω кидати; нападати, вторгтися
εἰς-βατός 3 доступний
εἰς-βολή ἡ вторгнення, напад; вхід; гирло
εἰς-δέχομαι приймати; впускати, допускати
εἶς-εἰμι = εἰσέρχομαι
εἰς-έρχομαι (*fut. εισελεύσομαι, aor. εισῆλθον, εισήλυθον*) входити, підходити; вступати
εἰς-ίημι (*aor. εισῆκα*) впускати
εἶς-οδος ἡ вхід; прибуття; дохід
εἶσομαι *fut. med. do οἶδα*
εἰς-οράω (*fut. εισοψομαι, aor. εισεἶδον*) бачити, дивитися, споглядати
εἰς-πέτομαι влітати
εἰς-πηδάω стрибати в
εἰς-πίπτω падати, потрапляти
εἰς-πλέω (*fut. εισπλεύσομαι, aor. εισέπλευσα*) впливати, припливати
εἰς-πράττω стягувати, збирати (з кого – *Acc.*)

εἰστήκειν і **ἐστήκειν** *ppf. do ἴστημι
εἰς-τίθημι класти на
εἰς-φέρω (*fut. εισοίσω, aor. εἰσήνεγκον*) вносити
εἰς-φορά ἡ внесок, податок
εἶσω *adv.* усередині
εἶτα *adv.* потім
εἶτε... εἶτε чи... чи, або... або
εἶωθα *perf. do ἔθω*
εἶώθειν *ppf. do ἔθω*
ἐκ (*Gen.*) з, від
ἐκάστος 3 кожний, усякий; καθ' ἐκάστον кожний окремо
ἐκάστοτε *adv.* щораз, кожного разу
Ἐκαταῖος ὁ Гекатей (λογογράφ VI–V ст. до н. е.)
ἐκάτερος 3 кожний; і той, і інший
ἐκατέρω-θεν *adv.* з обох боків
ἐκατόμ-βη ἡ гекатомба (жертвоприношення зі «ста биків»)
ἐκατόν сто
ἐκατοντ-άρχης, ου ὁ сотник, центуріон
ἐκ-βαίνω (*fut. ἐκβήσομαι, aor. ἐξέβην, pf. ἐκβέβηκα*) виходити; траплятися, робитися
ἐκ-βάλλω (*fut. ἐκβαλῶ, aor. ἐξέβαλον, pf. ἐκβέβληκα*) викидати, виганяти
ἐκ-βοηθέω поспішати на допомогу
ἐκ-βολή ἡ викидання, вигнання; спростування; прохід
ἐκ-δέρω (*aor. ἐξέδειρα*) здирати (шкіру) (з кого – *Acc.*)
ἐκ-δέχομαι брати, приймати
ἐκ-δια-πρίζω відпилювати
ἐκ-δρομή ἡ напад
ἐκεῖ *adv.* там
ἐκεῖ-θεν відтіля, з того місця, з того боку
ἐκεῖνος 3 (= κεῖνος) той, цей
ἐκεῖνως так, таким чином, в такий спосіб
ἐκεῖσε *adv.* туди
ἐκε-χειρία ἡ перерва, перемир'я*

ἐκ-ζω-πυρέω розпалювати; відновляти
 ἐκ-καθαίρω (*aor.* ἐκκάθηρα) вичищати, очищати
 ἐκκαίδεκα шістнадцять
 ἐκ-καλύπτω розкривати, відкривати
 ἐκ-κλησία ἡ народні збори; церква (NT)
 ἐκ-κριτος 2 вибраний, обраний
 ἐκ-λέγω (*pf. pass.* ἐξείλεγμαи, ἐκλέλεγμαи) вибирати
 ἐκ-λείπω (*aor.* ἐξέλιπον) залишати, іти
 ἐκ-λεκτός 3 обраний
 ἐκ-λογίζομαι обмірковувати, обговорювати
 ἐκ-λόγισις, εως ἡ дослідження, обчислення, розрахунок
 ἐκ-λογισμός ó обчислення; обмірковування, оцінка
 ἐκ-λύω розв'язувати, звільняти, визволяти, рятувати
 ἐκ-μανθάνω (*fut.* ἐκμαθήσομαι) дізнаватися, вивчати
 ἐκ-μυκτηρίζω насміхатися, висміювати
 ἐκ-νικάω перемагати (остаточно)
 ἐκούσιος 3 добровільний
 ἐκ-πάγλως сильно; жахливо, страшно
 ἐκ-πέμπω відсилати, посилати, випускати
 ἐκ-πηδάω вискакувати, вириватися; нападати
 ἐκ-πίμπλημι (*fut.* ἐκπλήσω) наповнювати; задовольняти
 ἐκ-πίνω (*fut.* ἐκπίομαι, *fut. pass.* ἐκποθήσομαι, *aor.* ἐξέπιον, *aor. pass.* ἐξεπόθην, *pf. pass.* ἐκπέπομαι) випивати
 ἐκ-πίπτω (*fut.* ἐκπεσοῦμαι, *aor.* ἐξέπεσον, *pf.* ἐκπέπτωκα) випадати, падати, бути вигнаним

ἐκ-πλέω (*fut.* ἐκπλεύσομαι, *aor.* ἐξέπλευσα) впливати, відпливати
 ἔκ-πληξις, εως ἡ потрясіння, приголомшеність; жах
 ἐκ-πληρόω наповнювати, заповнювати
 ἐκ-πλήττω (*fut.* ἐκπλήξω, *fut. pass.* ἐκπλαγήσομαι, *aor.* ἐξέπληξα, *aor. pass.* ἐξεπλήγην, ἐξεπλάγην, ἐξεπλήχθην, *pf. pass.* ἐκπέπληγμαи) ударяти, проганяти, вражати, лякати
 ἔκ-πλοος, *стягн.* ἔκ-πλους ó відплиття, вихід кораблів з гавані
 ἐκ-πλύνω вимивати
 ἐκ-πνέω (*aor.* ἐξέπνευσα) випускати дух, умирати
 ἐκ-ποιέω робити, виробляти, будувати
 ἐκ-πονέω виробляти, будувати
 ἐκ-προεπής 2 видатний
 ἐκ-ραβδίζω вибивати (палками)
 ἐκ-ρίπτω викидати
 ἐκ-σκάπτω викопувати
 ἔκ-στασις, εως ἡ несамовитість, захват (букв. "вихід зі стану [стабільності]")
 ἔκ-τασις, εως ἡ витягування, розтягування
 ἐκ-τείνω (*fut.* ἐκτενῶ, *fut. pass.* ἐκταθήσομαι, *aor.* ἐξέτεινα, *aor. pass.* ἐξετάθην) витягувати; напружувати
 ἐκ-τελέω виконувати, завершувати, закінчувати
 ἐκ-τέμνω вирізати, відрізати
 ἐκ-τίθημι (*fut.* ἐκθήσω, *aor.* ἐξέθηκα) викладати, виставляти, виносити
 ἐκ-τίνω виплачувати (штраф)
 ἔκ-τισις, εως ἡ штраф
 ἐκ-τοπισμός ó переселення, вихід
 ἔκτος 3 шостий
 ἐκτός *adv.* поза, зовні
 ἐκ-τρέφω (*aor. pass.* ἐξετράφην) виходувати

ἔκ-τροπή ή відвід, відхилення
 ἔκ-τυφλόω осліплювати
 Ἔκτωρ, ορος ό Гектор
 ἔκ-φαίνω (*fut.* ἐκφᾶνῶ, *aor.* ἐξέφηνα, *aor. pass.* ἐξεφάνην) виявляти, показувати
 ἔκ-φέρω (*fut.* ἐξοίσω, *aor.* ἐξήνεγκα, ἐξήνεγκον, *aor. pass.* ἐξηνέχθην) виносити; проявляти
 ἔκ-φεύγω (*fut.* ἐκφεύξομαι, *aor.* ἔκφυγον) вибігати; утікати, уникати
 ἔκ-φρων 2 божевільний
 ἔκ-χέω (*fut.* ἐκχεῶ, *aor.* ἐξέχεα, ἔκχευα, *aor. pass.* ἐξεχύθην, *pf. pass.* ἐκκέχϋμαι) виливати, висипати
 ἔκ-χώρησις, εως ή відхід, зворотний рух
 ἐκών, οὔσα, όν добровільний, охочий
 ἔλαβон *aor. do* λαμβάνω
 ἐλαία ή олива, маслина
 Ἐλαιоῦς, οὔντος ό Елеунт (*місто у Фракії*)
 ἔλασις, εως ή вигнання; похід
 ἐλάττων 2 (*compar. do* μικρός, ὀλίγος) менший
 ἐλαύνω (*fut.* ἐλῶ, ἐλάσω, *aor.* ἤλασα, *aor. pass.* ἤλάθην, ἤλάσθην, *pf.* ἐλήλακα, *pf. pass.* ἐλήλαμαι) гнати, ударяти, нападати; їхати
 ἔλαφος ό, ή олень
 ἐλάχιστος (*superlat. do* μικρός, ὀλίγος) найменший
 ἔλαχον *aor. do* λαγχάνω
 ἐλάω = ἐλαύνω
 ἐλεγείον τό елегійний двовірш
 ἔλεγχος, εος τό сором, безчестя; спростування, доказ, викриття
 ἐλέγχω (*fut.* ἐλέγξω, *fut. pass.* ἐλεγχθήσομαι, *aor.* ἤλεγξα, *aor. pass.* ἤλέγχθην, *pf. pass.* ἐλήλεγμαι) спростовувати, заперечувати; викривати

ἐλεινός 3 той, який викликає жаль, співчуття; жалюгідний
 ἐλεέω співчувати
 ἐλεήμων 2 милосердний, жалісливий
 Ἐλένη ή Елена (Троянська)
 ἔλεος ό жаль, жалість, співчуття
 ἐλευθερία ή воля, свобода
 ἐλεύθερος 3 вільний
 ἐλευθερόω звільняти
 ἐλεύσομαι *fut. do* ἔρχομαι
 ἐλεφάντινος 3 слоновий; зроблений зі слонової кістки
 ἐλέφας, αντος ό слон; слонова кістка
 Ἐλισάβετ ή (*гебр.*) Єлизавета
 ἐλίττω (*impf.* εἴλιπτον, *fut.* ἐλίξω, *aor.* εἴλιξα, *aor. pass.* εἰλίχθην, *pf. pass.* εἰλιγμαί) вертіти, котити
 ἔλκω (ἐλκύω) (*impf.* εἴλκων, *fut.* ἔλξω, *fut. pass.* ἐλχθήσομαι, *aor.* εἴλξα, εἴλκῡσα, *aor. pass.* εἴλχθην) тягти; пити
 Ἑλλάς, άδος ή Еллада, Греція
 ἐλ-λείπω (*fut.* ἐλλείψω, *aor.* ἐνέλειψα, ἐνέλιπον, *pf.* ἐλλέλοιπα) залишати невиконаним, упускати; бути позбавленим, не мати
 Ἑλλη ή Гелла
 Ἑλλην, ηνος ό еллін, грек
 ἐλληνίζω еллінізувати; розмовляти грецькою мовою; наслідувати греків
 Ἑλληνικός 3 еллінський, грецький
 Ἑλληνίς, ίδος ή грекиня
 ἐλληνισμός ό грецький вислів; еллінізм
 Ἑλληνιστί *adv.* на грецький лад; грецькою мовою
 Ἑλλησ-ποντιακός 3 гелеспонтський
 Ἑλλήσ-ποντος ό Гелеспонт (Дарданелли)
 ἔλος, εος τό болото

ἐλπίζω (*fut.* NT ἐλπιδῶ, *aor.* ἤλπισα, *aor. pass.* ἠλπίσθην, *ppf.* ἠλπίκειν)
сподіватися, очікувати, думати
ἐλπίς, ἶδος ἢ надія, очікування
ἔλπω вселяти надію
ἔλωρ (ἐλώριον) τό видобуток, здобич
ἔμαθον *aor. do* μανθάνω
ἐμ-αυτοῦ (*ιον.* ἐμεωυτοῦ), ἦς себе (для 1 ос.)
ἐμ-βαίνω (*fut.* ἐμβήσομαι, *aor.* ἐνέβην, ἐνέβησα, *pf.* ἐμβέβηκα)
входити
ἐμ-βάλλω (*fut.* ἐβαλλῶ, *aor.* ἐνέβαλον, *pf.* ἐμβέβληκα) вкидати, накидати; нападати
ἐμ-βατήριον τό ембатерій (маршова пісня)
ἐμ-βιβάζω (*fut.* ἐμβιβάσω, ἐμβιβῶ)
приводити, саджати (на корабель)
ἐμ-βλέπω дивитися на
ἐμ-βολή ἢ напад, удар
ἐμ-βρόντητος 2 вражений блискавкою, громом
ἐμ-βροχίζω зав'язувати петлю
ἐμεωυτοῦ, ἦς = ἐμαυτοῦ, ἦς
ἐμ-μανής 2 охоплений божевіллям, шалений
ἐμ-μελής 2 злагоджений, доладний, розмірений, стрункий, пристойний
ἐμ-μένω (*fut.* ἐμενῶ, *aor.* ἐνέμεινα, *pf.* ἐμμεμένηκα) залишатися, перебувати, зберігати вірність
ἐμ-μετρος 2 відмірений, розмірений; який має розмір; віршований
ἔμολον *aor. do* βλώσκω
ἐμός 3 мій
ἐμ-παίζω грати; знущатися, глумитися
ἐμ-παίω бити, ударяти; вражати
ἐμ-παλιν *adv.* назад; навпаки
Ἐμπεδοκλῆς, εἶος ὁ Емпедокл
ἐμ-πειρία ἢ досвід, досвідченість
ἐμ-πειρος 2 досвідчений, обізнаний

ἐμ-περι-λαμβάνω обіймати, охоплювати, містити
ἐμ-πήγνυμι (*fut.* ἐμπέξω, *fut. pass.* ἐμπαγήσομαι, *aor.* ἐνέπηξα, *aor. pass.* ἐνεπάγην, *pf.* ἐμπέπηγα)
встромляти, вбивати, забивати
ἐμ-πί(μ)πλημι (*impf.* ἐνεπίμπλην, *fut.* ἐμπλήσω, *aor.* ἐνέπλησα, *pf.* ἐμπέπληκα) наповнювати, пересичувати
ἐμ-πίμπρομη (*impf.* ἐνεπίμπρομη, *fut.* ἐμπρήσω, *aor.* ἐνέπρησα, *aor. pass.* ἐνεπρήσθην, *pf.* ἐμπέπρηκα, *pf. pass.* ἐμπέπρησμαι, ἐμπέπρημαι) підпалювати, спалювати
ἐμ-πίπτω (*fut.* ἐμπεσοῦμαι, *aor.* ἐνέπεσον, *pf.* ἐμπέπτωκα) впадати, попадати, потрапляти, нападати
ἔμ-πλεος 2 наповнений (з Gen.)
ἔμ-πλεως 2 *att.* = ἔμπλεος
ἔμ-πληκτος 2 наляканий; нерозумний
ἐμ-πνέω (*fut.* ἐμπνεύσομαι, *aor.* ἐνέπνευσα) дути; дихати, вдихати
ἐμ-ποδίζω (*att.* *fut.* ἐμποδιῶ, *pf. pass.* ἐμπεπόδισμαι) зв'язувати (ноги); заважати
ἐμ-ποιέω вставляти, вселяти (бажання); діяти
ἐμ-πορία ἢ торгівля
ἐμ-πόριον τό емпорій (торговий порт або центр); *pl.* товар
ἔμ-πορος ὁ торговець, купець
ἔμ-προσθεν *adv.* спереду, попереду; раніше, колись
ἔμ-πτωσις, εως ἢ падіння (всередину)
ἐμ-φέρω вносити
ἐμ-φορέω вносити, вливати; *med.* наповнюватися
ἐμ-φρόνως розсудливо, розважливо
ἐμ-φύλιος 2 споріднений, рідний; внутрішній
ἔμ-ψυχος 2 живий; натхненний
ἐν (*Dat.*) в, на, при, серед

ἐν-αγίζω приносити жертви
ἐν-άγω вводити, приводити; переконувати, спонукати
ἐνακόσιοι, αι, α дев'яцот
ἐνακοσιοστός 3 дев'ятисотий
ἐν-αντιόομαι (*impf.* ἠναντιούμην, *fut.* ἐναντιώσομαι, *aor.* ἠναντιώθην, *pf.* ἠναντίωμαι, ἐνηντίωμαι) опиратися, протидіяти, чинити опір
ἐν-αντίον (з *Gen.*) у присутності, назустріч
ἐν-αντίος 3 протилежний, ворожий; *pl.* супротивники, вороги; ἐξ ἐναντίας з протилежного боку
ἐν-ἀργεια ή ясність, очевидність
ἐν-αργής 2 явний, очевидний
ἐν-αρίθμιος 2 який входить до числа; який має значення
ἐν-αρμόνιος 2 гармонійний
ἐν-αρμόττω (ἐν-αρμόζω) прилаштувати, приводити у відповідність; бути пристосованим, гармоніювати
ἐνατος 3 дев'ятий
ἐν-δεής 2 позбавлений, який потребує; недостатний, незадовільний
ἐν-δεια ή недолік, нестаток, брак; потреба
ἐν-δείκνυμι *тж. med.* показувати; доводити, пояснювати
ἐνδεκα одинадцять; **οἱ ἐνδεκα** тюремне управління (в Афінах)
ἐνδέκατος 3 одинадцятий
ἐν-δέχομαι (с)приймати; схвалювати, погоджуватися
ἐνδοθεν *adv.* зсередини
ἐν-δοιάζω сумніватися
ἐνδον *adv.* усередині, усередину
ἐν-δοξος 2 славний, знаменитий
ἐν-δυμα, τος τό одяг
ἐν-δυναστεύω панувати, володарювати
ἐν-δύω (*fut.* ἐνδύσω, *aor.* ἐνέδυσα, ἐνέδυσν, *pf.* ἐνδέδυσχα) одягати; *med.* проникати, вводити

ἐν-έδρα ή засідка
ἐν-εἶμι [εἶμι] (*impf.* ἐνήν, *fut.* ἐνέσομαι) бути, перебувати в (з *Dat.*); **ἐνεσσι** (безособ.) можна
ἐνεκα (*Gen.*) заради, через
ἐνενήκοντα дев'яносто
ἐν-έπω говорити, звертатися до (*Acc.*)
ἐν-έργεια ή дія; діяльність; сила, енергія
ἐν-έχω (*fut.* ἐνέξω, *aor.* ἐνέσχον, *aor. pass.* ἐνεσχήθην) мати, містити; *pass.* хапатися, чіплятися
ἐνθα *adv.* там; туди
ἐνθά-δε тут; тепер
ἐνθεν звідси; тоді, потім; ἐνθεν μὲν... ἐνθεν δὲ звідси... звідти
ἐνθέν-δε звідси, з цього часу
ἐν-θεος 2 богонатхненний, божественний; натхненний
ἐν-θουσιαστικός 3 натхненний, несамовитий, пророчий
ἐν-θουσιάζω (ἐνθουσιάζω) бути в нестямі, шаленіти; захоплюватися
ἐν-θυμέομαι обмірковувати, брати до уваги
ἐνιαυτός ό рік; **κατ' ἐνιαυτόν** щорічно
ἐν-ίημι (*fut.* ἐνήσω, *aor.* ἐνήκα) посилати, метати
ἐνιοι 3 деякі
ἐνίστε *adv.* іноді
ἐν-ίστημι (*fut.* ἐνστήσω, *aor.* ἐνέστησα, ἐνέστην, *pf.* ἐνέστηκα) ставити; *med.* знаходитися, траплятися
ἐννέα дев'ять
ἐν-νοέω (*aor. pass.* ἐνενοήθην) *тж. med.* думати, дізнаватися; брати до уваги, помічати
ἐν-νόημα, ατος τό мислення, думка
ἐν-νοια ή мислення, міркування, думка
ἐν-νοος 2, *стягн.* ἐννοους, ουν розсудливий, свідомий

ἔννυμι (*fut.* ἔσω, *aor.* ἔσσα, *pf. pass.* εἶμαι, ἔσμαι) одягати(ся)
 ἐν-όδιος 3 який знаходиться біля
 дороги, придорожній
 ἐν-οικέω мешкати, проживати, жи-
 ти
 ἐν-οικίζω вселяти
 ἐν-οικοδομέω загороджувати, забу-
 довувати
 ἐν-οικος ὁ житель
 ἐν-οπλος 2 озброєний
 ἐν-οχλέω (*impf.* ἠνώχλουν) набрида-
 ти, турбувати
 ἐν-οχος ὁ відповідальний, винний
 ἐνταῦθα *adv.* тепер, тут; в той час
 ἐνταυθοῖ *adv.* сюди, тут
 ἐν-τάφιος 2 похоронний
 ἐν-τελ-έχεια ἢ ентелехія, повне роз-
 криття внутрішньої мети, здійс-
 ненність
 ἐν-τέλλω (*aor.* ἐνέτειλα, *pf. pass.* ἐντέταλμαι) переважно *med.* доруча-
 ти, наказувати
 ἐντεῦθεν *adv.* звідси
 ἐν-τίθημι вкладати
 ἐν-τιμος 2 шанований, шановний;
 почесний
 ἐν-τολή ἢ доручення, вказівка, на-
 каз; заповідь (NT)
 ἐντός *adv.* усередині, з цього боку
 ἐν-τρέχω (*aor.* ἐνέδραμον) вбігати
 ἐν-τριβής 2 досвідчений
 ἐν-τροπή ἢ увага, повага
 ἐν-τροпіα ἢ виверт, хитрощі
 ἐν-τυγχάνω (*fut.* ἐντεύξομαι, *aor.* ἐνέτυχον, *aor. pass.* ἐνετύχθην, *pf.* ἐντετύχηκα) зустрічатися (випад-
 ково), натикатися (з *Dat.*)
 ἐν-υβρίζω знущатися, ображати
 ἐν-υπ-άρχω бути, перебувати (в
 чому-небудь)
 ἐν-ύπνιον τό сновидіння
 ἐν-ώπιον (*Gen.*) перед, напроти, у
 присутності
 ἐξ = ἐκ

ἐξ шість
 ἐξ-αγγέλλω повідомляти; називати
 ἐξ-άγω (*fut.* ἐξάξω, *aor.* ἐξήγαγον)
 виводити, вивозити
 ἐξ-αγωγή ἢ виведення, вивезення;
 результат, кінець, закінчення
 ἐξ-αίρετος 2 добірний, обраний
 ἐξ-αιρέω (*fut.* ἐξαιρήσω, *aor.* ἐξεἶλον, *pf.* ἐξήρηκα) вилучати, відбирати
 ἐξ-αιτέω просити (вибачення), ви-
 прошувати
 ἐξ-αίφνης *adv.* раптом, раптово
 ἐξακισ-χίλιοι, αι, α шість тисяч
 ἐξακόσιοι, αι, α шістсот
 ἐξ-αμαρτάνω (*fut.* ἐξαμαρτήσομαι, *aor.* ἐξήμαρτον) помилятися;
 грішити (NT)
 ἐξά-μηνος 2 шестимісячний
 (період)
 ἐξ-αμύνομαι відганяти, відбивати
 ἐξ-αν-άγω (*aor.* ἐξανήγαγον; *aor. pass.* ἐξανήχθην) виводити,
 відправляти
 ἐξ-αν-ίστημι (*fut.* ἐξαναστήσω, *aor.* ἐξανέστησα, ἐξανέστην, *pf.* ἐξανέστηκα) піднімати
 ἐξ-απατάω (*fut. pass.* ἐξαπατηθήσομαι, ἐξαπατήσομαι) обманювати
 ἐξ-απίνης = ἐξ-αίφνης
 ἐξ-άπτω I прив'язувати; *med.* пере-
 слідувати, іти слідом
 ἐξ-άπτω II підпалювати
 ἐξ-αρκέω бути достатнім
 ἐξ-αρπάζω (*fut.* ἐξαρπάσομαι, *aor.* ἐξήρπασα) викрадати, виривати;
 рятувати
 ἐξ-άρχω починати, бути першим
 ἐξ-αυτῆς *adv.* негайно
 ἐξαῦτις *adv.* назад; знову
 ἐξ-εἰμι I (εἶμι) (безособ. ἐξεστι(v), *impf.* ἐξῆν, *fut.* ἐξέσται) дозволено,
 можна
 ἐξ-εἰμι II (εἶμι) = ἐξέρχομαι

ἐξ-εἶπον (*aor.*, *praes ne viv.*, *fut.*
 ἐξερῶ, *pf.* ἐξείρηκα) сказати
 ἐξ-ελαύνω (*fut.* ἐξελάσω, ἐξελαῶ)
 гнати, виганяти; вести, виводити
 ἐξ-ελέγχω (*pf. pass.* ἐξελέγημαι,
 ἐξήλεγμαι) викривати, доводити;
 перевіряти, випробовувати
 ἐξ-ελκύω (ἐξ-έλκω) витягати; ряту-
 вати
 ἐξ-ερείδω (*aor.* ἐξήρεια) підтриму-
 вати
 ἐξ-ερευνητικός 3 підтримувальний
 ἐξ-ερέω *fut. do* ἐξεἶπον сказати
 ἐξ-έρπω виповзати, виходити
 ἐξ-έρχομαι (*fut.* ἐξελεύσομαι, *aor.*
 ἐξῆλθον, *pf.* ἐξελήλυθα) виходити,
 іти
 ἐξ-εστί (*безособ.* 3 л. *sing. do* ἔξειμι I)
 дозволено, можна
 ἐξ-ετάζω (*fut.* ἐξετάσω, ἐξετῶ, *aor.*
 ἐξήτασα, *aor. pass.* ἐξητάσθην, *pf.*
 ἐξήτακα, *pf. pass.* ἐξήτασμαι) огля-
 дати
 ἐξ-έτασις, εως ἢ огляд
 ἐξ-ευρίσκω (*fut.* ἐξευρήσω, *aor.*
 ἐξεῦρον, *pf.* ἐξεύρηκα) винаходити;
 відшукувати, знаходити
 ἐξ-έχω видаватися вперед, виступа-
 ти
 ἐξ-ηγέομαι пояснювати, тлумачити;
 розповідати
 ἐξ-ήγησις, εως ἢ тлумачення
 ἐξ-ηγητής, ου ὁ тлумач
 ἐξήκοντα шістдесят
 ἐξῆς *adv.* по порядку, по черзі,
 послідовно
 ἐξ-ίημι (*fut.* ἐξήσω, *aor.* ἐξήκα)
 випускати, виливатися
 ἐξ-ίσχω = ἐξ-έχω
 ἔξ-οδος ἢ вихід
 ἐξ-οιδέω розпухати
 ἐξ-όλλυμι (*fut.* ἐξολῶ, *aor.* ἐξώλεσα,
pf. ἐξολώλεκα) знищувати, губити
 ἐξ-ομματώ робити ясним, відкри-
 вати (кому-н.) очі

ἐξόν *part. praes. n vid* ἔξεστι
 ἐξ-ορμάω рухати(ся), відправ-
 ляти(ся), вирушати
 ἐξ-ορύττω викопувати, виривати
 ἐξ-ουσία ἢ можливість; право, вла-
 да, могутність
 ἐξ-οχή ἢ перевага; κατ' ἐξοχήν пе-
 реважно, насамперед
 ἔξ-οχος 2 видатний, відмінний
 ἐξ-υπ-αν-ίσταμαι здійснитися
 ἐξ-υπνίζω будити
 ἔξω *adv.* поза, зовні
 ἔξω *fut. do* ἔχω
 ἔξωθεν *adv.* ззовні, зовні
 ἐξ-ωθέω (*fut.* ἐξώσω, *fut. pass.*
 ἐξωσθήσομαι, *aor.* ἐξέωσα, *aor. pass.*
 ἐξεώσθην) виштовхувати, витісня-
 ти, виганяти
 ἔοικα (*att.* εἶκα) бути схожим (з
Dat.), бути пристойним; здаватися;
безособ. ὡς ἔοικε як здається
 ἐόν *ion.* (= ὄν) *part. praes. n do* εἶμί
 ἐορτάζω святкувати
 ἐορτή ἢ свято
 ἐπ-αγγέλλω (*fut.* ἐπαγγελῶ, *aor.*
 ἐπήγγειλα, *pf.* ἐπήγγεικα) оголо-
 шувати, повідомляти
 ἐπ-άγω (*impf.* ἐπήγον, *fut.* ἐπάξω, *fut.*
pass. ἐπαχθήσομαι, *aor.* ἐπήγαγον,
aor. pass. ἐπήχθην) приводити, вес-
 ти, направляти
 ἐπ-αγωγή ἢ приведення; висновок
 щодо загального но підставі окре-
 мого (індукція)
 ἐπ-αινέτης, ου ὁ хвалитель, пане-
 гірист
 ἐπ-αινέω (*fut.* ἐπαινέσω,
 ἐπαινέσομαι, *fut. pass.*
 ἐπαινεθήσομαι, *aor.* ἐπήνεσα, *aor.*
pass. ἐπηνέθην, *pf.* ἐπήνεκα, *pf. pass.*
 ἐπήνημαι) хвалити, вихваляти
 ἐπ-αινίω = ἐπαινέω
 ἔπ-αινος ὁ похвала

ἐπ-αίρω (*fut.* ἐπάρω, *aor.* ἐπήρα, *aor. pass.* ἐπήρθην) піднімати; спонука-
ти, заохочувати
ἐπ-αῖω, *stagn.* ἐπάω (*aor.* ἐπήισα)
сприймати, відчувати, чути; ро-
зуміти
ἐπάν = ἐπεὶ ἄν
ἐπ-αν-άγω піднімати, виводити, ве-
сти
ἐπ-ανα-λαμβάνω повторювати; пе-
реглядати (з метою виправлення),
виправляти
ἐπ-ανά-στασις, εως ἢ підняття; по-
встання
ἐπ-ανα-φέρω (*fut.* ἐπανοίσω, *aor.*
ἐπανήνεγκον) відносити, перено-
сити; зводити
ἐπ-άν-ειμι = ἐπ-αν-έρχομαι
ἐπ-αν-έρχομαι (*fut.* ἐпанελεύσομαι,
aor. ἐπανήλθον) сходити,
приходити, прибувати,
повертатися
ἐπανοίσω *fut. do* ἐπ-ανα-φέρω
ἐπ-αν-ορθόω *тж. med.* випрямляти,
піднімати, відновлювати,
поправляти
ἐπ-άνω *adv.* зверху, вгорі; вище
ἐπ-αράομαι (*aor.* ἐπηρασάμην, *pf.*
ἐπήραμαι) проклинати
ἐπ-άρουρος ὁ опрач
ἐπ-αρχία ἢ область; провінція (*у*
Римі)
ἐπ-ασκέω культивувати,
вправлятися, займатися
ἐπ-αχθίζομαι бути навантаженим
ἐπ-άχθομαι засмучуватися
ἐπ-άχнуμαι уболівати,
засмучуватися
ἐπ-εγείρω будити
ἐπεὶ коли; після того як; тому що
ἐπ-είγω давити, тіснити; *med.* квапи-
тися, поспішати
ἐπειδάν = ἐπειδὴ ἄν
ἐπει-δή коли, тому що
ἐπειδὴ-περ тому що

ἔп-ειμι I (εἰμί) бути, перебувати
ἔп-ειμι II (εἶμι) підходити
ἐπ-ειρωτάω = ἐπερωτάω
ἐπ-εισ-έρχομαι входити, вступати
ἔπειτα *adv.* потім
ἐп-ек-θέω здійснювати набіг, напа-
дати
ἐп-ελαύνω гнати проти, вирушати,
нападати
ἐп-έλευσις, εως ἢ набіг, випад-
ковість
ἐп-ελεύσομαι *fut. do* ἐп-έρχομαι
ἐп-εξ-άγω виводити (військо), вести
на
ἐп-έξ-ειμι (*inf. praes.* ἐπεξιέναι) вихо-
дити; переслідувати
ἐп-εργάζομαι обробляти землю
ἐп-έρχομαι іти війською; підходити,
приходити, наближатися
ἐп-ερωτάω питати, запитувати
ἔπεσα *aor. do* πίπτω
ἐпес-βόλος 2 зухвалий, уїдлиий
ἐп-ес-έρχομαι *іон.* = ἐπεισέρχομαι
ἐп-έτειος 2, 3 щорічний
ἐп-έχω (*fut.* ἐφέξω, ἐπισχήσω, *aor.*
ἐπέσχον) простягатися, примика-
ти; вичікувати
ἐпὴβολος 2 який досяг, який во-
лодіє
ἐп-ήκοος 2 який слухає
ἐπί (*Gen., Dat., Acc.*) на, в, при, проти
ἐп-ιβαίνω (*fut.* ἐπιβήσω, *aor.* ἐπέβην,
ἐπέβησα, *pf.* ἐπιβέβηκα) наступати,
вступати
ἐп-ιβάλλω (*aor.* ἐπέβαλον, *pf.*
ἐπιβέβληκα) накидати, накладати,
нападати
ἐп-ιβάσκω вводити, заподіювати
ἐп-ιβάτης, ου ὁ пасажир, матрос;
вершник
ἐп-ιβιόω жити після, переживати
ἐп-ιβοηθέω приходити на допомо-
гу, допомагати
ἐп-ιβολή ἢ кидок; задум, намір

ἐπι-βουλεύω умишляти лихе, кувати лихо (з *Dat.*)
ἐπι-βουλή ἢ (злий) намір, підступи, змова
ἐπί-γαιος 2 наземний
ἐπι-γίγνομαι народжуватися, з'являтися (пізніше)
ἐπι-γραφή ἢ напис
ἐπι-γράφω надписувати, указувати
Ἐπίδαμνος ὁ Епідамн (місто в Іллірії)
ἐπι-δείκνυμι (*fut.* ἐπιδείξω, *aor.* ἐπέδειξα) показувати, доводити
ἐπι-δέκατον τό десята частина
ἐπι-δευής 2 який терпить нужду у чому-н., потребує чого-н. (з *Gen.*), нужденний
ἐπι-δέουμαι терпіти нужду (з *Gen.*), не мати
ἐπι-δέχομαι приймати
ἐπι-δίδωμι додавати
ἐπί-δοσις, εως ἢ додача, приношення, збільшення
ἐπι-εικής 2 пристойний, порядний
ἐπί-θεσις, εως ἢ напад
ἐπι-θυμέω хотіти, бажати (з *Gen.*)
ἐπι-θυμητικός 3 бажачий (з *Gen.*)
ἐπι-θυμητικῶς відчуваючи потяг, бажання: ἐ. ἔχειν (з *Gen.*) бажати чого-небудь
ἐπι-θυμία ἢ бажання, любов, пристрасть
ἐπι-κάθημαι сидіти на чому-н.
ἐπι-καίω палити, припікати
ἐπι-καλέω *тж. med.* звати, кликати, призивати
ἐπί-κειμαι лежати, бути на чому-н., покривати (з *Dat.*)
ἐπι-κελεύω спонукати
ἐπι-κίνδυνος 2 який знаходиться в небезпеці, під загрозою; небезпечний
ἐπι-κλείω прославляти, хвалити
ἐπί-κλησις, εως ἢ прізвисько; звернення

ἐπι-κλινής 2 похилий; стрімкий, крутий
ἐπί-κοινος 2 загальний
Ἐπικούρος ὁ Епікур
ἐπι-κουφίζω (*fut.* ἐπικουφίσω, *att.* ἐπικουφίω) робити легшим, полегшувати
ἐπι-κραίνω (*fut.* ἐπικραῖνῶ) здійснювати, виконувати
ἐπι-κράτεια ἢ влада, володіння
ἐπι-κρατέω мати владу; перемагати; захоплювати
ἐπι-κρίνω судити, присуджувати, затверджувати
ἐπι-κρούπτω (*aor.* ἐπέκρουψον) приходувати
Ἐπίκτητος ὁ Епіктет
ἐπι-λαμβάνω *тж. med.* (*fut.* ἐπλήψομαι, *aor.* ἐπέλαβον) захоплювати
ἐπι-λανθάνομαι забувати, не пам'ятати (*Gen.*, *Acc.*)
ἐπι-λέγομαι думати, піклуватися; читати
ἐπι-λείπω залишати, не вистачати, бракувати (кому — *Acc.*)
ἐπι-λογίζομαι (*fut.* ἐπιλογίσομαι, *att.* ἐπιλογιοῦμαι) вважати, думати; брати до уваги, враховувати
ἐπι-λογισμός ὁ розрахунок, обчислення; дослідження
ἐπί-λογος ὁ висновок; післямова, епілог
ἐπί-λοιπος 2 решта, інший
ἐπι-μαρτυρέω свідчити, засвідчувати, підтверджувати
ἐπι-μαρτύρησις, εως ἢ свідчення, підтвердження
Ἐπίμαχος ὁ Епімах
ἐπι-μείγνυμι (ἐπι-μίγνυμι) домішувати, примішувати
ἐπι-μέλεια ἢ турбота, піклування, заняття
ἐπι-μελέομαι (*fut.* ἐπιμελήσομαι, *aor.* ἐπιμελήθην,

pf. ἐπιμεμέλημαι) піклуватися (з *Gen.*)

ἐπι-μελής 2 дбайливий, турботливий, який піклується

ἐπι-μελητής ὁ піклувальник; керівник

ἐπι-μέλομαι = ἐπιμελέομαι

ἐπι-μέμφομαι дорікати; гніватися

ἐπι-μένω залишатися

Ἐπι-μηθεύς, εὼς ὁ Епіметеї (брат Прометеї)

ἐπι-μιμνήσκομαι (*fut.* ἐπιμνήσομαι, *ion.* ἐπιμνησθήσομαι, *aor.* ἐπεμνήσθην, ἐπεμνησάμην, *pf.* ἐπιμέμνημαι) згадувати (з *Gen.*)

ἐπι-μιξία ἡ змішування

ἐπι-νέμω розподіляти; *pass.* поширюватися; *med.* захоплювати

ἐπι-νίκια, ὠν τὰ жертва на честь перемоги

ἐπι-νοέω уявляти, вигадувати, задумувати

ἐπι-ορκέω вдавано або неправдиво клястися

ἐπί-πεδον τό рівнина, площина, підошва (гори)

ἐπί-πεμψις, εὼς ἡ відправлення, посилака

ἐπι-πίπτω (*fut.* ἐπιπεσοῦμαι) падати на що-н.; нападати

ἐπι-πλήττω (*fut.* ἐπιπλήξω) ударяти

ἐπι-πολῆς *adv.* зверху, на поверхні

ἐπί-πονος 2 важкий, трудний

ἐπι-πορεύομαι іти, направлятися, обходити; *перен.* оглядати

ἐπι-ρῥέω (*fut.* ἐπιρρῶσομαι, *aor.* ἐπερρῶην, *pf.* ἐπερρῶηκα) текти поверх чого-н., притікати

ἐπί-ρῥυσις, εὼς ἡ течія, плин

ἐπί-ρῥυτος 2 зрошуваний

ἐπι-ρῥώννυμι зміцнювати, підбадьорювати

ἐπί-σημον τό знак

ἐπί-σημος 2 знаменитий, знатний

ἐπι-σκέπτομαι дивитися (на що-н.); відвідувати

ἐπι-σκιάζω покривати тінню, осіняти

ἐπι-σκοπέω спостерігати, досліджувати; відвідувати

ἐπί-σκοπος ὁ спостерігач

ἐπι-σκώπτω насміхатися, глузувати (з кого – *Acc.*)

ἐπι-σπάω притягати

ἐπ-ίσταμαι (*impf.* ἠπιστάμην, *fut.* ἐπιστήσομαι, *aor.* ἠπιστήθην) знати, уміти

ἐπι-στάτης, ου ὁ спостерігач, ватажок

ἐπι-στέλλω посилати, наказувати, доручати

ἐπι-στέφω наповнювати по вінця, лити

ἐπι-στήμη ἡ знання, уміння, наука

ἐπι-στήμων 2 обізнаний, досвідчений

ἐπι-στολή ἡ лист, послання

ἐπι-στρέφω повертати(ся), обертати(ся)

ἐπι-στροφή ἡ поворот, повернення

ἐπι-συμ-βαίνω (несподівано) траплятися, виходити, утворюватися

ἐπι-σφαλής 2 нестійкий, хибкий, ризикований, небезпечний

ἐπι-σφάττω (ἐπισφάζω) заколювати, вбивати

ἐπ-ίσχω = ἐπ-έχω

ἐπι-ταράττω бентежити, турбувати

ἐπί-τασις, εὼς ἡ натягування, посилення, підсилення

ἐπι-τάττω ставити поруч; наказувати

ἐπι-τάφιος 2 надгробний

ἐπι-τελέω виконувати, завершувати

ἐπι-τέλλω (*aor.* ἐπέτειλα) *тж. med.* доручати, наказувати

ἐπιτήδεια τὰ необхідне, їстівні (харчові) припаси

ἐπιτήδειος 2, 3 придатний, зручний, вигідний, корисний, близький; **ὁ ἐπιτήδειος** друг
ἐπιτήδευμα, τος τό заняття, повсякденне життя
ἐπιτηδεύω старанно займатися, робити ретельно, старатися
ἐπι-τίθημι класти, накладати, нападати
ἐπι-τιμάω докоряти, дорікати
ἐπι-τρέπω (*aor.* ἐπέτρεψα, ἐπέτραπον, *aor. pass.* ἐπετρέφθην, ἐπετράφην, ἐπετράπην, *pf. pass.* ἐπιτέτραμμα) доручати, надавати; дозволяти
ἐπι-τρέχω (*fut.* ἐπιδραμοῦμαι, *aor.* ἐπέδραμον, ἐπέθρεξα, *pf.* ἐπιδέδρομα, ἐπιδεδράμηκα) придбати
ἐπι-τροπεύω завідувати, розпоряджатися, управляти
ἐπί-τροπος, ου ὁ правитель, намісник
ἐπι-τυγχάνω (*fut.* ἐπιτεύξομαι, *aor.* ἐπέτυχον) влучати; натрапляти; досягати (успіхів)
ἐπι-φαίνω показувати; (*sc.* ἐαυτόν) показуватися, виявлятися
ἐπι-φανής 2 знатний, відомий
ἐπι-φέρω (*fut.* ἐποίσω, *aor.* ἐπήνεγκα, ἐπήνεγκον) приносити; *med.* нападати, носитися
ἐπι-φράζομαι (*aor.* ἐπεφρασάμην) придумувати; замишляти, готувати
ἐπί-χαρις, ἐπί-χαρι (*Gen.* ἐπιχάριτος) приємний, радісний
ἐπι-χειρέω братися, намагатися, прагнути
ἐπι-χωρέω виступати
ἐπι-χωριάζω перебувати (в країні), приходити; спілкуватися
ἐπι-χώριος 2, 3 тубільний, місцевий
ἐπλήγην *aor. pass. do πλήττω*

ἔπομαι (*impf.* εἰπόμην, *fut.* ἔψομαι, *aor.* ἔσπόμην, *inf. aor.* σπέσθαι) іти слідом, іти вслід, переслідувати (*z Dat.*)
ἐπ-όμνυμι клястися, присягати
ἐπ-ονομάζω називати, іменувати
ἐπ-οτρύνω спонукати
ἔπος, εος τό слово, промова
ἐπ-οχή ἢ утримання (від судження); зупинка
ἑπτά сім
ἑπτακόσιοι, αι, α сімсот
ἐπτόημαι *perf. pass. do πτοέω*
Ἐπύαξα ἢ Епіакса (кілікійська цариця)
ἐπ-ωνυμία ἢ назва
Ἐρατοσθένης, εος ὁ Ератосфен
ἐράω бажати, любити (*z Gen.*)
ἐργάζομαι (*impf.* εἰργάζομην, *fut.* ἐργάσομαι, *aor.* εἰργασάμην, *aor. pass.* εἰργάσθην, *pf.* εἵργασμαι) працювати, трудитися, робити
ἐργάνη ἢ робітниця; винуватиця
ἐργασία ἢ робота
ἐργαστήριον τό майстерня
ἔργον τό робота, праця, справа, заняття; твір, факт
ἔργω (*fut.* ἔρξω, *aor.* ἔρξα, *pf.* ἔοργα) робити, діяти, завдавати
ἔρδω робити, діяти, завдавати
ἐρευνάω шукати, розшукувати
Ἐρέχθειον τό Ерехтейон (храм)
Ἐρεχθεύς, ἔως ὁ Ерехтей
Ἐρεχθηΐς, ίδος ἢ Ерехтеїда
ἐρέω дізнаватися, запитувати; *fut. do* εἶρω
ἐρημία ἢ пустеля, безлюдне місце, самотність
ἐρημος ἢ пустеля, степ
ἔρημος 3 пустельний, безлюдний, покинутий, позбавлений
ἐρημόω спустошувати
ἐρητύω утримувати, зупиняти
ἐρίζω сперечатися, сваритися; змагатися (*z Dat.*)

Ἐρινύς, ύος ἡ Ерінія (богиня покарання)
 ἔριον τό вовна
 ἔρις, ιδος ἡ сварка, ворожнеча, розбрат, розлад
 Ἐρίς, ιδος ἡ Еріда (богиня розладу, сестра ἢ сунутниця Арея)
 ἔριφος ό козел, козеня
 Ἐρι-χθόνιος ό Еріхтоній
 ἔρμηνεύς, έως ό перекладач, тлумач
 ἔρμηνευτική ἡ мистецтво тлумачення
 ἔρμηνευτικός 3 який тлумачить, пояснює
 Ἐρμῆς, ου ό Гермес
 Ἐρμησιάναξ, ακτος ό Гермесіанакт
 ἔρομαι (impf. εἰρόμην, fut. ἐρήσομαι, aor. ἤρόμην) запитувати
 ἔρπετόν τό плазун, змія
 ἔρπω (impf. εἶρπον, fut. ἔρψω, aor. εἶρψα) повзти
 ἔρρώμένος 3 (part. pf. pass. δο ρώννυμι) сильний, міцний
 ἔρσην, ενος ό чоловік
 ἔρυθρός 3 червоний
 ἔρυμα, τος τό захист, охорона
 Ἐρυμάνθιος 3 еріманфський (ерімантський)
 Ἐρύμανθος ό Еріманф або Ерімант (гора в Аркадії)
 ἔρυμνός 3 укріплений, міцний
 ἔρχομαι (fut. ἐλεύσομαι, aor. ἦλθον, inf. aor. ἐλθεῖν, pf. ἐλήλυθα) приходити, прибувати
 ἔρως, ωτος ό любов, пристрасть, бажання, прагнення (з Gen.)
 Ἐρως, τος ό Ерос (Ерот)
 ἔρωτάω запитувати
 ἔρώτημα, τος τό питання
 ἔσ- іон. = εἰс-
 ἔс-ακοντίζω іон. = εἰсакοντίζω
 ἔση або ἔσει 2 oc. sing. fut. δο εἰμί
 ἔσθής, ἦτος ἡ одяг

ἔσθίω (fut. ἔδομαι, φάγομαι, aor. ἔφαγον, aor. pass. ἠδέσθην, pf. ἐδήδοκα, ἔδηδα, pf. pass. ἐδήδεσμαι)
 ἴсти, поїдати
 ἔσθλός 3 прекрасний
 ἔс-οδος = εἰсoδος
 ἔс-οπτρον τό іон. = εἰс-οπτρον
 ἔс-πίπτω іон. = εἰс-πίπτω
 ἔспέρα ἡ вечір, захід
 ἔсперіос 2, 3 вечірній, західний
 ἔσται 3 oc. sing. fut. δο εἰμί
 ἔστε I доки
 ἔστε II 2 л. pl. imper. δο εἰμί
 ἔστι (на початку речення) можна, можливо
 ἔстіа ἡ вогнище, жертovníк
 Ἐстіа ἡ Гестія (дочка Кроноса і Реї, богиня-хранителька домівки)
 ἔстіаώ (impf. εἰстіων) пригостити (у себе вдома), бенкетувати
 ἔσφηλα aor. δο σφάλла
 ἔсхатос 3 останній, крайній, окремий
 ἔсхон aor. δο ἔχω
 ἔсω-θεν adv. зсередини, усередині
 ἔταιρος ό товариш, друг, соратник
 ἔτεκον aor. δο τίκτω
 ἔτερο-γενής 2 різнорідний
 ἔτεροіώ змінювати
 ἔτεροіωсис, εως ἡ зміна
 ἔτερος 3 інший (з двох); ἔτερος... ἔτερος один... інший
 ἔτέχθην aor. pass. δο τίκτω
 ἔτι ще; вже
 ἔτλην (praes. не вжив.; inf. aor. τλῆναι) терпіти, зазнавати
 ἔтоіμάζω (pf. ἠтоіμακα, pf. pass. ἠтоіμασμαι) тж. med. готувати(ся)
 ἔтоіμος 2, 3 готовий
 ἔтос, εос τό рік
 ἔтумо-λογία ἡ первісне, істинне значення слова
 ἔтуμος 2, 3 істинний, дійсний
 εὔ adv. добре

εὐ-αγγελίζομαι повідомляти радіс-
 ну звістку
 εὐ-αγγέλιον τό Євангеліє
 εὐ-άλωτος 2 легко вловимий
 εὐ-βάστακτος 2 легко переносний
 Εὐβοία ή Евбея (οἰνίς в Егейському
 морі)
 εὐ-γείος 2 родючий, плодючий
 εὐ-γένεια ή шляхетність
 εὐ-γενής 2 шляхетний
 εὐ-γνώμων 2 розсудливий, розум-
 ний
 εὐ-γνώστος 2 добре відомий,
 знайомий
 εὐ-δαιμονέω (aor. ηὐδαιμόνησα) бу-
 ти щасливим
 εὐ-δαιμονία ή щастя
 εὐ-δαιμονίζω вважати щасливим,
 вихваляти
 εὐ-δαίμων 2 щасливий, багатий,
 заможний
 εὐ-διά-χυτος 2 який легко роз-
 сіюється
 εὐ-δοκία ή благовоління (NT)
 εὐ-δοκιμέω мати добру славу, бути
 у пошані, відзначатися
 εὐ-δοξία ή добра слава, правильна
 думка
 εὐ-δοξος 2 який має добру славу;
 чудовий
 εὐδω = καθεύδω
 εὐ-είμων, ονος 2 добре одягнений
 εὐ-εργεσία ή благодіяння
 εὐ-εργετέω благодіяти, робити по-
 слугу (з Acc.)
 εὐ-εργέτης, ου ό благодійник, доб-
 родійник
 Εὐ-εργέτης, ου ό Евретет (epitēt
 Πτολεμαίω III i VII Єгипетських)
 εὐ-εργής 2 добре зроблений
 εὐ-ήλιος 2 добре освітлюваний сон-
 цем, сонячний
 Εὐ-ήνωρ, ορος ό Евенор
 εὐθεία (όδός) ή пряма дорога
 εὐθηνέω процвітати

εὐ-θυμος 3 доброзичливий, задово-
 лений, радісний
 εὐθύνω випрямляти, виправляти;
 карати
 εὐθύς, εὐθειά, εὐθύ I прямий,
 відвертий, щирий
 εὐθύς II adv. прямо, зараз же,
 негайно
 εὐ-καιρος 2 своєчасний, зручний
 εὐ-καρπία ή родючість
 εὐ-κλεής 2 славний, знаменитий
 εὐ-κλεία ή слава, відомість
 Εὐκλείδης, ου ό Евклід
 εὐ-коλος 2 легкий
 εὐ-κοσμος 2 упорядкований, по-
 рядний
 εὐ-λάβεια ή обережність; по-
 боювання
 εὐ-λαβέομαι остерігатися, стерегти-
 ся; шанувати
 εὐ-λίμενος 2 який має добру гавань
 εὐ-λογέω хвалити
 εὐ-μεγέθης 2 великий, рослий, ве-
 личний
 εὐ-μενής 2 прихильний, доброзич-
 ливий, милостивий
 εὐ-μορφία ή краса, гарна
 зовнішність
 εὐνή ή ліжка
 εὐ-νοέω бути доброзичливим, при-
 хильним
 εὐ-νοια ή прихильність, доброзич-
 ливість, любов
 εὐ-νοϊκός 3 прихильний, доброзич-
 ливий; εὐνοϊκῶς ἔχειν (з Acc.) бути
 доброзичливим до когось
 εὐ-νομέομαι мати гарні закони
 εὐ-νομία ή законність
 εὐ-νοος, стягн. εὐνοους 2 доброзич-
 ливий; відданий, вірний
 Εὐ-ξείνος (πόντος) ό Евксінський
 Понт (Чорне море)
 Εὐπάτωρ, ορος ό Евпатор (epitēt
 сирійського й понтійського царів)

εὐ-πλοος, *стягн.* **εὐπλους 2** сприятливий для плавання
εὐ-πορέω *тж. med.* мати достаток, бути багатим
εὐ-πορία *ή* статок, достаток, багатство; підвіз провіанту
εὐ-πόριστος 2 доступний
εὐ-πραγία *ή* щастя
εὐ-πρέπεια *ή* краса, прикраса
εὐ-πρεπής 2 красивий; благопристойний
εὕρεσις, *εως* *ή* знаходження, відшукання, відкриття
εὕρετής, *οὐδ* *ό* винахідник
εὕρημα, *τος τό* знахідка, винахід
Εὐριπίδης, *ουδ* *ό* Еврипід
εὕρισκω (*fut.* εὕρήσω, *fut. pass.* εὕρεθήσομαι, *aor.* εὔρον, ηὔρον, *aor. pass.* εὔρέθην, *pf.* εὔρηκα) *тж. med.* знаходити, винаходити
εὕρος, *εος τό* ширина
Εὐρυβιάδης, *ουδ* *ό* Еврібіад (*спартанський вождь*)
Εὐρυδίκη *ή* Еврідіка (*дружина Орфея*)
εὕρους, *εἶα, ύ* широкий
Εὐρυσθεύς, *εως* *ό* Еврісфей (*мікенський цар*)
εὕρου-χωρία *ή* широкий простір
Εὐρώπη *ή* Європа
εὐ-σέβεια *ή* благочестя
εὐ-σεβής 2 благочестивий
εὐ-σκιος 2 затінений
εὐ-такτος 2 упорядкований, упоряджений
εὐ-ταξία, *ας* *ή* правильне розташування, порядок, дисципліна, помірність
εὕτε коли
εὐ-τέλεια *ή* простота; нікчемність
εὐ-τελής 2 дешевий, простий; помірний, скромний
εὐ-τερίζω нехтувати
Εὐτέρπη *ή* Евтерпа (*муза ліричної поезії*)

εὐ-τονέω мати силу; мати можливість
εὐ-τονος 2 міцний
εὐ-τράπελος 2 спритний, хитрий; безглуздий
εὐ-τυχέω мати успіх, бути щасливим
εὐ-τυχής 2 щасливий
εὐ-τυχία *ή* щастя, благополуччя, успіх
εὐ-φημία *ή* шанобливе мовчання; добра слава
εὐ-φραίνω (*fut.* εὐφραῖνῶ, *aor.* εὐφρανα) *тж. med.* радувати, веселити(ся), радіти
Εὐφράτης, *ουδ* *ό* Євфрат
εὐ-φυής 2 обдарований, здібний
εὐ-φωνος 2 обдарований гарним голосом
εὐ-χαρίστέω (**εὐ-χαρίζω**) дякувати
εὐ-χαρις, *ι* (*Gen.* **ιτος**) приемний, прихильний, привітний
εὐ-χάριστος 2 вдячний
εὐ-χερής 2 легкий
εὐχή *ή* молитва
εὕχομαι (*impf.* ηὕχομην, εὕχομην, *fut.* εὔξομαι, *aor.* ηὔξάμην, εὔξάμην, *pf.* εὔγμαι) молитися; хвастати
εὐ-ψυχία *ή* мужність
εὐ-ψυχος 2 мужній
εὐ-ώδης 2 духмяний
εὐ-ωдіα *ή* ароматична речовина, пахощі
εὐ-ώνυμος 2 сприятливий, добрий; лівий
εὐ-ωχέω пригощати; *med.* бенкетувати, їсти вдосталь
ἔφαγον *aor. do* **ἐσθίω**
ἐφ-άπτομαι доторкатися, мацати
ἐφ-ελκυστικός 2 притягнутий, представлений
ἐφ-εξῆς *adv.* по порядку, по черзі, поруч

ἐφ-έπω (*impf.* ἐφεῖπον, *fut.* ἐφέψω,
aor. ἔπεσπον, *inf. aor.* ἐπισπεῖν) пе-
 реслідувати
 Ἐφέσιος 3 ефеський
 ἔφεις, εως ἡ ἀπελαγία
 Ἐφεσος, ου ὁ Ефес (місто в Малій
 Азії)
 ἐφ-ευρίσκω (*fut.* ἐφευρήσω, *aor.*
 ἐφεῦρον, ἐφηῦρον) знаходити,
 помічати
 ἔφη 3 *oc. sing. impf. do φημί*
 ἔφ-ηβος, ου ὁ юнак, ефеб
 ἐφ-ήδομαι радіти (з чужої бідн),
 зловтішатися
 ἔφθην *aor. do φθάνω*
 Ἐφιάλτης, ου ὁ Ефіальт
 ἐφ-ίημι (*fut.* ἐφήσω, *aor.* ἐφήκα)
 відпускати, посилати, метати; за-
 подіювати; прагнути; дозволяти
 ἐφ-ικνέομαι (*aor.* ἐφικόμην) доходи-
 ти, досягати
 ἐφ-ίππιον, ου τό кінська попона,
 чепрак
 ἐφ-ιππος 2 кінний
 ἐφ-ίστημι (*fut.* ἐπιστήσω, *aor.*
 ἐπέστησα, ἐπέστην, *pf.* ἐφέστηκα)
 ставити, приставляти; зупиняти,
 затримувати; бути, з'являтися; ста-
 вити (на чолі), призначати
 ἐφ-οδος, ου ἡ напад, натиск
 ἐφ-οράω (*fut.* ἐπόψομαι, *aor.*
 ἐπεῖδον, *inf. aor.* ἐπιδεῖν) спо-
 стерігати
 ἐφ-ορος ὁ ефор (*σποστερίγач у*
Спарти)
 ἐφ-υδρεύω зрошувати
 Ἐχεκράτης, ου ὁ Ехекрат
 ἐχθαίρω (*fut.* ἐχθαῶ, *aor.* ἤχθηρα)
 ненавидіти
 ἐχθιστος 3 *superlat. do ἐχθρός*
 ἐχθίων 2 *compar. do ἐχθρός*
 ἐχθρα ἡ ворожнеча, ненависть
 ἐχθρός 3 ворожий, ненависний; ὁ
 ἐχθρός ворог
 ἐχρήτο *imperf. med-pass. do χράομαι*

ἐχυρός 2 міцний
 ἔχω (*impf.* εἶχον; *fut.* ἔξω, σχήσω, *aor.*
 ἔσχον, *inf. aor.* σχεῖν, *pf.* ἔσχηκα)
 мати; почувати(ся); могти; *med.*
 стикатися, переслідувати;
 триматися за що-н. (*Gen.*); бути
 розташованим
 ἔψω (*fut.* ἐψήσω, *aor.* ἤψησα, *aor. pass.*
 ἤψηθην, ἤφθην) варити
 ἔψος 2, 3 ранковий, східний
 ἐώρακα *pf. do ὀράω*
 ἐώρων *impf. do ὀράω*
 ἔως, ω ἡ зоря
 ἔως поки; до
 ἔωυτ- *ion. = ἑαυτ-*

Ζζ

ζ' сім, сімка
 ,ζ сім тисяч
 ζά-πλουτος 2 дуже багатий, замож-
 ний
 ζάω (*fut.* ζήσω, ζήσομαι, *aor.* ἔζησα,
pf. ἔζηκα) жити
 ζευγίσιον τό клас зевгітів
 ζευγίτης, ου ὁ зевгіт (*хазяїн парної*
запряжки волів)
 ζεύγλη ἡ хомут, ярмо
 ζεύγνυμι (*fut.* ζεύξω, *aor.* ἔζευξα,
aor. pass. ἐζεύχθην, ἐζύγην, *pf. pass.*
 ἔζευγμαί) запрягати, з'єднувати
 ζεῦγος, εος τό запряжка, пара волів
 Ζεῦξις, ιδος ὁ Зевксіс (*художник*)
 Ζεὺς, Διός ὁ Зевс
 ζέω (*fut.* ζέσω, *aor.* ἔζεσα, *aor. pass.*
 ἐζέσθην) кипіти
 ζῆλος ὁ заздрість, ревності; завзя-
 ття, суперництво
 ζηλόω змагатися, прагнути, наслі-
 дувати, заздрити (з *Acc.*)
 ζηλωτής ὁ прихильник
 ζηλωτός 3 завидний
 ζημία ἡ покарання, штраф
 ζημιόω карати
 ζῆν *inf. praes. do ζάω*

Ζήνων, ονος ό Зенон
ζητέω шукати, домагатися, прагнути; досліджувати, вивчати, питати, думати
ζήτησις, εως ή пошук, дослідження, розгляд, суперечка, сварка
ζυγόν τό ярмо
ζῶ *стягн. до* **ζάω**
ζω-γραφέω малювати, зображувати
ζω-γραφία ή живопис; картина
ζω-γραφική ή живопис
ζω-γράφος, ό живописець, художник
ζωγρέω брати в полон
ζωή ή життя
ζώνη ή пояс
ζώννυμι (fut. ζώσω, aor. ἔζωσα, pf. ἔζωκα) оперізувати
ζῶον (ζῶον) τό жива істота, тварина; **ζῶον πολιτικόν** суспільна істота (визначення людини за Аристотелем)
ζῶ-πῦρον τό негасимий вогонь
Ζώπυρος ό Зопір

Ηη

η' вісім, вісімка
,η вісім тисяч
ή артикль жіночого роду
ή f до ός яка
ή I або
ή II ніж, як
ή adv. дійсно
ή adv. як, де, куди; наскільки, як можна
ή δυνατόν якомога, наскільки можливо
ήβάσκω мужніти, ставати юнаком, ставати дорослим
ήβη ή юнацький вік, молодість
ήγεμονεύω іти попереду, вести, очолювати, правити

ήγεμονία ή керівництво, правління, першість
ήγεμών, όνος ό вождь, проводир, гегемон
ήγέομαι (aor. ήγησάμην, ήγήθην, pf. ήγημαι) вести, іти попереду (з *Dat.*); думати, вважати; розповідати
ήγηλάζω вести; зазнавати
ήδέ i
ήδέως приємно
ήδη вже
ή-δί = ήδε f до όδε
ήδίων 2 compar. до ήδύς
ήδομαι (fut. ήσθήσομαι, aor. ήσθην) радіти, насолоджуватися
ήδονή ή насолода, задоволення
ήδύνω робити приємним, прикрашати
ήδύς, ει̅α, ύ приємний
ήέ або
ήθικόν τό (mж. pl.) вчення про моральність, етика
ήθος, εος τό вдача, звичай, характер
ήκιστα (superlat. до ήττων) менш за все, найменше; ніскільки
ήκιστος 3 (superlat. до κακός i μικρός) найслабший, найменший, найгірший
ήκω приходити (*praesens* у знач. *perfectum*)
ήλθον aor. до ερχομαι
ήλικία ή вік
ήλικος 3 якого віку?
ήλιξ, κος ό одноліток, ровесник
ήλιόομαι освітлюватися або нагріватися сонцем
ήλιος ό сонце; Ἡλιος Геліос (бог)
ήλος ό цвях
Ἡλύσιον πεδίον τό Елісій, Елізіум або Єлисейські поля (місцеперебування блаженних у підземному царстві)
ήμαι сидіти, перебувати, знаходитись

ἡμαρ, ατος τό день
ἡμεῖς (*gen.* ἡμῶν, *dat.* ἡμῖν, *acc.* ἡμᾶς)
 ми
ἡμέρα ἡ день
ἡμερος 2, 3 ручний, садовий
ἡμέτερος 3 наш
ἡμί (*тільки praes.*, *1 oc. sing. impf.* ἦν *i*
3 oc. sing. impf. ἦ) говорити, казати
ἡμι-όλιος 2 полуторний
ἡμί-ονος 2 мул
ἡμισυ, τό половина
ἡμισυς, εια, υ половинний
ἡμι-σφάριον τό півкуля
ἡμί-φλεκτος 2 напівспалений
ἡμι-ώριον τό півгодини
ἦμος в той час як, коли
ἦν I 1, 3 oc. sing. impf. до εἰμί
ἦν II 1 oc. sing. impf. до ἡμί
ἦνεγκον aor. до φέρω
ἦνίκα коли, як тільки, якщо
ἦνι-οχέω управляти віжками, пра-
 вити
ἦπαρ, ατος τό печінка
ἦπειρος, ου ἡ материк, суходіл, су-
 ша
ἦπειρος, ου ἡ Епір (*країна між*
Акарнанією, Етолією, Фессалією i
Македонією)
ἦπερ ніж
ἦπιος 3 лагідний, тихий; заспокій-
 ливий, який полегшує біль
ἦπου напевно, або
ἦρ, ἦρος τό = ἔαρ ранок, весна
ἦρα ἡ Гера
ἦράκλειον τό храм Геракла
ἦράκλειτος, ου 2 Геракліт
ἦρακλῆς, έους 2 Геракл
ἦρεμέω залишатися спокійним
ἦρόδοτος 2 Геродот
ἦρόμην aor. med. до ἔρομαι
ἦρόστρατος 2 Герострат (*руйнівник*
ефеського храму Артеміді)
ἦρωϊκός 3 героїчний
ἦρω̄ον τό святилище на честь героя
ἦρω̄ς, ως 2 герой

Ἠσαΐας 2 Ісайя (*біблійний пророк*)
ἦσαν 3 oc. plur. impf. до εἰμί
Ἠσιόδос 2 Гесіод (*епічний поет VIII–*
VII ст. до н. е.)
ἦσυχάζω (*fut.* ἦσυχάσω,
ἦσυχάσομαι, aor. ἦσύχασα) бути в
 спокої, бути спокійним, відпочива-
 ти
ἦσυχία ἡ спокій, відпочинок
ἦσυχος 2 спокійний
ἦτρον τό низ живота
ἦττα ἡ поразка
ἦττάω (*fut. pass.* ἦσσηθήσομαι,
ἦσσήσομαι, aor. pass. ἦσσήθην, *pf.*
pass. ἦσσημαι) долати, перемагати,
 вражати; *med-pass.* бути слабким,
 поступатися, зазнавати поразки
ἦττων 2 (*compar. до κακός i μικρός*)
 слабший, менший
ἦφαιστος 2 Гефест
ἦχέω звучати, шуміти, співати
ἦχή ἡ звук, шум, голос
ἦχος 2 звук, відгомін, чутка
ἦχώ, οῦς ἡ шум, звук, голос; відго-
 мін, відлуння, луна

ΘΘ

θ' дев'ять, дев'ятка
,θ дев'ять тисяч
θᾱκος 2 місце для сидіння, трон;
 житло
θάλαμος 2 ложе
θαλάσσιος 3 морський
θαλασσό-πλαγκτος 2 блукаючий
 морем
θάλαττα ἡ море
Θάλεια ἡ Талія (*муза комедії*)
θαλερός 3 сильний, рясний, бага-
 тий, розкішний
Θαλῆς, έω 2 Фалес
θάλλω (*aor.* ἔθαλον; *pf.* *y* *знач.* *praes.*
τέθηλα) цвісти, розквітати, процві-
 тати
θάλπος, εος τό тепло, жар

θάνατος **ό** смерть
θάπτω (*fut.* θάψω, *fut. pass.* ταφήσομαι, *aor. pass.* ἐτάφην, ἐθάφθην, *pf. pass.* τέθαμμαι) ховати
θαῤῥαλέος **3** сміливий, зухвалий
θαῤῥέω (θαρσέω) бути сміливим, наважуватися, бути спокійним, бути впевненим
θαρσαλέως = **θαῤῥαλέως**
θάτερος **3** = **ἕτερος**
θάπτων **2** *compar. do* **ταχύς**
θαῦμα, **τος τό** подив, здивування, диво, чудо; *pl.* фокус
θαυμάζω (*fut.* θαυμάσομαι, θαυμάσω, *aor.* ἐθαύμασα, *pf.* τεθαύμακα, *aor. pass.* ἐθαυμάσθην, *pf.* τεθαύμασμα) дивуватися; захоплюватися (з *Acc.*)
θαυμάσιος **3** дивний, дивовижний
θαυμαστός **3** = **θαυμάσιος**
θαυματο-ποιός **ό** фокусник
Θάψακος **ή** Тапсак (місто в Сирії)
θεά **ή** богиня
θέα **ή** видовище, вид
θέαμα, **τος τό** огляд
θεάομαι дивитися, оглядати
θέατρον **τό** театр
θειός **3** божественний, священний, чудовий
θέλημα, **ατος τό** бажання
θέλω (*fut.* θελήσω) = **ἐθέλω** хотіти
θέμις, **ιδος ή** право, закон
Θεμιστοκλῆς, **έους ό** Фемістокл
θεμι(σ)τός **3** дозволений, допустимий (з волі богів і за правом людей)
Θεοδοσία **ή** Феодосія
Θεόκριτος **ό** Феокрит (буколичний поет 1-й пол. III ст. до н. е.)
θεο-λογία **ή** дослідження про богів, богослов'я
θεο-πρόπιον **τό** пророцтво богів, оракул
θεο-πρόπος **ό** пророк, тлумач волі бога

θεός **ό, ή** бог (богиня), божество
θεό-φιλος **2** милий богам, блаженний
Θεό-φραστος **ό** Теофраст (філософ і вчений, учень Платона і Арістотеля)
θεραπεία **ή** служіння, шанування, догляд, лікування
θεραπεύω служити, лікувати, обробляти, шанувати (з *Acc.*)
θεράπων, **οντος ό** слуга
θερινός **3** літній
θερμαίνω (*aor.* ἐθέρμηνα, ἐθέρμανα) нагрівати
Θερμοπῦλαι αἱ Фермопіли (прохід з північної Греції в середню)
θερμός **3** теплий; гарячий; пекучий
θέρος, **εος τό** літо, спека
Θερσίτης, **ου ό** Терсит (учасник Троянської війни)
θέσις, **εως ή** положення
θεσμός **ό** закон
θεσμο-φόρος, **ου ό, ή** законодавець, законодавиця
Θέσπης, **ιδος ό** Теспід (родоначальник атт. трагедії, середина VI ст. до н. е.)
Θέτις, **ιδος ή** Фетіда (морська богиня, мати Ахілла)
Θετταλία (Θεσσαλία) **ή** Фессалія
Θετταλός **3** фессалійський
Θετταλός **ό** фессалієць
θέω (*fut.* θεύσομαι) бігти
θεωρέω дивитися, спостерігати
θεώρημα, **ατος τό** вид, бачення, положення, подання, принцип, правило; (*mat.*) теорема
θεωρητικός **3** який займається умоглядом; умоглядний, споглядальний, теоретичний
θεωρητός **3** спостережуваний, видимий; доступний умогляду
θεωρία **ή** споглядання, спостереження
Θήβαι αἱ Фіви (міста в Беотії та Єгипті)

Θηβαϊκός 3 фіванський
Θηβαῖς, ἴδος ἢ Фіваїда
Θηβαῖος 3 фіванський
θήκη ἢ ящик; труна, могила
θήλεια ἢ жінка
θήλυς, εἶα, υ жіночий
θήν імовірно, напевно
θήρ, θηρός ὁ звір
θήρα ἢ полювання
θηράω полювати
θηρευτής, οὐ ὁ мисливець
θηρεύω полювати, ловити, прагнути
θηρίον τό звір, тварина
θηρι-ώδης 2 звірячий, дикий
θής, θητός ὁ фет, поденник
θησαυρίζω збирати, накопичувати, зберігати
θησαυρός ὁ скарб
Θησεύς, εως ὁ Тесеї (міфічний цар *Αφίν*)
θῆται aor. conjct. med. до τίθημι
θητεύω бути поденником, служити за наймом
θητικόν τό клас фетів
Θήχης ὁ Тех (*гора на південь від Трапезунта*)
θλίψις, εως ἢ скорбота
θνήσκω (θνήσκω) (fut. θᾶνοῦμαι, aor. ἔθᾶνον, pf. τέθνηκα) = ἀποθνήσκω умирати, гинути
θνητός 2, 3 смертний
Θόαν, ανος ὁ Фоан (*місто в Каппадокиї*)
θοός 3 швидкий, спритний
θορυβέω шуміти
θόρυβος ὁ шум, гул
Θουκυδίδης, ου ὁ Фуکیدід (*грецький історик V ст. до н.е.*)
Θούριοι οἱ Фурії (*афінська колонія в південній Італії*)
Θράκη ἢ Фракія (*північний регіон давньої Греції*)
Θράξ, κός ὁ фракієць

θράσος (θάρσος), εως τό відвага, сміливість
θρασύς, εἶα, υ сміливий, відважний
Θραῦτα ἢ фракіянка
θρηνέω плакати, оплакувати
θρήνος ὁ поховальна пісня, жалібна пісня
θρίξ, τριχός ἢ волосся
θρόνος ὁ трон, крісло, престол
θρώσκω (fut. θοροῦμαι) стрибати, кидатися, нападати
θυγάτηρ, τρός ἢ дочка
θύελλα ἢ буря
Θύμβριον τό Тимбрій (*місто у Фригії*)
θυμίαμα, τος τό пахощі, фіміам
θυμόομαι гніватися, дратуватися
θυμός ὁ подих, душа; настрої, самовпевненість; гнів, лють
θυμόω сердити
θύρα ἢ двері
θύρα-θεν ззовні
θυρίς, ίδος ἢ вікно
θύρσος ὁ тирс (*вакхичний жезл*)
θυρ-ωρός ὁ воротар
θυσία ἢ жертва
θυσιαστήριον τό жертovníк, вівтар
Θυσσαγέται οἱ фіссагети (*скіфське плем'я*)
θύω приносити жертву
θώραξ, κος ὁ панцир

Ιι

ι' десять, десятка
ι десять тисяч
Ἰακώβ ὁ Іаков
ιαμβικός 3 ямбічний
ἴαμβος ὁ ямб
ἰάομαι лікувати
ἴασι(ν) 3 oc. pl. praes. до εἶμι
ἴασις, εως ἢ лікування, зцілення
Ἰάσων, ονος ὁ Ясон (*провидир аргонавтів*)
ιατός 3 виліковний, видужний

ἰατρεύω бути лікарем; лікувати
ἰατρική (sc. τέχνη) ἡ лікарське мистецтво, медицина
ἰατρός ὁ лікар
Ἰβηρία ἡ Іберія (Іспанія)
Ἴβυκος ὁ Івік (грецький поет)
ἰδέ ἢ **ἴδε** *imper. aor. do* **ὄραω**
ἰδέα ἡ вид, вигляд; образ, ідея
ἴδιος 3 своєрідний, особливий; приватний, особистий, власний; **ἰδίᾳ** *adv.* приватно, у приватному житті, в особистих справах; **οἱ ἴδιοι** свої, близькі; **τό ἴδιον** своєрідність, характерна риса; *тж. pl.* приватна власність
ιδιώτης, ου ὁ приватна, проста людина
ἰδνόω згинати
ἰδοῦ *частка* от, ось; послухай(те)
ἴδρις, εως знаючий, обізнаний, досвідчений
ἰδρύω споруджувати, ставити, будувати, саджати
ἰδρώς, ὠτος ὁ піт
ἴδω *conjct. aor. do* **ὄραω**
ἰέναι *inf. praes. do* **εἶμι**
ἰέραξ, κος ὁ яструб, сокіл
ἰερεῖον τό жертовна тварина
ἰερέυς, έως ὁ жрець
ἰερόν τό святиня, храм; **τά ἱερά** жертва, жертвопринесення
Ἰερόν τό Герон (місто біля входу в Боспор)
ἱερός 3 священний
ἴζω = καθίζω
ἴημι (*impf.* ἴην, ἴειν, *fut.* ἴσω, *aor.* ἴκα, *pf.* εἴκα) пускати, кидати, посилати
Ἰησοῦς ὁ (*gen., dat., voc.* Ἰησοῦ, *acc.* Ἰησοῦν) *гебр.* Ісус
Ἰθάκη ἡ Итака (острів в Іонійському морі, батьківщина Одиссея)
ἴθι *imper. do* εἶμι; (= ἄγε) давай (же), ну
ἱκανός 3 достатній, здатний; який має право

Ἰκαρος ὁ Ікар
ἰκετεύω благати, просити
ἰκέτης ὁ прохач
ἰκνέομαι (*fut.* ἴξομαι, *aor.* ἰκόμην, *pf.* ἴγμαi) = **ἄφ-ικνέομαι** досягати, приходити, прибувати
Ἰκόνιον τό Іконій (місто в Лікаонії)
Ἰκτίνος ὁ Іктін
ἰλάσκομαι (*fut.* ἰλάσομαι, *aor.* ἰλάσάμην) умилюють, задобрювати
ἰλέομαι = ἰλάσκομαι
ἰλεως, ων милостивий, радісний, спокійний
ἴλη ἡ група, загін, згряя
Ἰλιάς, δος ἡ Іліада
Ἰλιον τό Іліон, Троя
Ἰλλυριός ὁ іллірієць
ἴλλω крутити, водити навколо
ἰμάτιον τό плащ, одяг
ἰμερόεις, εσσα, εν бажаний, приємний
ἴμερος ὁ бажання
ἵνα де
ἵνα щоб
Ἰνδία ἡ Індія
Ἰνδός ὁ індієць
Ἰόλαος ου ὁ Іолай
Ἰόνιος 3 іонічний, іонійський
ἰός ὁ I (*pl.* τὰ ἰά) стріла
ἰός ὁ II отрута
Ἰουδαία ἡ Іудея
Ἰουδαίος ὁ іудей
ἰππᾶς, ἄδος ἡ клас вершників
ἴππειος 3 кінський
ἰππεύς, έως ὁ вершник
ἰππεύω бути вершником, їхати верхи
Ἰππίας, ου ὁ Гіппій (афінський тиран)
ἰππό-δαμος ὁ приборкувач коней
ἰππό-κομος 2 прикрашений кінським волосом
Ἰππο-κράτης, ους ὁ Гіппократ
ἰππο-πόταμος ὁ гіпопотам, бегемот

ἵππος **ὁ** кінь
ἵππος **ἡ** кіннота
ἵππο-τρέφω утримувати коня
ἵπτομαι уражати, карати
ἴσασι(ν) 3 *ос. pl. до οἶδα*
Ἰσθμια, **ων** **τά** Істмійські ігри
Ἰσθμός **ὁ**, **ἡ** Істм (коринфський перешийок)
ἰσθμός **ὁ** перешийок
Ἰσις, **ιδος** **ἡ** Ізіда або Ісіда (египетська богиня)
Ἰσο-κράτης, **εος** **ὁ** Ісократ
ἰσο-κράτης **2** рівносильний, рівноправний
ἰσο-παλής **2** рівний у боротьбі
ἴσος **3** рівний, однаковий; *ἐξ ἴσου* рівно, однаково, *ἐκ τῶν ἴσων* рівно
Ἰσσα **ἡ** Ісса (острів в Адріатичному морі)
Ἰσσηδόνες **οἱ** ісседони (скіфське плем'я)
Ἰσσοί **οἱ** жителі Ісси (м. у Кілікії)
ἴστημι (*impf. ἴστην, fut. στήσω, aor. ἔστησα, ἔστην, fut. pass. σταθήσομαι, aor. pass. ἐστάθην, pf. ἔστηκα*) ставити, стояти, ставати
ἰστίον **τό** вітрило
ἰστορέω дізнаватися, досліджувати, розповідати
ἱστορία **ἡ** розповідь, опис, історія
ἱστορικός **ὁ** історик
ἰσχυρός **3** міцний, сильний, суворий
ἰσχύς, **ύος** **ἡ** сила, військо
ἰσχύω бути сильним, міцним, могутнім; *могти, долати*
ἴσχω стримувати, заважати
ἴσως однаково; можливо, може бути
Ἰταλία **ἡ** Італія
Ἰταλός **ὁ** житель Італії, італік
Ἰύρκαί, **ων** **οἱ** іїрки (скіфське плем'я)
ἴφθιμος **2** сильний

Ἰφι-κράτης, **ους** **ὁ** Іфікрат (*πολκω-δεύς*)
ἰχθύς, **ύος** **ὁ** риба
ἴχνος, **εος** **τό** слід
Ἰωάννης **ὁ** Іоанн
Ἰων, **ωνος** **ὁ** іонієць
ἰών, **ιούσα**, **ἰόν** *part. praes. до εἶμι*
Ἰωνία **ἡ** Іонія (західне узбережжя Малої Азії)
Ἰωνικός **3** іонічний, іонійський
Ἰωνίς, **ίδος** **ἡ** іонянка
Ἰωσήφ **ὁ** (гебр.) Йосип

Κκ

κ' двадцять
,κ двадцять тисяч
καῶ = **καί** **ἐγώ**
Καδμεία **ἡ** Кадмея (фіванська фортеця)
Κάδμος **ὁ** Кадм (засновник Фів)
καθ-αιρέω (*fut. καθαιρήσω, καθελῶ, aor. καθεῖλον, aor. pass. καθειλόμην*) знімати, скидати, руйнувати, засуджувати, долати, захоплювати
καθαίρω, **ιον. καταίρω** (*fut. κᾶθᾶρῶ, aor. ἐκάθηρα; aor. pass. ἐκᾶθήραθην, pf. pass. κεκάθαρμαι*) очищати, чистити; звільняти
καθ-άπερ *adv.* так само як, наприклад
καθαρεύω бути чистим
καθαρίζω очищати, зціляти
κάθαρμα, **ατος** **τό** *pl.* покидьки; нечисть, негідник
καθαρός **3** чистий
κάθαρσις, **εως** **ἡ** очищення
καθ-έδρα **ἡ** сидіння, лава; сидіння без справи, бездіяльність
καθ-έζομαι (*fut. κᾶθεδοῦμαι, κᾶθεδήσομαι, aor. ἐκᾶθέσθην*) сидіти, сидіти
καθ-εύδω (*fut. καθευδήσω*) спати
καθ-ηδυ-παθέω марнотратити на втіхи

κάθ-ημαι сидіти
καθ-ίζω (*fut.* καθίσω, *att.* καθιῶ, *fut. med.* καθιζήσομαι, *aor.* ἐκάθισα, *pf.* κεκάθικα) саджати, садити, поміщати; *med.* сидати
καθ-ικνέομαι (*fut.* καθίξομαι, *aor.* καθικόμην) приступати, досягати
καθ-ιστάω = καθ-ίστημι
καθ-ίστημι (*fut.* καταστήσομαι, *aor.* κατέστησα, *κατέστην*, *pf.* καθέστηκα, *ppf.* καθειστήκειν) ставити, засновувати; *med.* влаштовувати, починати; ставити, приводити (в який-н. стан)
κάθ-οδος ή спуск; повернення
καθ-όλου взагалі, в цілому
καθ-οπλίζω озброювати
καθ-οράω (*impf.* καθεώρων, *fut.* κατόψομαι, *aor.* κατώφθην, *κατεῖδον*, *pf.* καθεώρακα, *κατῶμμαι*) бачити, дивитися, спостерігати, помічати
καθ-ώς як, яким чином, тому що, у відповідності
καί і, також
Καίητη ή Кайета (місто в Італії на березі Тірренського моря)
καινός 3 новий
καί-περ хоча
καιρός ό зручний час, слухна мить, нагода; час, пора, момент, обставина; міра; користь
Καῖσαρ, ρος ό Цезар
καί-τοι однак; втім, хоча
καίω (κάω) (*fut.* καύσω, *fut. pass.* καυθήσομαι, *aor.* ἔκαυσα, *aor. pass.* ἐκαύθην, *ἐκάην*, *pf. pass.* κέκαυμαι) палити, запалювати
κάκεϊ = καὶ ἐκεῖ
как-ηγορία ή лихослів'я
κακία ή порок, зло
κακίζω дорікати, звинувачувати, гнобити, заподіювати зло
κακο-δαίμων, ον нещасний

κακο-λογέω злословити, лихословити, паплюжити
κακόν τό зло, нещастя, лихо
κακό-νοια ή злочинний намір, неприязнь
κακο-παθέω страждати, зазнавати лиха
κακο-πραγέω зазнавати поразки або лиха
κακο-πραγμονέω діяти підступно
κακός 3 поганий, лихий, злий
κακότης, ητος ή зло, лихо, нещастя
κακ-οὔργος ό лиходій, злочинець
κακό-φωνος 2 неблагозвучний
καλαθίσκον τό кошик
καλέω (*fut.* καλέσω, *att.* καλῶ, *fut. pass.* κληθήσομαι, *aor.* ἐκάλεσα, *aor. pass.* ἐκλήθην, *pf.* κέκληκα, *pf. pass.* κέκλημαι) називати, кликати, запрошувати, закликати
Καλλίας, ου ό Каллій
καλλί-κομος 2 прекрасноволосий
Καλλι-κράτης, ου ό Каллікрат
Καλλί-μαχος ό Каллімах
Καλλι-όπη ή Калліопа («Прекраснозвучна», муза епічної поезії)
Καλλιπίδαι οί калліпіды (скіфське плем'я)
κάλλιστος 3 *superlat.* до καλός
καλλίων 2 *compar.* до καλός
κάλλος, εος τό краса
καλο-κάγαθία ή калокагатія, ідеал фізичної і моральної досконалості
καλός 3 гарний, прекрасний
καλύβη ή хатина, курінь
καλύπτω покривати, приховувати
Καλυψώ, οῦς ή Каліпсо (*німфа*)
καματηρός 2 втомлений
κάματος ό важка праця, зусилля
Καμβύσης, ου ό Камбіс (*перський цар*)
κάμηλος ό, ή верблюд
κάμνω (*fut.* κάμοῦμαι, *aor.* ἔκᾱμον, *pf.* κέκμηκα) утомлюватися, трудитися; страждати, хворіти

κᾶν = **καὶ ἔάν**
Κάνωβος ὁ Каноб (місто в Єгипті)
κανών, ὄνος ὁ прут, брусочок; правило, норма
κᾶπειτα = **καὶ ἔπειτα**
καπηλεῖον τό крамниця з дрібним товаром
κάπηλος ὁ торговець
καπνός ὁ дим
Каппаδοκία ἡ Каппадокія (область у Малій Азії)
κάπρος ὁ кабан
Капύη ἡ Капуя (місто в Італії)
Κάρ, Καρός ὁ карієць, житель Карії (країна в Малій Азії)
καρδία ἡ серце, душа
καρκίνος ὁ рак або краб
κάρπιμος 2 плодючий, родючий
καρπός ὁ плід
καρπο-φόρος 2 плодоносний, плодорідний
καρπόω плодоносити, давати плоди
καρτερέω витримувати, мужньо переносити, бути стійким
καρτερός 3 сильний
Καρχηδόνιος ὁ карфагенянин
Καρχηδών, ὄνος ἡ Карфаген
Καστολός ἡ Кастол (місто в Лідії)
κατά (Acc. і Gen.) по, згідно, з (чого), вниз, на, проти
κᾶτα = **καὶ εἶτα**
κατα-βαίνω (fut. καταβήσομαι, aor. κατέβην, pf. καταβέβηκα) сходити, спускатися
κατα-βάλλω (fut. καταβαλῶ, aor. κατέβαλον) скидати
κατά-βασις, εως ἡ сходження, спуск, повернення, відступ
κατα-βασμός ὁ спуск
κατά-γαιος 2 підземний; наземний
κατά-γειον τό підземелля
κατά-γειος 2 підземний
κατα-γελάω (fut. καταγελάσομαι, aor. pass. κατεγελάσθην, pf. pass.

καταγεγέλασμαι) осміювати, насміхатися (з Gen.)
κατα-γέμω бути обтяженим, бути залитим
κάτ-αγμα, τος τό вовна для прядіння
κατα-γιγνώσκω (fut. καταγνώσομαι, aor. κατέγνων) помічати, вважати, вирішувати, засуджувати, дізнаватися
κατ-άγνυμι (fut. pass. καταχθήσομαι, aor. κατέαξα, aor. pass. κατέαγην, pf. κατέαγα, pf. pass. κατέαγμα) ламати
κατ-αγορεύω оголошувати, повідомляти
κατα-γράφω малювати; записувати
κατ-άγω (fut. κατάξω, aor. κατήξα, κατήγᾶγον) зводити, відносити, повертати; med. прибувати, причалювати
κατ-αγωνίζομαι (fut. καταγωνίσομαι) змагатися, перемогти, долати
κατα-δαρθάνω (fut. καταδαρθήσομαι, aor. κατέδαρθον, aor. pass. κατεδάρθην, pf. καταδεδάρθηκα) засинати
κατα-δικάζω засуджувати, звинувачувати
κατα-δύω (aor. κατέδυν, pf. καταδέδυκα) занурювати, топити, затопляти
κατα-θέλω зачаровувати, приборкувати
κατα-θέω (fut. καταθεύσομαι) збігати, нападати
κατα-θνήσκω (fut. κατθανοῦμαι, aor. κάτθανον, pf. κατατέθνηκα) умирати
κατ-αίρω I (fut. κατᾶρῶ, aor. κατήρα) приходити, прибувати, зіскакувати
καταίρω II *ιον.* = **καθαίρω**

κατ-αισχύνω ганьбити, безчестити, принижувати; *med.-pass.* соромитись

κατα-καίνω (*aor.* κατέκᾶνον) вбивати

κατα-καίριος 2 смертельний

κατα-κα(ί)ω (*fut.* κατακαύσω, *fut. pass.* κατακαυθήσομαι, *aor.* κατέκαυσα, *aor. pass.* κατεκαύθην, *κατεκάην*, *pf.* κατακέκαυκα) спалювати

κατα-καλύπτω покривати, вкривати

κατά-κειμαι лежати

κατα-κλάω (*fut.* κατακλάσω, *aor. pass.* κατεκλάσθην) оплакувати

κατα-κλείω (*aor. pass.* κατεκλείσθην, *κατεκλήσθην*, *pf. pass.* κατακέκλεισμαι, *κατακέκλειμαι*) замикаєти

κατα-κλίνω класти, укладати, нахиляти

κατα-κλύζω заливати, наповнювати, переповняєти

κατ-ακοντίζω вражати дротиком

κατα-κόπτω розрубати, убивати

κατα-κρίνω засуджувати, присуджувати

κατα-κρύπτω ховати(ся), приховувати

κατα-κτάομαι = κτάομαι

κατα-κυριεύω панувати, ставати володарем

κατα-λαμβάνω (*fut.* καταλήψομαι, *aor.* κατέλαβον, *aor. pass.* κατελήφθην, *pf.* κατείληφα, *pf. pass.* κατείλημμαι) захоплювати, займати, сприймати, ловити, наздоганяти, заставати; стримувати, припиняти

κατα-λέγω (*fut.* καταλέξω, *aor.* κατέλεξα, *aor. pass.* κατελέχθην, *κατελέγην*, *pf.* κατείλοχα) описувати, згадувати

κατα-λείπω (*fut. pass.* καταλειφθήσομαι, *aor.* κατέλιπον, *aor. pass.* κατελείφθην, *pf.* καταλέλοιπα, *pf. pass.* καταλέλειμμαι) залишати (після себе)

κατα-λεύω (*aor. pass.* κατελεύσθην) побивати камінням

κατά-ληψις, εως ή схоплення; осягання (розумом), сприйняття

κατά-λυμα, ατος τό (житлове) приміщення, житло

κατά-λυσις, εως ή знищення, закінчення, повалення

κατα-λύω розв'язувати, розпускати; припиняти; знищувати

κατα-μανθάνω (*fut.* καταμαῖθήσομαι) вивчати, дізнаватися, засвоювати, розумієти

κατά-μεμψις, εως ή осуд, засудження, докір

κατα-μένω залишатися

κατα-μετρέω вимірювати, служити мірою

κατα-μίγνυμι змішувати

κατ-αναγκάζω примушувати

κατα-ναυμαχέω перемагати в морському бою

κατα-νοέω помічати, розумієти

κατ-αντικρύ прямо, навпроти

κατα-νύσσω (*aor. pass.* κατενύγην) уколювати; засмучувати

κατα-πατέω розтоптувати, топтати

κατα-παύω припиняти, класти край, закінчувати; стримувати

κατα-πεδάω обплутувати, затримувати

κατα-πέμπω посилати

κατα-πέτασμα, ατος τό завіса

κατα-πετρόω побивати камінням

κατα-πηδάω зіскакувати

κατα-πίνω (*fut.* καταπίομαι, *aor.* κατέπιον, *pf.* καταπέπωκα) випивати, ковтати

κατα-πλήττω (*fut.* καταπλήξω; *aor. pass.* κατεπλάγην) вражати, лякати, бентежити, пригнічувати
κατα-πράττω (*fut.* καταπράξω) робити, виконувати, досягати
κατα-πυκνῶ густо саджати; робити густим, щільним
κατ-αράομαι проклинати
κατ-άρατος 2 проклятий
κατ-αράττω відкидати
κατ-αργέω знищувати, скасовувати, проганяти
κατα-ρ(ρ)άκτης, ου ὁ водоспад
κατα-ρῥίπτω скидати, руйнувати
κατα-σβέννυμι (*у знач. pass.: aor.* κατέσβην, *pf.* κατέσβηκα) гасити, тушити
κατα-σκάπτω руйнувати, спустошувати
κατα-σκέλλω висушувати
κατα-σκευάζω готувати, улаштовувати; створювати
κατα-σκηνάω розкинути намети, таборитися
κατα-σκοπέω (*fut.* κατασκέψομαι, *aor.* κατεσκεψάμην) оглядати, розвідувати
κατα-στρέφω перевертати, скидати, підходити до кінця, закінчуватися; гинути; *med.* скоряти
κατα-στροφή ἡ переверот, кінець, смерть, загибель
κατα-σύρω тягти; грабувати, спустошувати
κατα-σφάζω (*aor. pass.* κατεσφάγην) заколювати
κατα-τείνω тягти(ся), простягати(ся), натягувати
κατα-τέμνω (*aor.* κατέταμον) розрізати, розрубувати, розривати
κατα-τίθημι (*fut.* καταθήσω) класти вниз; установлювати, постановляти, складати, відкладати
κατα-τοξεύω вбивати стрілою

κατα-τρέχω (*fut.* καταδραῶμαι, *aor.* κατέδραμον, *pf.* καταδεδράμηκα) збігати, нападати
κατα-τρίβω стирати, зношувати, використовувати, витратити
κατα-φέρω (*fut.* κατοίσω, *aor.* κατήνεγκα) нести вниз, спускати, завдавати удару
κατα-φεύγω тікати; шукати схову або притулку, звертатися
κατα-φιλέω цілувати
κατα-φλέγω спалювати
κατα-φρονέω ставитися з презирством, нехтувати, зневажати (*3 Gen.*)
κατά-χρεος 2 обтяжений (боргами)
κατα-χρυσῶ золотити
κατα-χώννυμι засипати, ховати
κατ-ειλέω відтісняти
κατ-εργάζομαι (*aor.* κατειργασάμην, *pf.* κατείργασμαι) робити, виконувати, досягати
κατ-έρχομαι сходити вниз, спускатися, іти, вертатися
κατ-εσθίω (*fut.* κατέδομαι, *aor.* κατέφαγον, *pf.* κατεδήδοκα, *pf. pass.* κατεδήδεσμαι) з'їдати, пожирати, знищувати
κατ-έχω (*aor.* κατέσχον, κατέσχεθον) тримати, утримувати, оволодівати, застосовувати
κατ-ηγορέω обвинувачувати, засуджувати
κατ-ηγορία ἡ обвинувачення
κατ-ήγορος ὁ, ἡ обвинувач
κατ-ήκω *ion.* (καθήκω) доходити до, приходити
κατ-ιδεῖν *inf. aor. do καθ-οράω*
κατ-ίσχω = κατέχω
κάτ-οίδα (добре) знати, розуміти
κατ-οικέω населяти, жити, мешкати
κατ-οικός ὁ житель
κάτ-ομβρος 2 зрошуваний дощем
κατ-όπιν позаду, у тилу

κάτ-οπτρον, ου τό дзеркало, точне відображення
κατ-ορθόω випрямляти, піднімати, успішно робити, перемагати
κατ-όρθωμα, τος τό успіх
κατ-ορύττω закопувати, заривати
κάτ-οχος 2 одержимий, захоплений, міцний
κατ-ύπερθε іон. (**καθ-ύπερθε**) вище, зверху
κάτω *adv.* внизу, вниз
Κάτων, νος ό Катон (римський політичний діяч)
κατ-ώρουξ, χος укопаний у землю
κατωτάτω *superlat.* до κάτω на самому низу
Καύκασος ό Кавказ
καῦμα, τος τό жар, спека
καῦσος ό жар, лихоманка
Καῦστρος ό Каїстр (*rika*, що протікає через Лідію та Іонію)
κάω *div.* καίω
κέ, κέν, κά = ἄν
κέαρ = κῆρ
κέγχρος ό просо
κειμαι (*fut.* κείσομαι) лежати; перебувати, знаходитись; бути встановленим
кеїнос = ἐкеϊνος
Κεϊος 3 кеоський; уродженець острова Кеос
κειρία ή стрічка
κεκόρημαι іон. *pf. pass.* до κορέννυμι
κέκραγα *pf.* до κράζω
Κεκροπίδης, ου ό син Кекропа; афінянин
Κεκροπίς, ίδος ή дочка Кекропа; афінянка
Κέκροψ, οπος ό Кекроп (легендарний цар Аттики, засновник Афін)
κέκτημαι *pf.* до κτάομαι
κέκυφα *pf.* до κύπτω
Κελαιναί αί Келени (місто у Фригії)
κελεύω наказувати, радити
Κέλται οί кельти, галли

κενός 3 порожній, марний, безглуздий
κενο-δοξία ή марнославство, суєтність, марнодумство
Κενταῦρος ό кентавр
κέντρον τό стрекало, жало, вістря
κένωσις, εως ή пустота, спустошення
κεραία ή ріг; *усе, що має вигляд рога* (підйомна машина, знак наголосу)
κεραΐζω руйнувати, знищувати
κεραιός 3 рогатий
κεραμευτική ή гончарне мистецтво
κεραμευτικός 3 гончарний
κεράμιον τό глиняна посудина, глечик
κεράννυμι (*fut.* κεράσω, *att.* κερῶ, *fut. pass.* κραθήσομαι, *aor.* ἐκέρασα, *aor. pass.* ἐκεράσθην, ἐκράσθην, *pf.* κέκρακα, *pf. pass.* κέκραμαι κέκερασμαι) мішати, змішувати
κέρας, ατος (κέρωс) τό ріг; фланг
κεράτιον τό стручок
κεραυνός ό блискавка, грім
κεραυνόω убивати блискавкою, вражати
Κέρβερος ό Кербер (Цербер) (*багатоголовий пес, сторож Аїда*)
κερδαίνω (*fut.* κερδανῶ, κερδήσω, *aor.* ἐκέρδηνα, ἐκέρδᾶνα, *pf.* κέκερδηκα, κέκερδαγκα) одержувати вигоду
κέρδος, εος τό вигода, користь, прибуток
κερτομέω насміхатися, знущатися
κεφαλή ή голова, капітель
Κεφαλλῆνες οί кефалленці (*жителі Кефалленії, групи островів Іонійського моря*)
Κέως, іон. **Κέος**, ω ή Кеос (острів в Егейському морі)
κῆδω (*fut.* κηδήσω) засмучувати, турбувати, тривожити
κῆπος ό сад
κῆρ, κηρός τό серце

κήρυγμα, ατος τό повідомлення, оголошення; проповідь
κῆρυξ, κος ὁ глашатай, вісник, посол
κηρύττω повідомляти, виголошувати
κῆτος, εος τό кит
κιβωτός ἢ ящик, скриня, ковчег
κιθάρα ἢ кіфара (струнный інструмент)
κιθαρίζω грати на кіфарі
κιθαριστής, ου ὁ кіфарист
κιθαριστική ἢ гра на кіфарі
κιθαρωδός ὁ кіфарист, кіфаред
Κικέρων, ωνος ὁ Ціцерон
Κιλικία ἢ Кілікія (країна на південному сході Малої Азії)
Κίλιξ, κος ὁ кілікієць
Κίλισσα ἢ кілікіянка
Κίλισσος 3 кілікійський
Κιμμερικός 3 кіммерійський
Κιμμέριοι οἱ кіммерійці (плем'я, що населяло Херсонес у Таврії)
Κιμμέριος = **Κιμμερικός**
Κίμων, ωνος ὁ Кімон (афінський полководець)
κινδυνεύω бути у небезпеці, наражатися на небезпеку, ризикувати
κίνδυνος ὁ небезпека, ризик
κινέω рухати, торкати; турбувати; ламати, руйнувати
κίνησις, εως ἢ рух, заворушення, потрясіння
κιν(ν)άμωμον τό кориця
κιττός ὁ плющ
κίων, ονος ἢ стовп, колона
κιχάνω (κίχημι) (fut. κίχησομαι, aor. ἐκίχησα, ἐκίχον) наздоганяти, зустрічати
κλάδος ὁ гілка, сук
κλάζω (fut. κλάξω, aor. ἐκλαγξα, ἐκλάγον, pf. κέκλαγγα) звучати, шуміти, кричати, каркати
κλαίω (fut. κλαύσομαι, att. κλαίησω, κλαήσω, aor. ἐκλαυσα,

aor. pass. ἐκλαύσθην, pf. pass. κέκλαυμαι, κέκλαυσμαι) плакати
κλάω (fut. κλάσω, fut. pass. κλασθήσομαι, aor. pass. ἐκλάσθην, pf. pass. κέκλασμαι) ламати
Κλαύδιος ὁ Клавдій
Κλέαρχος ὁ Клеарх
κλεινός 3 славний
κλείς, κλειδός ἢ ключ (Nom., Acc. pl. κλειῖς)
Κλει-σθένης, εος ὁ Клісфен (афінський політичний діяч)
Κλειτός ὁ Кліт (прибійник Александра Македонського)
κλείω (fut. κλείσω, fut. pass. κλεισθήσομαι, aor. pass. ἐκλείσθην, pf. pass. κέκλειμαι, κέκλεισμαι) замикати, обкладати, блокувати
Κλεόβις, ιος ὁ Клеобіс
Κлеομένης, ου ὁ Клеомен (спартанський цар)
Κλεο-πάτρα ἢ Клеопатра
κλέος τό слава
κλέπτης, ου ὁ злодій, крадій
κλέπτω (fut. κλέψομαι, κλέψω, aor. pass. ἐκλέφθην, ἐκλάπην, pf. κέκλοφα, pf. pass. κέκλεμμαι) красти
Κλέων, ωνος ὁ Клеон (афінський політичний діяч)
Κλεωναί αἱ Клеони (місто в Арголіді)
κληδών, όνος ἢ передвістя
κλήμα, τος τό гілка, лоза
κληρο-νομέω одержувати жереб, долю, успадковувати
κληρος ὁ тж. pl. жереб
κληρώω вибирати за жеребом
κληρωτός 3 обраний за жеребом
κλήω = **κλείω**
κλίμα, τος τό нахил, схильність, сторона світу
κλιμακίς, ίδος ἢ сходи, драбина
κλίμαξ, κος ἢ сходи, драбина
κλίνη ἢ ліжко

κλίνω (*fut. pass.* κλιθήσομαι, *aor. pass.* ἐκλίθην, ἐκλίνθην, ἐκλίνην, *pf. pass.* κέκλιμαι) нахилити, схилити
κλισίη ἢ хатина, курінь
κλίσις, εως ἢ нахил, нахилення, нагинання
κλοπή ἢ злодійство, крадіжка
κλύδων, ωνος ἢ буря, хитавиця
κλύζω (*fut.* κλύσω) хлюпати, бити (про хвилі), заливати
κλυτός 2, 3 славний, знаменитий, чудовий
κλύω (*imprf.* ἐκλύον у знач. *aor.*) слухати, чути
κλώψ, κλωπός о злодій, крадій
κνήμη ἢ гомілка, литка
κνημίς, ίδος ἢ поножа
κνῖσα ἢ жир
Κνωσ(σ)ός ἢ Кносс
κοδραντής о (*лат.*) квадрант (1/4 римського асса)
κοιλáινω (*aor.* ἐκοιλáνω, *aor. pass.* ἐκοιλáνθην, *pf. pass.* κεκοίλασμαι) видовбувати
κοιλία ἢ живіт, утроба, шлунок
κοῖλος 3 видовбаний, порожнистий
κοιμάω укладати спати, присипляти; *med.* спати
κοινός 3 загальний, спільний, суспільний; κοινῇ спільно, разом
Κοῖνος о Кен (командир кінноти Александра Македонського)
κοινότης, ητος ἢ спільність
Κοίντος о Квінт (римське ім'я)
κοινωνέω брати участь
κοινωνία ἢ співтовариство, спільнота; спілкування
κοινωνός о учасник, товариш
κοιρανέω панувати, володарювати, поведівати
κοίρανος о володар
κοίτη ἢ ліжка, постіль; ковчег
κολάζω карати, стримувати, виправляти
κόλαξ, κος о підлесник, облесник

κολακεύω лестити, підлещуватися
κολάπτω довбати, терзати
κολαστής, οὔ о каратель
κολλάω клеїти, приєднувати; наймати
κολοάω кричати
Κολονός о Колон (*передмістя Афін*)
κόλος 3 обрубаний, підрублений
Κολοσσαί αἱ Колоси (*місто у Фригії*)
κολοσσός о велика статуя, колос
κολούω калічити, відрізати, переривати
κόλπος о затока, море
κολυμβάω поринати, пірнати, занурюватися
Κολχίς, ίδος ἢ Колхида
Κόλχος о колх, житель Колхиди
κολωνός о пагорб, курган
κομάω (κομάζω) відрощувати (відпускати) волосся
κόμη ἢ волосся, зачіска
κομιδῆ *adv.* цілковито, цілком
κομίζω приносити, доставляти, возити, відвозити; піклуватися
Κομμαγένη ἢ Коммагена (*область у Сирії*)
κόμπος о шум; хвастощі, гордість
Κόνων, ωνος о Конон (*афінський полководець*)
κοπίς, ίδος ἢ ніж
κόπος о удар; праця; втома
κόπρος о гній
κόπτω (*fut.* κόψω, *aor. pass.* ἐκόπην) рубати, бити, чеканити; досаждати
κόραξ, κος о ворон
κοράσιον τό дівчина
κορέννυμι (*fut.* κορέσω, *aor.* ἐκόρεσα, *aor. pass.* ἐκορέσθην) годувати досита
κόρη ἢ дівчина
Κορίνθιος 3 коринфський; **о Κορίνθιος** коринфянин
Κόρινθος ἢ Коринф
κόρος о ситість, пересичення

κόρυς, θος ἢ шолом
κορύπτω (*aor. med.* ἐκορυσάμην, *pf. pass.* κεκόρυσθαι) готувати; піднімати, збуджувати; починати
κορυφαῖος 3 верхній, головний; ὁ **κορυφαῖος** проводир
κορυφή ἢ вершина, тім'я
κόσκινον τό решето, сито
κοσμέω упорядковувати, прикрашати
κόσμιος 3 який дотримується порядку, закону; поміркований
κοσμο-πολίτης, ου ὁ громадянин світу
κόσμος ὁ порядок; прикраса; всесвіт, світ; κόσμος νοερός космос мислячий; κόσμος νοητός космос мислимий
κοτέομαι гніватися
κοτύλη ἢ кубок, чашка
κοῦκ = καί οὐκ і не
Κούναξα ἢ Кунакса (*місцевість біля ріки Евфрат*)
κουρεύς, ἔως ὁ циркульник
κουφίζω полегшувати
κουφό-νοος 2, стягн. κουφόνους, ουν легковажний, безтурботний
κοῦφος 3 легкий
κούφως *adv.* легко
κραδία = καρδία
κράζω (*fut.* κεκράξομαι, *κράξω, aor.* ἔκραξα, ἔκραγον, *pf.* κέκραγα) кричати, вигукувати
κρανίον τό череп; (*в Єрусалимі*) Лобне місце, Голгофа
κράνος, εως τό шолом
κράσις, εως ἢ змішування, змішання
Κράσσος ὁ Красс (*римське ім'я*)
κραταῖος 3 сильний, потужний
κρατέω володарювати; долати, перемагати (*з Gen.*)
κρατήρ, ἦρος ὁ, кратер, чаша, жбан
Κρατίνος ὁ Кратін
κράτιστος 3 *superlat.* *до ἀγαθός*

κράτος, εως τό сила
κρατύς ὁ сильний
κραυγή ἢ крик, лемент, галас
κρέας, ατος (κρέως) τό м'ясо
κρείσσω 2 = κρείττων
κρείττων 2 *compar.* *до ἀγαθός*
κρέμαμαι (*fut.* κρεμήσομαι, *aor.* ἐκρεμασάμην) висіти
κρεμάννυμι (*fut.* κρεμάσω, *амт.* κρεμῶ, *aor.* ἐκρέμασα, *aor. pass.* ἐκρεμάσθην) вішати
κρέσσω 2 *ion.* = **κρείττων**
Κρέων, οντος ὁ Креонт (*правитель Фів*)
Κρημοῖ οἱ Кремни (*торговище у Скифії*)
κρημνός ὁ круча, гора, стрімчак
κρημν-ώδης 2 крутий, урвистий, стрімкий
κρήνη ἢ джерело, криниця
Κρής, τός ὁ критянин
Κρήσιος 3 критський
Κρήτη ἢ Крит (*острів*)
Κρητικός 3 критський
κριθή ἢ ячмінь
κρίμα, ατος τό рішення, вирок
κρίνω (*pf.* κέκρικα, *aor.* ἔκρινα, *aor. pass.* ἐκρίθην, *pf.* κέκριμαι) відокремлювати, розбирати, судити, тлумачити
κρίσις, εως ἢ розгляд, суд; судження, думка
κριτήριον τό здатність розрізнявати, засіб судження, критерій
κριτής, οῦ ὁ суддя
Κριτόβουλος ὁ Крітобул
Κρίτων, ωνος ὁ Крітон (*учень і друг Сократа*)
Κροῖσος ὁ Крез (*цар Лідії*)
κροκόδειλος ὁ крокодил
κρόμμυον τό лук
Κρόνος ὁ Крон (*батько Зевса*)
κρόσσαι αἱ зубці, уступи
κρούω (*aor. pass.* ἐκρούσθην) стукати; *med.* пливти назад

κρύβδην *adv.* потай, таємно
κρυμός ό холод
κρυπτάδιος 2, 3 схований, таємний
κρυπτός 3 схований, таємний
κρύπτω (*aor. pass.* ἐκρύφθην,
ἐκρύφην, ἐκρύβην) ховати, закрити
κρύσταλλος ό лід
κρύφα = κρύβδην
κτάομαι (*aor.* ἐκτησάμην, *aor. pass.*
ἐκτήθην, *pf.* ἔκτημαι, κέκτημαι)
придбати, здобувати
κτείνω (*fut.* κτενῶ, *aor.* ἔκτεινα,
ἔκτανον, *aor. pass.* ἐκτάνθην, *pf.*
ἔκτονα, *pf. pass.* ἔκταμαι) = ἀπο-
κτείνω вбивати
κτῆμα, τος τό придбання, володін-
ня, майно
κτῆνος, εος τό свійська тварина;
домашня худоба
Κτησίας, ου ό Ктесій
κτῆσις, εως ή придбання, володін-
ня, майно
κτητικός 3 здатний до придбання
κτήτωρ, ορος ό власник, хазяїн
κτίζω (*aor.* ἔκτισα) засновувати
κτίσις, εως ή заснування
κτίσμα, τος τό поселення; утвір,
тварина
κυαμεύω обирати за допомогою
бобів (жеребом)
κύαμος ό боб
κυβερνήτης, ου ό керманіч
Κύδνος ό Кідн (*ріка у Кілікії*)
κῦδος, εος τό велич, слава
Κυθήρη ή Кіфера (*enimem Афроді-
ти*)
κύκλος ό коло, цикл
κυκλόω оточувати, кружляти
κύκλω *adv.* навкруги, навколо
Κύκλωψ, ωπος ό Кіклоп (Циклоп)
κύκνος ό лебідь
κυλίνδω (*fut.* κυλίσω, κυλινδήσω,
aor. ἐκύλισα, *aor. pass.* ἐκυλίσθην)
котити, обертати

κύλιξ, κος ή кубок
κῦμα, τος τό хвиля, піна
κύμβαλον τό кімвал
κυν-ηγητική ή полювання
κυν-ηγητικός 3 мисливський
κυν-ηγός ό мисливець
κυνικός 3 собачий, кінічний
κύντατος, κύντερος 3 *див.* κύων
Κύπριος 3 кіпрський; житель або
уродженець Кіпру
Κυπρίς, ίδος ή Кіпріда (*enimem Аф-
родіти*)
Κύπρος ή Кіпр
κύπτω нахилитися, нагинатися, ни-
кнути головою
κυρέω попадати, опинятися
Κυρηναίος ό кіренець
κυρία ή господарка, володарка
κύριος 2, 3 що має владу, силу; εις
κύριον під владу; головний, основ-
ний, найважливіший
κύριος ό хазяїн, володар; Господь
(NT)
Κῦρος ό Кір (*перський цар*)
κυρτός 3 горбатий
κύων, κυνός ό, ή собака
κωλακρέτης, ου ό колакрет (*збирач
судових податків*)
κῶλον τό частина тіла, переважно
рука, нога, кінцівка; бік
κωλύω заважати, перешкоджати
(кому – *Acc.*, у чому – *Gen.*)
κώμη ή село, селище
κωμ-ωδία ή комедія
κωμ-ωδο-ποιός ό комедіограф
κώνειον τό цикута (отрута)
Κωνσταντίνος ό Константин
Κωνσταντινούπολις, εως ό Кон-
стантинополь (*нізніша назва Візан-
тія*)
κωφός 3 німий

ΛΛ

Λ' тридцять

,Λ тридцять тисяч
 λαῶς, λαῶς ὁ камінь
 λαβεῖν *inf. aor. do λαμβάνω*
 λαβίς, ἶδος ἢ застібка, пряжка
 λάβρος 3 неприборканий, невтримний
 Λαβύρινθος ὁ Лабіринт (палац Міноса на Криті)
 λαγχάνω (*fut. λήξομαι, aor. ἔλ(λ)ᾶχον, aor. pass. ἐλήχθην, pf. εἶληχα, pf. pass. εἶληγμα*) одержувати за жеребом
 λαγώς, ὦ ὁ заєць
 λάθρα (λάθρα) таємно
 Λαῖος (Λᾶος, Λαῖος) ὁ Лай (цар Фів, батько Едіна)
 Λάκαινα ἢ лаконка, спартанка
 Λακεδαιμόνια ἢ лакедемонка, спартанка
 Λακεδαιμόνιος ὁ лакедемонянин, спартанець
 Λακεδαίμων, ονος ἢ Лакедемон
 Λακονικός 3 лаконський, спартанський
 Λάκων, ωνος ὁ лаконец, спартанець
 λαλέω говорити, розповідати; базикати
 λαλιά ἢ балаканина, марнослів'я
 λαμβάνω (*fut. λήψομαι, fut. pass. ληφθήσομαι, aor. ἔλαβον, aor. pass. ἐλήφθην, pf. εἶληφα, pf. pass. εἶλημμα*) брати, одержувати; заставати, знаходити; розуміти, осягати; зобов'язувати; хапати (за що – *Gen.*)
 λαμπάς, ἄδος ἢ смолоскип, факел; світильник; блискавка
 λαμπρός 3 сяючий, блискучий, прекрасний, знаменитий
 λαμπρότης, ητος ἢ блиск, пишнота, пишність, слава
 λάμπω світити, сяяти
 λανθάνω (*fut. λήσω, aor. ἔλαθον, aor. pass. ἐλαθόμην, pf. λέληθα, pf. pass. λέλησμαι*) бути прихованим, за-

лишатися непоміченим; (*med.-pass.*) віддавати забуттю, забувати (з *Gen.*), замовчувати
 λάξις, εως ἢ наділ, ділянка
 Λαομέδων, οντος ὁ Лаомедонт (батько троянського царя Приама)
 λαός ὁ = λεώς народ, люди
 Λαπίθαι οἱ лапіфи (легендарний народ у Фессалії)
 λάρναξ, κος ἢ ящик, урна, труна
 λάρυγξ, υγος ὁ гортань, горло, горлянка
 λασι-αύχην, ενος який має космату шию
 λατρεύω (λατρεῖω) служити (за плату)
 λάχνη ἢ м'яке волосся, пушок
 λέαινα ἢ левиця
 λέγω I (*fut. λέξω, fut. pass. λεχθήσομαι, aor. ἔλεξα, aor. pass. ἐλέχθην, pf. pass. λέλεγμαι; супл.: fut. ἐρῶ, aor. εἶπον, εἶπα, aor. pass. ἐρῶθήην, pf. εἶρηκα, pf. pass. εἶρημαι*) говорити, розповідати, повідомляти; називати
 λέγω II (*fut. λέξω, aor. ἔλεξα, aor. pass. ἐλέχθην*) збирати
 λεηλασία ἢ спустошення; грабіж, пограбування
 λεία ἢ здобич, награбоване, провіант
 λειμών, ὠνος ὁ луг
 λείος 3 гладкий
 λείπω (*fut. pass. λειφθήσομαι, aor. ἔλιπον, ἔλειψα, aor. pass. ἐλείφθην, pf. λέλοιπα, pf. pass. λέλειμμα*) залишати, покидати
 λείχω лизати
 λείψανον τό залишок
 λέξις, εως ἢ слово, мова, промова
 Λεόννατος ὁ Леоннат (полководець Александра Македонського)
 λεπτό-γεων, ω τό неродюча земля
 λεπτός 3 тонкий, вузький; дрібний
 Λερναῖος 3, 2 лернейський

Λέρνη ή **Λερνα**
Λέσβος ή **Λεσβος** (*οστρίβ*)
λεσχηνεύω розмовляти, бесідувати, базікати
Λεύκιππος ó Левкіпп
λευκός 3 білий, світлий, ясний
λεύω (*fut. pass. λευσθήσομαι, aor. pass. ἐλεύσθην*) побивати камінням
λέων, οντος ó лев
Λεωνίδα*ς, ου* ó Леонід (*спартанський цар*)
λεώς, ώ ó народ, люди
Λεωτυχίδης, ου ó Леотихід (*спартанський цар*)
λήγω припиняти, закінчувати, стримувати
Λήθη ή **Λετα** (*ріка забуття в Αἰδί*)
Λήμνιος 3 лемноський
Λῆμνος ή **Лемнос** (*οστρίβ в Εγεῖς-кому морі*)
λῆρος ó балаканина, дрібниця, пусте
ληστήριον τό зграя розбійників
ληστής, ου ó розбійник, пірат
ληστροικός 3 розбійницький
ληστρίς, ίδος ή піратське судно
Λητώ, οὔς ή **Латона** (*мати Απολλοῆναι Artemīdi*)
λήσω *fut. δο λανθάνω*
λίαν занадто
λιβανωτός ó ліван, ладан
Λιβύη ή **Лівія** (*північна Африка*)
Λιβυκός 3 лівійський
λιγυρός 3 дзвінкий, пронизливий
λιγύς, εἶα, ύ голосистий, пронизливий
λίθαξ, ακος кам'янистий, твердий
λίθινος 3 кам'яний
λίθος ó, ή камінь
λιθο-τομία ή каменярня, каменоломня
λιθ-ώδης 2 твердокам'яний
λιμήν, ένος ó гавань, пристань; притулок, схов
λίμνη ή озеро, болото

λιμός ó голод
λιμώπτω голодувати
λίνον τό *тж. pl.* (ляна) нитка, пряжа
Λίνος ó Лін (*легендарний співець*)
λιτότης, ητος ή простота, скромність
λιττάς (λίσσάς), άδος *adj. f* гладка (скеля)
λίττομαι (*fut. λίσσομαι, aor. ἐλίσάμην, ἐλίτόμην*) благодати, просити
λοβός ó частка печінки, печінка
λογίζομαι (*fut. λογίσομαι, атт. λογιούμαι*) обмірковувати, міркувати, вважати
λογισμός ó міркування, розумування, розум
λογιστικός 3 лічильний
λογο-ποιέω складати (розповідь, промову), вигадувати
λόγος ó слово, розповідь, судження, основа, підстава, думка, навчання
λόγχη ή спис
λογχο-φόρος ó списник
λοιδορέω сварити, ганити, лаяти
λοιμός ó мор, чума
λοιπός 3 інший, решта; **λοιπόν** на решті, назавжди
Λουκάς, ᾱ ó Лука
Λούκιος ó Лукій
λούω мити
λόφος ó шия; пагорб
λοχαγός ó лохаг, командир лоху (загону), центуріон
λοχάω підстерігати
λόχη ή хаща, чагарник, кущі
λόχος ó загін
Λυδία ή **Лідія** (*країна в Малій Азії*)
Λυδός ó лідієць
Λύκαια (*sc. ἱερά*) **τά** Лікеї (*свято на честь Зевса лікейського*)
Λυκαονία ή **Лікаонія** (*країна в Малій Азії*)
Λύκιος ó лікієць, житель Лікії (*країни в Малій Азії*)

λύκος ὁ вовк
Λυκοῦργος ὁ Лікурт (спартанський законодавець)
λυμαίνομαι ганьбити, опоганювати, псувати
λύμη ἢ ганьба, опоганення, наруга, шкода
λυπέω засмучувати; тривожити
λύπη ἢ сум, горе
λυπηρός сумний, тяжкий, убогий
λυπρότης, ητος ἢ убогість
λύρα ἢ (іон. λύρη) ліра
λυρικός ὁ ліричний поет
Λύσανδρος ὁ Лісандр (спартанський полководець)
Λυσίας, ου ὁ Лісій (афінський оратор)
λύσις, εως ἢ розв'язання, звільнення
Λυσιτανός ὁ лузитанець, житель Лузітанії (сучасн. Португалія)
λυσι-τελέω бути корисним, становити вигоду, бути доцільним
λυχνία ἢ світильник, свічник
λύχνος ὁ лампада, світильник
λύω розв'язувати; звільняти; розгадувати; порушувати
λωβάομαι ганьбити, ображати, шкодити
λωβητήρ, ἦρος ὁ кривдник, негідник
λῶστός 3 superlat. δο ἀγαθός
λῶων 2 comparat. δο ἀγαθός

Μμ

μ' сорок
μ сорок тисяч
μά (з асс., який іноді мається на увазі, переважно із запереченням – частка, уживана в клятвах і клятвених запереченнях) **οὐ μά τὸν Δία** ні, клянуся Зевсом!
μάγος ὁ маг, перський жрець

μάθημα, τος τό знання, наука, вивчення
μαθηματική ἢ наука, пізнання; математика
μαθηματικός 3 здатний пізнавати; математичний
μάθησις, εως ἢ вивчення, пізнання
μαθητής, οὔ ὁ учень
μαθητικός 3 охочий до знання; сприйнятливий, тямущий
Μαίανδρος ὁ Меандр (ріка у Фригії)
Μαιδικός 3 медійський (меди — фракійське плем'я)
Μαιῆτις = Μαιῶτις
μαίνομαι (fut. μάνοῦμαι, μᾶνήσομαι, aor. ἐμηνάμην, ἐμάνην, pf. μέμνηα, pf. pass. μεμάνημαι) божеволіти, біснуватися, шаленіти
μαίομαι допомагати при пологах
Μαιῶτις, ιδος (sc. λίμνη) ἢ Меотійське озеро (сучасн. Азовське море)
μάκαρ, ρος блаженний, щасливий
μακαρίζω прославляти, вважати щасливим
μακάριος 3 = μάκαρ щасливий, блаженний
μακαριότης, ητος ἢ блаженство, щастя
Μακεδονία ἢ Македонія
Μακεδονικός 3 македонський
Μακεδών, ὄνος ὁ македонянин
μακρόθεν здалека, здалеку
μακρο-θυμέω бути терплячим
μακρός 3 довгий, великий
μακρότης, ητος ἢ довжина, тривалість
μακρο-χρόνιος 2 довговічний
μάλα adv. (compar. μᾶλλον, superl. μάλιστα) дуже
μαλακία ἢ зніженість, розпущеність, слабкість
Μαλέα ἢ Малея (мис на півдні Пелопоннесу)
μάλιστα superlat. δο μάλα найбільш, зовсім, надзвичайно, вкрай

μᾶλλον *comparat.* до **μᾶλα** більше
μαμωνᾶς, ἃ ὁ мамона, бог багатства, золота; багатство (NT)
μανθάνω (*fut.* μᾶθήσομαι, *aor.* ἔμαθον, *pf.* μεμάθηκα) учти(ся), навчатися, дізнаватися, вивчати, розуміти
μανία ἢ божевілля, манія
μαντεία ἢ пророчий дар
μαντεῖον τό пророцтво, оракул
μάντευμα, τος τό пророцтво, оракул
μαντεύομαι провіщати; питати оракул
μαντική (sc. τέχνη) ἢ пророче мистецтво
μάντις, εως ὁ, ἡ віщун(ка), провісник, провісниця
Μαραθῶν, ὠνος ἢ Марафон
Μαραθῶνιος 3 марафонський
Μαραθωνο-μάχης, ου ὁ учасник марафонської битви
μαραίνω (*pf. pass.* μεμάρασμαι, μεμάραμμαι) гасити; винищувати, знищувати
Μαρδόνιος ὁ Мардоній (*перський полководець*)
Μαρεῶτις, δος ἢ Мареотида (*озеро*)
Μαριάμ ἢ Марія
μαρμαρόεις, ὄεσσα, ὄεν блискучий, мармуровий
μάρμαρος ὁ мармур
μαρμαρυγή ἢ блиск, сяйво
μάραμαι битися, боротися
Μαρσύας, ου ὁ Марсій (*ім'я сатира і назва річки у Фракії*)
μαρτυρέω свідчити, засвідчувати, підтверджувати
μαρτυρία ἢ свідчення, підтвердження
μαρτύριον τό свідчення
μαρτύρομαι (*fut.* μαρτυροῦμαι, *aor.* ἔμαρτύραμην) достовірно свідчити
μάρτυς, υρος ὁ свідок

Μασσαγέται οἱ массагети (*кочовий народ у Середній Азії*)
μαστιγῶω бити, бичувати
μάστιξ, γος ἢ батіг, канчук, бич
μάταιος 3 марний, даремний, дурний
μάτην *adv.* даремно, марно
μάχαιρα ἢ ніж, кинджал, меч
μάχη ἢ битва, бій
μάχιμος 2 войовничий
μάχομαι (*fut.* μαχοῦμαι, *aor.* ἔμαχεσάμην, ἔμαχέσθην, *pf.* μεμάχημαι) битися, боротися; сперечатися (з *Dat.*)
μάψ *adv.* нерозважливо, марно
μεγαλο-πρεπής 2 пишний, чудовий
Μέγαρα τά Мегари (*місто між Коринфською і Саронічною затоками*)
Μεγαρεύς, ἔως ὁ мегарець
μέγας, μεγάλη, μέγα великий, величезний
Μεγαφέρνης, ου ὁ Мегаферн
μέγεθος, εος τό розмір, величина, рівень, численність, просторість
μεγιστᾶνες, ων οἱ знатні
μέγιστος 3 *superlat.* до **μέγας**
μέδιμνος ὁ медимн (*хлібна міра, близько 52,5 л*)
Μεδοῦσα ἢ Медуза
μεθεκτέον *adj. verb.* до **μετ-έχω**
μεθήμων 2 недбайливий, недоумкуватий, ледачий
μεθ-ίημι відпускати, пускати
μεθ-ίστημι переставляти, змінювати, відходити, переходити
μέθ-οδος ἢ дослідження, метод
μεθύω бути п'яним
μείγνυμι = μίγνυμι
μείζων 2 *compar.* до **μέγας**
μειλίχιος 2, 3 солодкий, приємний
μειράκιον τό юнак
μειρακύλλιον τό хлопчисько, дитя
μείρομαι (*pf.* ἔμμορα, 3 *oc. sing. pf. pass.* εἴμαρται) одержувати за же-

ребом; *impers.* судилося, призначено

μείων 2 *contrar.* до **μικρός**
μείωσις, εως ή зменшення

Μελαγχλαῖνοι οἱ меланхлени ("чорноризці", плем'я у Скіфії)

μελαγ-χολάω страждати на чорну жовч, злитися

μελαγ-χολία ή розлиття чорної жовчі, меланхолія

μελαίνω робити чорним

μέλας, μέλαινα, μέλαν чорний

μελέτη ή турбота, справа

Μέλητος ό Мелет (*обвинувач Сократа*)

μέλι, ιτος τό мед

μέλιγχος 2 солодкий як мед

μελίνη ή просо

Μέλισσος ό Меліс (*філософ елейської школи, учень Парменіда; розбив Перікла в морському бою у 441 р. до н. е.*)

μέλιττα ή бджола

μέλλον, οντος τό майбутнє

μέλλω (*fut.* μελλήσω, *aor.* ήμέλλησα) мати намір, збиратися

μελο-ποιός ό автор пісень, ліричний поет

μέλος, εως τό пісня

Μελπομένη ή Мельпомена (*муза трагедії*)

μέλω (*fut.* μελήσω, *aor.* έμέλησα, *pf.* μεμέληκα, *pf.* в знач. *praes.* μέμηλα) бути предметом турботи, уваги; *безособ.:* **μέλει μοί** мене що-небудь турбує, я піккуюсь (про кого, що – *Gen.*)

μέμνημαι *pf. med.* до **μιμνήσκω**

Μέμφις, ιδος ή Мемфіс (*місто в Єгипті*)

μέμφομαι (*aor.* έμέμφθην) дорікати, сварити, гудити (*з Dat.*)

μέμφις, εως ή докір, осуд

μέν (разом з **δέ**) як, з одного боку (*часто не перекладається*)

Μενέλεως, ω ό Менелай (*цар Спарти*)

μέν-τοι однак; звичайно

μένω (*aor.* έμεινα, *pf.* μεμένηκα) залишатися, перебувати, стояти на місці; чинити опір, витримувати; чекати, очікувати

Μένων, ωνος ό Менон

μερίζω (*fut. med.* μερίσομαι, *μεριούμαι*) ділити, розділяти; *med.* руйнуватися

μέριμνα ή турбота, занепокоєння, думка

μερίς, ιδος ή частка, частина, купа, доля

μέρος, εως τό частина, частка, міра, посада

μεσημβρία ή полудень, південь

μεσημβρινός 3 полуденний, південний

μεσόγεια (μισόγαια) ή внутрішня область країни

μέσον τό (= **μέσσον**) середина, осереддя, центр

μεσο-νύκτιος 2 опівнічний

μέσος 3 середній; **μέσον** *adv.* всередині, посеред, посередині

μεσώω перебувати всередині; **ή μεσοῦσα ήμερα** полудень

Μεσσήνη, ή Мессенія (*країна в Пелопоннесі*)

μέσσον τό = **μέσον**

μεστός 3 повний, наповнений (*з Gen.*)

μεσ-ουράνημα, ατος τό середина неба

μετά (*Gen.*) разом з; (*Acc.*) після

μετα-βάλλω міняти, повертати

μετα-βολή ή зміна, поворот, перехід

μετα-δίδωμι передавати, приділяти, повідомляти

μετα-λαγχάνω одержувати за жеребом, брати участь, бути причетним

μετα-λαμβάνω брати участь, отримувати; міняти
μεταλλικά, ὧν τὰ метали, копалини
μέταλλον τό рудник
μετα-μέλεια ἢ каяття, розкаяння
μετα-μόρφωσις, εως ἢ перетворення, метаморфоза
μετ-ανά-στασις, εως ἢ переселення
μετα-νοέω каятися, змінювати думку
μετά-νοια ἢ каяття, розкаяння
μεταξύ (Gen.) між, поміж, всередині; *adv.* серед, всередині, у проміжку
μετα-πέμπω посилати, запрошувати (з *Acc.*)
μετα-πίπτω падати інакше, змінюватися, перетворюватися, ставати іншим
μετά-στασις, εως ἢ перестановка
μετα-στρέφω (*aor. pass. μετεστρέφην, μετεστράφην*) повертати, відвертати, змінювати
μετα-τίθημι розташовувати між, переставляти, переміняти
μετα-τυπόω змінювати, робити замість
μετα-φορέω пересувати
μετα-φορικός 3 переносний, метафоричний
μετα-φράζω перекладати, думати після, обговорювати
μετά-φρενον τό спина
μέτ-ειμι (εἰμί) бути серед, брати участь; *μέτεστί μοι* стосується мене
μετεξέτεροι 3 інші, деякі
μετ-έρχομαι іти слідом, переслідувати, вступати, досягати
μετ-έχω брати участь, прилучатися, бути причетним (з *Gen.*)
μετ-εωρίζω піднімати, спонукати, надихати
μετ-έωρος 2 високий, верхній; небесний, астрономічний

μετ-οικέω переселятися; жити як метек
μετ-οίκησις, εως ἢ переселення
μέτ-οικος ὁ метек
μετ-οχή ἢ співучасть, причетність
μέτριος 3 нормальний, помірний, зручний, достатній
μέτρον τό міра, розмір
μέτ-ωπον τό чоло, обличчя, передня частина
μέχρι (Gen.) до, аж до, доки не
μή (заперечення через волевиявлення, на відміну від прямого заперечення οὐ) не
μηδαμῶς ніяк
Μήδεια ἢ Медея (дочка колхідського царя)
μηδέ і не, навіть не
μηδείς, μία, έν жоден, ніхто, ніякий
μηδέποτε (i) ніколи
μηδέτερος 3 жоден з двох
Μηδία ἢ Мідія (країна в Малій Азії)
Μηδικός 3 мідійський; *Μηδικά τὰ* мідійські війни (Греко-перські війни 490–449 до н. е.)
Μῆδος ὁ мідянин; Мед (син *Διονίσα*)
μηθείς, έν = μηδείς, έν
μηκέτι більше не
μηκος, εος τό довжина, тривалість
μηλον τό яблуко
μήν (на)справді, дійсно
μήν, ὅς ὁ місяць
μήνυσις, εως ἢ донос
μηνύω доносити, повідомляти
μήποτε ніколи
μή-τε... μήτε ні... ні
μήτηρ, μητρός ἢ мати
μητιάω обмірковувати, задумувати, винаходити, затівати
μητίετα, ου ὁ мудрий
μητρό-πολις, εως ἢ метрополія, вітчизна, столиця
μηχανή ἢ винахід, вигадка, знаряддя, машина, засіб
μηχάνημα, τος τό = μηχανή

μηχανόεις, εσσα, εν винахідливий
μία *div. εἷς*
μιαίνω (*fut. pass. μιανθήσομαι, aor. ἐμίαννα, aor. pass. ἐμίανθην, pf. μεμίαγκα, pf. pass. μεμίασμαι*) бру-
 днити, плямувати, опоганювати
μιαιφονία ή кровожерливість,
 вбивство людини
μιαρός 3 брудний, опоганений, ме-
 рзенний
μίγνυμι *тж. μιγνύω i μίσγω* (*fut. μίξω, fut. pass. μιχθήσομαι, μιγήσομαι, μεμίξομαι, aor. pass. ἐμίχθην, ἐμίγην, pf. μέμιχα, pf. pass. μέμιγμαi*) мішати, змішувати;
 з'єднувати, зв'язувати, сполучати,
 зводити
Μίδας, ου ό Мідас (*цар Фригії*)
Μιθριδάτης, ου ό Мітрідат (*ім'я*
понтійських царів)
μικρός 3 малий, незначний
Μιλήσιοι οἱ мілетці
Μίλητος ό Мілет (*місто в Малії*
Азії)
μίλιον τό миля
Μιλτιάδης, ου ό Мільтиад (*грецький*
полководець)
μιμεομαι наслідувати, імітувати (з
Acc.)
μίμημα, τος τό наслідування, іміта-
 ція
μίμησις, εως ή наслідування, іміта-
 ція
μιμνήσκω (μιμνήσκω) пам'ятати,
 згадувати, нагадувати
μιν (*енкл.*) = **αυτόν, αυτήν**
Μίνως, ωος ό Мінос (*цар Криту*)
Μινώ-ταυρος ό Мінотавр
μίσγω = μίγνυμι
μισέω ненавидіти
Μισήνα, ων τά Місени (*мис i місто*
в Кампанії)
μίσθιος ό найманець
μισθός ό плата
μισθο-φόρος ό найманець

μισθόω віддавати у найми, в орен-
 ду; *med.* наймати
μνάα, стягн. μνᾶ ή міна (*монета або*
міра ваги)
μνημα, τος τό пам'ятник (*надгроб-*
ний)
μνημεῖον τό пам'ятник
μνήμη ή пам'ять, спогад
μνημονεύω пам'ятати, запам'ятову-
 вати, згадувати
μνήμων 2 який пам'ятає
Μνησικλῆς, έους ό Мнесікл (*грець-*
кий архітектор)
Μνησίφιλος ό Мнесіфіл (*друг Фемі-*
стокла)
μνηστεύω свататися (з *Acc.*)
μνηστήρ, ηρος ό жених
μογέω тяжко працювати, стражда-
 ти, втомлюватися
μόγεις adv. ледве, ледь
μόδιος ό (*лат.*) модій (*хлібна міра*)
μοι *енкл. Dat. δο έγώ*
Μοῖραι αί Мойри (три богині долі й
 смерті)
Μοῖρις, δος ό Мерід (*египетський*
цар, ім'ям якого назване озеро)
Μοῖσα = Μοῦσα
μοιχάω зваблювати
μοιχεία ή перелюб, перелюбство
μοιχεύω вчиняти перелюбство
μόλις (= μόγεις) adv. ледве, ледь
Μόλορχος ό Молорх
μον-αρχέω єдиновладно правити
μον-αρχία ή єдиновладдя, диктату-
 ра, монархія
μονάς, άδος ή одиниця
μονή ή перебування у стані спокою,
 спокій
μονο-γενής 2 єдиновидний, єдиний
μονο-μαχέω бути гладіатором
μονό-μαχος ό гладіатор
μονονουχί майже
μόνος 3 один, єдиний; *μόνον adv.*
 тільки, лише
μον-όφθαλμος 2 одноокий

μόριον τό частина
μορφή ή вигляд, образ, зовнішність, краса
μόσχος ή теля
μου (μου) *gen. do ἐγώ*
Μοῦσα ή Муза
Μουσαῖος ό Мусей (*віщий співець і поет в Аттиці, учень Орфея*)
Μουσεῖον τό Мусейон (*храм муз*)
Μουσ-ηγέτης, ου ό Мусает, "Проводир муз" (*епітет Аполлона*)
μουσική ή (τέχνη) музичне мистецтво, духовна культура
μουσικός 3 мусичний, музичний, поетичний
μοχθέω працювати, страждати, терпіти
μοχθηρός 3 поганий, негідний
μυθο-γράφος ό міфограф; байкар
μῦθος ό слово, промова, розповідь, сказання, байка
μυθ-ώδης 2 надзвичайний, казковий
μυῖα ή муха
Μυκῆναι αἱ Мікени (*місто в південній Греції*)
μυκτήρ, ἦρος ό ніздря, хобот
Μύνδιος ό житель міста Мінд
Μύνδος ή Мінд (*місто в Карії*)
μυριάκις adv. десять тисяч, *тобто* безліч разів
μυριάς, άδος ή міріада, десять тисяч
μύριοι, αι, α десять тисяч
μυρίος 2, 3 десятитисячний; численний
μύρμηξ, κος ό мураха
μύρον τό мирра, миро (*ароматична олія*)
μῦς, μύς ό миша
Μῦς, Μυός ό Міс (*міфічний родоначальник місійців*)
Μυσία ή Місія (*область в Малій Азії*)
μυστήριον τό таємниця, таїнство

Μυτιλήνη ή Мітілена (*місто на острові Лесбос*)
μυχός ό глибина, внутрішня частина (країни, будинка), ущелина
μύω закривати(ся), ущухати
μωμάομαι насміхатися
μωραίνω (*fut. μωρανῶ, aor. ἐμώρανα, aor. pass. ἐμωράνθην, pf. pass. μεμώραμμαι*) робити або говорити дурниці; викривати безглуздість; *pass.* втрачати силу або смак
μωρία ή дурість, нерозумність, безглуздість
μῶρος (μωρός) 2, 3 дурний, нерозумний, безглуздий
Μωϋσέως ό Мойсей

Nv

v' п'ятдесят
,v п'ятдесят тисяч
Ναζαρέθ ή i τό indecl. Назарет (*місто в Галілеї*)
ναί так, воістину, справді
ναίω (*aor. ἐνασσα, aor. pass. ἐνάσθην, pf. pass. νένασμα*) жити, мешкати
ναός = νεώς
ναυ-αγέω зазнавати аварії корабля
ναυ-άγιον τό аварія корабля
ναυ-λοχέω стояти на якорі
ναυ-μαχέω битися на морі
ναυ-μαχία ή морський бій
Ναύπακτος ό Навпакт (*місто біля Коринфської затоки*)
Ναύπλιος ό Навплій (*син Посейдона*)
ναύς, νεώς ή корабель
Ναυσικᾶ, ᾶς ή Навсікая (*дочка феакійського царя в "Одіссеї"*)
ναύτης, ου ό моряк, матрос
ναυτικόν τό морський флот
ναυτικός 3 морський, морехідний
ναυτιλία ή мореплавання
ναυτίλος ό моряк
νεάζω бути молодим, бути сильним, молодіти, оновлюватися

νεανίας, ου ό юнак, парубок
νεανίσκος ό юнак, слуга
νεβρός ό молодий олень
νεικείω (*fut.* νεικέσω, *aor.* ἐνείκεσα)
 сварити(ся), лаяти, гудити
νεϊκος, εος τό сварка, битва
Νεϊλος ό Ніл (*pika* в *Egypti*)
νεκρός ό мрець
νεκρώω умертвляти
Νεμέα ή Немея
Νέμεια, ων τά Немейські ігри (*в Ar-*
голіді)
Νέμειος 3 немейський
νεμεσ(σ)άω (*aor.* *med.*
 ἐνεμεσησάμην, ἐνεμεσήθην) доса-
 дувати, гніватися, засуджувати
νέμω (*fut.* νεμῶ, *fut. med.* νεμοῦμαι,
 νεμήσομαι, *fut. pass.* νεμεθήσομαι,
aor. ἐνειμα, *aor. med.* ἐνειμάμην,
 ἐνεμησάμην, *aor. pass.* ἐνεμήθην, *pf.*
pass. νενέμημαι, *adj. verb.* νεμητέος)
 приділяти, роздавати; пасти; насе-
 ляти; *med.* поїдати; населяти; зни-
 щувати, нищити
νέος 3 новий; молодий
νεότης, τητος ή молодість, юність
νεοττεύω вити гніздо, виводити
 пташенят
Νέρων, ωνος ό Нерон (*римський*
імператор)
Νέστωρ, ορος ό Нестор (*герой троя-*
нської війни)
Νευροί οί неври (*народ у Скіфії*)
νεῦρον τό жила, струна
νεύω кивати, робити знак, схиля-
 тись
νεφέλη ή хмара
Νεφέλη ή Нефела (*перша дружина*
Атаманта, мати Фрікса і Гелли)
νέω (*fut.* νεύσομαι, νευσοῦμαι; *aor.*
 ἔνευσα) плисти, пливти
νεώριον τό верф, корабельня, дока
νεώς, ώ ό храм
νή (*стверджувальна частка при*
клятві) клянуся

Νηληιάδης, ου ό син Нелея
 (Нестор)
νήπιος 3 що не говорить, нерозум-
 ний
νήπιον τό немовля, дитя
Νηρεύς, έως ό Нереї (бог моря)
νησίζω утворювати острів
νήσος, ου ή острів
νηστεύω постувати, говіти; утриму-
 ватися
νικάω перемагати, перевершувати
νίκη ή перемога
Νίκη ή Ніка (*богиня перемоги*)
Νικίας, ου ό Нікій (*афінський полко-*
водець)
νίκος, εος τό (= **νίκη**) перемога
νίπτω мити
νιφет-ώδης 2 сніжний
νίφω покривати снігом
νοέομαι сприймати, помічати, ося-
 гати (розумом), задумувати, пе-
 редбачати
νόημα, ατος τό думка, задум
νόησις, εως ή думка, мислення;
 νόησις νοήσεως мислення, мисляче
 саме себе
νοητός 3 умоглядний, абстрактний;
 що пізнається розумом
νομαδικός 3 кочовий
νομάς, άδος ό кочівник
νομεύς, έως ό пастух
νομή ή пасовище
νομίζω вважати, визнавати, вжива-
 ти, користуватися, застосовувати;
τά νομιζόμενα установлення, зви-
 чай
νόμιμος 3 законний
νόμισμα, τος τό установлене звича-
 ем, закон; монета
νομο-θετέω давати закони
νομο-θέτης, ου ό законодавець
νόμος ό I закон, установлення, зви-
 чай
νόμος ό II ном (*округ в Єгипті*)
νομο-φυλακέω охороняти закони

νόος, *стягн.* **νοῦς** **ό** розум
νοσέω хворіти
νόσος **ή** хвороба
νοστέω повертатися
νόστος **ό** повернення
νοσ-ώδης **2** шкідливий для здоро-
 в'я, нездоровий
Νότος **ό** Нот (*південний вітер*)
νουθετέω умовляти, викликати,
 вселяти
Νουμᾶς, **δος** **ό** Нума (*римський цар*)
νοῦς = **νόος**
νυκτερινός **3** нічний
νύκτωρ *adv.* вночі
Νυμφαῖον **τό** святилище німф
νύμφη, **ης** **ή** німфа; наречена
νῦν *adv.* нині, тепер, зараз
νυν (*енкл.*) же, отже
νυνί = **νῦν**
νύξ, **νυκτός** **ή** ніч
νῶτον **τό** спина, плечі

ΞΞ

ξ' шістдесят
,ξ шістдесят тисяч
Ξανθίππος **ό** Ксантіпп (*батько Пе-
 рікла*)
Ξάνθος **ό** Ксант
ξεῖνος = **ξένος**
ξένη (*sc. γῆ*) **ή** чужина
ξενη-λασία **ή** вигнання чужоземців
ξενία **ή** гостинність, чужина
Ξενίας, **ου** **ό** Ксеній
ξενίζω пригощати, приймати гостя,
 бути гостем
ξενικόν **τό** наймане військо
ξένιον **τό** подарунок, гостинність
ξενο-κτονία **ή** вбивство чужоземців
ξένος **ό** чужоземець, гість, найма-
 нець
Ξενοφάνης, **ους** **ό** Ксенофан
Ξενοφῶν, **ῶντος** **ό** Ксенофонт
Ξέρξης, **ου** **ό** Ксеркс (*перський цар*)
ξεστός **3** обтесаний, гладкий

ξηραίνω (*fut. pass.* ξηρανθήσομαι,
aor. ἐξηράνω, *aor. pass.* ἐξηράνθην,
pf. pass. ἐξηράσμαι, ἐξηράμμαι) су-
 шити; *pass.* сохнути, усихати
ξηρός **3** сухий
ξίφος, **εος** **τό** меч
ξύγκλυς, **υδος** = **σύγκλυς** нагнаний
 хвилями
ξύλιнос **3** дерев'яний
ξύλον **τό** дерево (зрубане), дереви-
 на, колода, ціпок, палка
ξύν = **σύν**
ξυν-αλίζω збирати, стягати
ξυρέω стригти, обстригати *або* го-
 лити
ξυσμή **ή** вирізаний знак, буква

Οο

ο' сімдесят
,ο сімдесят тисяч
ό *артиклъ* чоловічого роду
ὀβελίσκος **ό** рожен
ὀβελός **ό** рожен; обеліск; прут ого-
 рожі
ὀβολός **ό** обол (*монета, 1/16 драхми*)
ὀγδοήκοντα вісімдесят
ὄγδοος **3** восьмий
ὀγκάομαι ревіти
ὄγκος **ό** тягар
ὄδε, **ήδε**, **τόδε** цей
ὀδεύω подорожувати
ὀ-δί, **ή-δί**, **το-δί** = **ὄδε**, **ήδε**, **τόδε**
ὀδίτης, **ου** **ό** мандрівник, подорож-
 ній
ὀδός **ή** дорога, шлях
ὀδούς, **όντος** **ό** зуб, ікло
ὀδώ вести, показувати
ὀδυνάω завдавати горя, страждан-
 ня; пригнічувати, засмучувати;
pass. мучитися, страждати
ὀδύνη **ή** біль, мука
ὀδυνηρός **3** болісний, скорботний
ὀδυρμός **ό** ридання, голосіння

ὀδύρομαι (*aor.* ὠδύραμην) засмучуватися, уболівати, плакати
Ὀδύσσεια (Ὀδυσσεΐα) ἢ **Ὀдіссея**
Ὀδυσσεύς, ἕως ὁ **Ὀдіссея** (*герої*
Троянської війни)
ὄθεν *adv.* звідки, тому, через це
ὄθενπερ звідки саме
οἷ *adv.* куди
οἷ (*енкл.*) *Dat. sing.* займенника 3-ї
 особи = **αὐτῶ, αὐτῇ** йому, їй
οἷα (οἷον) як, наче, немов, тому що
Οἷαγρος ὁ **Εαγρ** (*батько Орфея*)
οἶγνυμι = **ἀν-οἶγνυμι**
οἶδα (*imper. pf.* ἴσθι, *pf. conjct.* εἰδῶ,
inf. pf. εἰδέναи, *part. pf.* εἰδώς) знати,
 розуміти
Οἰδίπους, ποδος ὁ **Едіп** (*фіванський*
цар)
οἶδμα, τος τό хвиля
οἴζυρος 3 нещасний, жалюгідний
οἴκαδε додому
οἰκεῖον τό споріднення; властивість
οἰκεῖος 3 домашній, дружній, бли-
 зький, власний, належний
οἰκειότης, ητος ἡ споріднення,
 близькість
οἰκέτης, ου ὁ домочадець; слуга,
 раб
οἰκέτις, ιδος ἡ рабиня
οἰκέω жити, населяти
οἴκημα, τος τό кімната, приміщен-
 ня
οἰκήσιμος 2 придатний для житла
οἴκησις, εως ἡ житло; перебування,
 проживання
οἰκητής ὁ житель, мешканець
οἰκήτωρ, ορος ὁ житель, колоніст
οἰκία ἡ будинок, житло
οἰκίδιον τό будиночок, хатка
οἰκίζω (*aor.* οἰκισα) засновувати, на-
 селяти
οἰκο-δόμειω будувати (дім), спору-
 джувати
οἴκοθεν з дому
οἴκοι вдома, у себе, на батьківщині

οἰκονομικός 3 господарський
οἰκονομικά τά господарство
οἶκος ὁ дом, будинок, житло, при-
 міщення
οἶκος = **ἐοικός** *part. n* *vid* **ἔοικα**
οἰκουμένη (*sc.* γῆ) населена земля,
 всесвіт, мир, ойкумена
οἰκτεῖρω (*fut.* οἰκτιρῶ, οἰκτιῶ; *aor.*
 ὤκτιρα, ὤκτειρα) жаліти, щадити,
 оплакувати (з *Acc.*)
οἶκτος ὁ жаль, жалощі, скарга
οἶ(ο)μαι (*fut.* οἰήσομαι, *aor.* ὤήθην)
 думати
οἶμοι горе! нещастя моє!
οἶμωγή ἡ крик, зойк, ридання
οἶμῶζω (*fut.* οἶμῶξομαι, οἶμῶξω, *aor.*
 ὤμωξα) кричати, вити, голосити,
 плакати
οἶνος ὁ вино
οἶνο-χοέω наливати вино, бути ви-
 ночерпієм
οἶομαι = **οἶμαι**
οἶον *i* **οἶα** *adv.* як, наче, немов, тому
 що
οἶος 3 такий, який; οἶός τέ εἶμι я
 можу, οἶόν τέ ἐστί можна
οἶς, οἶός ἡ вівця
οἶστός ὁ стріла
οἶχομαι (*fut.* οἰχήσομαι, *pf.* ὤχημαι)
 іти, відходити, вирушати; гинути
οἰωνός ὁ птах, пророцтво, знамення
ὄκνος ὁ нерішучість
ὄκο- *ιον.* = ὄπο-
ὄκτακόσιοι, αι, α вісімсот
ὄκτά-πηχυς, υ завширшки у 8 лік-
 тів
ὄκτώ вісім
ὄκως *ιον.* = ὄπως
Ὀλβιοπολίτης ὁ ольвіополіт (*жи-*
тель Ольвії, міста у Скіфії)
ὄλβιος 3 щасливий, багатий, замо-
 жний
ὄλβος ὁ щастя, багатство
ὄλέθριος 3 згубний
ὄλεθρος ὁ загибель

ὀλιγάκις *adv.* рідко, декілька разів
ὀλιγαρκής 2 задоволений малим, поміркований
ὀλιγαρχία ή ολιгархία
ὀλίγος 3 малий, незначний; нечисленний, небагато хто
ὀλιγο-χρόνιος 2 короткочасний
ὄλλυμι = ἀπ-όλλυμι
ὀλολύζω завивати, кричати
ὄλον τό ціле, всесвіт
ὄλος 3 цілий, весь; цілісний; τὸ ὄλον ціле, всесвіт
ὀλοφύρομαι волати, голосити, плакати
Ὀλυμπία ή Οлімпія (*місто у Пелопоннесі*)
Ὀλύμπια τά олімпійські ігри
Ὀλυπιάς, άδος ή οлімпіада
Ὀλυμπος ὁ Οлімп
Ὀλύνθιοι οἱ жителі Олінфа
Ὀλυνθος ή Οлінф (*грецьке місто*)
ὄλωλα *pf. do ὄλλυμι*
ὄλως у цілому, взагалі; цілком
ὀμαλισμός ὁ вирівнювання, зрівнювання
ὄμβρος ὁ дощ
ὄμηρος ὁ заручник
Ὅμηρος ὁ Гомер
ὀμιλέω бути разом, спілкуватися
ὀμιλία ή співтовариство, спілкування
ὀμιλότης ὁ близький
ὄμιλος ὁ *тільки sing.* натовп, маса, люд
ὄμμα, τος τό око
ὄμνυμι (*fut.* ὀμοῦμαι, ὀμόσω, ὀμόσομαι, *fut. pass.* ὀμοσθήσομαι, *aor.* ὤμοσα, *aor. pass.* ὤμό(σ)θην, *pf.* ὀμώμοκα, *pf. pass.* ὀμώμο(σ)μαι) клястися, присягати
ὀμνύω = ὄμνυμι
ὀμο-γενής 2 того самого роду, того ж походження, родинний; однорідний, однієї й тієї ж категорії

ὀμο-εἶδεια ή подоба, схожість, подібність (форми)
ὀμοιο-γενής 2 одного роду, походження
ὄμοιος (ὄμοῖος) 3 подібний, однаковий
ὀμοιότης, τητος ή подоба, подібність, схожість
ὀμοιόω уподібнювати, порівнювати
ὀμοίωμα, ατος τό образ, зображення, подібність
ὀμοίως *adv.* подібним чином, подібно, так само
ὀμοκλέω кричати, сварити
ὀμο-λογέω погоджуватися, домовлятися, зізнаватися, визнавати, допускати; *med.* бути загальноновизнаним
ὀμο-λογία ή згода, порозуміння, примирення
ὀμο-νοέω мати однакові думки, погоджуватися
ὀμό-νοια ή однодумність, згода
ὀμό-νοος 2 однодумний, згодний
ὀμο-ορέω межувати; *οἱ ὀμοροῦντες* сусіди
ὀμο-τράπεζος ὁ співтрапезник
ὀμοῦ *adv.* разом, там само, одночасно, близько, поруч
ὀμό-φυλος 2 одноплемінний, родинний, близький
ὄμφαξ, κος ή незрілий виноград
ὀμώνυμος 2 однойменний
ὄμως однак, все-таки, проте; однаково; немов, подібно (*Dat.*)
ὄν, ὄντος *part. praes. n do εἶμι*
ὄν, ὄντος τό суще; τὸ μὴ ὄν (відносно) небуття, τὸ οὐκ ὄν (абсолютне) небуття
ὄναίμην *opt. aor. med. do ὀνίνημι*
ὄναρ, ὄνειρατος τό сон
ὄνειδίζω сварити, лаяти, гудити, ганити
ὄνειδος, εος τό лайка, докір, осудження, ганьба

ὄνησις, εως ἢ користь, вигода
ὄνία (εολ.) = **ἀνία**
ὄνίνημι (fut. ὀνήσω, aor. ὤνησα, aor. med. ὠνήμην, ὠνάμην, aor. pass. ὠνήθην) бути корисним, допомагати (з Acc.); med. одержувати вигоду
ὄνομα, τος τό ім'я, назва
ὀνομάζω (fut. ὀνομάσω, aor. ὠνόμασα) називати, іменувати
ὀνομαστός 3 знаменитий
ὄνος ὁ, ἢ осел, ослиця
ὄντα τά pl. δο ὄν
ὄνυξ, χος ὁ ніготь, кіготь, пазур
ὄξος, εος τό винний оцет
ὄξύ-θυμος 2 запальний, палкий
ὄξύς, εία, ύ гострий; швидкий; терпкий; міцний
ὄξύτης, ητος ἢ гострота; швидкість
ὄπη там де, куди, яким шляхом
ὀπηλίκος 3 настільки великий
ὀπηνίκα коли, щойно; щоразу коли
ὀπισθεν adv. ззаду, позаду
ὀπισθο-φύλαξ, κος ὁ воїн в ар'єргарді
ὀπίσω adv. позаду, ззаду; назад
ὀπλή ἢ копито
ὀπλίζω (fut. ὀπλιῶ, aor. ὤπλισα, aor. pass. ὠπλίσθην, pf. pass. ὤπλισμαι) озброювати
ὀπλίτης, ου ὁ гопліт (важкоозброєний воїн)
ὄπλον τό зброя
ὀπόθεν adv. звідки б не
ὀποί adv. куди
ὀποῖος, ιον. ὀκοῖος 3 який, що; будь-який
ὀποιοσ-οῦν 3 який би не був (якість), будь-який
ὀπόσος, ιον. ὀκόσος 3 який би не був (кількість), такий численний; стільки, скільки
ὀποσουντισοῦν за будь-яку ціну
ὀποτάν = ὀπότε ἄν

ὀπότε adv. коли, щоразу коли, оскільки
ὀπότερος 3 який (із двох)
ὄπου adv. де
ὀπτανεῖον τό кухня
ὄπως, ιον. ὀκως adv. яким чином, як, якомога (при найвищ. ст.); щоб, що
ὄπωσ-περ, ιον. ὀκωσ-περ тж. окремо adv. точно так, так само, таким саме чином
ὄρατός 3 видимий, зримий
ὄράω (impf. ἐώρων, ὤρων, fut. ὄψομαι, fut. pass. ὀφθήσομαι, aor. εἶδον, aor. pass. ὤφθην, ἐώραθην, pf. ἐώρακα, ἐόρακα, ὄωπα, pf. pass. ἐώραμαι, ὤμμαi) бачити, дивитися; pass. з'являтися, з'явитися, показуватися
ὄργανον τό знаряддя
ὄργή ἢ потяг, прагнення; гнів, роздратування, запал
ὄργιασμός ὁ оргія, таємний обряд
ὄργίζομαι (fut. ὄργιούμαι, ὄργισθήσομαι) гніватися, сердитися (з Dat.)
ὄργυιά ἢ оргія, сажень (міра довжини)
ὄρέγω (pf. pass. ὄρώρεγμαi) простягати; med. прагнути, бажати
ὄρεινός 3 гірський
ὄρεξις, εως ἢ прагнення, бажання
Ὀρέστης, ου ὁ Орест (син Агамемнона)
ὄρθιος 2, 3 крутий, високий
ὄρθός 3 прямий, правильний
ὄρθόω випрямляти
ὄρίζω установлювати межу, розмежовувати, розділяти, визначати
ὄρκος ὁ клятва, присяга
ὄρμάω рухати; med. рухатися, прямувати
ὄρμή ἢ бажання, потяг
ὄρμος ὁ I ланцюг, намисто
ὄρμος ὁ II пристань, притулок

ὄρνις, ιθος ὄ, ἦ птах
 ὄρνεον τό = ὄρνις
 ὄρος, εὸς τό гора
 ὄρος ὄ межа, строк
 ὄροφή ἦ покрівля, дах
 ὄρυκτός 3 викопаний, виритий
 ὄρύττω (pf. act. ὄρώρουχα, pf. pass.
 ὄρώρουγμαι) копати, рити
 ὄρφανία ἦ сирітство
 ὄρφανός 2 посиротілий, сирота
 Ὀρφεύς, ἕως ὄ Орфей (легендарний
 співець)
 ὀρχέομαι танцювати
 ὄς, ἦ, ὄ (той) який, (той) хто, (те)
 що; ἐν ᾧ (χρόνῳ) у той час як; ἐξ οὔ
 (χρόνου) з того часу як
 ὀσημέραι adv. щодня
 Ὄσιρις, ἰδος ὄ Осіріс (египетський
 бог)
 ὄσος 3 який (за розміром); ὅσον скі-
 льки, приблизно; ὅσῳ як, наскільки
 (при вищ. ст.)
 ὄσοσ-περ 3 такий само
 ὄσ-περ, ἦ-περ, ὄ-περ який і, саме
 той
 ὄσσος = ὄσος
 ὀστέον τό кістка
 ὄστις, ἦτις, ὅτι який; усякий хто,
 хто б не
 ὀστιс-οὔν, ἦтис-οὔν, ὅти-οὔν тж.
 окремо будь-який
 ὀστράκινος 3 глиняний
 ὀστρακον τό глиняний черепок
 ὀσφρησις, εὼς ἦ нюх
 ὄταν = ὅτε ἄν (щоразу) коли
 Ὀτάνης, ου ὄ Отан (перське ім'я)
 ὄτε коли, у той час як
 ὄτι що, тому що; якомога (при най-
 вищ. ст.)
 ὄτιοὔν п до ὀστιсοὔν
 ὄτου (= οὔτινος) див. ὄστις
 οὔ (οὔκ, οὔχ) не
 οὔ adv. де, куди, коли
 οὔ Gen. sing. займенника 3-ї особи його,
 її

οὔαί горе! (скорботний вигук)
 οὔδαμᾶ = οὔδαμη
 οὔδαμη adv. ніде, ніяк, ніколи
 οὔδαμόθεν adv. нізвідки
 οὔδαμοῖ adv. нікуди
 οὔδαμοῦ adv. ніде
 οὔδαμῶς adv. ніяк
 οὔ-δέ і не, а не, але не, навіть не
 οὔд-εῖς, οὔде-μία, οὔд-έν жоден,
 ніхто, ніщо, ніякий
 οὔ-дέν adv. ніскільки, нітрохи; зо-
 всім не
 οὔδέποτε adv. ніколи
 οὔδέτερος 3 ні той ні інший, жоден
 з двох
 οὔθ-εῖς, έν = οὔдеῖς, έν
 οὔк (= οὔ) не
 οὔк-έτι adv. вже не, більше не
 οὔк-οὔν adv. все-таки не, однак не
 οὔк-οὔν отже; очевидно, звичайно
 οὔλόμενος 3 згубний
 οὔλος 3 щільний, товстий, густий
 οὔν отже, справді, дійсно
 οὔνομα (ιον.) = ὄνομα τό ім'я, назва
 οὔ-ποτε adv. ніколи
 οὔ-πω adv. ще не
 οὔρά ἦ хвіст; ар'єргард
 Οὐρανία ἦ Уранія (муза астрономії)
 οὐράνιος 2, 3 небесний; величезний
 οὐρανός ὄ небо; ὄ Οὐρανός Уран
 (грецьке божество)
 οὔρος = ὄρος
 οὔρος = ὄρος
 οὔς, ὠτός τό (Dat. pl. ὠσί) вухо
 οὔσα f до ὠν (part. praes. до εἰμί)
 οὐσία ἦ буття, сутність; майно
 οὔ-τε і не; οὔτε — οὔτε ні – ні, і не – і
 не
 οὔτινος див. ὄστις
 οὔτος, αὔτη, τοὔτο (ось) цей, (ось)
 той
 οὔτω(ς) (οὔτωσί) adv. так, таким
 чином
 οὔχ (= οὔ) не
 ὀφείλημα, τος τό обов'язок, борг

ὀφείλω (fut. ὀφειλήσω, aor. ὠφείλησα, ὠφελον, aor. pass. ὠφειλήθην, pf. ὠφείληκα) бути винним, заборгувати
 ὀφέλλω = ὀφείλω
 ὄφελος τό користь, вигода
 ὀφθαλμός ὁ око
 ὀφθείς part. aor. pass. δο ὄραω
 ὄφεις, εως ἤ змія, змії
 ὀφλισκάνω (fut. ὀφλήσω, aor. ὠφλησα, ὠφλον, pf. ὠφληκα) бути притягненим до суду, заслуговувати на покарання, бути засудженим
 ὄφρα поки, тим часом
 ὄφρως, ὕος ἤ бров
 ὄχημα, τος τό корабель
 ὄχθη ἤ беріг
 ὄχλησις, εως ἤ занепокоєння, турбота, незручність
 ὄχλος ὁ юрба, натовп, чернь
 ὄχυρός 3 міцний, укріплений
 ὄψ, ὀπός ἤ голос, звук
 ὀψέ adv. пізно
 ὄψις, εως ἤ зір, вид, видовище, вигляд, зовнішність
 ὄψομαι fut. δο ὄραω

Ππ

π' вісімдесят
 ,π вісімдесят тисяч
 πάγος ὁ лід, холод; пагорб; скеля; ὁ Ἀρείου πάγος Ареопаг
 παγ-χροניσμός ὁ все-часність
 πάθημα, τος τό почуття, афект, страждання
 πάθος, εος τό страждання, горе, нещастя; пристрасть; властивість, ознака, стан
 παιάν, ἄνος ὁ пеан (гімн на честь Аполлона)
 παιδ-αγωγός ὁ раб, що веде дітей (до школи); вихователь
 παιδεία ἤ виховання, навчання, освіта, культура

παιδεύμα, τος τό наука, виховання
 παιδευσις, εως, ἤ виховання, місце виховання, школа
 παιδεύω виховувати, навчати
 παιδίον τό дитина
 παιδίσκος ὁ хлопчик, синок
 παίζω (fut. παίσομαι, παίξομαι, παίξω, aor. ἔπαισα, ἔπαιξα, aor. pass. ἐπαίχθην, pf. πέπαικα, pf. pass. πέπαισμαι, πέπαιγμαι) бавитися, грати
 παῖς, παιδός ὁ, ἤ дитина, хлопчик, дівчинка; раб, рабиня
 παίω (fut. παίσω, παιήσω) бити (рогами), ударяти
 παλάθη ἤ корж
 πάλαι adv. давно, колись, за старих часів
 παλαιός 3 (compar. παλαιότερος, παλαιότερος, superlat. παλαιότατος, παλαίτατος) давній, старий
 παλαιστρα ἤ палестра (школа боротьби)
 παλαίω боротися
 παλίμψηστος 2 знову стертий
 πάλιν adv. знову, ще раз
 παλίν-τροπος 2 відведений убік; спрямований у протилежний бік
 πάλλω (aor. ἔπηλα, aor. pass. ἐπάλην, pf. πέπηλα, pf. pass. πέπαλμαι) потрясати, розмахувати
 παλτόν τό металний спис, дротик
 πάμ-παν adv. зовсім
 πάμ-πολυς, πόλλη, πολυ вельми численний
 παμ-φόρος 2 плодоносний
 Παναθήναια τά Панафінеї (свято на честь Афіни)
 παν-άθλιος 2 зовсім нещасний
 παν-δημεί adv. всім народом, поголовно
 Παν-δώρα ἤ Пандора ("обдарована всім", перша жінка, створена за наказом Зевса)

Παν-έλληνες οἱ панелліни, жителі (всієї) Еллади
παν-ελληνικός 2 загальногрецький
παν-ηγυρικός 3 хвалебний, урочистий, святковий
παν-ήγυρις, εως ή багатолюдні збори, свято
παν-ουργία ή підступність, хитрість, шахрайство
παντά-пασи(v) adv. зовсім, цілком; (у відповідях) звичайно, звісно, безумовно
πανταχῆ adv. з усіх боків
πανταχό-θεν adv. звідусіль, звідусюди
πανταχοῦ adv. усюди, скрізь, на всі боки
παν-τελής 2 досконалий, довершений, повний
Παντικάπιον τό Пантікапей (місто)
Παντικάπης, ου ό Пантікап (притока Борисфена)
παντοδαпός 3 різний
πάντοθεν з усіх боків, звідусіль
παντοῖος 3 всілякий, різноманітний
παντοπόρος 2 спритний у всьому
πάντοτε adv. завжди
πάντως adv. зовсім, повністю, цілком
πάνυ adv. зовсім, завжди, дуже
πάππος, ου ό дід, предок, пращур
παρά (Gen.) від; (*Dat.*) біля, в; (*Acc.*) перед, проти, понад
παρα-βαίνω іти поруч, переступати, порушувати
παρα-βάλλω перекидати, кидати комусь, підкидати; порівнювати
παρα-βοηθέω поспішати на допомогу
παρα-βολή ή порівняння, притча; наближення
παρ-αγγέλλω наказувати, закликати
παρ-άγγελμα, τος τό наказ

παρ-αγειτονέω спостерігати за сусідом
παρ-αγίγνομαι бути у кого-н., з'являтися, бути присутнім; приходити
παρ-άγωγος 2 похідний
παρά-δειγμα, τος τό приклад, зразок, доказ
παράδεισος ό звіринець, парк; рай (NT)
παρ-αδέχομαι допускати, приймати
παρ-αδίδωμι передавати
παρά-δοξος 2 непередбачений, неймовірний, суперечливий
παρ-αθαλάττιος 2 приморський
παρά-θυρος ό бічні двері
παρ-αίνεσις, εως, ή умовляння, переконання
παρ-αινέω (fut. παραινέσω, παραινέσομαι, aor. pass. παρηνέθην, pf. pass. παρήνημαι) переконувати
παρ-αιρέω (aor. παρείλον, pf. παρήρηκα) віднімати; топтати; зневажати
παρ-αιτέομαι (aor. παρητησάμην, pf. παρήτημαι) просити, благати; відмовляти(ся)
παρ-ακάθ-ημαι сидіти поруч
παρ-ακαθ-ίστημι ставити біля
παρά-καιρος 2 несвоєчасний
παρ-ακαλέω закликати, звертатися
παρ-ακατα-τίθημι класти поруч; *med.* довіряти, доручати
παρ-ακειμαι перебувати поруч або бути близьким; межувати
παρ-ακελεύω наказувати, пропонувати; *med.* радити, вмовляти
παρ-ακολουθέω іти поруч, іти слідом (з *Dat.*)
παρ-αλαμβάνω приймати, займати, брати з собою; сприймати, чути
παρ-αλία ή примор'я, морське узбережжя

παρ-άλιος 2, 3 приморський
παρ-άλληλα ή зіставлення
παρ-άλληλος 3 відповідний, паралельний
παρά-λογος 2 нелогічний, безглуздий
παρά-λογος ό невірний розрахунок, несподіванка
πάρ-αλος 2 приморський
παρ-αμείβομαι проходити мимо, минати
παρά-νοια ή божевілля, безумство
παρ-α-νομέω порушувати закони
παρά-νομος 2 беззаконний
παρά-παν *adv.* цілком, зовсім
παρ-απέμπω проводити
παρ-α-πλήσιος 2 майже однаковий, рівний
παρ-α-ρῶρέω текти мимо; випадати (*pro snig*), проникати
παρ-α-σάγγης, ου ό парасанг (*μίρα* довжини, близько 5.5 км)
παρά-σιτος ό нахлібник, паразит
παρ-α-σκευάζω готувати
παρ-α-σκευή ή приготування
παρά-στασις, εως ή стояння поруч
παρ-α-στάτης, ου ό який стоїть поруч (*особливо в строю*); помічник, товариш
παρ-α-στρατοπεδεύω таборитися поруч (з ким-н., чим-н.)
παρ-α-σύρω захоплювати; тягти, забирати
παρ-α-σχεῖν *inf. aor. do παρ-έχω*
παρ-α-τάττω розставляти, розміщати, шикувати
παρ-α-τείνω (*fut. παρ-α-τενῶ, aor. παρ-ε-τεῖνα, pf. παρ-α-τέτᾱκα*) тягти, простягати; терзати, мучити
παρ-α-τηρέω стежити, підстерігати
παρ-α-τήρησις, εως ή спостереження
παρ-α-τίθημι класти біля; подавати, віддавати; порівнювати
παρ-α-τρέχω переслідувати

παρ-αυτικά *adv.* негайно, миттєво
παρ-α-φραγμα, ατος τό огорожа, перегородка
παρ-α-φέρω нести мимо, проносити
παρ-α-φυλάττω вартувати; стежити; вичікувати
παρ-α-χρέομαι зневажати себе, бути відчайдушним
παρ-α-χρήμα *adv.* негайно
παρ-α-χωμα, τος τό гать, насип
παρ-α-χωρέω уступати, дозволяти
παρ-εγ-γυάω передавати, наказувати
παρ-εικάζω порівнювати
πάρ-ειμι I (εἶμι) бути присутнім; **τά παρόντα** теперішній стан
πάρ-ειμι II (εἶμι) проходити
παρ-εκτός (Gen.) поза; **τὸ παρεκτός** інше
παρ-ελαύνω (*fut. παρ-ε-λῶ, aor. παρ-ε-λήσᾱ*) минати, гнати мимо, об'їжджати
παρ-εμ-πίπτω (*fut. παρ-εμ-πεσοῦμαι*) попадати, опинятися, вторгатися, вдиратися
παρ-επομαι іти збоку, супроводжувати
πάρ-εργος 2 другорядний
παρ-ερχομαι (*fut. παρ-ε-λεύσομαι, aor. παρ-ε-ῆλθον, pf. παρ-ε-λήλυθα*) проходити, входити, проникати, порушувати
παρ-έχω (*fut. παρ-ε-ξῶ, παρ-α-σχῆσω, aor. παρ-ε-σχον, pf. παρ-ε-σχηκα*) доставляти, давати, дозволяти; заповідювати; приводити; показувати; підставляти; викликати
παρ-θένος ή дівчина; **ή Παρ-θένος** Афіна-Парфенос (*Δίνα*)
Παρ-θενών, ῶνος ό Парфенон (*храм Афіни-Парфенос*)
παρ-ίημι (*fut. παρ-ε-ήσω, aor. παρ-ε-ῆκα, aor. med. παρ-ε-ίμην, aor. pass. παρ-ε-ίθην, pf. παρ-ε-ῖκα*) опускати, пропускати, уступати

παρ-ιππεύω під'їжджати на коні
Πάρις, ιδος ὁ Паріс (син троянського царя *Πριάμα*)
παρ-ίστημι ставити біля; погоджуватися; *med.* ставати біля, з'являтися
Παρμενίδης, ου ὁ Парменід
Παρμενίων, ονος ὁ Парменіон (полководець *Александра Македонського*)
παρ-οδεύω проходити, проїжджати
πάρ-οδος ἡ дорога мимо, прохід, вихід
πάροιθεν *adv.* перед, раніше
παρ-οικοδομέω будувати поруч
πάρ-οικος ὁ сусід, житель-іноземець
παρ-οιμία ἡ прислів'я, приказка
παρ-οινέω бешкетувати у п'яному стані
παρ-οξύνω (*fut.* *παροξύνω*) дратувати
παρ-οράω (*fut.* *παρόψομαι, aor.* *παρείδον, pf.* *παρεόρακα, aor. pass.* *παρώφθην, pf. pass.* *παρῶμμαι*) не звертати уваги
παρ-ουσία ἡ присутність, наявність; прихід
Παρούσατις, ιδος ἡ Парісатіда (*перська цариця*)
παρ-ώνι(ι)ος 2 прозваний
πᾶς, πᾶσα, πᾶν весь, цілий, усякий, кожний
πάσχω (*fut.* *πείσομαι, aor.* *ἔπαθον, pf.* *πέπονθα*) терпіти, страждати; зазнавати
πατάττω бити, ударяти, вражати, жалити
πατέομαι (*fut.* *πάσομαι, aor.* *ἐπάσάμην, pf.* *πέπασμαι*) куштувати, їсти, пити (з *Gen.*)
πατέω топтати; (на)ступати, ходити
πατήρ, πατρός ὁ батько
πάτριη ἡ батьківщина; походження

πατριά ἡ походження по батьківській лінії; рід
πατρίκιος ὁ патрицій, знатний сановник
πάτριος 2, 3 батьківський
πατρίς, ιδος ἡ батьківщина
Πάτροκλος ὁ Патрокл (*друг Ахілла*)
πατρ-ωνύμιος 2 (= πατρωνυμικός 3) названий по батькові
πατρῶος 2, 3 батьківський, вітчизняний, рідний
παῦλα ἡ припинення, відпочинок
Παυσανίας, ου ὁ Павсаній
παύω стримувати; переставати, припиняти
Παφλαγονία ἡ Пафлагонія (*країна в Малій Азії*)
πάχος, εος τό товщина
παχύς, εῖα, ύ товстий
παχύτης, ητος ἡ гуща, густота, товщина, щільність
πεδιάς, ἄδος ἡ рівнина
πεδῖον τό рівнина
πεζός 3 піший; *πεζῆ* *adv.* пішки
πειθαρχία ἡ покора, слухняність
πείθω (*fut.* *πείσω, fut. pass.* *πεισθήσομαι, aor.* *ἔπεισα, ἔπιθον, aor. pass.* *ἐπείσθην, pf.* *πέπεικα, pf. πέποιθα, pf. pass.* *πέπεισμαι*) переконувати; *med.* переконуватися, коритися, довірятися, покладатися, вірити
πειθῶ, οῦς ἡ переконання
πεινάω голодувати
πένης, ητος бідний, незаможний
πενία ἡ бідність, нестаток
πειρα ἡ проба, спроба; випробування, досвід; використання
Πειραιεύς, ἑως ὁ Пірей (*афінська гавань*)
Πειραῖον τό (Πειραιός ὁ) Пірей (*порт у Коринфській затоці*)
πειραιόω випробовувати

πειραρα, ατος τό (*переважн. pl.*) гра-
 ниця, межа; результат, рішення;
 основна риса, суть
πειρασμός *ο* спокуса, випробування
πειρατής, ου *ο* пірат
πειράω (*частіше med.*) намагатися,
 випробувати, пробувати, робити
 спробу; дізнаватися, переконува-
 тися
πεισαι *inf. aor. do* **πειθω**
Πεισίστρατος *ο* Пісістрат (*афінсь-*
кий тиран)
πελαγίζω бути затопленим
πέλαγος, εος τό море
πελάζω (*fut. πελάσω, атт. πελῶ,*
aor. ἐπέλασσα, aor. pass. ἐπελάσθην,
pf. pass. πέπλημαι) наближати
πέλας *adv.* близько; *ο* **πέλας** близь-
 кий
πελάτης, ου *ο* близький
Πελείδης, ου *ο* син Пелея, Ахілл
πέλεκυς, εως *ο* сокира
Πελίας, ου *ο* Пелій
Πελοποννησιακός *3* пелопоннесь-
 кий
Πελοποννήσιος *3* пелопоннеський
Πελοπόννησος *ή* Пелопоннес
Πέλοψ, οπος *ο* Пелопс (*син Танта-*
ла)
Πέλται αί Пельти (*місто у Фригії*)
πελταστής *ο* легкоозброєний
πέλω (*aor. ἔπλον*) обертатися, бува-
 ти, відбуватися, існувати
πέμμα, τος τό печиво, пиріг
πέμπτος *3* п'ятий
πέμπω (*aor. ἔπεμψα, aor. pass.*
ἐπέμφθην, pf. πέπομφα, pf. pass.
πέπεμμαι) посилати, відправляти
Πενελόπη *ή* Пенелопа (*дружина*
Οδίσсея)
πένης, ητος бідний
Πενθεσίλεια *ή* Пентесілея (*амазон-*
ка)
πενθέω горювати, сумувати, опла-
 кувати

πένθος, εος τό сум, скорбота
πενία *ή* бідність
πένομαι бути бідним, бідувати
πεντακισχίλιοι, αι, α п'ять тисяч
πεντακόσιοι, αι, α п'ятсот
πεντακοσιομέδιμνος *ο* пентакосіо-
 медимн (*громадянин, що збирав 500*
медимнів с-г продуктів)
πέντε п'ять
πεντεκαίδεκα п'ятнадцять
πεντήκοντα п'ятдесят
πεντηκοστός *3* п'ятдесятий
πεπέρασμαι *pf. pass. do* **περαίνω**
πέπλος *ο* одяг, покривало
πέπονθα *pf. do* **πάσχω**
πέπων *2* стиглий; ніжний, зніже-
 ний, боязкий
περ (*енкл.*) же (*спонукання*)
πέρα *adv.* по той бік; вище, більше
περαίνω (*fut. περᾶνῶ, fut. pass.*
περανθήσομαι, aor. ἐπερᾶνα, aor.
pass. ἐπεράνθην, pf. pass.
πεπέρασμαι) виконувати, робити;
 обмежувати, визначати: *καί*
πεπερασμένον καί ἄπειρον як об-
 межене, так і безмежне
περαιόω переправляти
πέραν (πέρην) *adv.* по той бік
πέρας, ατος τό межа
περατέρω *adv.* далі, за межами
περάω протікати, проходити, пере-
 пливати
πέρην = πέραν
πέρθω (*aor. ἔπερσα, ἔπρᾶθον*) руй-
 нувати, грабувати
περί (*Gen.*) про; (*Dat.*) за; (*Acc.*) біля,
 навколо, поблизу
περι-άγω водити навкрути, обводи-
 ти; обертати, повертати; *med.* блу-
 кати
περι-αιρέω (*aor. περιεἶλον*) позбав-
 ляти
Περίανδρος *ο* Періандр (*коринфсь-*
кий тиран)

περι-βάλλω (*fut.* περιβαλῶ, *aor.* περιέβαλον) обіймати, оточувати
περί-βλεπτος 2 відомий, славний
περι-βλέπω дивитися навколо, оглядати
περι-βόητος 2 усім відомий, знаменитий
περί-βολος ó огорожа, коло
περι-γίγνομαι перевершувати, перемагати, оволодівати (з *Gen.*)
περι-γράφω окреслювати, визначати
περι-δέω підв'язувати, прив'язувати, обв'язувати
περί-ειμι (εἶμι) зберігатися, лишатися (живим)
περί-ειμι (εἶμι) = **περι-έρχομαι**
περι-έρχομαι (*fut.* περιελεύσομαι, *aor.* περιῆλθον, *pf.* περιελήλυθα) ходити навкруги, обходити, оточувати
περι-έχω (*fut.* περιέξω, *περισχήσω*, *aor.* περιέσχον) оточувати, обступати; *med.* прагнути, тяжіти
περι-ίστημι (*aor.* περιέστησα, *περιέστην*, *aor. pass.* περιεστάθην, *pf.* περιέστακα, *περιέστηκα*) ставити навкруги; *med.* оточувати
περι-καθαρίζω очищати навколо
περι-καλύπτω покривати
Περικλῆς, έους ó Перікл
περι-λάμπω яскраво висвітлювати, опромінювати
περι-λείπομαι залишатися в живих
περί-λυπος 2 дуже сумний
περι-μάχητος 2 за який б'ються, жаданий
περι-μένω чекати, залишатися
περί-μετρον τό окружність, коло
πέριξ *adv.* навкруги, зовні
περί-οδος ή обхід
περι-οικέω жити біля, навколо
περι-οικοδομέω будувати навколо, оточувати, містити, обводити

περί-οικος 2 сусідній; ó περίοικος періек (*вільний житель лаконських міст і сіл, крім Спарти, що мав цивільні, але не політичні права*)
περι-οράω (*fut.* περιόψομαι, *aor.* περιείδον, *aor. pass.* περιώφθην, *pf.* περιεόρακα, *pf. pass.* περιώμμαι) нехтувати, зневажати, ставитися з презирством
περι-ουσία ή надлишок, зайвина
περι-πατέω ходити навколо, гуляти
περί-πατος ó прогулянка, бесіда під час прогулянки
περι-πέμπω відправляти в обхід
περι-πίπτω (*fut.* περιπεσοῦμαι, *aor.* περιέπεσον) впасти, падати біля (з *Dat.*)
περι-πλέκω (*aor. pass.* περιεπλάκην) обвивати, переплітати
περι-πλέω пливти навколо, об'їжджати
περί-πλους ó плавання навколо, об'їзд
περι-ποιέω зберігати, здобувати
περι-σειέω потрясати
περι-σπάω тягти навкруги, відволікати
περι-σταδόν *adv.* стоячи навкруги
περι-στέλλω споряджати; зберігати; ховати
περιστερά ή голуб
περι-σώζω рятувати
περι-τίθημι (*aor.* περιέθηκα, *περιέθην*) накладати, одягати
περιττεύω бути багатим; рясніти, буюти
περιττός 3 надмірний, зайвий, незвичайний
περι-τυγχάνω зустрічатися
περι-φανής 2 вельми ясний
περι-φερής 2 круглий
περι-φέρω (*fut.* περιοίσω, *aor.* περιήνεγκα) носити кругом, усюди; обносити
περι-φραδής 2 дуже розумний

περπερεύομαι хвастатися
Περσέπολις, εως ή Персеполіс
 (столиця Персії)
Περσεύς, εως ό Персей (син Зевса)
Περσεφόνη ή Персефона (дочка бо-
 гині Деметри)
Πέρσης, ου ό перс
Περσικά τά Греко-перські війни; іс-
 торія Персії; перські скарби
Περσικός 3 перський
πεσσεύω, *атт.* πεττεύω грати в
 шашки
πέταμαι = πέτομαι літати
πετάννυμι (*fut.* πετάσω, *aor.*
 ἐπέτασα, *aor. pass.* ἐπετάσθην, *pf.*
pass. πεπέτασμαι, πέπταμαι) про-
 стягати, розкривати, стелити
πετεινός 3 літаючий, крилатий
πέτομαι (*fut.* πτήσομαι,
aor. ἐπτόμην, *aor. pass.* ἐπετάσθην)
 літати, летіти
πέτρα ή скеля, стрімчак
πέτρος ό камінь
Πετρώνιος ό Петроній (римське
 ім'я)
πέττω (*fut.* πέψω, *aor.* ἔπεψα, *aor.*
pass. ἐπέφθην, *pf.* πέπεμμαι) вари-
 ти; насолоджуватися
πῆ *adv.* де? куди? яким шляхом?
πή *adv.* (енкл.) де-небудь, яким-
 небудь шляхом
πηγή ή джерело, криниця
πήγνυμι (*fut.* πήξω, *fut. pass.*
 πᾶγήσομαι, *aor.* ἔπηξα, *aor. pass.*
 ἐπάγην, ἐπήχθην, *pf.* πέπηχα, *pf.*
 πέπηγα, *pf. pass.* πέπηγμαι) робити
 твердим, заморожувати, забивати,
 встромяти
πηδάω (*fut.* πηδήσομαι) стрибати,
 скакати; битися, трипотіти (ή
 καρδία π.)
πήδημα, τος τό стрибок
Πηλεύς, εως ό Пелей (батько
 Αχιλλά)
Πηληιάδης, ου ό син Пелея, Αχιλλ

πηλίκος 3 наскільки великий? якого
 віку?
πηλός ό глина, бруд, мул
Πηλούσιον τό Пелусій (місто в Єгип-
 тті)
πῆμα, τος τό страждання, лихо
πημονή ή нещастя, зло
Πηνελόπη ή Пенелопа
πηνίκα котра година?
πήρα ή торба
πῆχυς, εως ό лікоть (міра довжини)
πιέζω (*fut.* πιέσω, *aor.* ἐπίεσα, *aor.*
pass. ἐπίεσθην) давити, тіснити
πίθος ό піфос, посудина, бочка
πικραίνω (*aor. pass.* ἐπικρανθην) ро-
 бити гірким; *pass.* ставати гірким
 (ἐπικράνθησαν τὰ ὕδατα)
πικρός 3 гіркий, злий
πιλέω валяти вовну
πίλος ό повсть, вовна
πίμπλημι (*fut.* πλήσω, *aor.* ἔπλησα,
aor. pass. ἐπλήσθην, *pf. pass.*
 πέπλησμαι) наповнювати
πίμπρημι (*fut.* πρήσω, *aor.* ἔπρησα,
aor. pass. ἐπρήσθην, *pf.* πέπρηκα, *pf.*
pass. πέπρη(σ)μαι) палити, спалю-
 вати
πίναξ, κος ό дошка, дощечка (для
 письма, малювання)
πίνω (*fut.* πίομαι, *aor.* ἔπιον, *aor. pass.*
 ἐπόθην, *pf.* πέπωκα, *pf. pass.*
 πέπομαι) пити
πιπράσκω (*aor. pass.* ἐπράθην, *pf.*
 πέπρωκα) продавати
πίπτω (*fut.* πεσοῦμαι, *aor.* ἔπεσον, *pf.*
 πέπτωκα, πέπτηκα) падати, гинути
πιστεύω вірити, довіряти
πίστις, εως ή вірність, віра
πιστός 3 I вірний, надійний
πιστός 3 II питний
πιστότης, ητος ή вірність
πίστωμα, ατος τό посвідчення; за-
 става
πίσυνος 2 який довіряє, поклада-
 ється

πίττα ή смола
πίτυς, υος ή сосна, сосновий вінок
πιῶ aor. conjct. до **πίνω**
πλανάομαι блукати, мандрувати;
 помилятися
πλάξ, πλακός ή площина, таблиця,
 дошка, скрижаль
πλαστική ή ліплення, створення
 скульптури
πλαστικός 3 ліпний
Πλάταια ή = **Πλαταιαί**
Πλαταιαί αί Платеї (місто в Греції)
Πλαταιεύς, έως ό платеець
πλάτος, εος τό широта, простір
πλάττω (fut. **πλάσω**, aor. **ἔπλάσα**,
 aor. pass. **ἐπλάσθην**, pf. **πέπλακα**, pf.
 pass. **πέπλασμαι**) ліпити, творити
Πλάτων, ωνος ό Платон
πλέθρον τό плефр (міра довжини,
 близько 30 м)
πλειός 3 повний
πλειστός 3 найвищ. ст. до **πολύς; ἐπί**
πλειστον здебільшого, переважно
πλε(ί)ων 2 вищ. ст. до **πολύς**
πλέκω (fut. pass. **πλεχθήσομαι**,
 aor. pass. **ἐπλέχθην**, **ἐπλάκην**,
ἐπλέκην, pf. pass. **πέπλεγμαι**) плес-
 ти
πλεονάζω (pf. **πεπλεόναχα**,
πεπλεόνακα) бути багатим, бути
 надмірним; зазнаватися
πλεονέκτης 2 корисливий, корис-
 толюбний
πλευρά ή = **πλευρόν** τό сторона, бік,
 ребро
πλέω (fut. **πλεύσομαι**, **πλευσοῦμαι**,
πλεύσω, aor. **ἔπλευσα**, aor. pass.
ἐπλεύσθην, pf. **πέπλευκα**, pf. pass.
πέπλευσμαι) плисти, пливти
πληγή ή удар
πλήθος, εος τό безліч; кількість, чи-
 сло; юрба, натовп
πληθύνω наповнювати, збільшувати
 ти

πλήθω (pf. **πέπληθα**) наповнювати-
 ся; **πλήθουσα ἀγορά** полудень (час,
 коли ринкова площа заповнена люди-
 ми)
πληθώρη ή наповнення
πλήκτης, ου adj. m войовничий
πληκτρον τό плектр (паличка для
 гри на **κίθαρι**)
πλημμελέω грішити, погрішити,
 робити дурості
πλημμυρίς, ίδος ή приплив, розлив
πλήν (Gen.) крім
πλήρης 2 повний, наповнений, спо-
 внений
πληρώω наповнювати; (про час, про-
 стір, число) досягати
πλήρωμα, ατος τό повнота, доста-
 ток
πλησιάζω наближатися, підходити
 (з Dat.)
πλησίον близько, поблизу
πλησιό-χορος 2 сусідній
πλησμονή ή насичення, наповнен-
 ня
πλήττω (fut. **πλήξω**, fut. pass.
πληγήσομαι, aor. **ἔπληξα**, aor. pass.
ἐπλήγην, pf. pass. **πέπληγμαι**) уда-
 ряти, бити, вражати
πλίνθος ό цегла, плитка
πλοιάριον τό судно, човен
πλοῖον τό судно, корабель
πλόος, стяγн. **πλοῦς** ό плавання
πλούσιος 3 багатий
Πλούταρχος ό Плутарх
πλουτίζω збагачувати
πλοῦτος ό багатство
Πλούτων, ωνος ό Плутон (бог підзе-
 много царства)
πλύνω (fut. **πλυνῶ**, fut. pass.
πλῦθήσομαι, aor. **ἔπλυνα**, aor. pass.
ἐπλύθην, pf. pass. **πέπλῦμαι**) поло-
 сати, мити, обсипати
Πλωτῖνος ό Плотін
πλωτός 3 плавучий, судноплавний

πνεῦμα, τος τό подих, подув; дух, життя
πνέω (*fut.* πνεύσω, πνεύσομαι, *aor.* ἔπνευσα, *aor. pass.* ἐπνεύσθην, *pf.* πέπνευκα, *pf. pass.* πέπνυμαι) дути
πνίγω (*fut. pass.* πνιγήσομαι, *aor. pass.* ἐπνίγην) душити
ποδήρης 2 довгий, довжиною до п'ят
под-ώκης 2 швидконогий; швидкий
под-ωκία ή швидкість ніг
πόθεν *adv.* звідки?
ποθέν (*енкл.*) *adv.* звідки-небудь
ποθέω (*fut.* ποθήσω, ποθέσομαι, *aor.* ἐπόθησα, ἐπόθεσα, *aor. pass.* ἐποθέσθην, *pf.* πεπόθηκα, *pf. pass.* πεπόθημαι) сильно бажати, жадати, тужити
ποι *adv.* куди?
ποι (*енкл.*) *adv.* куди-небудь
ποιέω робити, створювати, творити
ποίημα, τος τό твір, утвір, створення
ποίησις, εως ή творчість
ποιητής, ου ό творець, винахідник, автор, поет
ποιητική (*sc.* τέχνη) ή поетичне мистецтво
ποιητικός 3 поетичний; творчий
ποιήτρια ή поетеса
ποικιλία ή строкатість, розмаїтість
ποικίλλω урізноманітнювати, різноманітити
ποικιλό-θρονος 2 що сидить на писаному троні (Афродіта)
ποικίλος 3 строкатий, барвистий;
Ποικίλη στοά ή Строкатий портик в Афінах
ποιμαίνω (*fut.* ποιμανῶ) пасти, піклуватися
ποιμήν, ένος ό пастух, пастир
ποίμνη ή стадо; череда
ποιός 3 який? (*якість*)
ποιός 3 (*енкл.*) будь-який, який-небудь

πολέμ-αρχος ό воєначальник
Πολέμ-αρχος ό Полемарх
πολεμέω воювати
πολεμικός 3 воєнний, військовий, бойовий
πολέμιος 2, 3 ворожий; **ό πολέμιος** ворог
πολεμιστήριος 2, 3 воєнний, військовий, бойовий
πόλεμος ό війна, бій, битва; вороженча, сварка
πολεύω орати, зорювати
поли-ορκέω облягати, осаджувати
поли-ορκία ή облога
πολιός 3 сирій, сивий
πόλις, εως ή поліс, місто-держава, місто
πολιτεία ή державний устрій, громадянство, держава
πολιτεύω бути громадянином, займатися політикою, управляти державою
πολίτης, ου ό громадянин
πολιτικός 3 цивільний, суспільний
πολλάκις *adv.* часто
πολλαπλάσιος 2 багатократний, рясний
πολλαχῆ *adv.* усіляко, часто
πολλαχοῦ *adv.* у багатьох місцях; часто
πολλοί οί більшість; натовп
πολύ *adv.* значно, набагато, багато
Πόλυβος ό Поліб
πολύ-γλωττος 2 багатомовний
Πολύ-γνωτος ό Полігнот (*художник*)
Πολυδέκτης ό Полідект
πολυ-ετής 2 багаторічний
πολυ-κέφαλος 2 багатоголовий
πολυ-μαθής 2 багато знаючий, велими учений
πολυ-μαθία, ιον. πολυμαθία ή велика вченість

Πολύμνια ή Πολι(τι)μνία, «Багата гімнами» (муза ліричної поезії та гімнів)

Πολυ-νεϊκής, ου ό Полінік (син фіванського царя Едіпа)

Πολυξένη ή Поліксена (дочка Пріама)

πολύ-πλοκος 2 звитий, складний, заплутаний

πολυ-πραγμοσύνη ή клопітливість, цікавість, допитливість

πολύς, πολλή, πολύ численний

πολυ-τελής 2 дорогий, розкішний

πολύ-τροπος 2 вельми досвідчений, хитромудрий

πολύ-φλοισβος 2 дуже шумний

πολυ-χρόνιος 2 довгостроковий

πομπή ή послання, відправлення, процесія, хід

Πομπήιος ό Помпей

πονέω трудитися, працювати; страждати

πονηρία ή порочність, підлість

πονηρός 3 порочний, дурний, поганий, негідний, безчесний

πόνος ό праця, робота; страждання

Ποντικός 3 понтійський

πόντος ό море; ό **Πόντος** Понт (Чорне море)

πόποι ай! ой! (вигук здивування, обурення, схвалення)

πορεία ή подорож

πορεύω відправляти, везти; *med.* відправлятися, іти

πορθέω спустошувати, грабувати, руйнувати, розоряти

πορθμεία ή переправа, перевіз

πορθμείον τό переправа

πορθμός ό протока

πορίζω (*fut.* πορίσω) доставляти

πορνεία ή блуд

πόρνος ό перелюбник

πόρος ό переправа, засіб

πόρρω *adv.* вперед, далі, далеко

πόρρωθεν *adv.* здалеку, здаля; удалині

πορφύρεος 3, *stagn.* πορφυρούς, ἄ, οὖν пурпуровий

πορφυρίς, **ίδος** ή пурпурний одяг

Ποσειδῶν, **ῶνος** ό Посейдон (бог моря)

Ποσειδώνιος ό Посідоній

πόσις, **εως** ό чоловік

πόσος 3 наскільки великий?

ποσός 3 будь-який за розміром

πόστος 3 котрий?

ποτάμιος 3 річковий

ποταμός ό ріка

ποταπός 3 звідки? який?

πότε *adv.* коли?

ποτέ *adv.* (*енкл.*) колись, одного разу

Ποτειδαία ή (**Ποτίδαία**) Потідея (місто в Греції)

Ποτειδεάτης, **ου** ό потідеець

πότερος 3 який, хто (з двох)

πότερον - ή чи – чи

ποτήριον τό чаша

ποτίζω поїти, напувати

πότνια ή володарка, господиня

ποτόν τό напій, питво, волога, вода

που *adv.* де? як?

που *adv.* (*енкл.*) де-небудь, десь; імовірно

πούς, **ποδός** ό нога, стопа; фут

πραῖγμα, **τος** τό справа, обставина; предмет, річ; *pl.* неприємності, турботи

πραγματεία ή діяльність

πρακτικός 3 діяльний, активний

πραῖξις, **εως** ή дія, вчинок, справа

Πραξιτέλης, **ους** ό Праксітель (*грецьк. скульптор IV ст. до н.е.*)

πραῖος (**πραῖς**), **εἶα**, **ον** (ύ) лагідний, спокійний

πραότης, **ητος** ή лагідність, спокій, гуманність

πραῖττω (*fut. pass.* πραχθήσομαι,

πραῖγήσομαι, *aor. pass.* ἐπράχθην,

ἐπράχην, *pf.* πέπραχα, πέπραγα, *pf.*

pass. πέπραγμα) робити, діяти; перебувати у стані (з прислівником)
πρέπω відрізняться, видаватися, бути пристойним; **πρέπει** пристойно, треба
πρεσβεία ή **πосольство**
πρεσβευτής, ου ό **посол**
πρέσβυς, εως ό **старий, старший, pl.** **старі**
πρεσβύτερος compar. до πρέσβυς
πρεσβύτης, ου ό **старий**
Πηξάσπης, ου ό **Прексасп (перське ім'я)**
πρῆσις (πρᾶσις), εως ή **продаж**
Πρίαμος ό **Приам (цар Troi)**
πρίαμαι (aor. ἐπριάμην) купувати, викупувати
πρίν перш ніж
πρό (Gen.) перед, на захист, за; *adv.* попереду, спереду
προ-αγορεύω (pf. pass. προείρημαι) пророкувати, передвіщати, попереджати, указувати
προ-άγω вести, йти вперед
προ-αίρεσις, εως ή **вибір, схильність, прагнення**
προ-αιρέω (aor. προείλον) вибирати, віддавати перевагу (кому — *Acc.*, перед ким — *Gen.*)
προ-αισθάνομαι передчувати, підозрювати, задалегідь дізнаватися
προ-απο-στέλλω відправляти вперед
προ-άστειον τό **пригород, заміський маєток**
προ-βαίνω (fut. προβήσομαι, προβήσω, aor. προέβην, стягн. προῦβην, pf. προβέβηκα) іти вперед, виставляти
προ-βάλλω (fut. προβαλῶ, aor. προέβαλον, стягн. προῦβαλον, pf. προβέβληκα) кидати вперед, виставляти, обирати
πρόβατον τό **дрібна худоба, вівця**
προ-γεγεννημένοι, ων οἱ **предки**

προ-γίγνομαι (fut. προγενήσομαι, aor. προεγενόμην, pf. προέγεγονα, pf. pass. προγεγέννημαι) раніше народжуватися, передувати, траплятися
πρό-γονος ό **предок**
προ-διδάσκω навчати раніше
προ-δίδωμι зраджувати, видавати, віддавати, залишати
προ-δότης, ου ό **зрадник**
πρό-δρομος ό **розвідник**
πρό-ειμι (εἶμι) (impf. προήειν, fut. πρόειμι) іти вперед
προ-είρημαι pf. pass. до προαγορεύω
προ-έρχομαι (aor. προῆλθον) виступати вперед
προ-εστῶτες οἱ **вожді**
προ-έχω (fut. προέξω, aor. προέσχον) мати попереду, перевірявати (з *Gen.*)
προ-ηγουμένως adv. переважно
πρό-θεσις, εως ή **намір**
προ-θυμέομαι (fut. προθυμήσομαι, προθυμηθήσομαι, aor. προῦθυμήθην) бажати
πρό-θυμος 2 **готовий, старанний, енергійний**
προ-ιάπτω скидати (що — *Acc.*, куди — *Dat.*)
προ-ίημι (fut. προήσω, aor. προῆκα, aor. med. προείμην, pf. pass. προείμαι) пускати вперед, кидати, видавати, передавати
προ-ίστημι (fut. προστήσω, προστήσομαι, aor. προέστησα, стягн. προῦστησα, pf. προέστηκα, стягн. προῦστηκα;) ставити попереду, вище
προ-κάθ-ημαι сидіти попереду, очолювати
προ-κάμνω стомлюватися (передчасно)
προ-κατα-κλίνω саджати вище за столом

προ-κατα-λαμβάνω оволодівати раніше, випереджати
προ-κατα-στρέφω раніше (кого-н.) вмирати; відвертатися, відхилитися (раніше)
προ-κατα-στροφή ή передчасна смерть
πρό-κειμαι лежати попереду; бути розташованим попереду; бути приготованим
προ-κινδυνεύω наражатися на небезпеку раніше за інших
Πρόκλος ó Прокл
προ-κρίνω обирати, віддавати перевагу, вирішувати раніше, визнавати, зауважувати
πρό-κριτος 2 раніше обраний
προ-λαμβάνω (aor. προῦλαβον) брати наперед, випереджувати, передбачати
προ-λέγω оголошувати, повідомляти
πρό-ληψις, εως ή припущення, передчуття, передбачення; (у стоїків) передбачення, первинне загальне поняття; (в епікурейців) емпіричне загальне поняття
προ-μαχέω = προ-μάχομαι битися попереду, у перших рядах
πρό-μαχος 2 який б'ється в перших рядах
Προμηθεύς, εως ό Прометей
προ-νοέομαι передбачати, піклуватися
πρό-νοια ή передбачливість, турбота, намір; провидіння
προ-νομή ή набіг
Πρόξενος ó Проксен
πρό-οδος ή рух уперед, зрушення; вихід
προ-παιδεύω заздалегідь виховувати, спочатку навчати
προ-πάτωρ, ορος ó праотець, предок

προ-πετής 2 стрімкий; необдуманий
προ-πηδάω вискакувати
Προποντίς, ίδος ή Пропонтида
Προτύλαια, ων τά Пропілеї (вихід на афінський акрополь)
πρός (Gen.) від; (Dat.) у, при, біля, крім; (Acc.) до, проти
προσ-αγορεύω (fut. προσεῶ, aor. προσεῖπον, προσεῖπα, προσηγόρευσα, aor. pass. προσεῶρήθην, προσηγορεύθην) називати, звертатися, привітати
προσ-άγω (fut. προσάξω, aor. προσήξα, προσήγαγον, pf. προσήχα) підводити, приводити
προσ-αμύνω приходити на допомогу
προσ-αναλίσκω розтрачувати понад
προσ-απόλλυμι разом з тим або до того ж губити, знищувати
προσ-άπτω прив'язувати, прикріплювати; застосовувати
πρόσ-αρκτος 2 (προσάρκτιος) спрямований на північ
προσ-βάλλω накидати, нападати
προσ-βλέπω дивитися
προσ-γίγνομαι приєднуватися
προσ-δέομαι мати потребу (до того ж), потребувати, бажати, просити
προσ-δέχομαι приймати, спілкуватися
προσ-δοκέω здаватися; сподіватися
πρόσ-ειλος 2 повернений до сонця
πρόσ-ειμι = προσέρχομαι
προσ-ελέω ганьбити, принижувати
προσ-ενεχθείς part. aor. pass. до προσφέρω
προσ-έοικα бути схожим (з Dat.)
προσ-έρπω підповзати, наближатися
προσ-έρχομαι (fut. προσελεύσομαι, aor. προσήλθον, pf. προσελήλυθα) підходити, приходити, наближа-

тися; наступати; звертатися; про-
никати
προσ-εύχομαι звертатися з молит-
вою
προσ-έχω (*fut.* προσέξω, *aor.*
προσέσχον) наближати, приклада-
ти, звертати увагу
προσ-ηγορία ή вітання; ім'я
προσ-ήκω підходити, доходити,
личити, належати
προσήκων, οντος ό родич
προσ-ηλόω прибивати цвяхами,
гвіздками
προσ-ήλυθος ό захожий, чужинець;
новонавернений, неофіт
πρόσθεν, *ion.* *тж.* **πρόσθε** раніше,
колись, попереду
πρόσ-θεσις, *εως* ή додавання, збі-
льшення
προσ-ίσχω приставляти, причалю-
вати
προσ-καλέω викликати, призивати
πρόσ-κειμαι прилягати, приєдну-
ватися; нападати
προσ-κεφάλαιον (**προσκέφαλον**)
τό подушка
προσ-κινδυνεύω наражатися на не-
безпеку
προσ-κρούω зіштовхуватися
προσ-κυνέω падати ниць, кланяти-
ся
προσ-λαμβάνω (*fut.* προσλήψομαι,
aor. προσέλαβον, *pf.* προσείληφα)
здобувати
προσ-μάχομαι боротися, битися
προσ-μείγνυμι = **προσμίγνυμι**
προσ-μένω (*fut.* προσμενῶ, *aor.*
προσέμεινα) залишатися; чекати
προσ-μίγνυμι наближатися, сходи-
тися
πρόσ-οδος ή підхід, наближення,
приступ
προσ-ομιλέω звертатися
προσ-οράω (*fut.* προσόψομαι,
aor. προσείδον) дивитися, бачити

προσ-πίπτω (*fut.* προσπεσοῦμαι,
aor. προσέπεσον) нападати (з *Dat.*);
доходити; попадати(ся)
προσ-πλέω підпливати
πρόσ-ταγμα, ατος τό наказ, дору-
чення
πρόσ-ταξις, εως ή наказ, доручення
προ-στάτης, ου ό правитель, захис-
ник, заступник
προσ-τάττω ставити поруч, попе-
реду *або* на чолі; розпоряджатися,
наказувати, пропонувати
προσ-ταχθέν τό наказ
προσ-τίθημι додавати, подавати,
призначати, *med.* переходити,
приєднуватися
προσ-τρέχω (*fut.* προσδράμοῦμαι,
aor. προσέδραμον) прибігати, під-
бігати
προσ-φέρω (*fut.* προσοίσω, *aor.*
προσήνεγκα, *aor. pass.*
προσηνέχθην) приносити, підно-
сити; наближати, присувати; *med.*
ставитися, кидатися; *pass.* відправ-
лятися, направлятися
πρόσω = **πόρρω** *adv.* вперед, далі;
(*Gen.*) далеко від
προσ-ωδία ή приспів, наголос
πρόσ-ωπον τό обличчя
Προταγόρας, ου ό Протагор
προτεραία ή переддень
προτέρημα, ατος τό перевага, пе-
реважаання
πρότερον *adv.* колись; раніше
πρότερος 3 перший; колишній
προ-τίθημι (*fut.* προθήσω, *aor.*
προϋθήκα, *aor. pass.* προϋτέθην)
класти, ставити перед, призначати,
визначати
προ-τιμάω віддавати перевагу
προ-τρέπω пропонувати, схилити,
повертати, обертати
προὔργου *adv.* корисно, доцільно

προ-φασίζομαι відговорюватися, виправдовуватися, виставляти приводом
πρό-φασις, εως ή привід
προ-φέρω (*fut.* προοίσω, *aor.* προήνεγκα, *aor.* προήνεγκον) приносити, кидати в обличчя
προ-φητεία ή пророцтво
προ-φήτης ό пророк, віщун
προ-φήτις, ιδος ή віщунка
προ-φορά ή проголошення, виголошування, вимова
προ-φυλακτική ή охорона, забезпечення, запобігання
προ-φυλάττω (наперед) стерегти, охороняти, запобігати
πρό-χειρος 2 підручний, готовий, доступний
προ-χωρέω іти вперед, просуватися
πρύμνα ή корма
πρυμνήσια τά кормовий канат
πρυτανείον τό пританей, громадський будинок, судилище
πρύτανις, εως ό притан (*голова ради або народних зборів*), володар
πρώην adv. недавно
πρωϊ adv. вранці, рано
πρωϊαίτερον = πρωϊ
πρωτεύω бути першим, панувати, перевершувати; **πρωτεύουσα** (*sc.* πόλις) столиця
πρω̄τον adv. спочатку, спершу
πρω̄τος 3 перший; **τά πρω̄τα** вперше; ή πρώτη φιλοσοφία філософія начал, метафізика; τὸ πρω̄τον κινοῡν першодвигун
πρωτό-τοκος 2 первородний
πρωτό-τυπος 2 первісний, непохідний
πταϊσма, τος τό помилка, невдача
πτερόεις, εσσα, εν крилатий, швидкий, легкий
πτερόν τό крило; перо
πτέρυξ, γος ή крило
πτερωτός 3 крилатий, літаючий

πτήσις, εως ή політ
πτοέω викликати жах; збуджувати, хвилювати, захоплювати
Πτολεμαῖος ό Птолемей (*египетський цар*)
πτολίεθρον = πόλις
πτῶμα, ατος τό падіння, випадок, помилка, нещастя
πτῶσις, εως ή падіння, занепад, падіж; відмінок
πτωτικός 3 відмінюваний
πτωχός ό жебрак, бідняк
Πυθαγόρας, ιον. Πυθαγόρης ου *ι α, ιον.* εω ό Піфагор
Πυθία ή Піфія (*віщунка в Дельфах*)
Πύθια τά Піфійські ігри
πυκνός 3 тісний, густий, частий
Πυλάδης, ου ό Пілад
πύλη ή (*часто pl.*) двері, ворота
Πύλιος ό пілосець
Πύλος, ου ή Пілос (*місто в Греції*)
πύλ-ωρος ό сторож у воріт
πυθάνομαι (*fut.* πεύσομαι, *aor.* ἐπυθόμην, *pf.* πέπυσμαι) дізнаватися, вивідувати, запитувати
πῦρ, πυρός, τό вогонь, полум'я; πῦρ τεχνικόν творчий вогонь
πυραμίς, ίδος ή піраміда
πύργος, ου ό вежа, твердиня, оплот, стіна
πυρέττω (*pf.* πεπύρεχα) страждати на лихоманку
πυρήν, ηνος ό кісточка
πυρός ό пшениця
πυρόω спалювати, обпалювати
Πύρρος ό Пірр (*цар Epiry*)
πώ (*енкл.*) ще
πωλέω продавати
Πῶλος ό Пол (*софіст з Акраганта*)
πῶμα, τος τό питво, напій
πῶποτε adv. коли-небудь
πῶς adv. як? яким чином? πῶς δ' οὐ як же ні?, *тобто* звичайно!, ще б пак!
πῶς adv. (*енкл.*) як-небудь, якось

Ρο

ρ' сто

,ρ сто тисяч

ῥά (енкл.) = ἄρα

ῥάβδος ὁ лоза, палка, ціпок

Ῥαδάμανθυς, υος ὁ Радамант (суддя в підземному царстві)

ῥάδιος 2, 3 легкий

ῥαди-ουργέω бути легковажним, недбалим

ῥαθυμία ἡ байдужість

ῥάθυμος 2 безтурботний, ледачий

ῥακά ὁ або τό (гебр.) нікчема

ῥανίς, ἶδος ἡ крапля

ῥαπίζω бити, ударяти

ῥάπτω (aor. pass. ἐῤῥάφην) шити, зшивати

ῥᾶστος 3 найвищ. ст. до ῥάδιος

ῥαστώνη ἡ легкість

ῥαψ-ωδία ἡ співання епічних пісень

ῥαψ-ωδός ὁ «що з'єднує пісні», рапсод

ῥάων 2 compar. до ῥάδιος

ῥέζω (fut. ῥέξω, aor. ἐῤῥεξα) робити, чинити, заподіювати

ῥεῖθρον τό русло, плин, рукав

ῥεῦμα, τος τό потік

ῥέω (fut. ῥεύσομαι, ῥεύσω, ῥύησομαι, aor. ἐῤῥευσα, ἐῤῥύην, pf. ἐῤῥύηκα) текти

Ῥηγῖνοι οἱ регінци (жители Регія, міста в Італії)

ῥήγνυμι (fut. ῥήξω, fut. pass. ῥᾶγήσομαι, aor. ἐῤῥήξα, aor. pass. ἐῤῥάγην, pf. ἐῤῥώγα) розривати, ламати; (радісно) викрикувати

ῥῆμα, τος τό промова, слово, наказ

ῥηματικός 3 словесний, дієслівний

ῥητορεύω виголошувати промову

ῥητορική ἡ ораторське мистецтво, риторика

ῥητορικός 3 ораторський

ῥήτωρ, ορος ὁ оратор, ритор, громадський діяч

ῥίζα ἡ корінь, основа, підосва

ῥιζο-τόμος ὁ травник

ῥίπτω (fut. pass. ῥιφθήσομαι, ῥιφήσομαι, aor. pass. ἐῤῥίφθην, ἐῤῥίφην, pf. ἐῤῥίφα, pf. pass. ἐῤῥιμμα, ῥέριμμα) кидати

ῥόδον τό роза

Ῥόδιος ὁ родосець

Ῥόδος ἡ Родос (острів)

Ῥοδῶπις, ἶδος ἡ Родопіс, "з рум'яним обличчям" (египетська цариця Нітокріса)

ῥοιζηδόν adv. шумно, галасно, гучно

ῥόπαλον τό дубина, дрюк, палка

ῥόος, стягн. ῥоῦς ὁ плин, потік

ῥυθμός ὁ домірність, розміреність, ритм

ῥύομαι (aor. ἐῤῥусάμην, aor. pass. ἐῤῥύσθην) утримувати, рятувати, захищати

Ῥωμαῖος 3 римський; ὁ Ῥωμαῖος римлянин

Ῥώμη ἡ Рим

ῥώμη ἡ сила

Ῥωμύλος ὁ Ромул (легендарний засновник Рима)

ῥώννυμι (aor. ἐῤῥώσα, aor. pass. ἐῤῥώσθην, pf. pass. ἐῤῥώμαι) зміцнювати; pass. бути сильним

Σσ

σ' двісті

,σ двісті тисяч

σάββατον τό (гебр.) субота

σαλαμάνδρα ἡ саламандра

Σαλαμίς, ἶνος ἡ Саламін (острів)

σάλπιγξ, γος ἡ труба

σαλπίζω (aor. ἐσάλπιγξα, ἐсάλπισα) давати сигнал трубою, сурмити, трубити

Σάμιος 3 самоський; ὁ Σάμιος уродженець або житель Самоса

Σάμος ή **Самос** (*οστρίβ*)
σάνδαλον τό *сандалія*
Σαπρά ή **Сапра** (*οзеро*)
Σαπφώ, **οὔς** ή **Сапφο** (*грецька поетеса*)
Σάραπισ, **ιδος** ό *Серапис* (*египетський бог*)
Σάρδεις, **εων** **αί** *Сарди* (*головне місто Лідії*)
Σαρδιάνος ό *сардієць* (*житель Сард*)
Σαρδόνιος **3** *сардинський, сардонічний; уїдлиий, презирливий*
σάρμα, **ατος** τό *сміття*
σάρξ, **κός** ή **м'ясо**, *плоть, тіло*
σαρόω *підмітати*
σατραπης, **ου** ό *сатрап*
Σάτυρος ό *Сатир*
Σαυρομάται **οί** *савромати* (*скіфське плем'я*)
σαφής **2** *ясний, очевидний, істинний*
σβέννυμι (*аор. έσβεσα, έσβην у знач. pass., inf. аор. σβέσσαι*) *гасити; pass. гаснути*
σέ (*тж. енкл.*) *acc. sing. до σύ*
σεαυτοῦ, *стягн. σαυτοῦ, ης* **тебе** **самого**
σεβάζομαι = **σέβομαι**
σέβομαι (*аор. έσέφθην*) *соромитися, не наважуватися, шанувати, поважати*
Σειρήν, **ηνος** ή *Сирена*
σεισμός ό *трясіння, землетрус*
σειώ (*аор. pass. έσειέσθην, pf. pass. σέσειομαι*) *трясти, коливати, хитати, махати*
Σέλευκος ό *Селевк* (*ім'я сирійських царів*)
σελήνη ή *місяць*
Σεμέλη ή *Семела* (*мати Діоніса*)
σεμνός **3** *священний; поважний*
σεμνότης, **ητος** ή *поважність, святість*
Σέριφος ή *Серіфос* (*οστρίβ*)

Σερτώριος ό *Серторій* (*рим. полководець*)
σῆμα, **τος** τό *знак, знамення, пам'ятник, могила*
σημαίνω (*fut. σημάνω, fut. pass. σημαθήσομαι, аор. έσήμηνα, аор. pass. έσημάνθην, pf. σεσήμαγκα, pf. pass. σεσήμασμαι*) *позначати, указувати, повідомляти; med. здогадуватися*
σημεῖον τό *знак, ознака; доказ*
σήμερον, *атт. τήμερον adv. сьогодні, нині*
σήπομαι (*аор. έσάπην*) *гнити*
σήσαμον τό *сезам, кунжут*
σθένος, **εος** τό *сила, міць*
σιαγών, **όνος** ή *щока*
σιγάω *мовчати*
σιγή ή *мовчання*
σιγμός ό *свист*
σιδήρεος **3**, *стягн. σιδηροῦς, ᾶ, οῦν* **залізний**
σίδηρος ό *залізо*
Σικελία ή *Сицилія*
Σικελιώτης, **ου** ό *сицилієць*
σιμός **3** *плосконосий*
Σιμωνίδης, **ου** ό *Сімонід* (*грецький поет*)
Σινωπεύς, **έως** ό *житель Синопа*
Σινώπη ή *Синоп або Синопа* (*місто на південному березі Чорного моря*)
Σίσυφος ό *Сізіф* (*легендарний засновник і цар Коринфа*)
σιτεύω *годувати, відгодовувати*
σιτέω *годувати; med. споживати, годуватись*
σιτηρέσιον τό *продовольство*
σίτησις, **εως** ή *харчування, годування, їжа*
σιτίον τό *хліб; τά σιτία* *їжа*
σιτο-πώλης, **ου** ό *хліботорговець*
σίτος ό *зерно, хліб, їжа; pl. σίτα τά*
σιτο-φόρος **2** *хлібородний*
σιτο-φύλαξ, **κος** ό *доглядач за хлібною торгівлею*

σιωπάω мовчати
σιωπή ή мовчання
σκαίος 3 лівий, несприятливий,
злочасний, дурний
σκανδαλίζω спокушати; ображати
σκάπτω (fut. σκάψω, pf. pass.
ἔσκαμμαι) копати
σκάφος, εος τό корабель, човен
σκεδάννυμι (fut. σκεδάσω, атт.
σκεδῶ, аор. ἐσκέδασα, аор. pass.
ἐσκεδάσθην, pf. pass. ἐσκέδασμαι)
розсіювати
σκελετός 3 висохлий, скелет
σκέλος, εος τό гомілка, нога
σκεπάζω прикривати, захищати
σκέπη ή прикриття, захист
σκοπέω дивитися, розглядати
σκέπτομαι (fut. σέψομαι, аор.
ἐσκεψάμην, аор. pass. ἐσκέφθην, pf.
pass. ἔσκεμμαι) дивитись; дослі-
джувати, обмірковувати
σκευάζω (fut. σκευάσω, аор.
ἐσκεύασα, pf. pass. ἐσκεύασμαι) го-
тувати; одягати; наряджати
σκευαστά τά (штучні) вироби
σκευο-θήκη ή склад зброї
σκεῦος, εος τό предмет, річ
σκευή ή озброєння, спорядження;
одяг, убрання
σκευο-φόρος 2 в'ючний
σκέψις, εως ή спостереження,
огляд; недовіра
σκηνάω ставити намет
σκηνή ή намет, сцена
σκηνόω селитися; розташовувати-
ся; мешкати, жити
σκήνωμα, τος τό намет, обитель,
оселя
σκήπτρον τό жезл, скипетр
σκιά ή тінь; відображення
σκληρός 3 сухий, твердий
σκληρότης, ητος ή твердість
σκοπέω дивитися, обмірковувати,
звертати увагу
σκοπός ό спостерігач, страж

σκόροδον τό часник
σκορπίος ό скорпіон; військова
машина
σκοτεινότης, ητος ή темрява, мо-
рок
σκοτία ή темрява, тьма, морок
σκοτίζω покривати тьмою; pass.
ставати темним, меркнути
σκότος ό, атт. тж. σκότος, εος τό
морок
σκοτώω затемнювати, занурювати в
пітьму, перен. тьмарити, засліплю-
вати
Σκύθης, ου ό скіф
Σκυθικός 3 скіфський
σκυλεύω грабувати, позбавляти
Σκῦρος ή Скірос (острів біля Евбеї)
скуто-τόμος ό швець, чоботар
σκώπτω (аор. ἔσκωψα, аор. pass.
ἐσκώφθην) жартувати, насміхатися
(з Acc.)
σμαραγέω бушувати
Σμέρδης, ιος ό Смердіс (перське ім'я)
σμικρός 3 = μικρός
σμικρότης, ητος ή малий розмір
σμῶδιξ, ιγγος ή синяк, рубець
σοί (тж. енкл.) dat. до σύ
Σόλοι οί Соли (місто на Кіпрі)
Σόλων, ωνος ό Солон (афінський за-
конодавець)
σός, ή, όν твій
σου (тж. енкл.) gen. до σύ
Σούνιον τό Суній (мис в Аттиці)
Суῦσα, ων τά Сузи (столиця Персії)
Σούσιος ό сузієць (уродженець або
житель Суз)
σοφία ή мудрість
σόφισμα, τος τό хитрість; винахід,
вигадка
σοφιστής, ου ό мудрець; софіст
Соφοκλής, έους ό Софокл
σοφός 3 мудрий; ό σοφός мудрець
σπάνιος 3 рідкий
σπαργανόω загортати в пелюшки,
сповивати

Σπαρτάκειος 3 спартаківський
Σπάρτακος ó Спартак
Σπάρτη ή Спарта
Σπαρτιάτης, ου ó спартиат, спарта-
 нець
Σπαρτοί, ὦν οἱ спарти (*перші посе-*
ленці у Фівах)
σπάω (*fut.* σπάσω, *aor.* ἔσπασα, *aor.*
med. (ἐ)σπασ(σ)άμην, *pf.* ἔσπακα)
 тягти
σπεῖρα ή мотузка, канат
σπεῖρω (*fut.* σπερῶ, *aor.* ἔσπειρα,
aor. pass. ἐσπάρην, *pf. pass.*
 ἔσπαρμαι) сіяти
σπεκουλάτωρ, ορος ó (*лат.*) догля-
 дач, охоронець
Σπενδάτης, ου ó Спендат (*перський*
маг)
σπένδω (*fut.* σπείσω, *aor. pass.*
 ἐσπείσθην, *pf. pass.* ἔσπεισμαι) ро-
 бити узливання; укладати договір
σπέρμα, τος τό насіння; сперма
σπεύδω поспішати, квапитися, ста-
 ратися, намагатися
σπήλαιον τό печера
σπηλαι-ώδης 2 який має вигляд
 печери
σπλαγχνίζομαι жаліти
σπλάγχνον τό нутрощі
σπονδαῖος ó спондей (*назва стопи*)
σπονδή ή узливання; *pl.* договір,
 мир
σπόριμος 2 придатний для посіву;
τὰ σπόριμα посів
σπόρος ó сівба
σπουδάζω (*fut.* σπουδάσομαι,
σπουδάσω, aor. ἐσπούδασα, *aor.*
pass. ἐσπουδάσθην, *pf.* ἐσπούδακα,
pf. pass. ἐσπούδασμαι) поспішати;
 ретельно займатися; прагнути
σπουδαῖος 3 старанний, серйозний;
 діяльний, активний; важливий;
adv. σπουδαίως ретельно, старанно
σπουδή ή ретельність, прагнення,
 серйозність, старанність

στάδιον τό стадій (*міра довжини* =
 184.97 м); арена, біг; στάδιον νικᾶν
 перемагати з бігу
σταθμός ó стоянка; стайня, конюш-
 ня
στασιάζω повставати
στάσις, εως ή стояння, повстання,
 розбрат
στασιώτης, ου ó заколотник, повс-
 танець, прихильник
στατήρ, ἦρος ó статер (*монета*)
σταυρόω розпинати на хресті
σταφύλη ή виноградне гроно; гро-
 ноподібна пухлина на язиці
στεγνός 3 щільний
στέγω покривати
στεῖρα ή безплідна жінка
στέλλω (*fut.* στελῶ, *aor.* ἔστειλα, *aor.*
pass. ἐστάλην, *pf. pass.* ἔσταλμαι)
 посилати
στεναγμός ó стогін, крик
στενάζω (*fut.* στενάξω, *aor.*
 ἐστέναξα) стогнати
στενόν τό вузький прохід, ущелина
στενό-πορον τό вузький прохід, ті-
 снина
στενός 3 вузький, тісний
στενο-χωρία ή тіснина; скрута, ли-
 хо
στενωπός ó протока
στέργω любити, поважати
στερέω = στερίσκω
στερέωμα, ατος τό твердиня, опора
στέρησις, εως ή позбавлення, поз-
 бавленість; *τὰ κατὰ στέρησιν*
λεγόμενα заперечні судження
στερίσκω позбавляти, очищати
στέρνον τό груди
στεφανίσκος ó віночок
στέφανος ó вінок
στεφανόω нагороджувати вінком,
 увінчувати, прикрашати
στέφω = στεφανόω; оточувати,
 прикріплювати
στήθος, εος τό груди

στήλη ή **στόβη**, колона, стела
στηρίζω (*aor.* ἐστήριξα, ἐστήρισα, *pf.* *pass.* ἐστήριγμα) твердо, надійно ставити
στηρότης, ητος ή твердість
στιγμή ή **укол**; крапка
στῖφος, εος τό бойовий стрій
στήχος ό ряд, рядок (*виршований*)
στλεγγίς, ίδος ή скребок
στοά ή **портик**, колонада
στοιχεῖον τό буква, елемент, основа
στοιχίζω упорядковувати
στοῖχος ό ряд
στολή ή **одяг**
στόλος ό **похід**, експедиція, військо
στόμα, τος τό рот, вуста, паща; устя; отвір; вхід, вихід
στόμιον τό отвір, вхід
στόρνυμι = στρώννυμι
στοχασμός ό **здогад**, здогадка
στρατεία ή **похід**, війна
στράτευμα, τος τό військо
στρατεύω відправлятися в похід, вести війну
στрат-ηγέω бути стратегом, командувати
στрат-ηγιάω домагатися посади стратега
στрат-ηγικός 3 стратегічний
στрат-ηγός ό стратег, полководець
στρατιά ή **військо**, армія
στρατιώτης, ου ό **воїн**, солдат
Στρατόνικος ό Стратонік (*κίфарист i poet*)
στρατοπεδεύομαι таборитися, ставати табором
στρατόπεδον τό табір (військовий)
στρατός ό **військо**, похід
στρεπτός ό **намисто**, ланцюг
στρέφω (*aor. pass.* ἐστρέφθην, *pf. pass.* ἐστράμμαι) повертати
στρουθός ό **горобець**; **ό μέγας στρουθός**, **στρουθός κατάγαιος** страус

στροφεύς, έως ό **дверний крюк**
στρώννυμι (*fut.* στορέσω, *aor. pass.* ἐστορέσθην, *pf. pass.* ἐστρωμαι) стелити, постилати; заспокоювати; принижувати
στυλος ό **стилос** (*паличка для писання*)
Στωϊκός ό **стоїк**
σύ τι
Σύβαρις, εως, ίδος i ιος ή **Сибаріс** (*місто в Південній Італії*)
Συβαρίτης, ου ό **сибарит** (*житель міста Сибаріса*)
συγ-γένεια ή **споріднення**, спорідненість, родина
συγ-γενής 2 **рідний**, **родинний**
συγ-γενής, έως ό, ή **родич(ка)**
συγ-γενίς, ίδος ή **родичка**
συγ-γίγνομαι знайомитися, сходитися, зближатися
συγ-γνώμη ή **прощення**, пробачення
σύγ-γραμμα, τος τό **запис**, **твір**
συγ-γραφεύς, έως ό **письменник**, **історик**
συγ-γραφή ή **опис**; **запис**, **договір**; **записка**
συγ-γράφω **писати**
συγ-καλέω (*fut.* συγκαλέσω, *att.* συκαλώ) **скликати**
συγ-καλύπτω **закривати повністю**
συγ-κατα-φλέγω **спалювати разом**
συγ-κατ-οικίζω **споруджувати**
συγ-κατ-ορύττω **закопувати разом**
σύγ-κειμαι **разом лежати**; **складатись**
συγ-κεράννυμι (*fut.* συγκεράσω, *fut. pass.* συκρᾶθήσομαι, *aor. pass.* συνεκράθην, *pf.* συκέκρᾶκα, *pf. pass.* συκέκρᾶμαι) **змішувати**
συγ-κλείω (*aor. pass.* συνεκλείσθην, *pf. pass.* συκέκλειμαι) **замикати**

συγ-κοινωνέω допомагати, сприя-
 ти, діяти спільно
σύγ-κριμα, τος τό з'єднання
συγ-κρίνω з'єднувати, складати
συγ-κριτικός 3 з'єднувальний,
 складний, складений
συγ-κρύπτω покривати, ховати
συγ-χαίρω (*fut.* συχαῖρομαι, *aor.*
 συνεχάρην) радіти разом; вітати
σύγ-χυσις, εως ή змішування
συγ-χώννυμι (*fut.* συχώσω, *pf. pass.*
 συγκέχωσμαι) засипати, закидати;
 руйнувати
συγ-χωρέω сходитися; домовляти-
 ся, погоджуватися
συ-ζάω жити разом
συ-ζεύγνυμι (*fut.* συζεύξω, *aor. pass.*
 συνεζύγην, *pf. pass.* συνέζευγμαί)
 сполучати, з'єднувати
σύ-ζυγος ό, ή чоловік, дружина
συκέα, ιον. συκέη, стягн. συκῆ ή
 смоковниця
συκο-φαντέω бути донощиком
σῦκο-φάντης, ου ό сикофант, до-
 нощик
Σύλλας ό Сулла (*римський дикта-*
тор)
συλ-λαμβάνω (*fut.* συλήψομαι,
aor. συνέλαβον, *pf.* συνείληφα) за-
 хоплювати, схоплювати, закрива-
 ти; зачинати, вагітніти
συλ-λέγω (*fut. pass.* συλλεγήσομαι,
aor. συνέλεξα, *aor. pass.*
 συνελέχθην, *con.* συνελέγην, *pf.*
 συνείλοχα, *pf. pass.* συνείλεγμαί,
 συλλέλεγμαι) збирати, набирати
συλ-λήβδην adv. сукупно; коротко,
 стисло
συλ-ληπτρία ή помічниця
σύλ-ληψις, εως ή допомога; захоп-
 лення, арешт
συλ-λογή ή набір
συλ-λογίζομαι (*aor.* συνελογισάμην,
con. συνελογίσθην, *pf.* συλλελόγισμαι)
 робити висновки

συλ-λογισμός ό умовивід, висновок,
 силогізм
συμ-βαίνω (*fut.* συμβήσομαι,
aor. συνέβην, *aor. pass.* συνεβάθην,
pf. συμβέβηκα, *pf. pass.*
 συμβέβασμαι) сходитися, іти ра-
 зом; узгоджуватися, відповідати,
 збігатися; **συμ-βαίνει** трапляється,
 відбувається
συμ-βάλλω (*fut.* συμβαλῶ, *aor.*
 συνέβαλεν, *aor. pass.* συνεβλήθην,
pf. συμβέβληκα, *pf. pass.*
 συμβέβλημαι) з'єднувати, збирати;
 припускати, містити, здогадувати-
 ся; тлумачити, пояснювати; зішто-
 вхувати, сварити
σύμ-βασις, εως ή угода, домовлен-
 ність, випадок
συμ-βεβηκώς, υῖα, ός part. pf. do
συμ-βαίνω; τὸ συμβεβηκός випад-
 кове, несуттєве
σύμ-βολον τό знак, передвістя; до-
 говір
συμ-βούλευμα, τος τό указання,
 порада, прикмета
συμ-βουλεύω радити, пропонувати
συμ-βούλια ή нарада, рада
σύμ-βουλος ό, ή порадник, радник
συμ-μαχία ή союз (військовий)
συμ-μάχομαι (*fut.* συμμαχοῦμαι)
 разом битися
σύμ-μαχος 2 який разом б'ється,
 союзний
σύμ-μαχος ό союзник, помічник,
 соратник
συμ-μίγνυμι (= μείγνυμι) (*fut.*
 συμμίξω, *aor.* συνέμιξα, *pf.*
 συμμέμιχα) змішувати
συμ-πάρ-ειμι (εἰμί) бути присутнім
σύμ-πας, πασα, παν весь цілком
συμ-πέμπω разом посилати, супро-
 воджувати
συμ-πλέκω сплітати
συμ-πλέω (*fut.* συμπλεύσομαι) пли-
 сти разом

συμ-πληρώω заповнювати, становити, виконувати
συμ-ποδίζω заплутувати, зв'язувати
συμ-πολεμέω воювати разом (з *Dat.*)
συμ-πολιτεύω жити серед співгромадян, бути співгромадянином
συμ-πορεύομαι іти разом, подорожувати
συμ-πόσιον τό бенкет
συμ-πράττω допомагати, сприяти
συμ-πρίαμαι скуповувати, закупувати
συμ-φέρω (*fut.* συνοίσω, *fut. pass.* συνοίσομαι, *aor.* συνήνεγκα, *aor. pass.* συνηνέχθην, *pf.* συνενήνοχα, *pf. pass.* συνενήνεγμα) зносити, поєднувати; бути вигідним, корисним; **τό σύμφερον** вигода, користь
συμ-φεύγω (*fut.* συμφεύξομαι, *aor.* συνέφυγον) разом тікати, бігти
συμ-φιλέω разом *або* взаємно любити
συμ-φοιτάω разом ходити до школи
συμ-φοιτητής, ου̅ ὁ шкільний товариш, однокласник
συμ-φορά ή доля, нещастя
συμ-φράζομαι радитися, придумувати
συμ-φωνία ή співзвуччя, спів
σύμ-φωνος 2 співзвучний, зладжений
σύν (Dat.) 3, разом
συν-άγω (*aor.* συνῆξα, *aor. pass.* συνήχθην, *pf.* συνῆχα, *pf. pass.* συνῆγμα) зводити, збирати
συν-αγωγή ή збори, збирання
συν-αθροίζω збирати
συν-αιρέω схоплювати, скорочувати
συν-αλλάττω міняти; примиряти
συν-αμφότερον τό і те й інше, обидва разом

συν-άμφω *adv.* у сукупності
συν-ανά-κειμαι лежати разом
συν-αντάω зустрічатися (з *Dat.*)
συν-απ-όλλυμι разом губити
συν-άπτω зв'язувати, з'єднувати
συν-αρπάζω (*fut.* συναρπάσω) красти, схоплювати
συν-ασπίζω змикати ряди (лави)
συν-αφ-ίστημι разом спонукати до зради, відпадиння
σύν-δειπνος ὁ співтрапезник
συν-δεσμώτης, ου ὁ той, хто разом носить окови, *тобто* товариш по неволі *або* ув'язненню
συν-εδρία ή збори, засідання, нарада; мирне співіснування
συν-έδριον τό рада, сенат
συν-είληφα *pf. do* **συν-λαμβάνω**
σύν-ειμι I (εἶμι) бути разом, спілкуватися
σύν-ειμι II (εἶμι) сходитися; зустрічатися
συν-είργνυμι ув'язнювати
συν-επι-βαίνω разом підніматися
συν-επι-βάτης, ου ὁ супутник на кораблі
συν-έπομαι (*aor.* συνεσπόμεν) іти слідом; стежити за ходом думки, *тобто* розуміти
συν-εργός ὁ співробітник, помічник
συν-έρχομαι (*fut.* σύνειμι, *aor.* συνῆλθον) разом приходити, сходитися, збиратися
σύν-εσις, εως ή розум, розуміння
συν-εσθίω разом їсти
συν-ευνέτης, ου ὁ чоловік
συν-εχής 2 безперервний, сусідній
συν-έχω (*fut. pass.* συσχεθήσομαι, *aor.* συνέσχον, *aor. pass.* συνεσχέθην, *aor. pass.* συνεσχόμεν) стримувати(ся), з'єднувати(ся), містити
συνεχῶς постійно
συν-ήθεια ή звичка
συν-ηχέω разом звучати

σύν-θεσις, εως ή складання, з'єднання
σύν-θετος 2 складний, складений, складовий
συν-θέω (*fut.* συνθεύσομαι) разом бігти
συν-θήκη ή договір, пароль, заповіт
σύν-θημα, τος τό знак, сигнал, пароль
συν-ίημι (*fut.* συνήσω, *impf.* συνίην, συνίειν, *aor.* συνήκα, σύνην, *pf.* συνείκα) зводити, зіставляти, розуміти
συν-ίστημι ставити разом, зіставляти; *med.* складатися, відбуватися, протидіяти; створювати, засновувати
συν-νεφής 2 вкритий хмарами, туманом
σύν-νοια ή свідомість, усвідомлення
συν-οδεύω разом подорожувати
σύν-οιδα усвідомлювати (разом)
συν-οίομαι думати так само, погоджуватися
συν-οικέω жити разом
σύν-ολος 2 весь в цілому, взагалі
σύν-οπος 2 видний, помітний
σύν-οπτος 2 доступний для огляду, видимий
συν-οράω бачити разом, помічати
συν-οργίζομαι гніватися разом (*z Dat.*)
συν-ουσία ή спілкування
σύν-ταξις, εως ή складання, сполучення, поєднання
συν-ταράττω розладнувати, бентежити, вражати
συν-τάττω ставити разом, укладати, створювати
συν-τελέω закінчувати остаточно; *тж. med.* виконувати, здійснювати
συν-τηρέω зберігати, дотримувати(ся)
συν-τίθημι складати, з'єднувати, домовлятися, укладати (договір)

σύν-τομος 2 короткий; швидкий
σύν-τονος 2 напружений, сильний
συν-τρέφω разом годувати, виховувати
συν-τρίβω стирати, розтросувати
συν-ωμοσία ή змова
συν-ωνέομαι скуповувати
Συρακοῦσαι αί Сиракузи (*місто у Сицилії*)
Συρακούσιος ό сиракузянин
Συρακόσιος = **Συρακούσιος**
Συρία ή Сирія
συριγμός ό свист, сопіння
συρμαίη ή редька
σῦς, **σῦός** ό, ή свиня
су-σπείρω розсіювати
сус-σίτιον τό сисситія (*спільна трапеза в Спарті*)
су-στέλλω стягати, скорочувати
сү-στημα, τος, τό з'єднання
су-στολή ή скорочення
су-στρατεύω разом брати участь у поході
су-στρέφω згортати, скручувати
су-στροφή ή скручування; скупчення, зібрання
сυχνός 3 довгий, частий, численний; щільний
сφαγέυς, εως ό убивця
сφαγή ή убивство
сφάζω (**сφάττω**) (*fut.* σφάξω, *fut. pass.* σφᾶγήσομαι, *aor.* ἔσφαξα, *aor. pass.* ἔσφαγην, ἔσφάχθην, *pf. pass.* ἔσφαγμαи) заколювати
сφαιρα ή куля, м'яч
сфαιρο-ειδής 2 кулястий
сφαλερός 3 хибкий, хибний, неміцний, ненадійний, невірний
сφάλλω (*fut.* σφαλῶ, *fut. pass.* σφαλήσομαι, *aor.* ἔσφηλα, *aor. pass.* ἔσφάλην, *pf.* ἔσφαλκα, *pf. pass.* ἔσφαλμαι) збивати, обманювати, долати
сφάττω = **сφάζω**

σφείς (*gen.* σφῶν, *dat.* σφίν, σφίσι, *acc.* σφᾶς) вони
σφέτερος 3 свій (*у 3-й ос.*)
Σφίγξ, Σφιγγός ή Сфінкс
σφόδρα *adv.* дуже сильно, міцно
σφοδρός 2, 3 сильний, міцний, потужний, бурхливий
σφραγίς, ίδος ή перстень, печатка
σχεδόν *adv.* майже, близько
σχῆμα, τος τό вигляд, образ, форма, зовнішність
σηματίζω (*fut.* σηματίσω) формувати
σχίζω (*fut.* σχίσω, *aor.* ἔσχισα, *aor. pass.* ἐσχίσθην) розділяти; розривати, розколювати
σχινο-κέφαλος 2 з довгастою головою (*прізвисько Перікла*)
σχοίην *aor. opt. do* ἔχω
σχολάζω мати дозвілля; займатися чим-небудь
σχολαστικός 3 бездіяльний; відданий ученим заняттям, учений; шкільний, навчальний; **ό σχολαστικός** школяр; "розумник"
σχολή ή дозвілля, відпочинок; навчання, школа
σῶζω, σῶζω (*pf. pass.* σέσωμαι, σέσωμαι) зберігати, рятувати
Σωκράτης, εος ό Сократ
σῶμα, τος τό тіло
σῶος 3 неушкоджений
σωρεύω нагромаджувати, навалювати
σωρός ό купа
σῶς 3 (= σῶος, σάος) здоровий, непошкоджений
σωτήρ, ἦρος ό рятівник; Спаситель (NT)
σωτηρία ή порятунок, рятування; спасіння
σωφρονέω бути розсудливим
Σωφρόνισκος ό Софроніск (*батько Сократа*)

σωφρονισμός ό наставляння, повчання, напоумлення, напучення
σωφροσύνη ή розсудливість
σώφρων 2 розсудливий, розумний

Ττ

τ' триста
τ триста тисяч
τάγμα, τος τό стрій, загін; легіон (*у римлян*)
Τάιναρον τό Тенар (*мис на півдні Лакедемона*)
ταλαι-πωρέω терпіти лихо; завдавати страждання
ταλαίπωρος 2 злочасний, нещасний
τάλαντον τό талант (*грошово-розрахункова одиниця*); ваги, вага
τάλας, αινα, αν нещасний
τάληθές = τὸ ἀληθές
τᾶλλα = τὰ ἄλλα
ταμίας, ου ό управитель, розпорядник, квестор (*у римлян*), скарбник
Τάναϊς, ίδος ό Танаїс (*Дон*)
τὰναντία = τὰ ἐναντία
Τάνταλος ό Тантал (*фригійський цар*)
τάξις, εως ή стрій, шикування, порядок, загін
ταπεινός 3 низький; бідний
ταπεινότης, ητος ή низький зріст; низина
Τᾶραντίνος 3 тарентський; **ό Τᾶραντίνος** тарентинець (*житель міста Тарента*)
Τάρᾱς, αντος ό, ή Тарент (*місто в Південній Італії*)
ταράττω (*fut.* ταράξω, *aor. pass.* ἐταράχθην, *pf. pass.* τετάραγμαi) потрясати, бентежити, вражати
ταραχή ή збентеження, сумнів, тривога
ταρβέω лякатися
ταριχεύω засолювати; бальзамувати

Ταρσοί οί (Ταρσός ό) Ταρς (στοлиця Кілікії)

Τάρταρος ό Тартар (підземне царство)

τάττω (fut. τάξω, fut. pass. ταχθήσομαι, aor. ἔταξα, aor. pass. ἐτάχθην, ἐτάγην, pf. τέταχα, pf. pass. τέταγμα) влаштовувати, шикувати; розставляти

ταυρηδόν adv. по-бичачи

Ταυρική (χώρα) ή Таврія, Таврида (Крим)

Ταυρικός 3 таврійський

Ταῦροι οί таври (скіфське плем'я)

ταῦρος ό бик

ταῦτα pl. n do οὔτος

ταύτη adv. тут, там

ταυτί = ταῦτα

ταφ- див. **θαπ-**

τάφος ό могила, склеп, курган; похорон, поховання

τάφρος ή рив

τάχα adv. незабаром

ταχέως adv. швидко, незабаром

ταχθῆναι inf. aor. pass. do **τάττω**

τάχιστος superl. do **ταχύς**

τάχος, εος τό швидкість, хуткість, бистрота

ταχύς, εἶα, ύ (compar. ταχύτερος, θάσσων (θάπτων), ταχίων; superlat. τάχιστος, ταχύτατος) бистрий, хуткий, швидкий, моторний

ταχύτης, ητος ή швидкість, хуткість, бистрота

ταώς, ώ ό павич

τε (енкл.) і (постпозитивно)

τέθαιμαι pf. pass. do **θάπτω**

τεθναῖσι(ν) 3 oc. pl. pf. do **θνήσκω**

τεθνεώς, ὠσα, ὄς part. pf. do **θνήσκω**

τέθνηκα pf. do **θνήσκω**

τέθραμαι pf. pass. do **τρέπω** або **τρέφω**

τείνω (fut. τενω, aor. ἔτεινα, aor. pass. ἐτάθην, pf. τέτακα, pf. pass. τέταμαι) тягти

Τειρεσίας, ου ό Тиресій

τείρω терти; мучити

τειχίζω зводити стіни, зміцнювати

τειχίον τό (невелика) стіна

τειχος, εος τό стіна, укріплення, фортеця

τεκμαίρομαι (fut. τεκμαροῦμαι, aor. ἐτεκμηράμην) визначати, признавати, припускати

τέκμαρ τό (невідм.) знак, ознака

τεκμήριον τό доказ, свідчення

τεκμηριόω представляти доказ

τέκνον τό дитя, дитина

τέκτων, ονος ό будівельник

τεκών, οῦσα, ὄν part. aor. do **τίκτω**

τελέθω бути закінченим, зрілим

τελείος 3 досконалий, довершений; закінчений; чудовий; повнолітній

τελειότης, ητος ή закінченість, завершеність, досконалість

τελείω = τελέω

Τελέμαχος ό Телемах (син Одиссея)

τελευταῖον adv. в останню чергу, во-станне або наприкінці

τελευταῖος 3 кінцевий, останній, граничний

τελευταώ закінчувати(ся), вмирати

τελευτή ή закінчення, кінець; смерть

τελέω (fut. τελέσω, атт. τελω, aor. ἐτέλεσα, aor. pass. ἐτελέσθην, pf. τετέλεκα, pf. pass. τετέλεσμαι) ро-бити, виконувати; посвячувати в таїнства; платити (податки); належати

τελέως досконало

τελικός 3 кінцевий, вищий

Тέλλος ό Телл

τέλος, εος τό кінець; ціль; розряд, клас; посада; податок, мито; загін, легіон

τέλος adv. нарешті

τελώνης, ου ό митар

τέμνω (fut. τεμῶ, fut. pass. τμηθήσομαι, aor. ἔτεμον, aor. pass.

ἐτμήθην, *pf.* τέτμηκα, *pf. pass.*
 τέτμημαι) різати, розсікати, колати
τέξομαι і **τέξω** *fut. do* **τίκτω**
τέρας, τος τό чудо, знамення
τερέβινθος ὁ теребінт (*бот.*)
τέρμων, ονος ὁ межа
τερπνόν, τό насолода, задоволення
τερпνός 3 приемний, радісний
τέρω (*aor. pass.* ἐτέρφθην) тішити,
 радувати, усолоджувати
τέρψις, εως ἡ насолода, втіха
τέσσαρες = τέτταρες
τέταρτος 3 четвертий
τετρά-γωνος 2 чотирикутний
τετρά-δραχμον τό монета в чотири
 драхми
τετράκις (τεσσαράκις) *adv.* чотири
 рази
τετρακισ-χίλιοι, αι, α чотири тисячі
τετρακόσιοι, αι, α чотириста
τέτραμμαι *pf. pass. do* **τρέπω**
τετρά-πους, ουν (*Gen.* τετράποδος)
 чотириногий
τετράς, άδος ἡ четвірка
τετταράκοντα (τεσσαράκοντα) со-
 рок
τέτταρες (τέσσαρες), α чотири
τετταρεσκαίδεκα чотирнадцять
τέττιξ, γος ὁ цикада
τεύχω (*pf.* τέτευχα, *aor. pass.*
 ἐτύχθην, *ἐτεύχθην, pf. pass.*
 τέτυγμαи) будувати, робити
τέχνη ἡ мистецтво, ремесло, наука
τεχνίτης, ου ὁ митець, художник,
 ремісник; майстер, знавець
τέως до того часу, доти
τῆδε *adv.* сюди, тут
τήκω (*fut. pass.* τᾶκήσομαι, *aor. pass.*
 ἐτάκην, *peje* ἐτήχθην, *pf. pass.*
 τέτηγμαи) плавити
τῆλε *adv.* далеко
τηλικός-δε 3 такий, такого віку
τηλικ-οὔτος, αύτη, οὔτο =
τηλικόςδε
τηλόσε *adv.* далеко

τήμερον = σήμερον τό сьогодні
τηνικάδε (τηνικαῦτα) *adv.* у той
 час, так рано
τηρέω берегти; стерегти, вичікува-
 ти, підстерігати
Τίγρης, ητος ὁ Тигр (*pika* в *Месопο-
 тамίῳ*)
Τίγρις, εως ἡ **ιδος ὁ = Τίγρης**
τίγρις, εως ἡ **ιδος ὁ, ἡ** тигр, тигриця
τίθημι (*fut.* θήσω, *aor.* ἔθηκα, *aor. pl.*
 ἔθεμεν, *aor. pass.* ἐτέθην, *pf.* τέθεικα,
pf. pass. τέθειμαι) класти, установ-
 лювати
τίκτω (*fut.* τέξω, *τέξομαι, aor.* ἔτεκον,
aor. med. ἐτεκόμην, *aor. pass.*
 ἐτέχθην, *pf.* τέτοκα) народжувати,
 родити, робити
τιμάω шанувати, почитати
τιμή ἡ оцінка, ціна; честь, пошана,
 нагорода
τίμημα, τος τό оцінка (майна), ценз
τίμιος 3 поважний, шановний,
 ушанований; дорогий, цінний
Τιμόθεος ὁ Тимофій
Τιμόκρεων, οντος ὁ Тимокреонт
 (*грецький поет*)
τιμωρέω захищати, *тж. med.* мсти-
 ти; карати, виступати позивачем
τιμωρία ἡ помста, покарання, відп-
 лата
τιμωρός ὁ месник
τίνω (*fut.* τίσω, *aor.* ἔτισα, *aor. pass.*
 ἐτίσθην, *pf. pass.* τέτισμαι) платити;
 мстити
Τίρυνς і **Τίρυνς, υνθος ἡ** Тиринф
τίς, τί хто? що? який?
τίς, τί (*енкл.*) хто-небудь, що-небудь,
 який-небудь; хтось, щось; деякий,
 якийсь
τίσις, εως ἡ відплата, покарання,
 кара
τιτρώσκω (*fut.* τρώσω, *fut. pass.*
 τρωθήσομαι, *aor.* ἔτρωσα, *aor. pass.*
 ἐτρώθην, *pf.* τέτρωκα, *pf. pass.*
 τέτρωμαι) ранили, пошкоджувати

τμηθείς *part. aor. pass. do* τέμνω
τό *артикль cered. p.*
τοί (*енкл.*) *звичайно, справді, точно*
τοιαῦτα *adv.* *от так, таким чином*
τοιγαροῦν *отже, тому*
τοίνυν *отже, тому*
τοιόσδε **3** *такий, такий саме*
τοιούτος, αὕτη, οὔτο = τοιόσδε
τοιῆχος **ὄ = τεῖχος**
τοκεύς, εως ὄ *батько; pl. батьки*
τόλμα **ή** *відвага, сміливість, зухвалість*
τολμάω *насмілюватися, дерзати*
τόλμη **ή = τόλμα**
толμηρός **3** *відважний, зухвалий*
τομή **ή** *поділ, розподіл; розріз*
τόνος **ὄ** *напруження, напруга; тон*
τοξεύω *стріляти з лука*
τόξον **τό** *лук*
τοξότης, ου ὄ *лучник*
τοπαρχία **ή** *топархія (адміністративна одиниця в Єгипті)*
τόπος **ὄ** *місце, простір*
τορεύω *чеканити*
τοσόσδε **3** *настільки великий*
тоσοῦτον *adv.* *настільки*
тоσοῦτος, αὕτη, οὔτο = τοσόσδε
τότε *adv.* *тоді*
τουναντίον = τὸ ἐναντίον
τουτέοις *або τουτέοισι* *ion. dat. pl. do*
οὔτος
τράγος **ὄ** *козел*
τραγ-ωδία **ή** *трагедія*
τραγωδο-ποιός **ὄ** *автор трагедій*
τραγωδός **ὄ** *трагічний актор, поет*
τράπεζα **ή** *стіл, обід, страва*
Τραπεζοῦς, οὔντος **ή** *Трапезунт*
τραῦμα, τος **τό** *рана*
τράχηλος **ὄ** *шия*
τραχύς, εἶα, ὕ *шершавий; суворий, важкий, грубий*
τραχύτης, ητος **ή** *шершавість, грубість*
τρεῖς, τρία *три*

τρέπω (*fut. pass.* *τροπήσομαι, aor.* *ἔτρεψα, ἔτραπον, aor. pass.* *ἔτρέφθην, ἐτράπην, pf.* *τέτροφα, τέτραφα, pf. pass.* *τέτραμμαι*) *повертати, обертати; med.* *кидатися на втіки*
τρέφω (*fut.* *θρέψω, fut. pass.* *θρέψομαι, τροφήσομαι, aor.* *ἔθρεψα, ἔτραφον, aor. pass.* *ἔθρέφθην, ἐτράφην, pf.* *τέτροφα, τέτραφα, pf. pass.* *τέθραμμαι*) *годувати, зрощувати, утримувати (родину)*
τρέχω (*fut.* *δράμοῦμαι, aor.* *ἔδραμον, ἔθρεξα, pf.* *δεδράμηκα*) *бігти*
τρέω (*aor.* *ἔτρέσα*) *тремтіти, боятися*
τρηχύς, εἶα, ὕ *див. τραχύς*
τρίαίνα **ή** *тризубець*
τρίαίνη **ή = τρίαίνα**
τριάκοντα *тридцять*
τριακόσιοι **3** *триста*
τριάς, άδος **ή** *трійка, триада*
τρίβολος **ὄ** *тризубець, колючка*
τρίβω *терти, натирати; med.* *займатися*
τρίβων, ωνος *тертий; досвідчений; старий*
τρί-γωννον **τό** *трикутник*
τριήρ-αρχος **ὄ** *трієрарх (командир триєри або той, що споряджає триєру)*
τριήρης, εος **ή** *трієра (судно з трьома рядами веслярів)*
τρίμηνος **ή** *тримісячний строк, три місяці*
Τρινακρία **ή** *Тринакрія (стародавня назва Сицилії)*
τρίπτυχος **2** *складений утрое, триптих*
τρίς *adv.* *тричі*
τρισ-χίλιοι **3** *три тисячі*
τρίτον (**τό**) *adv.* *втретє*
τρίτος **3** *третій*
τρίχ- *див. θρίξ*
τριχῆ *adv.* *на три частини, утрое*

τριώβολον, ου τό монета в три обо-
ли
Τροία ή Τροя
τρόπαιον τό трофей (*пам'ятник на*
честь перемоги)
τροπή ή поворот, втеча
τρόπος ό образ, спосіб, характер,
вдача, звичай, троп
τροφή ή їжа; утримування
Τροφώνιος ό Трофоній
τροχαῖος 3 швидкий
τροχαῖος ό трохей (*назва стопи*)
τροχαλός 3 який біжить, біглий,
швидкий
τρύξ, τρυγός ή молоде вино, осад
вина
τρυφάω насолоджуватися, ніжити-
ся; капризувати
τρυφή ή розкіш
Τρωάς, άδος ή Трояда, Троянська
область
τρώγω (*fut. τρώξομαι*) гризти, їсти
Τρωϊκά τά троянські події, Троян-
ська війна
Τρωϊκός 3 троянський
Τρώς, Τρωός ό Трос (*засновник*
Τροί); *pl. Τρωές* троянці
τυγχάνω (*fut. τεύξομαι,*
aor. ἐτύχησα, ἔτυχον, pf. τετύχηκα,
τέτευχα) попадати, траплятися;
досягати; зустрічатися; бути
τύπος ό удар, знак, відбиток
τυπόω чеканити, формувати
τύπτω (*fut. τυπτήσω, aor. ἔτυψα,*
ἐτύπτησα, ἔτυπον, aor. pass.
ἐτύφθην, ἐτύπην, pf. pass. τέτυμμαι,
τετύπτημαι) бити, ударяти, вража-
ти, жалити
τυραννεύω бути тираном, самовла-
дно правити
τυραννικός 3 тиранічний, самовла-
дний
τυραννίς, ίδος ή тиранія
τύραννος ό тиран
τυρός ό сир

Τυρρηνία ή Тирренія, *тобто* Етру-
рія
Τυρταῖος ό Тиртей (*грецький поет*)
τυφλός 3 сліпий
τυφλόω засліплювати
Τυφῶν, ῶνος ό Тифон
τύχη ή випадок, доля; *τύχη ἀγαθῆ*
хай щастить, щастя доля

Υυ

υ' чотириста
υ' чотириста тисяч
ύβρίζω (*fut. ύβριῶ, ύβριοῦμαι, fut.*
pass. ύβρισθήσομαι, aor. ὕβρισα, aor.
pass. ύβρίσθην, pf. ὕβρικα, ppf.
ύβριχειν) бути гордовитим; обра-
жати
ύβρις, εως ή гордовитість
ύβριστής, υ ό гордій
ύβριστικῶς *adv.* гордовито, образ-
ливо
ύγιάζω лікувати, виліковувати, зці-
ляти
ύγαινώ (*fut. ύγιαῶ, aor. ύγίᾶνα*)
бути здоровим
ύγεία ή здоров'я
ύγιής 2 здоровий
ύγραίνω (*fut. ύγραῶ*) зволожувати
ύγρόν τό волога, море
ύγρός 3 вологий, рідкий
ύδρα ή гідра
ύδωρ, ύδατος τό вода
ύετός ό дощ
υῖός, ού (έος) ό син
Ύλαιη ή Гілея, Полісся (*місцевість у*
Σκίφii)
ύλακή ή гавкіт
ύλη ή ліс, дерева, деревина; речови-
на, матерія
ύμεις (*gen. ύμῶν, dat. ύμῖν, acc. ύμᾶς*)
ВИ
ύμέτερος 3 ваш
ύп-άγω підводити; підкоряти
ύπαί = ύπό

ὑπ-ακούω слухати(ся), сприймати, засвоювати
 Ὑπανις, ιος ὁ Гіпаніс (сучасн. Буз)
 ὑп-αν-ίστημι піднімати
 ὑп-αντιάζω іти назустріч, виступати проти, ставати супротивником
 ὕπαρ *adv.* наяву; у дійсності
 ὑп-άρχοντα τά маєток, майно
 ὑп-άρχω допомагати, сприяти; бути, існувати; бути властивим, при-таманним
 ὑπάτεια ἡ консульство
 ὑπατεύω бути консулом
 ὑπατικός 3 консульський; ὁ ὑπατικός консул
 ὕπατος 2, 3 вищий; консульський
 ὕπατος ὁ консул
 ὑп-εκ-χωρέω поступово йти, відходити
 ὑп-εξ-αίρεσις, εως ἡ усунення
 ὑп-εξ-αιρέω усувати, виключати
 ὑп-έξ-ειμι відходити
 ὑп-εξ-ειρῶω витягати
 ὑπέρ (Gen.) по той бік, за, над; (Acc.) понад, на користь; *adv.* сильно, вкрай
 ὑπερ-αρέσκω бути дуже приємним
 ὑπερ-βαίνω переходити
 ὑπερ-βάλλω *тж. med.* перекидати, завищувати ціну, випереджувати, перевершувати; *med.* долати
 ὑπερ-βολή ἡ перехід; перевага; перебільшення, надлишок
 ὑπερ-δέξιос 2 розташований вище
 ὑπερ-έχω перевершувати (кого, що – Gen.; чим – Dat.); тримати зверху
 ὑπερή-φανος 2 видатний, блискучий; гордий, гордовитий
 ὑπερ-θαυμάζω дуже дивуватися (з Acc.)
 ὕπερθε *adv.* зверху, вгорі
 ὑπερ-θετικός 3 найвищий, чудовий
 ὑπερ-θυμός 2 дуже мужній
 ὑπερ-μεγέθης 2 величезний
 ὑπέρ-μετρος 2 надмірний

ὑπερ-οικέω жити вище, жити за
 ὑπέρ-πλοуτος 2 вельми багатий
 ὑπέρτατος (= ὕπατος) 3 найвищий, вищий, верховний
 ὑπερ-τείνω розтягувати; перевершувати, перевищувати
 ὑπερ-τενής 2 високий
 ὑπέρτερος 3 більш високий
 ὑπερ-φιλέω надмірно любити
 ὑп-έχω надавати, давати, дозволяти; підлягати, підтримувати
 ὑп-ήκοος 2 слухняний, підвладний, підлеглий
 ὑп-ηρέτης, ου ὁ служитель
 ὑп-ισχνέομαι (*fut.* ὑποσχέσομαι, *aor.* ὑπεσχέθην, ὑπεσχόμην, *pf.* ὑπέσχημαι) обіцяти
 ὕπνος ὁ сон
 ὑπό (Gen.) від, (при назві діючої особи у пасивному звороті); (Dat.) під чим; (Acc.) під що
 ὑπο-βάλλω підкладати, передавати
 ὑπό-βασις, εως ἡ зниження
 ὑπο-βλέπω дивитися спідлоба; підозрювати
 ὑπό-δημα, τος τό взуття, сандалія
 ὑπό-δρα *adv.* спідлоба
 ὑπο-δύομαι занурюватися, порина-ти, укриватися, спускатися
 ὑπο-ζύγιον τό під'яремна тварина
 ὑπο-θεῖναι *inf. aor. do* ὑπο-τίθημι
 ὑπό-θεσις, εως ἡ припущення, зміст; гіпотеза
 ὑπο-κάτω *adv.* нижче, унизу
 ὑπό-κρισις, εως ἡ відповідь; гра (акторська); лицемірство
 ὑπο-κριτής, ου ὁ актор; тлумач; лицемір
 ὑπο-λαμβάνω підхоплювати, приймати; припускати; сприймати, розуміти, думати
 ὑπο-λείπω залишати; *pass.* закінчуватися
 ὑπό-ληψις, εως ἡ припущення, думка

ὑπο-μένω залишатися, терпіти, вистримувати
ὑπο-μινήσκω пригадувати, нагадувати
ὑπό-μνημα, ατος τό пам'ять; замітка, запис, чернетка; *pl.* записки
ὑπό-νοια ἢ припущення, уявлення
ὑπο-νοστέω повертатися
ὑπο-πόδιον τό підніжжя, п'єдестал
ὑπ-οπτεύω підозрювати
ὑπ-οπτον τό підозрілість, підозра
ὑπ-οπτος 2 підозрілий, недовірливий, лякливий
ὑπο-στρέφω повертати назад, повертатися, відступати
ὑπο-такτικός 3 підлеглий
ὑπο-τίθημι підкладати, подавати; *med.* вважати, припускати
ὑπο-τρέχω підбігати
ὑπο-φεύγω тікати, вислизати
ὑπο-χωρέω відходити, віддалятися
ὑπ-οψία ἢ підозрілість, підозра
ὑπτιος 3 перевернений, відкинутий на спину, перекинутий горілиць
ὑπ-ώρεια ἢ передгір'я
ὑς = σύς
Ἰστάσπης, ου ὁ Гістасп (*родове ім'я перського царя Дарія*)
ὑστατος 3 (най)пізніший, останній; **ὑστατον** *adv.* пізніше
ὑστεραῖος 3 наступний
ὑστερέω спізнюватися, відставати
ὑστερος 3 більш пізній; **ὑστερον** *adv.* пізніше, після
ὑφαίνω (*fut.* ὑφᾶνῶ, *aor.* ὑφῆνα, *aor. pass.* ὑφάνθην, *pf.* ὑφασμαι) ткати, замишляти, придумувати
ὑφ-αιρέω віднімати; усувати
ὑφ-άπτω підпалювати, роздмухувати вогонь
ὑφ-ηγέομαι іти попереду, вести перед, підказувати
ὑφ-ίημι відпускати, послабляти, зм'якшувати

ὑφ-ίστημι підставляти; класти в основу; існувати, бути в наявності
ὑψηλός 3 високий
ὑψιμέδων, οντος ὁ володар
ὑψις, εως ἢ = ὕψος
ὑψιστος 3 найвищий, всевишній
ὑψος, εος τό висота
ὑώ посилати дощ; *безособ.* ὑεῖ *иде* дощ

Φφ

φ' п'ятсот
,φ п'ятсот тисяч
φαγεῖν *inf. aor. do* **ἐσθίω**
Φαίακες οἱ феаки (*легендарний народ*)
φαιδρός 3 сяючий, світлий
Φαίδων, ωνος ὁ Федон (*учень Сократа*)
φαίνω (*fut.* φανῶ, *fut. pass.* φανήσομαι *aor.* ἔφηνα, ἔφάνην, *aor. pass.* ἐφάνθην; *pf.* πέφηνα, *pf. pass.* πέφασμαι) являти, виявляти, показувати; *med.* являтися, бути, показуватися; світити(ся)
φακός ὁ сочевиця
φάλαγξ, γγος ἢ фаланга
φαλακρός 3 лисий
Φαληρεύς, έως ὁ фалерець (*житель Фалера, гавані або дема в Аттиці*)
Φαναγορία ἢ Фанагорія (*головне місто в азіатському Боспорі*)
φανερός 2, 3 явний, ясний
φантаσία ἢ фантазія, враження, уявлення
φάντασμα, ατος τό видіння, примара; відбиття; уява, уявлення
φантаστικός 3 який уявляє
φαρμακεύς, έως ὁ знахар
φάρмаκον τό ліки; отрута
Φαρνάβαζος ὁ Фарнабаз (*перський сатрап*)
Φαρνάκης, ου ὁ Фарнак (*понтійський цар*)

Φάρος ή Φαρος (οστρίβ біля Александрії Єгипетської, де був розташований відомий маяк)

φάσκω = φημί

φάτνη, ης ή ясла

φαῦλος 2, 3 негідний, дурний, жалюгідний, поганий

Φειδίας, ου ό Фідій (грецький скульптор)

φείδομαι уникати, щадити, берегти (з Gen.)

φειδώ, οὔς ή пощада

φέρτερος 3 більш сильний, більш хоробрій, кращий

φέρω (fut. οἴσω, οἴσομαι, fut. pass. ἐνεχθήσομαι, οἰσθήσομαι, aor. ἤνεγκα, ἤνεγκον, aor. pass. ἠνέχθην, pf. ἐνήνοχα, pf. pass. ἐνήνεγμα) нести, приносити, наносити; терпіти; отримувати, розповідати; med. нестися, прагнути

φεῦ (визук) на жаль

φεύγω (fut. φεύξομαι, φευξοῦμαι, aor. ἔφυγον, pf. πέφευγα; part. pf. pass. πεφυγμένος) бігти, уникати (з Acc.); бути обвинувачуваним (з Gen.)

φεῦξις, εως ή = φυγή

φήμη ή слава; поголос

φημί (impf. ἔφην, fut. φήσομαι) говорити

φθάνω (fut. φθήσομαι, φθάσω, aor. ἔφθᾶσα, ἔφθην, pf. ἔφθᾶκα) попереджати, випереджати; встигати, досягати

φθαρός 3 підданий псуванню, руйновний, тлінний

φθέγγομαι (fut. φθέγξομαι, aor. ἐφθεγξάμην, pf. ἔφθεγμα) звучати, вимовляти

φθείρω (fut. φθερῶ, fut. pass. φθάρῆσομαι, aor. ἔφθειρα, aor. pass. ἐφθάρην) губити, нищити, заляпати

φθίνω гинути, умирати

φθόγγος ό звук

φθονερός 3 заздрісний, ворожий

φθονέω заздрити

φθόνος ό заздрість, неприязнь

φθορο-ποιός 2 згубний

φιλ-ανθρωπία ή філантропія, людяність

φил-άργυρος ό грошолюб

φίλ-αυτός 2 себелюбний

φιλέω любити; цілувати

φιλία ή дружба, любов

φίλιος 3 дружній, прихильний, милий

Φιλιπικοί (λόγοι) Філіппіки (промови Демосфена проти Філіппа II Македонського)

Φίλιππος ό Філіпп (македонський цар)

φιλο-γέλως, ωτος adj. люблячий сміх, сміхотливий

φιλο-γράμματος 2 люблячий літературу

φιλό-ζωος 2 життєлюбний

φιλό-θεος 2 люблячий бога, благочестивий

φιλο-καλέω любити прекрасне

φιλο-κίνδυνος 2 люблячий небезпеку, сміливий

Φιλοκτήτης ό Філоктет

φιλο-μαθής 2 допитливий, охочий до знань

φιλό-μουσος 2 люблячий музику, мистецтво

φιλο-νεικέω сперечатися, конкурувати

φιλο-νεικία ή суперництво, любов до спору

φιλό-πατρις, ιδος люблячий батьківщину

φιλό-πολις 2 люблячий своє місто

φιλό-πονος 2 працелюбний, працьовитий

φίλος 2, 3 милий, дорогий; рідний, власний

φίλος ό друг

φιλο-σοφῆω любити мудрість, філософувати
φιλο-σοφία ή любов до мудрості, філософія
φιλό-σοφος 2 люблячий мудрість, філософський; *ὁ φιλόσοφος* філософ
φιλότης, ητος ή любов
φιλο-τιμέομαι бути честолюбним, суперничати, домагатися
φιλο-τιμία ή честолюбство
φιλό-τιμος 2 честолюбний, старанний
φλεγματ-ώδης 2 що викликає запалення; що має запалення
φλέγω спалювати, палити, горіти, палати
φλόξ, φλογός ή полум'я, жар
φλυαρία ή балаканина, дрібниці, дурниця
φλύω хвастати(ся)
φοβερός 3 страшний, жахливий
φοβέω лякати; *med.* відчувати страх, боятися
φόβος ὁ страх, жах, острах
Φοινική ή Фінікія (*країна на сході Середземномор'я*)
φοίνιξ, ικος ὁ, ή фінікова пальма, пурпур, пурпуровий одяг
Φοίνιξ, κος ὁ фінікієць
φοιτάω часто приходити, відвідувати; навчатись; блукати
φολκός 3 косоокий
φονεύς, έως ὁ убивця
φονεύω убивати
φονή ή убивство
φονο-κτονία ή кровопролиття
φόνος ὁ убивство
φοξός 3 гострий
φορά ή урожай
φορείον τό носилки
φορέω носити, приносити, переносити
φορμός ὁ кошик
φόρος ὁ данина

φορτίον τό вантаж, ноша
φράζω (*aor.* ἔφρασα, *aor. pass.* ἐφράσθην *pf.* πέφρακα, *pf. med.* πέφρασμαι) говорити, повідомляти; указувати, пояснювати
φρέαρ, φρέατος τό колодязь
φρήν, ενός ή серце, душа; розум, мислення, думка
Φρίξος ὁ Фрікс
φρίττω (*fut.* φρίξω, *pf.* πέφρῶκα) тремтіти
φρονέω мислити, думати, судити; почувати, відчувати; *μέγα φρονεῖν* багато про себе думати, бути пихатим
φρόνημα, τος τό думка, розум, гордість, сміливість
φρόνησις, εως ή розсудливість, розуміння; здоровий глузд
φρόνιμος 3 розумний
φρονίμως *adv.* розумно, розсудливо, розважливо
φροντίζω думати, міркувати, розмірковувати
φροντίς, ίδος ή міркування; турбота, занепокоєння
φρουρά ή охорона, варта
φρουρ-άρχος ὁ фрурарх, начальник варти
φρουρέω сторожити
Φρυγία ή Фригія (*країна в Малій Азії*)
Φρύξ, γός ὁ фригієць
φυγαδεύω виганяти (*з країни*)
φυγάς, άδος ὁ, ή утікач; вигнанець; підсудний
φυγή ή втеча; уникання
φυλακή ή охорона, варта, гарнізон
φυλακτικός 3 який охороняє
φύλαξ, κος ὁ сторож, охоронець
φυλάττω сторожити, охороняти, оберігати
φυλή ή філа, коліно, рід
φύλλον τό лист
φῦλον τό рід, плем'я, народ

φύξιον τό сховище
φύρω змішувати
φυσικά τά ество, природа (*назва од-ного з творів Арістотеля*)
φυσικός 3 природний, природни-чий
φυσιο-λογία ή наука про природу, природознавство
φυσιόω хвастатися, чванитися
φύσις, εως ή природа; природний дар, природні властивості, харак-тер; **φύσει** від природи, за приро-дою
φυτεύω насаджувати, саджати
φυτόν τό рослина, дерево
φύω (*fut. pass. φυήσομαι, aor. ἔφυσα, ἔφυν, part. aor. act. φύς, aor. pass. ἐφύην, pf. πέφυκα*) народжувати; бути за природою, бути природ-ним
Φωκέυς, εως ό фокієць
Φωκίων, ωνος ό Фокіон (*афінський полководець і політичний діяч, при-хильник промакедонської партії, су-противник Демосфена*)
φωλεός ό нора, лігво
φωνέω звучати; (голосно) говорити, кричати
φωνή ή звук, голос, спів; мова; крик, лемент
φωνήεις, εσσα, εν обдарований го-лосом, мовою
φώρ, φωρός ό крадій
φωράω ловити крадія, викривати
φώς, φωτός ό чоловік, герой
φῶς, φωτός τό світло; око; вікно
φωστήρ, ηρος ό світило, зірка
φωτίζω освітлювати, висвітлювати, опромінювати; просвіщати

Χχ

χ' шістсот
,χ шістсот тисяч

χαίρω (*fut. χαίρησω, aor. ἐχάρην, pf. κεχάρηκα, κεχάρημαι і κέχαρμαι*) радіти, вітати
Χαιρώνεια ή Херонея (*місто в Беотії*)
χάλαζα ή град
Χαλδαίος ό халдей, вавилонський жрець
χαλεπαίνω (*fut. χαλεπᾶνῶ, aor. ἐχαλέπηνα, aor. pass. ἐχαλεπᾶνθην; pass. переважно = act.*) сердитися, гніватися, обурюватися (*з Dat.*)
χαλεπός 3 важкий, тяжкий, крутий; **χαλεπῶς** важко
χαλινός ό вузда
χάλκεος 3, стягн. χαλκοῦς, η̄, οῦν мідний
Χαλκιδεύς, εως ό халкідєць (*житель Χαλκίδι*)
χαλκί-οικος 2 що живе у мідному храмі; (*ж. р. – epitet Афіни*)
χαλκό-πους, ποδος мідноногий
χαλκός ό мідь
χαρά ή радість
χαρακτήρ, ηρος ό знак, прикмета, особливість, характер
χαρίεις, εσσα, εν приемний, чарів-ний, милий
χαρίζομαι робити приемне, дого-джати
χάριν (*Gen.*) заради
χάρις, ιτος ή (*Acc. χάριν, χάριτα*) принадність, подяка, витонченість, краса; радість, благодать
χάρισμα, ατος τό харизма, милість, обдарованість
Χάριτες, ων αί Харити (*богині, су-путниці Афродити*)
χαριτόω осипати милостями, осі-няти благодаттю
Χάρων, ωνος ό Харон (*перевізник у підземному царстві*)
χάσκω розкривати рот, проковту-вати

χάσμα, ατος τό зіяння, прірва; па-
ща
χατίζω мати потребу, хотіти
χαρτίον (χαρτάριον), ου τό папі-
рець, маленький рукопис
χειλος, εος τό губа; край, берег
χειμα, τος τό = χειμών
χειμάζω піднімати бурю, метати,
кидати, шпурляти
χειμερινός (= χειμέριος) 3 зимовий,
холодний
χειμών, ὠνος ό зима; непогода, бу-
ря
χειρ, χειρός ή (dat. pl. χερσί) рука;
влада
χειριστος 3 superlat. do κακός
χειρό-γραφον τό рукопис; особиста
розписка
χειρόομαι прибирати до рук, ско-
ряти
χειρο-τέχνης, ου ό ремісник, майс-
тер
χειρο-τονέω голосувати підняттям
рук
χειρ-ουργικός 3 ремісничий, прак-
тичний
χείρων 2 contrar. do κακός
χελιδών, όνος ή ластівка
Χεοψ, προς ό Хеопс (египетський цар)
χειριότερος = χείρων
χερνήτης, ου ό бідняк
Χερρόνησίτης, ου ό херсонесець
Χερρόνησος (Χερσόνησος) ή
Херсонес
χέρσος ή суша
χέω (aor. ἔχεα, aor. pass. ἐχύθην) ли-
ти, сипати; роняти, кидати
χηλή ή копито
χήν, χηνός ό, ή гусак
χηρεία ή вдівство
χθών, χθονός ή земля, країна
χιλί-αρχος ό начальник тисячі сол-
дат
χιλιάς, άδος ή тисяча
χιλιοι 3 тисяча

χιλός, ου ό зелений корм, фураж
Χίλων, ωνος ό Хілон (один із семи
мудреців)
Χіος, ου ή Хіос (острів)
χιτών, ὠνος ό хітон; одяг
χιών, όνος ή сніг
χλαїνα ή вовняний плащ
χλωρός 3 зелений; блідий
χοїρος ό свиня
χολή ή жовч; отрута
χόλος ό = χολή
χολόω сердити
χол-ώδης 2 жовчний, дратівливий
χορδή ή струна, тятива
χορεία ή хороводний танець, хоро-
вод
χορευτής, ου ό учасник хору
χορεύω танцювати
χορός ό танець; хор
χορτάζω годувати, насичувати
χόρτος ό огорожа, пасовище, корм;
трава, галявина, луг
χόω сипати, насипати
χράομαι (fut. χρήσομαι, aor.
ἐχρησάμην, aor. pass. ἐχρήσθην, pf.
κέχρημαι) користуватися, займати-
ся, спілкуватися, обходитися (з
Dat.)
χράω давати оракул, *med.* отримув-
вати, питати оракул
χρεία ή I нестаток, необхідність,
потреба
χρεία ή II користь, вигода
χρειώω бути корисним
χреμετίζω іржати
χρέος, ους τό борг
χρεών τό indecl. суджене, належне
χρέως, ω τό att. = χρέος
χρή (inf. χρήναι, χρήν) потрібно,
потреба
χρήζω потребувати, бажати, вима-
гати
χρήμα, τος τό річ, предмет; *pl.* гро-
ші, багатство, майно
χηρηματισμός ό нажива; пророцтво

χρήσιμος 2, 3 корисний, придатний
χρη̄σις, εως ἢ уживання, користь, вигода
χρησμός 0 пророцтво, оракул
χρη̄σθαι inf. do **χράομαι**
χρηστεύω бути милосердним
χρηστήριον τό оракул
χρηστός 3 корисний; добрий, чесний
χρηστότης, ητος ἢ чесність, доброта
χριστός 3 помазаний, призначений для мазання
Χριστός 0 Христос ("Помазанник")
χρίω мазати, помазувати
χρόα, χροία = χρώς
χρονίζω затримуватися, перебувати (протягом довгого часу)
χρόνος 0 час; **χρόνω** згодом, з часом, нарешті
χρύσεος 3, стягн. **χρυσούς, ἦ, οὖν** золотий
χρυσίον τό золото
χρυσό-μαλλος 2 золоторунний
χρυσός 0 золото
χρυσο-φόρος 2 золотоносний, із золотими прикрасами
χρυσο-φύλαξ, κος який стереже золото
χρυσο-χάλινος 2 із золотою вуздечкою
χρῶμα, τος τό колір
χρώννυμι фарбувати
χρώς, χρωτός τό колір
χύτρα ἢ горщик
χωλός 3 кульгавий
χῶμα, τος τό насип
χώννυμι = χόω
χώρα ἢ країна, земля; місце, простір
χωρέω відступати, іти, піти
χωρίζω відокремлювати, відрізняти
χωρίον τό = χῶρος
χωρίς adv. окремо; (с Gen.) окремо від

χῶρος 0 місце, місцевість

Ψψ

ψ' сімсот
,ψ сімсот тисяч
Ψαμμήτιχος 0 Псамметіх (египетський цар)
ψαύω торкатися
ψέγω гудити, ганити, засуджувати, докоряти, дорікати
ψέλιον τό браслет
ψευδής, εος 0 брехун
ψευδής, ές невірний, помилковий, хибний
ψευδο-μαρτυρέω неправдиво свідчити
ψεῦδος, εος τό неправда, обман
Ψευδόσμερδης, ιος 0 Лжесмердіс (самозванець у Персії)
ψεύδω брехати, обманювати; спростовувати, викривати неправду
ψεύστης, ου 0 обманщик, ошуканець, брехун
ψηφίζομαι голосувати, вирішувати
ψηφος ἢ камінець; голосування
ψήχω погладжувати, гладити
ψιλός 3 непокритий; чистий; легкоозброєний; голий, лисий
ψόφος 0 звук, шум, гуркіт
ψυχή ἢ подих; дух, душа, життя; свідомість
ψῦχος, εος τό холод
ψυχρός 3 холодний
ψύχω (fut. pass. ψυχθήσομαι, ψυγήσομαι, aor. pass. ἐψύχην, ἐψύγην) дути, дихати, охолоджувати, сушити
ψωμίζω годувати, роздавати

Ωω

ω' вісімсот
,ω вісімсот тисяч
ῶδε adv. так, таким чином

ᾠδή ἡ пісня
 ᾠδίνη ἡ біль (при пологах)
 ᾠδίνω народжувати
 ᾠδίζ, ἵνος ἡ пологи, родові болі
 ᾠθέω (*impf.* ἐώθουν, *fut.* ᾠθήσω,
 ᾠσω, *fut. pass.* ᾠσθήσομαι, *aor.*
 ἔωσα, *pf. pass.* ἔωσμαι) штовхати;
med. кидатися
 ᾠθισμός ὁ штовханина, давка, дав-
 котня, товчія, сугичка
 ᾠκα *adv.* швидко, незабаром
 ᾠκύς, εἶα, ὕ швидкий, стрімкий
 ᾠμοβόειος 3 зроблений з волячої
 шкіри
 ᾠμος ὁ плече
 ᾠμός 3 сирій, дикий
 ᾠμοσα *aor. do ὄμνυμι*
 ᾠν, οὔσα, ὄν *part. praes. do εἰμί*
 ᾠνέομαι (*impf.* (ἐ)ωνούμην, *fut.*
 ᾠνήσομαι, *aor.* (ἐ)ωνησάμην, *pf.*
 ἐώνημαι) купувати
 ᾠνή ἡ покупка
 ᾠνιον τό товар
 ᾠνιος 2, 3 продажний, виставлений
 на продаж
 ᾠόν τό яйце
 ᾠρα ἡ пора року, пора; година

ᾠραία ἡ звичайний час
 ᾠραῖος 3 зрілий, спілий
 ᾠς I *adv.* так
 ᾠς II як, начебто, подібно
 ᾠς III що, щоб, так що, коли
 ᾠς IV як, можливо
 ᾠς V в (*Acc.*)
 ᾠσαύτως *adv.* так само
 ᾠσ-εἶ *тж. окремо* наче, немов; приб-
 лизно, біля
 ᾠσ-περ як, начебто, немов
 ᾠσ-τε так що, подібно тому як, тому
 ᾠτ- *див. οὗς*
 ᾠυτός, ᾠυτός або ᾠυτός *ion.-dor.* = ὁ
 αὐτός
 ᾠφέλεια ἡ допомога, користь
 ᾠφелέω (*fut. pass.* ᾠφелήσομαι,
 ᾠφелеθήσομαι) допомагати, при-
 носити користь, бути корисним (з
Acc.)
 ᾠφέλημα, τος τό користь, вигода
 ᾠφέλιμος 3 корисний, вигідний
 ᾠφелία = ᾠφέλεια
 ᾠφλημα, τος τό нагорода
 ᾠψ, ᾠπός ἡ погляд, вигляд; облич-
 чя

ΔΟΔΑΤΟΚ. ΔΑΒΝΗΟΓΡΕΨΚΙ ΚΡΙΛΑΤΙ ΒΙΣΛΟΒΙ

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

ἀγεωμέτρητος μηδεὶς εἰσὶτω *не геометр хай не увійде (напис над входом до Академії Платона)*

ἀεὶ Λιβύη φέρει τι κακόν / καινόν *Африка завжди приносить щось погане / нове (Арістотель)*

ἀεὶ ὁ θεὸς γεωμετρῆι *бог завжди геометр (Платон)*

ἀετὸς ἐν νεφέλαις *орел у хмарах (недосяжне)*

αἰ Ἴβύκου γέρανοι (ἄβο ἔκδικοι) *Івікові журавлі (або месники)*

αἰὲν ἀριστεύειν *завжди бути найкращим (Гомер, слова Главка)*

ἀνάγκη δ' οὐδὲ θεοὶ μάχονται *навіть боги з необхідністю не борються (Сімонід)*

ἀνεῤῥίφθω κύβος *нехай буде кинуте жереб (Цезар)*

ἄνθρωπος μέτρον *людина – міра (Протагор, цит. за Платоном)*

ἀπλᾶ ἐστὶ τὰ τῆς ἀληθείας ἔπη *мова істини проста*

ἀπὸ μηχανῆς θεός *бог з машини*

ἀπ' ὄνου πεσεῖν *впасти з осла, тобто зазнати невдачі (приказка, цит. за Платоном)*

ἀπὸ τοῦ ἡλίου μετάστηθι *не закривай мені сонця (Діоген Синопський, цит. за Плутархом)*

ἄριστον μὲν ὕδωρ *найкраще – вода (Піндар)*

αὐτολυρίζων ὄνος *осел, який сам грає на лірі (Лукіан)*

αὐτὸς ἔφα (ἔφη) *сам (учитель) сказав (Піфагорейська школа)*

ἀφ' ἵππων ἐπ' ὄνους *з коней на ослів*

βίας παρούσης οὐδὲν ἰσχύει νόμος *там, де панує насильство, закон безсилий*
βοῦς ἐπὶ γλώσσης μέγας βέβηκεν *великий бик наступив на язик (про куплене мовчання) (приказка, цит. за Есхілом)*

γῆν καὶ ὕδωρ διδόναι *віддавати землю й воду (= капітулювати)*

γλαῦκ' Ἀθήναζε / εἰς Ἀθήνας *(нести) сову в Афіни (Арістофан про афінські драхми)*

γνώθι σεαυτὸν *пізнай себя (напис над входом до храму Аполлона у Дельфах)*

διαίρει καὶ βασίλευε *розділяй і володарюй (Філіпп II Македонський, цит. за Страбоном)*

διακεκινδυνευμένα φάρμακα *крайні засоби (Ісократ)*

διπλοῦν ὀρῶσιν οἱ μαθόντες γράμματα *той, хто знає літери, бачить удвічі більше (Піфагор)*

δὶς παῖδες γέροντες *старі – вдруге діти*

δῶς μοι πᾶ στῶ καὶ τὰν γᾶν κινάσω *дай мені точку опори, і я зрушу Землю (Архімед, цит. за Паппом Александрійським)*

ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα *поручись – і маєш лихо (Фалес, цит. за Платоном)*

εἰς πολλὰ ἔτη *на довгі роки, «многая літа»*

ἐκ τοῦ μηδέ τ' ὄντος γεννᾶσθαι = ἐκ τοῦ μηδέ ὑφ' ἑστώτος γεννᾶσθαι *виникати з нічого* (Плутарх)

ἐκ τοῦ παραχρημα *без підготовки*

ἐν οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα *я лише знаю, що я нічого не знаю* (Сократ, парафраза Платона)

ἔπεα πτερόεντα *крилаті слова* (Гомер)

ἐς τὸν τῶν Δαναϊδῶν πίθον ὑδροφορεῖν *носити воду у бочку Данаїд (= робити марну справу)*

εὖ προᾶπτε *щастя тобі*

εὕρηκα *я знайшов* (Архімед)

ζῶον δίπουν ἄπτερον [πλατυώνυχον] *двонога істота без пір'я [з пласкими нігтями]* (визначення людини у Платона)

ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα *прийшов, побачив, переміг* (Цезар, цит. за Плутархом)

ἦ τὰν ἦ ἐπὶ τὰς *з щитом або на щиті* (спартанка синові перед битвою, цит. за Плутархом)

θάλαττα, θάλαττα *море, море* (Ксенофонт)

θάλασσα καὶ πῦρ καὶ γυνή, κακὰ τρία *море, вогонь і жінка – три лиха*

θάνατος οὐδὲν διαφέρει τοῦ ζῆν *смерть анітрохи не відрізняється від життя* (Фалес, цит. за Діогеном Лаертським)

Ἰησοῦς Χριστὸς Θεοῦ Υἱὸς Σωτὴρ *Ісус Христос Син Божий Спаситель, акронім – ΙΧΘΥΣ «риба»*

καιρός δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος *найкраще в усьому – міра (або: нагода)* (Гесіод)

κακοῦ κόρακος κακὸν ὦν *у поганого ворона погане яйце*

καρπὸν, ὦν ἔσπειρε, θερίζειν *збирати плоди того, що посіял* (приказка, цит. за Платоном)

κοινὰ τὰ τῶν φίλων *у друзів все спільне* (Платон)

Κρηῆτες ἀεὶ ψευσταὶ *критяни завжди брехуни* (т. зв. парадокс Епіменіда)

κτῆμα ἐς ἀεὶ *довічне володіння* (Фукідід)

λάθε βιώσας *живи непомітно* (Епікур, цит. за Плутархом)

λέγειν τὰ λεγόμενα *передавати те, що кажуть* (Геродот)

μετά τινος διὰ πυρὸς βαδίζειν *пройти з кимось через вогонь* (приказка, цит. за Арістофаном)

μέτρον ἄριστον *найкраще – міра* (Клеобул, цит. за Діогеном Лаертським)

μηδὲν ἄγαν *нічого занадто* (напис над входом до храму Аполлона у Дельфах)

μῆλον τῆς Ἑριδος – *яблуко Еріди (тобто розбрату)*

μὴ μοῦ τοὺς κύκλους τάραπτε *не торкай мої кола* (Архімед)

μὴ χειρὸν βέλτιστον *«менше з двох лих»*

μία χελιδὼν ἕα *одна ластівка весни не робить* (приказка, цит. за Арістотелем)

μολῶν λαβέ прийди візьми (Леонід на вимогу Ксеркса скласти зброю, цит. за Плу-
тархом)

μονή, πρόοδος, ἐπιστροφή спокій, зрушення, повернення (моменти триади
за Проклом)

νεκικήκαμεν ми перемогли (гонець про марафонську перемогу над персами, цит.
за Лукіаном)

νίψον ἀνομήματα μὴ μόναν ὄψιν відмивайте гріхи, не лише обличчя (паліндром
Григорія Богослова)

ξένος ὧν ἀκολούθει τοῖς ἐπιχωρίοις νόμοις якщо ти на чужині, дотримуйся
місцевих законів (Менандр)

ὁ ἄνθρωπος φύσει πολιτικὸν ζῶον людина за природою суспільна істота
(Аристотель)

οἴνοψ πόντος винно-темне море (Гомер)

ὄνου σκιά тінь осла

ὅπερ ἔδει δεῖξαι що і треба було довести (Евклід)

Οὐτίς ἐμοί γ' ὄνομα мене звать Ніхто (Гомер, слова Одиссея)

πάθει μάθος у стражданні навчання (Есхіл, парафрази: **πάθος μάθος, παθήματα**
μαθήματα)

πάντοτε ζητεῖν τὴν ἀλήθειαν завжди шукати істину (Піррон Елідський, цит. за
Діогеном Лаертським)

πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπον εἶναι, τῶν μὲν ὄντων ὡς ἔστι, τῶν δὲ
μὴ ὄντων ὡς οὐκ ἔστιν людина – міра усіх речей: існуючих, що вони існують,
неіснуючих, що вони не існують (Протагор, цит. за Платоном)

πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ поганий сусід – лихо, як доб-
рий – щастя (Гесіод)

πόλεμος πάντων μὲν πατήρ ἐστι розбрат (війна) – батько всього (Геракліт)

τύξ, λάξ, δάξ штовхаючи, пихаючи, кусаючи; або: кулаками, ногами, зубами (про-
ганяли негідних з Елевсинських містерій)

πῦρ ἐπὶ πῦρ ἄγειν додавати до вогню вогонь

πυρὸς καὶ ὕδατος εἴργεσθαι позбавляти вогню і води (тобто позбавляти грома-
дянських прав)

ῥοδοδάκτυλος Ἥως розоперста Еос (Гомер)

σπεῖρειν εἰς πέτρας τε καὶ λίθους сіяти на скелях і камінні (приказка, цит. за
Платоном)

σπεῦδε βραδέως поспішай поволі (улюблена приказка Октавіана Августа, цит. за
Светонієм)

σὺν Ἀθηνᾶ καὶ χεῖρα κίνει «на Бога складайся, а роботи не цурайся»

τὰ πάντα ῥεῖ καὶ οὐδὲν μένει все тече і ніщо не залишається незмінним (Герак-
літ, парафраза Платона)

τὴν δοκὸν φέρειν *тягти колоду, тобто нудно говорити (Арістотель)*
τί δύσκολον; τὸ ἑαυτὸν γνῶναι *що важко? пізнати себе (Фалес, цит. за Діогеном Лаєртським)*
τί εὐκόλον; τὸ ἄλλω ὑποτίθεσθαι *що легко? радити іншому (Фалес, цит. за Діогеном Лаєртським)*
τί κοινότατον; ἐλπίς, καὶ γὰρ οἷς ἄλλο μηδέν, αὕτη παρέστη *що найбільш спільне? надія, бо вона властива навіть тим, у кого нічого більше немає (Фалес, цит. за Діогеном Лаєртським)*
τί τάχιστον; νοῦς, διὰ παντὸς γὰρ τρέχει *що швидше над усе? думка, бо пробігає всюди (Фалес, цит. за Діогеном Лаєртським)*
τὸ πεπρωμένον φυγεῖν ἀδύνατον *від долі втекти неможливо*
τύχη ἀγαθῆ (τυχᾶγαθῆ) *хай щастить*

φεύγοντα καπνὸν εἰς πῦρ ἐμπίπτειν *втікаючи від диму, потрапити у вогонь (приказка, цит. за Платоном)*

χαῖρε, χαίρετε *радію, радійте (формула вітання)*
χαλεπὰ τὰ καλὰ *прекрасне важко <дається> (Платон)*

ψυχῆς ἰατρῆιον / ψυχῆς ἰατρὸς τὰ γράμματα *(література) ліки для душі*
ὠδίνειν ὄρος, εἶτα μῦν ἀποτεκεῖν *народжувала гора, а народила мишу (приказка, цит. за Плутархом)*

ΒΙΒΛΙΩΝΙ ΚΡΙΛΑΤΙ ΒΙΣΛΟΒΙ¹

Ἡ παλαιὰ διαθήκη *Старий Заповіт*

Γένεσις *Быття*

1.1 Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν – *на початку сотворив Бог небо й землю*

1.3 Γενηθήτω φῶς – *нехай буде світло!*

1.26 κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν – *на [наш] образ і на [нашу] подобу*

2.23 ὅστων ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου – *кість від моїх костей і тіло від мого тіла*

3.19 ἐν ἰδρώτι τοῦ προσώπου – *в поті лица*

Ἐξοδος *Вихід*

20.4 οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον – *не робитимеш собі ніякого тесаного кумира*

21.24 ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος – *око за око, зуба за зуба*

26.33 τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων – *святая святих*

Δευτερονόμιον *Второзаконня*

8.3 οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος – *не тільки хлібом живе людина*

32.10 διεφύλαξεν αὐτὸν ὡς κόραν ὀφθαλμοῦ – *берегти, мов зіницю ока*

¹ Переклад І. Хоменка

Ἐκκλησιαστικὴ Προποβίδνικ

- 1.1 ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης – *марнота марнот - геть усе марнота*
- 1.4 γενεὰ πορεύεται καὶ γενεὰ ἔρχεται, καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν αἰῶνα ἔστηκεν – *рід відходить і рід приходить, земля ж перебуває повіки*
- 1.6 ἐπὶ κύκλους αὐτοῦ ἐπιστρέφει τὸ πνεῦμα – *вітер <...> знов повертається до своїх кругобігів*
- 1.9 οὐκ ἔστιν πᾶν πρόσφατον ὑπὸ τὸν ἥλιον – *нема нічого нового під сонцем*
- 3.1 τοῖς πᾶσιν χρόνος, καὶ καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι ὑπὸ τὸν οὐρανόν – *усьому час-пора, і на все слухна хвилина під небом*
- 3.5 καιρὸς τοῦ βαλεῖν λίθους καὶ καιρὸς τοῦ συναγαγεῖν λίθους – *час розкидати каміння і час його збирати*

Ἡ καινὴ διαθήκη *Новий Заповіт*

Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον *Євангелія від Матея*

- 5.3 μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν – *блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне*
- 5.13 τὸ ἄλας τῆς γῆς – *сіль землі*
5. 37 ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἔστιν – *хай буде ваше слово: Так, так; Ні, ні, – а що більше цього, те від лихого*
- 6.3 μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου – *нехай твоя ліва рука не знає, що робить твоя права*
6. 34 ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς – *доволі днєві його лиха*
- 7.6 μὴ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων – *не кидайте перел ваших перед свиньми*
- 7.7 αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρησετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν – *просіть, і дасться вам; шукайте, і знайдете; стукайте, і відчинять вам*
- 9.17 οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς – *не вливають вина нового в старі бурдюки*
- 10.16 γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περισσεραί – *будьте, отже, мудрі, як змії, і прості, як голубки*
- 11.15 ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω – *хто має вуха, нехай слухає*
- 13.57 οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ – *пророк не має пошани лише в своїй батьківщині*
- 16.3 τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν – *знаки часу*
- 19.24 εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ – *легше верблюдові проїти через вушко в голці, ніж багатому ввійти в Боже Царство*
- 21.42 λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας – *камінь, що відкинули будівничі, став каменем нарижним*
- 24.2 οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον – *не лишиться тут камінь на камені*

- 24.15 τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως – мерзота запусітіння
 25.32 ὡσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων – як пастух відлучує овець від козлів
 26.15 τριάκοντα ἀργύρια – тридцять срібняків
 26.52 οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μάχαιρῇ ἀπολοῦνται – всі бо, що за меч беруться, від меча загинуть

Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελία від Луки

- 2.14 δόξα ἐν ὑψίστοις – слава на висотах
 4.23 ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν – лікарю, вилікуй себе самого
 8.17 οὐ γάρ ἐστιν κρυπτόν ὃ οὐ φανερόν γενήσεται – нічого бо нема захованого, що б не стало явним
 12.19 φάγε, πίε, εὐφραίνου – їж, пий і веселися
 12.48 παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ – кому дано багато, багато від нього й вимагатимуть
 20.25 ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ – віддайте, отже, що кесареви – кесареви, а що Боже – Богові
 22.42 Πάτερ, εἰ βούλει παρένεγκε τοῦτο τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ· πλήν μὴ τὸ θέλημά μου ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω – Отче, коли ти хочеш, віддали від мене цю чашу, тільки хай не моя, а твоя буде воля!
 24.36 εἰρήνη ὑμῖν – мир вам

Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελία від Йоана

- 1.1 ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος – споконвіку було Слово
 1.5 τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει – світло світить у темряві
 1.23 φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ – голос вопіючого в пустині
 3.8 τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ – вітер віє, куди забажає
 13.36 ποῦ ὑπάγεις; – куди ж ідеш?
 18. 38 τί ἐστιν ἀλήθεια; – що таке – істина?
 19.5 Ἴδου ὁ ἄνθρωπος – Ось чоловік!

Πρὸς Κορινθίους I Περὶ послання до Коринтян

- 13.1 ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἤχων ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον – якби я говорив мовами людськими й ангельськими, але не мав любови, я був би немов мідь бреньча або кимвал звучний
 13.13 πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη – віра, надія, любов

Ἀποκάλυψις Ἰωάννου Ὁδκροvenня Йоана Богослова

- 1.8 ἐγὼ εἶμι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠ, λέγει κύριος, ὁ θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ – Я – Альфа і Омега, початок і кінець – говорить Господь Бог, хто єсть і хто був і хто приходить, Вседержитель
 5.1 βιβλίον κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτὰ – книга, запечатана сімома печатями
 7.12 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων – на віки вічні

СЛОВНИКИ ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ МОВИ

I ОСНОВНІ

1. Вейсман А. Д. Греческо-русский словарь. – М., 1991. – Репр. воспроизведение изд. СПб., 1899. – 1370 стб.
2. Древнегреческо-русский словарь : в 2 т. / сост. И. Х. Дворецкий. – М., 1958. – Режим доступа : <http://gurin.tomsknet.ru/alphaonline.html>
3. Древнегреческо-русский учебный словарь / сост. Т. Майер, Г. Штайнталь ; пер. с нем. А. К. Гаврилов. – СПб. : Нотабене, 1997. – 288 с.
4. Liddell H., Scott R. Greek-English Lexicon with revised Supplement / rev. and augm. by H. S. Jones. – Oxford : Clarendon Press, 1996. – xlv, xxxi, 2042, 320 p. – Режим доступа : <http://stephanus.tlg.uci.edu/ljs/#eid=1&context=lsj>
5. Schrevelius C. Lexicon manuale Graeco-Latinum, et Latino-Graecum. – Patavii : Typis Seminarii, 1778. – 619 p. – Режим доступа : <https://archive.org/details/lexicon-manualeg00schr>

II ОКРЕМИХ ПЕРІОДІВ, АВТОРІВ АБО ТВОРІВ

6. Греческо-русский лексикон Нового Завета с номерами Стронга и греческой Симфонией / ред. В. Журомский. – Житомир : Украинское Общество Благодати, 2006. – 343 с. – Режим доступа : http://www.bcwordoflife.org/dev/resources/lit/Lexicon_full_final_2.4_pass.pdf
7. Греческо-русский словарь Нового Завета : пер. Краткого греческо-английского словаря Баркли М. Ньюмана / пер. и ред. В. Н. Кузнецова. – М. : Российское Библейское общество, 2008. – 240 с. – Режим доступа : <http://greeklatin.narod.ru/dict/index.htm>
8. Краузе В. М. Гомеровский словарь : К «Илиаде» и «Одиссее». – М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2012. – 274 с. – Режим доступа : <https://docs.google.com/file/d/0B-Cupk0rGFrmZ1fUUh3MFNfbzQ/edit>
9. Предметно-понятийный словарь греческого языка. Крито-микенский период / сост. В. П. Казанскене, Н. Н. Казанский. – Л. : Наука, 1986. – 207 с.
10. Огоновський І. М. Словар до Гомерової Одиссеї і Іліади. – Львів : НТШ, 1900. – 433 с.
11. A Homeric dictionary : Based upon the German of Dr. Georg Autenrieth / ed. R. P. Keep. – New York : Harper & Brothers, 1895. – xv, 207, V p. – Режим доступа : <https://archive.org/details/homericdictiona00aute>
12. Ast F. Lexicon Platonicum, sive Vocum Platoniarum index : vol. I–III. – Lipsiae, 1835–1838. – Режим доступа : <https://archive.org/details/lexiconplatonicu01astfuoft>
13. Betant E.-A. Lexicon Thucydideum : vol. I–II. – Genevae, 1843–1857. – Режим доступа : <https://archive.org/details/lexiconthucydideum00btgoog>
14. Dindorf W. Lexicon Aeschyleum. – Lipsiae, 1876. – vi, 432 p. – Режим доступа : <https://archive.org/details/lexiconaeschylo00dindgoog>
15. Ellendt F., Genthe H. Lexicon Sophocleum. – Berolini, 1872. – xvi, 1650 p. – Режим доступа : <https://archive.org/details/lexiconsophocleu00elleuoft>

16. Powell J. E. A Lexicon to Herodotus. – Cambridge : University Press, 1938. – x, 392 p. – Режим доступу : <https://books.google.com.ua/books?id=PxjXuUGNamwC&printsec=frontcover&dq#v=onepage&q&f=false>

17. Sophocles E. A. Greek Lexicon of the Roman and Byzantine Periods. From B. C. 146 to A. D. 1100. – Cambridge, 1914. – xvi, 1188 p. – Режим доступу : <https://archive.org/details/cu31924021609395>

18. White J. W., M. H. Morgan. An Illustrated dictionary to Xenophon's Anabasis, with groups of words etymologically related. – Boston : Ginn & Company, 1896. – viii, 290 p. – Режим доступу : http://www.textkit.com/learn/ID/120/author_id/39/

19. Wyttenbach D. Lexicon Plutarcheum et Vitas et Opera Moralia : vol. I–II. – Lipsiae, 1843. – Режим доступу : <https://archive.org/details/lexiconplutarch00wytgoog>

III ЕТИМОЛОГІЧНІ

20. Beekes R. S. P. Etymological dictionary of Greek : vol. 1–2. – Leiden ; Boston, 2010. – xlviii, 1808 p. – (Leiden Indo-European Etymological Dictionary Series ; vol. 10/1–2)

21. Chantraine P. Dictionnaire étymologique de la langue grecque. Histoire des mots : vol. I–IV/ P. Chantraine. – Paris, 1968–1977. – Режим доступу : <https://archive.org/details/Dictionnaire-Etymologique-Grec>

22. Frisk H. Griechisches etymologisches Wörterbuch : Bd. I–III. – Heidelberg, 1957–1972. – Режим доступу : <https://archive.org/details/hjalmar>

IV ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ

23. Perschbacher W. J. The New Analytical Greek Lexicon of the New Testament: every word and inflection of the Greek New Testament arranged alphabetically and with grammatical analyses: a complete series of Greek paradigms, with grammatical remarks and explanations. – Peabody, Mass : Hendrickson. – iv, 449 p.

24. Traut G. Lexikon ueber die Formen der griechischen Verba. – Giessen, 1867. – VIII, 718, 44 S. – Режим доступу : <https://archive.org/details/Traut>

25. Veitch W. Greek verbs, irregular and defective; their forms, meaning, and quantity: embracing all the tenses used by the Greek writers, with references to the passages in which they are found. – Oxford : Clarendon Press, 1887. – vii, 717, 8 p. – Режим доступу : <http://books.google.com.ua/books?id=kx8SAAAIAAJ&printsec>

V ЗВОРОТНІ

26. Бойко Н. В., Миронова В. М. Українсько-давньогрецько-латинський словник : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2010. – 273 с.

27. Русско-греческий словарь / сост. И. Синайский. – М. : Университетская типография, 1869. – 730 с.

28. Черный Э. Русско-греческий словарь гимназического курса. – М., 1885. – XVI, 67, 298 с.

Навчальне видання

ДАВНЬОГРЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

**Сучалкін Олег Вікторович
Ярко Олена Юріївна**